

๓๑๒.๑๓๑๔
๖๑๕๖๐
๗-๖

การเปรียบเทียบผลของการใช้สถานการณ์จำลองกับการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อการปฏิบัติตน
กับเพื่อนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านธรรมรัตน์ใน
อำเภอท่าตะเียบ จังหวัดะเชิงเทรา

24 พ.ค. 2542



เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว
มีนาคม 2542
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การเปรียบเทียบผลของการใช้สถานการณ์จำลองกับการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อการปฏิบัติตน
กับเพื่อนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านธรรมรัตน์ใน
อำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา



เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว

มีนาคม 2542

การศึกษาครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาเปรียบเทียบผลของการใช้สถานการณ์จำลองกับการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อการปฏิบัติตนกับเพื่อน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านธรรมรัตน์ใน อำเภอกำแพงแสน จังหวัดฉะเชิงเทรา ปีการศึกษา 2541 ที่มีการปฏิบัติตนกับเพื่อนไม่เหมาะสม จำนวน 16 คน แล้วสุ่มอย่างง่ายเป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม กลุ่มละ 8 คน กลุ่มทดลองที่ 1 ได้รับการใช้สถานการณ์จำลอง และกลุ่มทดลองที่ 2 ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ เครื่องมือที่ใช้คือ แบบบันทึกการปฏิบัติตนกับเพื่อน โปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง โปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบวิเคราะห์ข้อมูลโดยการทดสอบของวิลคอกัน และการทดสอบของแมนวิทนี

ผลการศึกษาพบว่า

1. นักเรียนมีการปฏิบัติตนกับเพื่อนดีขึ้นหลังจากได้รับการใช้สถานการณ์จำลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. นักเรียนมีการปฏิบัติตนกับเพื่อนดีขึ้นหลังจากได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. นักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองกับนักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบมีการปฏิบัติตนกับเพื่อนดีขึ้นไม่แตกต่างกัน

A COMPARISON OF THE EFFECTS OF SIMULATION AND MODELING TECHNIQUE
ON INTERACTION WITH PEERS OF PARTHOM SUKSA VI STUDENTS
OF BANTHAMMARATNAI SCHOOL IN AMPHOM THATAKEAB,
CHANGWAT CHACHOENGSAO



Presented in partial fulfillment of requirement for the Master
of Education degree in Guidance and Counseling Psychology
at Srinakharinwirot University

March 1999

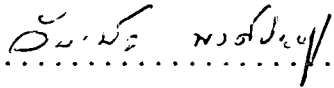
The purpose of the experimental research was to compare the effect of Simulation and Modeling Technique on interaction with peers of Prathom Suksa VI students of Ban-Thammaratnai school in Amphoe Thatakeab, Changwat Chachoengsao in the academic year 1998. The Subjects of sixteen students were randomly selected from Prathom Suksa VI students whose interaction with peers was inappropriate. The subjects were then randomly divided into two experimental groups. Each group consisted of eight students. The experimental group I was exposed to the simulation and the other was exposed to the modeling technique. The instruments were the evaluation rating scale observation form The simulation techniques programme and the modeling technique programme. The data were analyzed by the Wilcoxon Match Pairs Signed-Ranks Test and Mann - Whitney U test

The results were as follows:

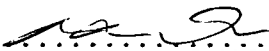
1. The interaction with peers of students who were exposed to the simulations was significantly higher than before the experiment at .01 level.
2. The interaction with peers of students who were exposed to the modeling technique was significantly higher than before the experiment at .01 level.
3. There was no significant difference of interaction with peers between the students who were exposed to the simulations and those who exposed to the modeling technique.

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

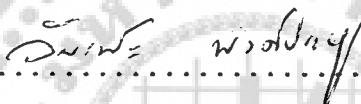
..........ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์วันเพ็ญ พงศ์ประยูร)

..........กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมสร วงษ์อยู่น้อย)

คณะกรรมการสอบ

..........ประธาน

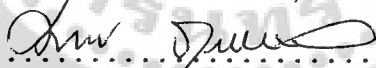
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์วันเพ็ญ พงศ์ประยูร)

..........กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมสร วงษ์อยู่น้อย)

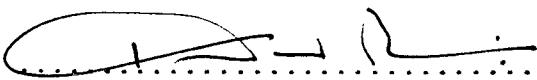
..........กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(อาจารย์พรณิศา วาณิชการ)

..........กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(รองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร จิตรสุกุล)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..........คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)

วันที่/.. เดือน, พ.ศ. 2542

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์วันเพ็ญ พงศ์ประยูร รองศาสตราจารย์ ดร.สมสรร วงษ์อ่อน้อย ที่ได้ให้คำปรึกษาแนะนำ ให้ความรู้ แนวคิดและข้อเสนอแนะ ช่วยปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ตลอดจนช่วยกระตุ้นให้กำลังใจ ในการทำวิจัยฉบับนี้ให้ลุล่วงมาด้วยดี ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในพระคุณ และความกรุณาของอาจารย์ เป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร จัตรสุภกุล อาจารย์พรพนดิศ วาณิชยการ และอาจารย์ไพศาล อันประเสริฐ ที่กรุณาให้คำแนะนำ และเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจเครื่องมือสำหรับการทำวิจัยในครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์ในภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษาทุกท่าน ที่กรุณาให้ความรู้ อบรมสั่งสอน และให้ความเมตตากับผู้วิจัยมาตลอด

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้อำนวยการ คณาจารย์โรงเรียนบ้านธรรมรัตน์ใน ที่กรุณาช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกในการทำวิจัยครั้งนี้ และขอขอบใจนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านธรรมรัตน์ใน อำเภอบ้านดง จังหวัดบุรีรัมย์ ที่ได้ให้ความร่วมมือ เป็นแม่แบบในการทดลอง และให้ความร่วมมือในการทำวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี

ขอขอบคุณ คุณอนุวัตร มาคำ ที่กรุณาเป็นผู้ช่วยวิจัยให้ความช่วยเหลือและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณ คุณกานดา ช่วยเมือง คุณกษิพัทธ์ เรืองภิญโญ และคุณสมมุข บุญสิทธิ์ ที่ได้ให้ความช่วยเหลือและให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ในการทำวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณ คุณมานี พลอนันต์ คุณสันทนา วิจิตรเนาวรัตน์ คุณจันทิกานท์ นิรัตน์ คุณสิริหทัย มุลวานิชย์ คุณพนัดดา ยิ้มสกุล และเพื่อน ๆ วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว ที่ได้ให้ความช่วยเหลือ และเป็นกำลังใจด้วยดีเสมอมา

ขอขอบคุณ คุณเจรียง สุริยะ คุณสิริชัย เจียรราชัย และเจ้าหน้าที่สถานฟื้นฟูสมรรถภาพ ผู้ติดยาเสพติด บ้านพิชิตใจ ทุกท่านที่ได้ให้ความกรุณาช่วยเหลือในเรื่องการพิมพ์งานวิจัย

ขอขอบคุณ คุณวิไล สารานุทรัพย์สิน และคุณวิภาดา สารานุทรัพย์สิน ที่ได้กรุณาช่วยเหลือด้านทุนการทำวิจัยและให้กำลังใจด้วยดีเสมอมา

ท้ายที่สุด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อตงจ๊ก และคุณแม่สมจิตรร์ แซ่ตั้ง ที่ให้ความรัก ความห่วงใย และอบรมเลี้ยงดูผู้วิจัยเป็นอย่างดี ตลอดจนส่งเสริมให้ผู้วิจัยมีความมานะพากเพียรในการศึกษา และเป็นกำลังใจในการต่อสู้อุปสรรคต่าง ๆ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ปริญญาณพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี ประโยชน์อันใดที่จะได้จากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบให้เป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดา มารดา ครูอาจารย์ ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ในการอบรมสั่งสอนผู้วิจัยมาจนบัดนี้

เนตรนภัส สารานุกรมพ์สิน



สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บททบทวน	1
คำนำ	1
ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า	6
สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า	7
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	7
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	7
นิยามศัพท์เฉพาะ	8
2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย	10
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์จำลอง	11
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคแม่แบบ	35
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตนกับเพื่อน	56
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	66
แหล่งข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง	66
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	67
วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ	67
การเตรียมการก่อนการทดลอง	75
แบบแผนการทดลอง	76
วิธีดำเนินการทดลอง	77
การวิเคราะห์ข้อมูล	78
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	78

4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลศึกษาค้นคว้า	79
สัญลักษณ์ในการวิเคราะห์และแปลผล	79
ผลการศึกษาค้นคว้า	79
5 บทย่อ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	83
บทย่อ	83
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	83
สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า	83
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	84
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	84
การดำเนินการทดลอง	84
การวิเคราะห์ข้อมูล	85
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	85
อภิปรายผล	86
ข้อเสนอแนะ	90
บรรณานุกรม	92
ภาคผนวก	102
ประวัติย่อของผู้วิจัย	247

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	แสดงเวลาการสังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติตนกับเพื่อนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ก่อนการทดลอง	69
2	แสดงเวลาการสังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติตนกับเพื่อนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง หลังการทดลอง	71
3	Randomized Group Pretest – Posttest Design	76
4	เปรียบเทียบการปฏิบัติตนกับเพื่อนของนักเรียนในกลุ่มทดลองที่ 1 ก่อนและหลัง การใช้สถานการณ์จำลอง	80
5	เปรียบเทียบการปฏิบัติตนกับเพื่อนของนักเรียนในกลุ่มทดลองที่ 2 ก่อนและหลัง การใช้เทคนิคแม่แบบ	81
6	เปรียบเทียบความแตกต่างของการปฏิบัติตนกับเพื่อนของนักเรียนในกลุ่มที่ 1 ที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและนักเรียนในกลุ่ม 2 ที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ	82
7	แสดงค่าความเชื่อมั่นของแบบบันทึกพฤติกรรมการปฏิบัติตนกับเพื่อน	241
8	แสดงการวิเคราะห์การปฏิบัติตนกับเพื่อนของกลุ่มทดลองที่ 1 ก่อนและหลังการใช้ สถานการณ์จำลอง	244
9	แสดงการวิเคราะห์การปฏิบัติตนกับเพื่อนของกลุ่มทดลองที่ 2 ก่อนและหลังการใช้ เทคนิคแม่แบบ	245
10	แสดงการวิเคราะห์การปฏิบัติตนกับเพื่อนของนักเรียนในกลุ่มทดลองที่ 1 และนักเรียนในกลุ่มทดลองที่ 2	246

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

- | | | |
|---|--|----|
| 1 | แสดงขั้นตอนการสร้างเกมส์สถานการณ์จำลองของฮิลล์ | 24 |
| 2 | แสดงองค์ประกอบของการเรียนรู้ด้วยการสังเกตตามทฤษฎี
การเรียนรู้ทางสังคมของแบบดูรา | 42 |



บทที่ 1

บทนำ

คำนำ

ประเทศชาติจะเจริญรุ่งเรืองมีความมั่นคงและปลอดภัยได้นั้น สิ่งสำคัญประการหนึ่ง ก็คือการที่บุคคลในชาติมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เพราะโดยปกติแล้วคนทุกคนต้องมีความสัมพันธ์ เกี่ยวข้องกัน ไม่มีใครสามารถอยู่คนเดียวโดยไม่เกี่ยวข้องกับบุคคลอื่นได้ (Gronlund. 1959. 15) เมื่อบุคคลมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน สามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้และสามารถ ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มีบรรยากาศแห่งความเป็นมิตรที่ดีต่อกัน ย่อมก่อให้เกิด พลังสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าให้กับสังคมหรือประเทศชาติได้ในที่สุด (สุนทร ธนาสนะ. 2516 : 10) ซึ่งสอดคล้องกับ วิทยา เทพยา (2524 : 3) ได้กล่าวไว้ว่า ความสัมพันธ์ ที่ดีระหว่างมนุษย์ก่อให้เกิดความราบรื่นในการคบค้าสมาคม ความพอใจยินดี การร่วมมือใน การทำงาน ความเชื่อถือรักใคร่ซึ่งกันและกัน ความเข้าใจอันดีต่อกันและความสำเร็จใน กิจกรรมที่มีวัตถุประสงค์ร่วมกัน

นักจิตวิทยาเชื่อว่า ส่วนหนึ่งของบุคลิกภาพเป็นผลมาจากความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ก่อนเข้าโรงเรียน เด็กย่อมมีความสัมพันธ์กับบุคคลทางบ้าน เช่น บิดา มารดา ญาติพี่น้อง มาแล้ว เมื่อเข้าโรงเรียนจนผู้ใหญ่มองว่าสมควรแก่การเข้าสังคมย่อมกว้างขวางออกไป ตามลำดับ หากทุกสิ่งทุกอย่างได้มีการพัฒนาไปตามปกติ กล่าวคือ เมื่อถึงวัยเข้าโรงเรียน เด็กได้มีโอกาสสัมผัสกับเพื่อนในวัยเดียวกัน ได้รับการยอมรับนับถือจากเพื่อน เด็กก็จะได้ เรียนรู้บทบาทของตนว่าควรจะทำอย่างไร เมื่อต้องการอยู่ร่วมกับเพื่อน ๆ การที่เด็ก สามารถเข้ากับเพื่อน ๆ ได้ จะทำให้รู้สึกอบอุ่นและมีความมั่นใจ เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง เมื่อเขาสามารถอยู่ร่วมกับเพื่อนฝูงได้อย่างมีความสุข เขาย่อมปรารถนาที่จะมีความสัมพันธ์ กับคนอื่นเพิ่มขึ้นและมีทัศนคติที่ดีต่อคนทั่วไป ประสบการณ์ในการเข้าสังคมจะเพิ่มขึ้นทุกวัน เมื่อ เข้าสู่วัยผู้ใหญ่ใช้ชีวิตในสังคมที่กว้างออกไปก็จะมีความสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ ได้ดีไปด้วย แต่ถ้า ในวัยเด็กถูกเพื่อนฝูงรังเกียจ ไม่มีใครแยแส เด็กจะรู้สึกว่าเหว่ ขมขื่นใจ ขาดความอบอุ่น เกิดความสงสัยตัวเอง มองบุคคลอื่นไปในทางร้ายและเกิดความคับข้องใจอยู่เสมอ เมื่อโตขึ้น ความรู้สึกเช่นนี้จะติดตัวตามไป ทำให้ไม่ยอมเข้าสมาคมกับคนอื่น เมื่อมีเรื่องทุกข์ร้อนก็ขาด

เพื่อนที่จะเล่าสู่กันฟังได้ จำต้องเก็บกดไว้ทำให้มีอารมณ์เครียดอยู่เสมอ หากความสุขในชีวิตมิได้ และที่สำคัญก็คือ การที่ไม่สามารถเข้ากับเพื่อนได้ ทำให้ขาดประสบการณ์ที่จำเป็นในการเข้าสังคมเมื่อเป็นผู้ใหญ่ จึงสร้างสัมพันธ์กับบุคคลอื่นได้ยาก (Gronlund. 1959 : 232)

สถานศึกษาเป็นสถานที่ที่สำคัญที่จะปลูกฝังและส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างเด็ก ตลอดจนการปฏิบัติกับบุคคลอื่น ๆ ได้อย่างเหมาะสม ดังที่ วิลม โรจน์วีระ (2516 : 4 - 5) ได้กล่าวว่า โรงเรียนน่าจะเป็นแหล่งสำคัญที่สุดในการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างเด็ก เพราะเด็กใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่ในโรงเรียน และอีกประการหนึ่งโรงเรียนเป็นแหล่งที่จะให้ประสบการณ์ทางสังคมต่าง ๆ แก่เด็กได้เป็นอย่างดี เพราะประกอบไปด้วยบุคคลที่เป็นเด็กด้วยกันเป็นจำนวนมาก เด็กเหล่านี้มาจากแหล่งต่าง ๆ กันของชุมชน ทุกคนมีความแตกต่างระหว่างบุคคล และยังคงแตกต่างกันในเรื่องฐานะ เชื้อชาติ ศาสนา ซึ่งสิ่งเหล่านี้เด็กไม่ได้รับจากบ้าน หากเด็กแต่ละคนสามารถปรับตัวเข้ากับเพื่อนได้ โดยมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันเป็นอย่างดี เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในสังคม ก็ย่อมจะมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกันได้ นอกจากนี้ คมเพชร นัตรสุภกุล (2530 : 10) ได้กล่าวว่า โรงเรียนเป็นสถาบันที่สำคัญต่อชีวิตของเด็กมากเพราะนอกจากจะเป็นที่ซึ่งเด็ก ๆ ได้เรียนหนังสือ ซึ่งจะทำให้มีพัฒนาการของสติปัญญาแล้วเด็ก ๆ ยังจะเริ่มเรียนรู้พัฒนาการทางสังคมซึ่งนอกเหนือไปจากการพัฒนาตนเองภายในบ้าน การที่เด็กได้พบเพื่อนในวัยเดียวกัน ก็จะทำให้เรียนรู้พฤติกรรมของคนในวัยเดียวกัน เรียนรู้ถึงความเหมาะสมของพฤติกรรมของตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแง่ของความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับบุคคลอื่น ๆ เช่น เด็กจะเรียนรู้ทำอย่างไรจึงจะอยู่กับเพื่อน ๆ ได้ นอกจากความสัมพันธ์กับเพื่อนวัยเดียวกันด้วย

จากข้อความดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าสถานศึกษาหรือโรงเรียนเป็นสถาบันที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการส่งเสริมพัฒนาการทางด้านสังคมของเด็ก ทั้งในด้านการปรับตัว การสร้างความสัมพันธ์ ตลอดจนการปฏิบัติตนกับเพื่อนและบุคคลอื่น ๆ เป็นอย่างมาก

วัยเด็กตอนปลายหรือวัยเข้าโรงเรียน ช่วงอายุระหว่าง 6 ปี ถึง 10 ปี เป็นวัยที่มีพัฒนาการที่สำคัญระยะหนึ่งของชีวิต โดยเฉพาะการวางรากฐานทางด้านสังคมและการปรับตัว ตลอดจนการปฏิบัติตนกับบุคคลอื่น เนื่องจากวัยเด็กตอนปลายเป็นระยะที่เด็กเริ่มเข้าโรงเรียนที่โรงเรียนมีเพื่อนมากมาย การก้าวจากบ้านมาสู่โรงเรียน เด็กจะต้องเผชิญกับสิ่งใหม่ ๆ ต้องมีการคบค้าสมาคมกับเพื่อน ๆ ซึ่งเด็กวัยนี้มักจะเลือกคบเพื่อนที่มีอายุรุ่นราวคราวเดียว

กับคนและเพศเดียวกัน ระยะนี้เป็นระยะของการเข้ากลุ่มเพื่อน ซึ่งนักจิตวิทยา เรียกว่า Gang Age นั่นคือ เด็กจะรวมกันเป็นกลุ่ม พัฒนาการทางสังคมก็จะมีมากขึ้น ตามทฤษฎีพัฒนาการทางสังคมของเพียเจต์ (จันทมาศ ชื่นบุญ และคนอื่น ๆ. 2515 : 110 ; อ้างอิงมาจาก Piaget. 1969) กล่าวว่า วัยเด็กตอนปลายเป็นวัยที่อยู่ในระยะที่สองคือ ระยะที่เด็กพยายามจะเข้าไปสู่ความสัมพันธ์ในสังคมอย่างแท้จริง เด็กเริ่มที่จะเปลี่ยนจากการยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง มาเป็นความนึกถึงกลุ่มหรือส่วนรวมแทน เด็กในวัยนี้มีความต้องการเป็นอย่างมากที่จะได้รับการยอมรับจากเพื่อน และเข้าไปมีส่วนร่วมในกลุ่ม แต่ถ้าหากเด็กไม่ได้รับการยอมรับจากเพื่อน และเข้าไปมีส่วนร่วมในกลุ่มไม่ได้ เท่ากับเป็นการทำลายความสุขของเด็กเป็นอย่างมาก

กลุ่มเพื่อน เป็นกลุ่มที่มีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อวัยเด็กตอนปลายเป็นอย่างมาก เพราะการอยู่รวมกันกับกลุ่มเพื่อน การได้มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน ได้เข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม จะส่งผลให้เด็กมีความรู้สึกที่ตนเองมีคุณค่า มีความสามารถ เด็กทุกคนต้องการเป็นที่ยอมรับของกลุ่ม การยอมรับของกลุ่มถือว่าเป็นรางวัลตอบแทนที่มีค่าสำหรับเด็กทุกคน (นิภา นิธยาน. 2530 : 139) นอกจากนี้ โยธิน ศันสนยุทธ์ (2531 : 201) ได้กล่าวว่า การยอมรับและการไม่ยอมรับจากกลุ่มจะมีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพของเด็ก โดยที่เด็กที่ได้รับการยอมรับจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีความเชื่อมั่นในตัวเอง สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมด้วยดี ส่วนเด็กที่ไม่เป็นที่ยอมรับในกลุ่มเพื่อนมักจะไม่มีมั่นใจในตัวเอง ปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้ยาก เกิดปมด้อยต่าง ๆ ในจิตใจ

จากการที่ผู้วิจัยสอนที่โรงเรียนบ้านธรรมรัตน์ใน อำเภอนาทะเกียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งเป็นโรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง สังกัดคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สพช.) เป็นโรงเรียนในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาชนบท (กศ.พข.) ในปีการศึกษา 2539 ได้เปิดเป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาปัจจุบันเปิดทำการสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาลถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีจำนวนนักเรียนทั้งหมด 378 คน นักเรียนส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่มีฐานะค่อนข้างยากจน ร้อยละ 80 บิดามารดาและผู้ปกครอง ประกอบอาชีพ รับจ้าง ทำไร่ ทำสวน ไม่ค่อยมีเวลาในการอบรมดูแลสั่งสอนบุตรธิดาเพราะต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ในการทำงาน เพื่อหาเงินมาเลี้ยงครอบครัว บางครอบครัวบิดามารดาหย่าร้างกัน บางครอบครัวบิดามารดาทะเลาะเบาะแว้งกันบ่อย ๆ ทำให้นักเรียนรู้สึกขาดความอบอุ่น ชาติที่พึงทักใจและเมื่อนักเรียนเหล่านั้นได้มาโรงเรียน เพื่อศึกษาหาความรู้ และได้ใช้ชีวิตอยู่ในโรงเรียนเป็นส่วนใหญ่ ได้มี

โอกาสพบปะกับเพื่อนในวัยเดียวกัน นักเรียนต่างก็ต้องการที่จะอยู่กับเพื่อนอย่างมีความสุข ต้องการอยู่ร่วมกับเพื่อน ๆ และได้รับการยอมรับจากเพื่อน เนื่องจากนักเรียนไม่ได้รับการตอบสนองจากทางบ้านหรือจากครอบครัว จึงต้องการที่จะแสวงหาความสุข ความอบอุ่นจากเพื่อนและครู แต่เนื่องจากนักเรียนแต่ละคนก็มาจากสภาพแวดล้อมต่างกัน เมื่อต้องมาอยู่ร่วมกับเพื่อน ๆ มาเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ใช้ชีวิตร่วมกันในโรงเรียน ทำงานร่วมกัน เล่นด้วยกัน ก็ย่อมเกิดความขัดแย้งกันในกลุ่มเพื่อน บางคนถูกเพื่อนรังเกียจ ถูกล้อเลียน ถูกกลั่นแกล้ง เป็นประจำ จนไม่อยากจะพุดจากับเพื่อน ไม่อยากคบค้าสมาคมกับเพื่อนหรือเข้าร่วมกับกลุ่มเพื่อน ทำให้เกิดบมด้อยในจิตใจ

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงได้ทำการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นของนักเรียน ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ถึง 6 จำนวน 124 คน โดยใช้แบบสอบถามปลายเปิด พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 47 คน มีปัญหาเกี่ยวกับเพื่อนจำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 38.29 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 36 คน มีปัญหาเกี่ยวกับเพื่อนจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 27.77 และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 41 คน มีปัญหาเกี่ยวกับเพื่อน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 73.17

จะเห็นได้ว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ต่างก็มีปัญหาเกี่ยวกับเพื่อน แต่ปัญหาดังกล่าวพบมากในนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีร้อยละ 73.17

ผู้วิจัยจึงได้ทำการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นครั้งที่สอง โดยให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตอบแบบสอบถามปัญหาเกี่ยวกับเพื่อน ซึ่งนักเรียนประสบปัญหาต่อไปนี้ การหักทลายเพื่อนโดยใช้กิริยาวาจาที่ไม่เหมาะสม สนทนาโต้ตอบกับเพื่อนโดยใช้กิริยาวาจาที่ไม่เหมาะสม ไม่รู้จักกล่าวคำขอโทษเมื่อทำให้เพื่อนเสียใจ ไม่รู้จักกล่าวขอบคุณเมื่อเพื่อนให้ความช่วยเหลือ ไม่รู้จักกล่าวยกย่องชมเชยเมื่อเพื่อนประสบความสำเร็จ ไม่รู้จักพูดให้กำลังใจเพื่อน แสดงกิริยาท่าทางที่ไม่สุภาพกับเพื่อน ไม่รับฟังความคิดเห็นของเพื่อนและไม่ให้ความช่วยเหลือเพื่อนในการทำงานร่วมกัน

พฤติกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิตของนักเรียน ทำให้นักเรียนขาดความรักใคร่สามัคคี มีการประพฤติดูปฏิบัติตนและแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับเพื่อน ซึ่งในเรื่องนี้ทางโรงเรียนได้ให้ความสนใจให้ความสำคัญพร้อมทั้งต้องการที่จะแก้ไขปัญา และพิจารณาหาทางช่วยเหลือนักเรียนที่ประสบปัญหาในการปฏิบัติตนกับเพื่อน เพื่อให้นักเรียนทราบแนวทางและสามารถปฏิบัติตนกับเพื่อนได้เหมาะสมยิ่งขึ้น

ปัญหาการปฏิบัติตนกับเพื่อนนี้ กรอนแลนด์ (สรชัย โกศิยะกุล. 2526 : 32 ; อ้างอิงมาจาก Grounlund. 1959) ได้กล่าวว่า นักเรียนที่ประสบปัญหาในการปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนและสภาพแวดล้อม มีปัญหาด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคลไม่มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติตนต่อกันอย่างเหมาะสม เป็นเหตุให้การเรียนไม่มีประสิทธิภาพ เกิดความเครียดและไม่มีความสุข นอกจากนี้ เจนนิง (จิราภรณ์ หุ่นตระกูล. 2528 : 3 ; อ้างอิงมาจาก Jennings. 1959) กล่าวว่า นักเรียนที่ไม่สามารถปฏิบัติตนให้เป็นที่ยอมรับของเพื่อนได้นั้น ต่างก็มีความต้องการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในกลุ่มแต่เนื่องจากขาดทักษะทางสังคมอันจะทำให้เข้ากับผู้อื่นได้ นักเรียนเหล่านี้ย่อมต้องการความช่วยเหลือจากผู้อื่นเป็นอย่างยิ่ง

การพัฒนาการปฏิบัติตนและการสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนสามารถทำได้หลายวิธี เช่น การให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม บทบาทสมมติ กิจกรรมกลุ่ม สถานการณ์จำลอง เทคนิคแม่แบบ เป็นต้น

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสนใจใช้วิธีสถานการณ์จำลองและวิธีเทคนิคแม่แบบ ทั้งนี้ เพราะการใช้สถานการณ์จำลองเป็นวิธีที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการนำเอาสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงหรือคล้ายคลึงกับความเป็นจริง มาจำลองเป็นสถานการณ์ให้นักเรียนได้ทดลองแสดง ทำให้นักเรียนเข้าใจในสิ่งที่เรียนและศรัทธาที่จะนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ ดังนั้นสถานการณ์จำลองจึงเป็นวิธีที่จะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ รู้จักคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น (กรมวิชาการ. 2521 : 128) ดังเช่น ผลการวิจัยของ วชิรพร จับเกิด (2534 : 37) ที่ศึกษาผลของสถานการณ์จำลองที่มีต่อความเสียสละของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอินทร์มรรย อนุสรณ์ จังหวัดสมุทรปราการ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองมีความเสียสละสูงขึ้นกว่าเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ จันทวิส พันธุ์สุข (2533 : 40) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับผลของการใช้สถานการณ์จำลองที่มีต่อความสนใจอาชีพอิสระของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านป่งแดง จังหวัดมุกดาหาร ผลการศึกษา พบว่า การใช้สถานการณ์จำลองทำให้นักเรียนมีความสนใจอาชีพอิสระสูงขึ้นกว่าเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สำหรับการใช้เทคนิคแม่แบบเป็นการเรียนรู้จากการสังเกต การกระทำของบุคคลอื่น (Bandura. 1977 : 16 - 22) ซึ่งเป็นการเรียนรู้ทางอ้อม โดยผู้เรียนจะสังเกตพฤติกรรมของตัวแบบและผลจากการสังเกตพฤติกรรมจากตัวแบบจะทำให้บุคคลนั้นเลียนแบบพฤติกรรมของตัวแบบหรือเกิดพฤติกรรมใหม่ ๆ ที่พึงประสงค์ได้ (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2530 : 70)

ดังเช่นผลการศึกษาของ กษมา จันทรังต์ (2535 : 65) ซึ่งศึกษาการเปรียบเทียบผลของการใช้เทคนิคแม่แบบกับชุดพัฒนาความขยันหมั่นเพียรที่มีต่อความขยันหมั่นเพียรในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบมีความขยันหมั่นเพียรในการเรียนสูงขึ้นกว่านักเรียนที่ได้รับการใช้ชุดพัฒนาความขยันหมั่นเพียร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ศรีนยา ชัยเพียรเจริญกิจ (2530 : 42) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับผลการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อการประหยัดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชลกันยานุกูล จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้เทคนิคแม่แบบมีความประหยัดสูงขึ้นกว่าเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากเอกสารและงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นถึงหลักการที่แตกต่างกันของการใช้สถานการณ์จำลอง ซึ่งนักเรียนได้ลองกระทำด้วยตนเองและการใช้เทคนิคแม่แบบซึ่งนักเรียนสังเกตและเลียนแบบจากผู้อื่น แต่ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเปรียบเทียบการปฏิบัติตนกับเพื่อนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านธรรมรัตน์ใน อำเภอนาทะเกียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา

ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติตนกับเพื่อนของนักเรียนก่อนและหลังได้รับการใช้สถานการณ์จำลอง
2. เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติตนกับเพื่อนของนักเรียนก่อนและหลังได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ
3. เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติตนกับเพื่อนของนักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองกับนักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนมีการปฏิบัติตนกับเพื่อนดีขึ้นหลังจากได้รับการใช้สถานการณ์จำลอง
2. นักเรียนมีการปฏิบัติตนกับเพื่อนดีขึ้นหลังจากได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ
3. นักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองกับนักเรียน ที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบมีการปฏิบัติตนกับเพื่อนดีขึ้นแตกต่างกัน

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นแนวทางแก่ผู้บริหาร ครูแนะแนว ครูประจำชั้นและผู้ที่เกี่ยวข้องในการนำสถานการณ์จำลองกับการใช้เทคนิคแม่แบบไปใช้พัฒนาการปฏิบัติตนกับเพื่อนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีการปฏิบัติตนไม่เหมาะสมกับเพื่อนต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนที่ศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านธรรมรัตน์ใน อำเภอบ้านดง จังหวัดบุรีรัมย์ ที่มีการปฏิบัติตนกับเพื่อนไม่เหมาะสม โดยพิจารณาจากการประเมินผลของครูประจำชั้น

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนที่ศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านธรรมรัตน์ใน อำเภอบ้านดง จังหวัดบุรีรัมย์ ปีการศึกษา 2541 ที่มีการปฏิบัติตนกับเพื่อนไม่เหมาะสม จำนวน 16 คน ที่ได้จากการสุ่มอย่างง่ายจากประชากรและสอบถามความสมัครใจของนักเรียนในการเข้าร่วมการทดลอง หลังจากนั้นสุ่มอย่างง่ายอีกครั้ง เพื่อแบ่งเป็นกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 กลุ่มละ 8 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ วิธีพัฒนาการปฏิบัติตนกับเพื่อน ซึ่งแบ่งเป็น 2 วิธี คือ

3.1.1 การใช้สถานการณ์จำลอง

3.1.2 การใช้เทคนิคแม่แบบ

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การปฏิบัติตนกับเพื่อน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การใช้สถานการณ์จำลอง หมายถึง การจัดสภาพการณ์ให้คล้ายคลึงกับสภาพจริงจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ในการปฏิบัติตนกับเพื่อนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แล้วให้นักเรียนแสดงบทบาทตามสถานการณ์นั้น เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตนกับเพื่อน สถานการณ์จำลองที่ผู้วิจัยกำหนดจะมีเนื้อหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตนกับเพื่อน การใช้สถานการณ์จำลองมี 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ ผู้วิจัยนำเข้าสู่บทเรียนบอกวัตถุประสงค์ของการใช้สถานการณ์จำลองให้นักเรียนทราบ จากนั้นนักเรียนและผู้วิจัยช่วยกันคัดเลือกผู้แสดงบทบาท

ขั้นที่ 2 ขั้นดำเนินการ ให้นักเรียนแสดงบทบาทไปตามลำดับเหตุการณ์ไปตามลำดับเหตุการณ์ที่เตรียมไว้ ใช้เวลาประมาณ 10 - 15 นาที

ขั้นที่ 3 ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล เมื่อกิจกรรมสิ้นสุดลง ผู้วิจัยให้นักเรียนทบทวนและวิเคราะห์ประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในขณะปฏิบัติกิจกรรม

ขั้นที่ 4 ขั้นสรุป นักเรียนแลกเปลี่ยนประสบการณ์และช่วยกันสรุปสิ่งที่นักเรียนได้เรียนรู้และข้อคิดที่ได้จากการใช้สถานการณ์จำลอง

วิธีนี้ใช้กับกลุ่มทดลองที่ 1

2. การใช้เทคนิคแม่แบบ หมายถึง วิธีการที่ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ในการปฏิบัติตนกับเพื่อนจากการสังเกตพฤติกรรมของแม่แบบ โดยใช้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อายุ 10 - 11 ปี เป็นแม่แบบแสดงพฤติกรรมการปฏิบัติตนกับเพื่อน ผลจากการสังเกตจะทำให้นักเรียนเลียนแบบพฤติกรรมของตัวแบบและนำไปปฏิบัติตาม โดยมีขั้นตอนการใช้เทคนิคแม่แบบดังนี้

2.1 ขั้นนำ ผู้วิจัยนำเข้าสู่การเสนอแนะแบบโดยการสนทนาซักถามนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องที่ต้องการให้นักเรียนสังเกตในครั้งนั้น ๆ

2.2 ขั้นเสนอแนะแบบ

2.2.1 ผู้วิจัยเสนอเรื่องราวของแม่แบบที่แสดงเกี่ยวกับการปฏิบัติตนกับเพื่อนโดยนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

2.2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนสังเกตพฤติกรรมของแม่แบบที่แสดง

2.2.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายซักถามเกี่ยวกับสิ่งที่สังเกตได้เพื่อให้เกิดความคิดที่จะเลียนแบบและปฏิบัติตามแบบนั้น

2.2.4 นักเรียนร่วมกันสรุปความคิดเห็นและผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

2.3 ขั้นสรุป ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปสิ่งที่ได้จากการใช้เทคนิคแม่แบบและผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

วิธีนี้ใช้กับกลุ่มทดลองที่ 2

3. การปฏิบัติตนกับเพื่อน หมายถึง พฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงกับเพื่อนทั้งภาษาถ้อยคำและภาษาท่าทางได้อย่างเหมาะสมเพื่อให้เกิดการยอมรับและมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 กล่าวทักทายเพื่อนด้วยกิริยาวาจาที่เหมาะสม

3.2 สนทนาได้ตอบกับเพื่อนด้วยกิริยาวาจาที่เหมาะสม

3.3 รู้จักกล่าวคำขอโทษเมื่อทำให้เพื่อนเสียใจ

3.4 รู้จักกล่าวคำขอบคุณเมื่อเพื่อนให้ความช่วยเหลือ

3.5 รู้จักกล่าวคำชมเชยเมื่อเพื่อนประสบความสำเร็จ

3.6 รู้จักกล่าวให้กำลังใจเพื่อน

3.7 แสดงกิริยาวาจาที่สุภาพกับเพื่อน

3.8 รับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของเพื่อน

3.9 ให้ความช่วยเหลือเพื่อน

การปฏิบัติตนกับเพื่อนวัดได้จากแบบบันทึกพฤติกรรมการปฏิบัติตนกับเพื่อนตามสถานการณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์จำลอง เทคนิคแม่แบบและการปฏิบัติตนกับเพื่อน โดยแบ่งเป็นหัวข้อดังต่อไปนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์จำลอง

1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์จำลอง

- 1.1.1 ความหมายของสถานการณ์จำลอง
- 1.1.2 คุณลักษณะของสถานการณ์จำลอง
- 1.1.3 ความมุ่งหมายในการสร้างสถานการณ์จำลอง
- 1.1.4 องค์ประกอบของการสร้างสถานการณ์จำลอง
- 1.1.5 หลักการของเกมสถานการณ์จำลอง
- 1.1.6 การสร้างสถานการณ์จำลอง
- 1.1.7 ขั้นตอนในการสร้างสถานการณ์จำลอง
- 1.1.8 ข้อเสนอแนะสำหรับการสร้างสถานการณ์จำลอง
- 1.1.9 ขั้นตอนในการใช้สถานการณ์จำลอง
- 1.1.10 วิธีการเสนอสถานการณ์จำลอง
- 1.1.11 ประโยชน์ของสถานการณ์จำลอง

1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์จำลอง

- 1.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ
- 1.2.2 งานวิจัยในประเทศ

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคแม่แบบ

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคแม่แบบ

- 2.1.1 ความหมายของเทคนิคแม่แบบ
- 2.1.2 ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม
- 2.1.3 กระบวนการการเรียนรู้จากแม่แบบ
- 2.1.4 ประเภทของเทคนิคแม่แบบ

- 2.1.5 ลักษณะของแม่แบบ
- 2.1.6 กลวิธีในการใช้เทคนิคแม่แบบ
- 2.1.7 วิธีการให้แม่แบบหรือตัวแบบ
- 2.1.8 บุคคลที่เด็กเลียนแบบ
- 2.1.9 การเห็นผลตอบแทนที่ตัวแบบได้รับ
- 2.1.10 อิทธิพลของแม่แบบที่มีต่อผู้สังเกต
- 2.1.11 ข้อดีและข้อจำกัดของวิธีการให้ตัวแบบ
- 2.1.12 การสร้างแม่แบบเพื่อการเลียนแบบ
- 2.1.13 การเสนอแม่แบบในลักษณะ เทปโทรทัศน์
- 2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคแม่แบบ
 - 2.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ
 - 2.2.2 งานวิจัยในประเทศ
- 3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตนกับเพื่อน
 - 3.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตนกับเพื่อน
 - 3.1.1 ความหมายของกลุ่มเพื่อน
 - 3.1.2 กลุ่มเพื่อนในวัยเด็ก
 - 3.1.3 อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนในวัยเด็ก
 - 3.1.4 วิธีส่งเสริมประสิทธิภาพของกลุ่มเพื่อน
 - 3.1.5 การฝึกทักษะทางสังคมอย่างง่ายให้กับเด็ก
 - 3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตนกับเพื่อน
 - 3.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ
 - 3.2.2 งานวิจัยในประเทศ
- 1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์จำลอง
 - 1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์จำลอง
 - 1.1.1 ความหมายของสถานการณ์จำลอง มีผู้ให้ความหมายของสถานการณ์จำลองไว้ดังต่อไปนี้

เบค และมอนโร (Beck and Monroe. 1965 : 45) กล่าวว่า ความหมายดั้งเดิมของสถานการณ์จำลองคือ ความหลอกลวงหรือการแสดงผิด แต่ปัจจุบัน สถานการณ์จำลอง หมายถึง กระบวนการซึ่งอยู่ในรูปแบบหรือความคล้ายคลึงกับสภาพที่เป็นจริง ซึ่งสร้างขึ้นเพื่อตรวจสอบภาวะหรือเพื่อการสอน

ชูลทซ์ (วัชรพร จับเกิด. 2535 : 7 ; อ้างอิงมาจาก Schultz. 1972 : 4) กล่าวถึง การใช้สถานการณ์จำลองว่า เป็นการสอนแบบปฏิบัติการที่ใช้แบบจำลอง หรือกระบวนการต่าง ๆ เหมือนระบบของจริง การสอนโดยการใช้สถานการณ์จำลองเป็นการสอนที่สมมติสถานการณ์ต่าง ๆ ให้คล้ายกับสภาพที่เป็นจริง โดยฝึกให้ผู้เรียนหรือผู้ที่อยู่ในสถานการณ์นั้นได้ฝึกปฏิบัติและแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้คล้ายกับสภาพที่เป็นจริง โดยฝึกให้ผู้เรียนหรือผู้ที่อยู่ในสถานการณ์นั้นได้ฝึกปฏิบัติและแก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยตนเอง และยังทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการเรียนรู้ด้านต่าง ๆ ดีกว่าวิธีสอนแบบบรรยาย

ครุคชังก์ (จันทวิช พันธุ์สุข. 2533 : 15 ; อ้างอิงมาจาก Cruickshank. 1972) กล่าวว่า สถานการณ์จำลองคือ ผลผลิตที่เกิดขึ้นเมื่อมีสถานการณ์ หรือผลของสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เกิดขึ้นแล้ว สถานการณ์จำลองนี้จะรวมไปถึงเรื่องจำลองภาพทิวทัศน์ และการเล่นละครด้วย

เคอร์ (Kerr. 1977 : 8) กล่าวถึงการใช้สถานการณ์จำลองว่า ผู้เข้าร่วมสถานการณ์จะต้องปฏิบัติตามข้อมูลและมีสถานการณ์ที่กำหนดวัตถุประสงค์ในการร่วมสถานการณ์และมีสถานการณ์ที่กำหนดวัตถุประสงค์ในการร่วมสถานการณ์นั้น ผู้เข้าร่วมสถานการณ์จะต้องยอมรับและปฏิบัติตามข้อมูลและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างแท้จริง ผู้เข้าร่วมสถานการณ์อาจได้รับข้อมูลให้รับบทบาทที่ใกล้เคียงกับชีวิตจริงของเขาหรือได้รับบทบาทที่แตกต่างไปจากชีวิตจริงก็ได้ เหตุการณ์ในสถานการณ์จำลองจะดำเนินต่อไปในทางใดหรือผลของสถานการณ์จะเป็นอย่างไรนั้น เป็นเรื่องที่คาดการณ์ล่วงหน้าไม่ได้ เพราะจะต้องขึ้นอยู่กับผลการตัดสินใจของผู้เข้าร่วมสถานการณ์

สตรูทริดจ์ (ชัยวัฒน์ ตันรังษี. 2529 : 13 ; อ้างอิงมาจาก Sturtridge. 1977 : 32 - 34) กล่าวว่า สถานการณ์จำลองเป็นกิจกรรมที่นักเรียนทุกคนต้องเข้าร่วม ในสถานการณ์บางอย่างและต้องใช้วิจารณญาณของตัวเองมากกว่ากิจกรรมอื่น ๆ ในการที่จะใช้ภาษาเพื่อการติดต่อสื่อสาร โดยจะต้องคิดเองว่าจะพูดอะไรและจะพูดกับใคร

เลือกใช้หน้าที่ในการสื่อความหมายและใช้ภาษาให้เหมาะสมกับบทบาทของตนเองและบทบาทของ
ผู้ที่จะมีปฏิสัมพันธ์ด้วย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจะร่วมมือกันทำงานที่ได้รับมอบหมายหรือแก้ปัญหาที่
เกิดขึ้น

โฮลเดน (Holden. 1981 : 5) กล่าวว่า สถานการณ์จำลองเป็น
การจำลองสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกับสถานการณ์จริง ส่วนมากจะอยู่ในรูปแบบของการแก้ปัญหา
ครูทำหน้าที่เป็นเพียงผู้ควบคุม จะนำของจริงต่าง ๆ มาเป็นสื่อในการกระตุ้นผู้เข้าร่วมให้ใช้
ทักษะทางภาษาทุกด้านในการรับข้อมูลพร้อม ๆ กัน ผู้เข้าร่วมสถานการณ์แต่ละคนจะได้รับ
บัตรแสดง ขอบข่ายหน้าที่ความรับผิดชอบและข้อมูลจำเป็นเพิ่มเติม ทุกคนต้องปฏิบัติตามหน้าที่
ของตนอย่างจริงจัง

โจนส์ (กนกรัตน์ พงษ์สมุทร. 2537 : 30 ; อ้างอิงมาจาก
Jones. 1982 : 5) กล่าวว่า สถานการณ์จำลองเป็นเหตุการณ์หนึ่งซึ่งไม่ใช่การสอนโดยครู
แต่นักเรียนเป็นผู้เข้าร่วมในเหตุการณ์นั้นและเป็นผู้ที่ทำให้เหตุการณ์นั้นดำเนินไปโดยได้รับ
มอบหมายหน้าที่ ภารกิจในสังคมและความรับผิดชอบที่เกี่ยวข้องอยู่ในสถานการณ์นั้น ซึ่งต้องม
ีการแก้ปัญหาและการตัดสินใจรวมอยู่ด้วย ส่วนครูจะเป็นผู้กำหนดเวลา เริ่มต้นและเวลาจบของ
สถานการณ์ นอกจากนั้นครูมีหน้าที่อธิบายรายละเอียดต่าง ๆ ที่สำคัญในสถานการณ์นั้น และ
กำหนดว่าใครเป็นใคร ใครทำหน้าที่อะไร มีหน้าที่รับผิดชอบในเรื่องใดบ้าง

สำหรับนักการศึกษาไทย ได้ให้ความหมายของสถานการณ์จำลองไว้
ดังต่อไปนี้

ทิศนา ขวมนิธิ (2522 : 102) ให้ความหมายของสถานการณ์
จำลองไว้ว่า สถานการณ์จำลอง หมายถึง การจำลองสถานการณ์หรือการสร้างสถานการณ์ให้
ใกล้เคียงกับความเป็นจริง แล้วให้ผู้เรียนลงไปอยู่ในสถานการณ์นั้น และให้มีปฏิริยาโต้ตอบกัน
วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสทดลองแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ซึ่งในสถานการณ์จริงผู้เรียน
อาจไม่กล้าแสดงเพราะเป็นการเสี่ยงต่อผลที่จะได้รับมากเกินไป

สิริวรรณ สุวรรณชาติ (2522 : 104) ได้ให้ความหมายของ
สถานการณ์จำลองว่า เป็นการนำเอาสภาพการณ์ที่เป็นจริงมาจัดในรูปของเกม โดยมุ่งให้ผู้เรียน
สวมบทบาทต่าง ๆ กัน ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้เผชิญกับสภาพการณ์ที่เป็นจริง ทำให้ผู้เรียน
สามารถเข้าใจ มีความรู้สึกร่วมต่อเหตุการณ์นั้นได้ดีอีกทั้งยังสามารถเรียนรู้ถึงวิธีการตัดสินใจได้
อย่างมีประสิทธิภาพ

อัญชลี แจ่มเจริญ (2522 : 104) ให้ความหมายว่า สถานการณ์จำลอง คือ การจัดสภาพแวดล้อมเลียนแบบของจริงให้ใกล้เคียงสภาพความเป็นจริงมากที่สุดและให้ผู้เรียนฝึกฝนการแก้ปัญหาและตัดสินใจในสถานการณ์ที่เขากำลังเป็นอยู่

สำเร็จ เวชสุนทร (2523 : 18 - 19) ได้ให้ความหมายของสถานการณ์จำลองว่า เป็นการจำลองสถานการณ์หรือสภาพการณ์นั้น จำลองมาจากสภาพที่เป็นจริงหรือคล้ายคลึงกับสิ่งที่เป็จริงในสังคมมากที่สุด แล้วให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติ แสดงออกความเห็นหรือหาทางแก้ปัญหาในสถานการณ์นั้น ๆ เสมือนว่าเขายู่ในสถานการณ์นั้นจริง ๆ ซึ่งสถานการณ์จำลองนี้จะไม่ทำให้ผู้เรียนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหมดอยู่ในสภาพที่อันตราย หรือได้รับความเสียหายใด ๆ อีกทั้งยังทำให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ในสภาพที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด มีโอกาสตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ปัญหาและเลือกหลักการหรือทฤษฎีมาใช้ในการตัดสินใจแก้ปัญหาของเขา

กาญจนา เกียรติประวัติ (2524 : 150) กล่าวถึงสถานการณ์จำลองว่า การสร้างสถานการณ์จำลอง (Simulation) เป็นการรวบรวมบทบาทสมมติและวิธีการแก้ปัญหาเข้าด้วยกัน ดังนั้น บทบาทสมมติจึงเป็นเพียงส่วนหนึ่งของสถานการณ์จำลอง สถานการณ์จำลองอาจเป็นรูปของเกมที่พัฒนาขึ้นเพื่อเลียนแบบธรรมชาติความเป็นจริง การที่ผู้เรียนมีปฏิริยาโต้ตอบกับเกม แล้วสามารถโยงไปสู่พื้นฐานธรรมชาติของชีวิตจริงนั้น ทำให้มีการเรียนรู้เกิดขึ้น

ชาอุทัย ศรีไสยเพชร (2525 : 132) ได้ให้ความหมายของสถานการณ์จำลองไว้ว่า สถานการณ์จำลองคือการจัดสภาพแวดล้อม เลียนแบบของจริงให้ใกล้เคียงสภาพความเป็นจริงมากที่สุด และให้ผู้เรียนได้ฝึกแก้ปัญหาและตัดสินใจจากสถานการณ์ที่เขากำลังเผชิญอยู่นั้น

สมพงษ์ จิตระดับ (2527 : 16) กล่าวว่า สถานการณ์จำลอง (Simulation Techniques) หมายถึง "กระบวนการในการสร้างรูปแบบของสถานการณ์จำลองแทนสถานการณ์จริงขึ้นเพื่อศึกษาพฤติกรรม ปฏิสัมพันธ์ของมนุษย์ที่จะเกิดขึ้นในสถานการณ์จริง"

วาริ อธิระจิตร (2530 : 424) กล่าวว่า การจำลองสถานการณ์หรืออาจเรียกว่า การสร้างสถานการณ์สมมติเป็นการสมมติสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกับความเป็นจริง เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และเกิดความรู้สึกรจริง ๆ ทั้งนี้ผู้แสดงจะต้องตัดสินใจและแก้ปัญหาตามสถานการณ์ที่กำหนดให้

บุญทัน อยู่ชมบุญ (2533 : 154) ได้ให้ความหมายของสถานการณ์จำลองไว้ว่า สถานการณ์จำลอง คือ การจัดเลียนแบบสถานการณ์จริงให้มากที่สุด ให้ผู้เรียนได้กระทำเพื่อฝึกการคิดแก้ปัญหาและตัดสินใจจากสภาพการณ์ที่เขากำลังเผชิญอยู่นั้นราวกับเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นกับตัวเองโดยตรง และตัวนักเรียนยังมีโอกาสทราบว่าความคิดเห็นของเขานั้นเป็นอย่างไร ถูกต้องแตกต่างหรือเหมือนกับเพื่อนอย่างไร จากการอภิปรายร่วมกับเพื่อนและอาจารย์ผู้สอน

จากการศึกษาความหมายของสถานการณ์จำลองดังกล่าว จึงสรุปได้ว่า สถานการณ์จำลอง หมายถึง การจำลองเหตุการณ์หรือเลียนแบบสภาพเหตุการณ์หรือการสมมติสถานการณ์โดยให้มีความคล้ายคลึงกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในสังคมมากที่สุด เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาปัญหาจากสถานการณ์จำลองนั้น ๆ ด้วยตนเอง ซึ่งวิธีการนี้จะทำให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ในสภาพที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด และมีทักษะในการตัดสินใจปัญหา และเลือกแนวทางแก้ปัญหา มีความเข้าใจในเหตุการณ์นั้น ๆ ด้วยตนเองได้ดียิ่งขึ้น อีกทั้งยังสามารถถ้อยแถลงการเรียนรู้จากการฝึกไปสู่เนื้อหาที่ต้องการได้

1.1.2 คุณลักษณะของสถานการณ์จำลอง

มอนโร (อัมรา รสสุข. 2529 : 15 ; อ้างอิงมาจาก Monroe. 1969 : 45 - 46) กล่าวว่า สถานการณ์จำลองมีลักษณะที่สำคัญมาก 4 ประการ คือ

1. มีความคล้ายคลึงกับสภาพความเป็นจริง สถานการณ์จำลองจะต้องจัดเตรียมองค์ประกอบที่จะทำให้นักเรียนกระทำการต่าง ๆ ได้ องค์ประกอบดังกล่าวนี้อาจเปรียบเทียบได้ว่าเป็นการคาดคะเนในการสืบสวนตามระเบียบวิธีทางวิทยาศาสตร์หรือเป็นตัวกำหนดให้ในแบบจำลองคณิตศาสตร์ เป็นอุปกรณ์และกฎเกณฑ์ที่ใช้ในการเล่นเกม เป็นเลาจำกัดความของความขัดแย้ง และบุคลิกลักษณะในบทบาทสมมติ หรือเป็นตัวแปรตามในการทดลองในการสอนเกี่ยวกับการตัดสินใจ สถานการณ์จำลองจะต้องสร้างสภาพแวดล้อมให้นักเรียนได้ปฏิบัติหน้าที่ของตน และจะต้องมีลักษณะของความเป็นจริงให้มากพอที่นักเรียนได้ฝึกฝนในการเผชิญหน้ากับสิ่งต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นได้ในชีวิตจริง

2. จัดให้มีสภาพการสูญเสียน้อยที่สุด นักเรียนสามารถที่จะเปลี่ยนแปลงคำตอบที่ได้ตอบไปแล้วได้ โดยไม่ทำลายสถานการณ์เดิม

3. ผลย้อนกลับจะต้องเป็นเครื่องหมายของผลลัพธ์ สถานการณ์จำลองช่วยให้นักเรียนทราบถึงผลของคำตอบที่ได้ตอบไปในรูปของสัญลักษณ์ โดยไม่ทำให้บรรยากาศของการเรียนรู้เปลี่ยนแปลงไป ไม่ว่าจะเป็นด้านกายภาพหรือจิตวิทยา

4. สามารถทำซ้ำได้ จากลักษณะของข้อ 2 และ 3 ทำให้แบบฝึกหัดสถานการณ์จำลองเป็นสิ่งที่สามารถทำซ้ำ ๆ ได้ เพราะเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ทบทวนหรือดำเนินการซ้ำ ๆ เพื่อให้ได้ข้อสรุปที่ดีที่สุด

จากคุณลักษณะของสถานการณ์จำลองดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า สถานการณ์จำลองมีลักษณะดังนี้ มีความคล้ายคลึงกับสภาพความเป็นจริง เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกฝนในการเผชิญหน้ากับสิ่งต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นได้ในชีวิตจริง นักเรียนสามารถเปลี่ยนแปลงคำตอบได้โดยไม่ทำลายสถานการณ์เดิม ผลของคำตอบจะออกมาในรูปของสัญลักษณ์และสถานการณ์จำลองสามารถทำซ้ำได้ เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ทบทวนหรือกระทำซ้ำ ๆ เพื่อให้ได้ข้อสรุปที่ดีที่สุด

1.1.3 ความมุ่งหมายในการสร้างสถานการณ์จำลอง

ดวงเดือน เทสวาณิช (2530 : 106) กล่าวถึงความมุ่งหมายในการสร้างสถานการณ์จำลองไว้ดังนี้

1. เพื่อให้ผู้เรียนได้ค้นพบและรู้จักแก้ปัญหาในปัจจุบัน และที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักหัดคิดสามารถหาเหตุผลมาอภิปรายเพื่อประกอบการตัดสินใจแก้ปัญหา
3. เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาในการทำงานกลุ่ม รู้จักวิพากษ์วิจารณ์ต่อการถกวิจารณ์ มีวินัยในตนเอง ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น สำนึกในสิทธิของตนเอง และผู้อื่น
4. เพื่อเป็นการเปลี่ยนกิจกรรมการสอนจากการยึดผู้สอนเป็นศูนย์กลางมาเป็นการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

เซ (Shay. 1980 : 27) กล่าวว่า สถานการณ์จำลองถูกสร้างเพื่อ

1. ใช้ในการสร้างบรรยากาศในความเป็นกันเอง (To Break the Ice) เราใช้สถานการณ์จำลองในการแนะนำให้นักเรียนรู้จักซึ่งกันและกัน และรู้จักกัน

มากขึ้น หรือใช้แนะวิชาที่เรียน กิจกรรมบางอย่างสามารถใช้ในการสร้างบรรยากาศ ซึ่งช่วยส่งเสริมการมีส่วนร่วมในห้องเรียน การเลือกใช้สถานการณ์จำลอง เพื่อจุดมุ่งหมายนี้ควรจะมีข้อจำกัดเป็นกิจกรรมสั้น ๆ ที่ควรจะทำให้แล้วเสร็จใน 1 – 2 ชั่วโมงการเรียนการสอน

2. เพื่อที่จะบอกความจริง (To Impart Facts) สถานการณ์จำลองมักไม่ค่อยใช้เดี่ยว ๆ ในการสอนความรู้เกี่ยวกับข้อเท็จจริง มีสถานการณ์จำลองมากมายที่ออกแบบมาเพื่อใช้ในการให้ข้อมูล โดยมีความมุ่งหมายเพื่อให้นักเรียนมีความรู้และประสบการณ์มากขึ้น

3. เพื่อพัฒนาความรู้สึกให้ทันแน่น (To Develop Emphatic Sensitivity) สถานการณ์จำลองส่วนมากถูกออกแบบมาเพื่อที่จะผูกมัดนักเรียนในเรื่องเกี่ยวกับวัฒนธรรมความเป็นอยู่ การเลือก ความกดดัน และ/หรือความรู้สึกขัดแย้งของคนในบทบาทอื่น ๆ ในวัฒนธรรมและเวลาอื่น ๆ สถานการณ์จำลองดังกล่าวจะช่วยให้นักเรียนมีสายตากว้างไกล ส่งเสริมพัฒนาการรับรู้ที่ถูกต้องมากยิ่งขึ้น ทำให้เข้าใจและมีเหตุผลมากยิ่งขึ้น

4. เพื่อสำรวจอนาคต (To Explore the Future) ความซับซ้อนและความซ้ำซ้อนของสถานการณ์จำลอง คอมพิวเตอร์นั้นเป็นตัวอุปสรรคสำหรับการทำนาย แต่สถานการณ์จำลองที่ใช้ในห้องเรียนก็สามารถออกแบบเพื่อทำนายหรือเพิ่มประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับอนาคตให้แก่แก่นักเรียนได้ จากหรือสถานการณ์บางอย่างที่จะมีขึ้นในอนาคตถูกจำลองอยู่ในแบบจำลองหรือความคิดรวบยอด ก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ หรือการวิเคราะห์อนาคตที่จะเป็นไปได้ กิจกรรมเหล่านี้ใช้เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการและเพิ่มความสามารถในการที่จะต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงที่ถูกต้องตามสถานการณ์จำลอง ทำให้มีความสามารถในการแก้ปัญหามากขึ้น และมีความสามารถในการประเมินผลกระทบระยะยาวของการกระทำต่าง ๆ

จากความมุ่งหมายในการสร้างสถานการณ์จำลองดังกล่าว สรุปได้ว่า สถานการณ์จำลองสร้างขึ้นเพื่อให้นักเรียนได้พบปัญหา และรู้จักคิดใช้เหตุผลในการแก้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาการทำงานกลุ่ม เพื่อใช้ในการสร้างบรรยากาศ ความเป็นกันเอง ให้นักเรียนรู้จักกันมากขึ้น ช่วยส่งเสริมการมีส่วนร่วมในห้องเรียน

1.1.4 องค์ประกอบของการสร้างสถานการณ์จำลอง

โคลแมน (Stadsklev. 1974 : 15 ; citing Coleman. 1967) กล่าวถึงองค์ประกอบของเกมสถานการณ์จำลองดังนี้

1. ผู้เล่นหรือผู้แสดง ซึ่งถูกกำหนดให้เป็นกลุ่มเล็ก ๆ แต่ละคนต้องพยายามทำให้ประสบความสำเร็จตามจุดประสงค์

2. กฎเกณฑ์จะเป็นตัวกำหนดขอบเขตและคำจำกัดความในการกระทำที่ถูกต้องตามธรรมชาติของผู้เล่น และกฎเกณฑ์ยังสร้างคำสั่ง เหตุการณ์และโครงสร้างพื้นฐานในขอบเขตของการกระทำหรือการแสดงที่ถูกจัดขึ้น

3. เวลาจะเกี่ยวข้องกับความต้องการของเวลาในการเล่นและการจบเกม

4. กิจกรรมของชีวิตจริงและกฎของพฤติกรรมซึ่งถูกกำหนดโดยกฎเกณฑ์ กิจกรรมนี้จะทำหน้าที่แทนสถานการณ์จำลองและเป็นตัวกำหนดวัตถุประสงค์ในการเล่น
 นาดยา ภัทรแสงไทย (2525 : 292 - 294) กล่าวถึงองค์ประกอบของเกมสถานการณ์จำลองว่า ประกอบด้วย

1. จุดมุ่งหมาย จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในเกมต้องชัดเจนว่า เกมที่ออกแบบไว้นั้นมีจุดประสงค์อะไร จุดมุ่งหมายอาจมีลักษณะของการพัฒนาสติปัญญา เช่น ความคิด ความคิดรวบยอดและการให้เหตุผล หรือการพัฒนาด้านจิตพิสัย เช่น ค่านิยม คุณธรรม อารมณ์ และเจตคติหรือพัฒนาทั้งสองอย่าง สิ่งสำคัญอีกอย่างหนึ่งก็คือ จะต้องแยกความแตกต่างระหว่างจุดมุ่งหมายของการเรียนและจุดมุ่งหมายของเกม จุดมุ่งหมายของเกม หมายถึง เป้าหมายของผู้เล่นเกม จุดมุ่งหมายของเกมจะเน้นวิถีทางที่จะนำไปสู่จุดมุ่งหมายของการเรียน

2. สารของเกม สารของเกมต้องแสดงให้เห็นถึงลักษณะของความเป็นจริง แม้ว่าสารของเกมนั้นไม่อาจถอดแบบลักษณะของสภาพที่เป็นจริงได้ทั้งหมดก็ตาม แต่ต้องให้มีลักษณะใกล้เคียงที่สุด และต้องสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายมากที่สุด การออกแบบเกมต้องคำนึงถึงความรู้ที่จะให้แก่ผู้เรียนด้วย นั่นคือ การจะให้ผู้เล่นเล่นเกมใด ต้องให้ผู้เล่นมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่จะเล่นด้วย

3. ปฏิกริยาลักษณะของความเป็นจริงที่จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อผู้เล่นมีปฏิกริยาต่อกัน การออกแบบเกมต้องคำนึงถึงว่า การกระทำของผู้เล่นแต่ละคนมีผลต่อผู้เล่นคนอื่น ๆ อย่างไร

4. บทบาทเกมสถานการณ์จำลองจะต้องสร้างขึ้นตามสถานการณ์ของสังคม เพื่อที่จะให้ผู้เล่นต้องปฏิบัติตามนั้น ถ้าผู้เรียนยังไม่มีประสบการณ์เกี่ยวกับบทบาทที่

ผู้เรียนจะเล่น ครูจำเป็นต้องให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ก่อน กิจกรรมนี้จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้ผู้เรียนเข้าใจว่า บทบาทที่เล่นคืออะไร และจะแสดงบทบาทตามนั้นได้อย่างไร

5. กฎ กฎที่กำหนดไว้ในเกมถือเป็นการจำกัดและการกำกับ

การแสดงของผู้เล่น การกำหนดกฎเกณฑ์ต้องทำให้ชัดเจนว่า ผู้เล่นแสดงเป็นตัวอะไร เป้าหมายและอุปกรณ์ประกอบการแสดงคืออะไร การจัดลำดับเหตุการณ์และกำหนดเวลาเล่นระหว่างช่วงหรือขั้นตอนของการแสดง ผู้แสดงจะสามารถทำหรือไม่ทำอะไรได้บ้าง กฎที่กำหนดขึ้นต้องสะท้อนให้เห็นสถานการณ์ในชีวิตความเป็นจริงมากที่สุด

6. การอภิปราย การอภิปรายหลังจากที่เล่นเกมแล้วเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่งของกิจกรรมนี้ การอภิปรายต้องร่วมกันทุกฝ่ายทั้งตัวครู ผู้แสดงและผู้ดู การอภิปรายต้องพยายามค้นหาว่าอะไรเกิดขึ้นและทำไมจึงเกิดขึ้น การอภิปรายจะช่วยให้ครูประเมินความสำเร็จหรือความล้มเหลวของเกมและควรทำทันที หลังจากเล่นเกมจบไม่ควรให้เวลาผ่านไปเลยหรือคอยให้ถึงอีกคาบเรียนหนึ่งค่อยอภิปราย เพราะผู้เรียนจะลืมหมด ลักษณะของการอภิปรายมีหลายอย่าง ครูอาจใช้คำถามที่เน้นการประเมินผลผู้เรียนในเกม เช่น ให้ผู้เรียนอธิบายว่าผู้เรียนมีความคิดและได้พิจารณาอะไรบ้างต่อการกระทำของตนในระหว่างที่เล่นเกม ยุทธวิธีอะไรบ้างที่ผู้เรียนใช้ เป็นต้น การอภิปรายยังเกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์สภาพของการเล่นของผู้เล่นทั้งหมด

จากองค์ประกอบของการสร้างสถานการณ์จำลองดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า องค์ประกอบของการสร้างสถานการณ์จำลองประกอบด้วย ผู้เล่นหรือผู้แสดง จุดมุ่งหมาย กฎเกณฑ์ สาระของเกม ปฏิกริยา เวลา บทบาทและการอภิปราย

1.1.5 หลักการของเกมสถานการณ์จำลอง

ประนอม เดชชัย (2531 : 137 - 138) ได้เสนอหลักการสำคัญของเกมสถานการณ์จำลอง 5 หลักการ ดังนี้

1. การจัดนวัตกรรมการเรียนการสอนแบบเกมสถานการณ์จำลองยึดหลักการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ควรเป็นไปอย่างมีชีวิตชีวา จึงเน้นให้จัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

2. กระบวนการต่าง ๆ ที่จัดขึ้นในเกมสถานการณ์จำลองนั้นถือว่าการเรียนรู้ที่มีความหมายและมีความสำคัญมาก หากผู้เรียนเข้าใจและมีทักษะในเรื่องนี้แล้ว

จะสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้และคำตอบต่าง ๆ ที่ต้องการได้ หลักการจัดจึงควรเน้นให้ผู้เรียนได้คิด วิเคราะห์ถึงกระบวนการต่าง ๆ ในการแสวงหาคำตอบด้วย ไม่ใช่มุ่งแต่ที่คำตอบอย่างเดียว โดยไม่คำนึงถึงกระบวนการและวิธีการที่ได้คำตอบนั้นมา

3. หลักการเรียนรู้ที่ดีต้องเป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากความเข้าใจ จึงจะให้ผู้เรียนจดจำและสามารถใช้การเรียนรู้ให้เป็นประโยชน์ได้ การเรียนรู้ที่ผู้เรียนค้นพบด้วยตนเองนั้น มีส่วนช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจลึกซึ้ง จดจำได้ ฉะนั้นการจัดเกมสถานการณ์จำลองจึงจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพยายามค้นหาและค้นพบคำตอบด้วยตนเอง การค้นพบคำตอบด้วยตนเองนี้จะเกิดความรู้ซึ่งออกมาจากภายในตัวเองที่ต้องการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้มากกว่าฟังคำเตือนจากผู้อื่น

4. การเรียนรู้เกิดจากแหล่งต่าง ๆ มิใช่เกิดจากการแสวงหาจากแหล่งใดแหล่งหนึ่งเพียงแหล่งเดียว ประสบการณ์ ความรู้สึกนึกคิดของแต่ละบุคคลถือว่าเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญ ฉะนั้นการจัดเกมสถานการณ์จำลองจึงยึดกลุ่มเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญ ซึ่งการจัดจะเน้นการที่ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้จากกลุ่มให้มาก ทั้งนี้เพราะมนุษย์เป็นสัตว์สังคม จำเป็นต้องอาศัยอยู่ร่วมกับผู้อื่น ซึ่งความคิดความรู้สึกและพฤติกรรมที่แตกต่างกันจะมีผลกระทบต่อกันและกันอยู่เสมอ การให้ผู้เรียนฝึกการเรียนรู้ในลักษณะกลุ่มนี้จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจและเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้สามารถอยู่และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดีขึ้น

5. ยึดความสำคัญของการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน เป็นสิ่งที่จำเป็นที่จะช่วยให้การเรียนรู้มีความหมายยิ่งขึ้น ดังนั้น เกมสถานการณ์จำลองจึงควรจัดส่งเสริมให้ผู้เรียนมีโอกาสค้นหาแนวทางที่จะนำความรู้ความเข้าใจที่ได้รับจากการเรียนไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน รวมทั้งพยายามติดตามผลการปฏิบัติของผู้เรียนด้วย

จากหลักการของ เกมสถานการณ์จำลองดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า
หลักการของ เกมสถานการณ์จำลองมีดังนี้คือ

การจัดนวัตกรรมการเรียนการสอนแบบ เกมสถานการณ์จำลองยึดหลักการเรียนรู้ที่เป็นกระบวนการและยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เน้นการเรียนรู้ที่เป็นกระบวนการในการแสวงหาคำตอบ ส่งเสริมให้ผู้เรียนพยายามค้นหาและค้นพบคำตอบด้วยตนเอง ยึดกลุ่มเป็นแหล่งความรู้สำคัญ โดยเน้นให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้จากกลุ่มและมุ่งให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้รับจากการเรียนไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

1.1.6 การสร้างสถานการณ์จำลอง

การสร้างสถานการณ์จำลองควรสร้างที่ใกล้เคียงความจริงที่สุดและสถานการณ์นั้นอาจเกิดขึ้นได้เสมอ แต่ไม่ควรยากและซับซ้อนเกินความสามารถของผู้เรียน เมื่อฝึกให้คิดแก้ปัญหาแล้ว นักเรียนเห็นประโยชน์ที่จะนำเอาสถานการณ์จากการฝึกนี้ไปเป็นเครื่องช่วยแก้ปัญหาในชีวิตจริง (ชาอุทัย ศรีไสยเพชร. 2525 : 133)

ทเวลเดอร์ (สมบูรณ์ เสนิงส์ ๗ ยุทธยา. 2525 : 17 - 20 ; อ้างอิงมาจาก Twelder. 1969) กล่าวถึงการสร้างสถานการณ์จำลองว่า ในการออกแบบสร้างสถานการณ์จำลองเพื่อการสอนควรพิจารณาถึงสิ่งสำคัญดังต่อไปนี้

1. จะสอนเนื้อหาอะไร
2. จะสอนอย่างไรจึงจะได้ผลดีต้องคำนึงถึงภูมิหลังของผู้เรียนด้วย
3. ทำอย่างไรระบบที่ออกแบบจึงจะมีความสมบูรณ์ ซึ่งต้องคำนึงถึง

วัตถุประสงค์ในการให้การศึกษาด้วย

1.1.7 ขั้นตอนในการสร้างสถานการณ์จำลอง

สุทิน บุญวงศ์ (2530 : 84 - 87) กล่าวถึงกระบวนการสร้างสถานการณ์จำลองไว้เป็นขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นสำรวจและวิเคราะห์ ก่อนสร้างสถานการณ์จำลองต้องศึกษาและสำรวจจุดประสงค์ว่าต้องการให้ผู้เรียนรู้เรื่องใดบ้าง ศึกษาสถานการณ์ต่าง ๆ เมื่อได้พิจารณาและศึกษามาเป็นอย่างดีแล้ว นักวิเคราะห์ว่าสถานการณ์นั้นจะมีผลดีต่อการเรียนรู้ อะไร และจะให้ผลเสียอะไร สถานการณ์ที่นักวิเคราะห์นั้น ใกล้เคียงกับความเป็นจริงแค่ไหน เพื่อให้สถานการณ์นั้นมีประโยชน์ต่อการเรียนรู้มากที่สุด
2. ขั้นการกำหนดจุดประสงค์ในการกำหนดจุดประสงค์นั้นมุ่งให้นักเรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอะไรบ้าง เมื่อนักเรียนเรียนรู้จากสถานการณ์แล้ว นักเรียนจะเป็นอย่างไร การสร้างสถานการณ์จำลองก็ต้องสร้างให้ตรงจุดประสงค์
3. ขั้นการเลือกสถานการณ์ สถานการณ์ที่เป็นจริงและสามารถจำลองมาใช้ในชั้นเรียน ต้องสอดคล้องกับจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในข้างต้น พิจารณาเลือกและสามารถนำสถานการณ์ที่เป็นจริงมาดัดแปลงให้เหมาะสมกับการใช้ในชั้นเรียน โดยสถานการณ์จำลองนั้นได้เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกวิเคราะห์ ตัดสินใจก่อให้เกิดการเรียนรู้และทักษะที่ต้องการที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด

สำคัญดังนี้

4. ขั้นการกำหนดโครงสร้างของสถานการณ์จำลอง

การกำหนดโครงสร้างของสถานการณ์จำลอง ประกอบด้วยสิ่ง

4.1 การกำหนดจุดประสงค์ของสถานการณ์จำลอง

4.2 กำหนดบทบาทของผู้ร่วมกิจกรรมแต่ละคน

4.3 เตรียมข้อมูล ข่าวสารที่จำเป็น เนื้อหา

4.4 กำหนดสถานการณ์ต่าง ๆ ให้เห็นเหมือนจริงในสังคม

4.5 ลำดับขั้นของเหตุการณ์เวลาและปัญหาจากสถานการณ์

4.6 สรุปอภิปราย

5. ขั้นการสร้างและออกแบบสื่อการเรียนรู้และสร้างกฎเกณฑ์

การสร้างและออกแบบสื่อการเรียนรู้ เพื่อให้เป็นเครื่องมือในการประกอบกิจกรรม เช่น บัตรคำ รูปภาพ บัตรคำสั่ง เป็นต้น สื่อการเรียนรู้จะต้องสอดคล้องกับจุดประสงค์ที่กำหนดในกิจกรรม ควรวางแผนและขั้นตอนของการแสดงว่าต้องกำหนดการเล่นตามลำดับเหตุการณ์นั้น ๆ อย่างไร

6. ขั้นการทดลองใช้ เมื่อสร้างสถานการณ์เสร็จแล้ว ควรนำสถานการณ์จำลองนั้นไปใช้กับนักเรียนกลุ่มอื่น เพื่อตรวจสอบความพร้อม ด้านวิธีการ ภาษา ตลอดจนการใช้สื่อและเงื่อนไขต่าง ๆ ว่าควรแก้ไขและปรับปรุงในแง่ใดบ้าง เพื่อให้ได้สถานการณ์จำลองที่สมบูรณ์และเหมาะสมที่จะนำไปใช้กับนักเรียนแต่ละวัยได้อย่างเหมาะสม

ทเวลเดอร์ (สมบูรณ์ เสนิงส์ ๗ อยู่ทยา. 2525 : 17 - 20 ;

อ้างอิงมาจาก Twelder : 1969) กล่าวว่า การสร้างสถานการณ์จำลองเพื่อการเรียนการสอนมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. กำหนดขอบเขตปัญหาการสอนโดยผู้สร้างจะต้องรู้และเข้าใจว่าปัญหานั้นคืออะไร ปัญหาที่กำหนดขึ้นนั้นมีจุดมุ่งหมายอย่างไร และจะใช้สภาวะแวดล้อมอะไรเป็นแรงจูงใจที่จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจปัญหา

2. พิจารณาว่าจะใช้กับนักเรียนกี่คน ใช้เครื่องมืออะไร มีวิธีการอย่างไร ใช้วัสดุอุปกรณ์อย่างไร การดำเนินการจะเป็นในรูปใด มีสิ่งใดที่จะช่วยอำนวยความสะดวกได้บ้างและปรัชญาการสอนจะเป็นไปในแนวใด

3. ขั้นปรับสถานการณ์เข้าสู่ปัญหา เพื่อให้ปัญหานั้นเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ต้องอาศัยสภาพการณ์ที่พิจารณาแล้วว่าเหมาะสมกับปัญหา หรือเลือกวิธีการที่จะนำปัญหาเข้าสู่จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

4. ขั้นกำหนดวัตถุประสงค์เฉพาะ โดยกำหนดวัตถุประสงค์ให้อยู่ในรูปของพฤติกรรมที่สามารถวัดได้

5. ขั้นกำหนดเกณฑ์การวัดผล ซึ่งจะใช้วัดพฤติกรรมของผู้เรียน โดยแบ่งเกณฑ์การวัดออกเป็น 2 แบบ คือ เกณฑ์การวัดผลขั้นสุดท้ายในการเรียนและเกณฑ์การวัดระดับความสามารถที่เปลี่ยนแปลงไป

6. ขั้นเสนอผลของสถานการณ์จำลอง

7. ขั้นการเลือกชนิดของเครื่องมือที่จะนำมาเป็นส่วนประกอบในสถานการณ์จำลอง เช่น ใช้เครื่องช่วยสอน หนังสืออ่านประกอบ เกมหรือการนำเสนอบทบาท เป็นต้น

8. ขั้นพัฒนาการสถานการณ์จำลอง โดยเลือกสื่อหลายอย่างมาใช้ แล้วจึงเลือกสื่อที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดมาเป็นเครื่องมือ

9. ขั้นพัฒนาระบบของสถานการณ์จำลอง โดยพิจารณาหาข้อบกพร่องของแต่ละขั้นตอน เพื่อนำไปแก้ไขสถานการณ์จำลองที่สร้างขึ้นมาให้มีความสมบูรณ์มากที่สุด

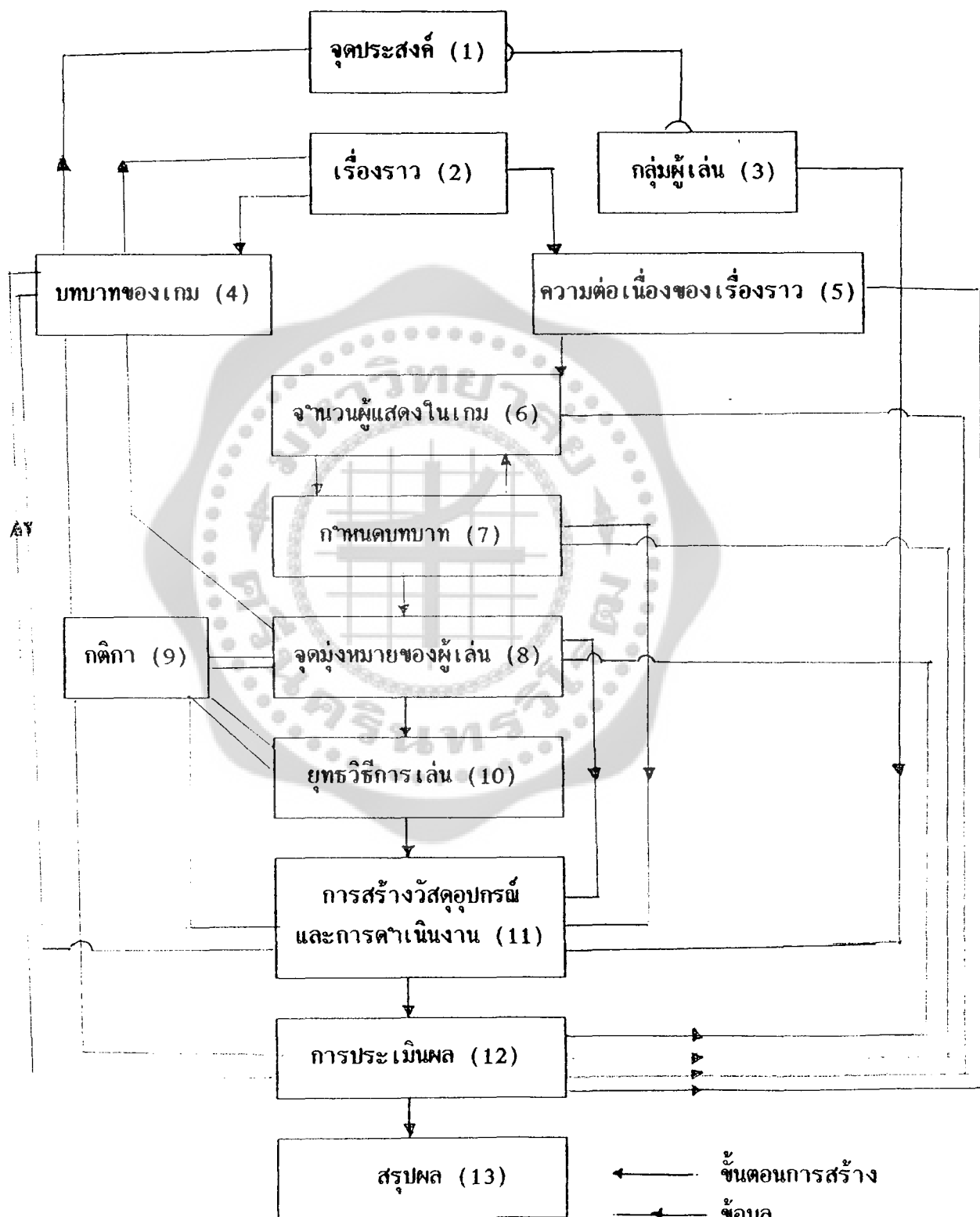
10. ขั้นทดลองใช้สถานการณ์จำลอง เพื่อหาข้อบกพร่องหรือข้อจำกัดของสถานการณ์จำลองที่สร้างขึ้น อาจทดลองกับนักเรียนกลุ่มเล็กหรือตัวต่อตัว โดยให้ผู้รับการทดสอบทำเครื่องหมายในที่ที่เป็นปัญหาหรือเปิดให้อภิปรายกับผู้สร้างโดยตรง

11. ขั้นเปลี่ยนแปลงแก้ไขสถานการณ์จำลอง หลังการทดลอง ถ้าหากพบข้อบกพร่องต้องทำการปรับปรุงให้เหมาะสม

12. ขั้นใช้สถานการณ์จำลองเป็นอุปกรณ์หรือกิจกรรมในการสอนจริง ซึ่งผู้สร้างจะต้องดูประสิทธิผลของสถานการณ์จำลองนั้นด้วย

13. ขั้นปรับปรุง เปลี่ยนแปลง ให้สถานการณ์จำลองเหมาะสมกับสภาพการณ์ในอนาคตในการนำสถานการณ์ไปใช้เป็นส่วนหนึ่งของการสอนนั้น มักจะพบการเปลี่ยนแปลงของสภาพการณ์ในการสอนจริงอยู่เสมอ จึงต้องปรับปรุงและเตรียมสถานการณ์จำลองให้ทันสมัยอยู่เสมอ

ฮิลล์ (Hill. 1974 : 36 - 40) ได้เสนอขั้นตอนการสร้างสถานการณ์จำลอง โดยแสดงเป็นภาพประกอบเพื่อความเข้าใจโดยง่ายดังนี้



ภาพประกอบ 1 แสดงขั้นตอนการสร้างเกมสถานการณ์จำลองของ ฮิลล์

จากภาพประกอบ 1 อธิบายได้ดังนี้

1. จุดประสงค์ เป็นจุดประสงค์เพื่อการศึกษาเป็นโครงสร้างอย่างกว้างของเกม จุดประสงค์ของเกมประกอบด้วยความคิดรวบยอด กระบวนการ ข้อเท็จจริงและทัศนคติ
2. เรื่องราว เรื่องราวต่าง ๆ ที่นำมาจัดสร้างเป็นปัญหาในเกมและหาแนวทางแก้ปัญหา
3. กลุ่มผู้เล่น ผู้ออกแบบเกมจะต้องคำนึงถึงว่า กลุ่มผู้เล่นประเภทใดมีความเหมาะสมในการเล่นชนิดใด
4. บทบาทของเกมการเขียนบทบาทของผู้เล่นในเกมควรตั้งจุดมุ่งหมาย จำนวนผู้เล่นและบทบาทของผู้เล่น
5. ความต่อเนื่องของเรื่องราว เรื่องราวที่กำหนดต้องมีขอบเขตมีความต่อเนื่องให้เห็นชัดเจนและเหมาะสมกับเวลาที่จะจัดในการเรียนการสอน
6. จำนวนผู้เล่น ผู้เล่นมีกี่คน แต่ละคนมีบทบาทและหน้าที่อย่างไรในการเล่น
7. กำหนดบทบาท กำหนดรายละเอียดของบทบาท ตำแหน่งและการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในการเล่น
8. จุดมุ่งหมายของผู้เล่นแต่ละคน ผู้เล่นแต่ละคนจะมีจุดมุ่งหมายที่สัมพันธ์กัน
9. กติกา กติกาที่กำหนดขึ้นจะต้องปฏิบัติได้ และสร้างความสัมพันธ์กับผู้เล่นคนอื่น ๆ
10. วิธีเล่น เป็นการแนะนำวิธีต่าง ๆ ตามความเป็นจริง
11. วัสดุอุปกรณ์และการดำเนินงาน วัสดุอุปกรณ์เป็นการเชื่อมโยงการเล่นให้ดำเนินเรื่องเป็นขั้นตอน เพื่อนำไปสู่เป้าหมาย
12. การประเมินผล เป็นการประสิทธิภาพของเกมที่สร้างขึ้นทุกขั้นตอน
13. บทสรุป ใช้เป็นการสรุปตามจุดประสงค์ของการสร้างเกม

จากขั้นตอนในการสร้างสถานการณ์จำลองดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การสร้างสถานการณ์จำลองมีขั้นตอนดังนี้ ต้องศึกษาและสำรวจจุดประสงค์ว่า ต้องการให้นักเรียนเรียนรู้เรื่องใดบ้าง จากนั้นกำหนดจุดประสงค์โดยให้อยู่ในรูปของพฤติกรรมที่วัดได้ เลือกสถานการณ์ที่เป็นจริงและสามารถจำลองมาใช้ในชั้นเรียน โดยสอดคล้องกับจุดประสงค์กำหนดโครงสร้างของสถานการณ์จำลอง สร้างและออกแบบสื่อเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการประกอบกิจกรรม จากนั้นนำสถานการณ์จำลองไปทดลองใช้เพื่อหาข้อบกพร่องหรือข้อจำกัดแล้วปรับปรุงแก้ไขให้ได้สถานการณ์จำลองที่สมบูรณ์ เหมาะที่จะนำไปใช้กับนักเรียนแต่ละวัยได้อย่างเหมาะสม

1.1.8 ข้อเสนอแนะสำหรับการสร้างสถานการณ์จำลอง

สภา กิจาทร (2519 : 196) ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ผู้สอนควรสร้างสถานการณ์จำลองให้ใกล้เคียงกับความเป็นจริงที่สุดและสถานการณ์จำลองนั้น ๆ อาจเกิดขึ้นได้เสมอ นอกจากนั้น สถานการณ์ที่สร้างขึ้นต้องไม่ยากหรือซับซ้อนจนเกินความสามารถของผู้เรียน เมื่อได้ฝึกหัดแล้ว ผู้เรียนสามารถมองเห็นประโยชน์ที่จะนำไปใช้ได้ สถานการณ์จำลองที่สร้างขึ้นจะเป็นที่น่าสนใจหรือไม่ขึ้นอยู่กับสิ่งต่อไปนี้คือ

1. สถานการณ์นั้นเหมือนหรือใกล้เคียงกับความจริงมากเพียงใด
2. สถานการณ์นั้นสามารถคลุมไปถึงเหตุการณ์สำคัญที่เป็นจริงได้
3. มีความยากง่ายที่ผู้เรียนเข้าใจถึงสภาพการณ์นั้นเพียงใด
4. ช่วยกระตุ้นให้ผู้อยู่ในสถานการณ์นั้นได้ใช้ประสบการณ์เดิมมาเป็นเครื่องมือตัดสินใจได้เพียงใด
5. สามารถนำประสบการณ์จากการฝึกในสถานการณ์นั้นไปเป็น

เครื่องมือช่วยแก้ปัญหาในชีวิตจริงได้มากน้อยเพียงใด

1.1.9 ขั้นตอนในการใช้สถานการณ์จำลอง

โจนส์ (กนกรัตน์ พงษ์สมุทร, 2537 : 38 ; อ้างอิงมาจาก Jones, 1983) ได้เสนอแนะวิธีการนำสถานการณ์จำลองมาใช้ประกอบการเรียนการสอนซึ่งสามารถดำเนินการได้ตามลำดับดังนี้

1. การเตรียมตัว ซึ่งประกอบด้วย การเตรียมตัวในชั้นเรียนและ การเตรียมตัวที่บ้าน
 - 1.1 การเตรียมตัวในชั้นเรียน

ครูแนะนำเกี่ยวกับ "สถานการณ์" ในสถานการณ์จำลอง
 - 1.2 การเตรียมตัวที่บ้าน (ก่อนที่กิจกรรมสถานการณ์จำลองจะเกิดขึ้น)

นักเรียนจะศึกษารายละเอียดของข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้รับเพื่อเตรียมตัวค้นคว้า หาหรือทำอุปกรณ์เพิ่มเติม อ่านหรือเขียนจดหมาย อ่านย่อหรือคัดข่าวจากหนังสือพิมพ์

2. การจัดกิจกรรมแบบสถานการณ์จำลอง ซึ่งอาจกินเวลาดังแต่
1 - 3 ชั่วโมง

3. การติดตามผล ซึ่งประกอบด้วยการติดตามผลทั้งที่บ้านและที่
โรงเรียน

3.1 การติดตามผลที่บ้าน

นักเรียนพิจารณาถึงคำถามเพื่อการอภิปรายเกี่ยวกับสถานการณ์
จำลอง นักเรียนทำงานเกี่ยวกับการใช้ภาษา

3.2 การติดตามผลในชั้นเรียน

การอภิปรายเกี่ยวกับการแก้ปัญหาหรือประเด็นสำคัญอื่น ๆ ใน
สถานการณ์จำลอง ครูให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับการใช้ภาษาที่เป็นปัญหา

อัญชลี แจ่มเจริญ (2522 : 6) เสนอขั้นตอนดังนี้

1. ผู้สอนเสนอสถานการณ์จำลองที่เป็นปัญหาให้นักเรียนขบคิด
ด้วยวิธีต่าง ๆ ตามความเหมาะสม
2. แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มย่อย ๆ กลุ่มละ 7 - 8 คน เพื่อศึกษา
ปัญหา
3. นักเรียนศึกษาปัญหาและรู้ถึงประเด็นของปัญหาช่วยกันแก้ไขตาม

ขั้นตอนดังนี้

3.1 หาสาเหตุ

3.2 หาข้อบ่งชี้ของการตัดสินใจทางเกณฑ์จะมาประกอบ

การพิจารณา

3.3 ทางเลือกที่จะเป็นไปได้

3.4 จัดข้อมูลให้เพียงพอ

3.5 ลงมือตัดสินใจปัญหา

3.6 ประเมินค่าการตัดสินใจ

4. ตัวแทนของกลุ่มทั้งหมดร่วมกันเสนอแนวทางแก้ปัญหา
5. ครูและนักเรียนร่วมสรุปแนวคิดต่าง ๆ

สมพงษ์ จิตระดับ (2525 : 15 - 21) ได้เสนอขั้นตอนกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้เกม 4 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นการสอนในขั้นที่ครูนำเข้าสู่บทเรียนโดยการให้ข้อมูลเบื้องต้นแก่นักเรียน การเล่าเรื่องสรุปของสถานการณ์ที่นำมาใช้ วัตถุประสงค์ที่ต้องการให้นักเรียนเรียนรู้ การแนะนำรูปแบบของเกม สถานการณ์จำลองที่สร้างขึ้น ประสิทธิภาพของข้อมูล ความเข้าใจเบื้องต้น การแบ่งกลุ่ม การทำความเข้าใจกับกฎเกณฑ์ กติกาต่าง ๆ บทบาทของนักเรียนบางคน เป็นต้น

2. ขั้นดำเนินกิจกรรม เป็นขั้นที่นักเรียนแต่ละกลุ่มเริ่มปฏิบัติตามกิจกรรมที่ระบุไว้ ตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับการศึกษา ข่าวดสารข้อมูลจากวัสดุอุปกรณ์ที่กำหนดให้ การวิเคราะห์และการพิจารณา การหาข้อมูลเพิ่มเติม

3. ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล เมื่อกิจกรรมสิ้นสุดลง ครูควรนำให้นักเรียนได้ทบทวนและวิเคราะห์ประสิทธิภาพต่าง ๆ ในขณะปฏิบัติกิจกรรม ตัวอย่างของสิ่งที่วิเคราะห์ เช่น สาเหตุและผลที่เกิดขึ้นของกิจกรรม ความสัมพันธ์ระหว่างกฎเกณฑ์ กติกา เงื่อนไขที่นำมาใช้ตัดสินใจ โอกาสของสิ่งที่เกิดขึ้น การเปรียบเทียบข้อมูลที่เกิดขึ้นจากการศึกษาร่วมกัน เป็นต้น โดยครูควรเพิ่มเติมข้อสังเกต หรือบันทึกพฤติกรรมของนักเรียน เพื่อเสริมการอภิปรายของนักเรียนในขั้นนี้ด้วย

4. ขั้นสรุปกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนจะบังเกิดผลการเรียนรู้ในเรื่องนี้เป็นอย่างมาก ในกรณีที่ครูได้สร้างเกมให้เป็นตัวแทนของสถานการณ์จริงได้อย่างถูกต้อง การสรุปในขั้นนี้ จึงมุ่งในเรื่องของการบูรณาการ การเปรียบเทียบเนื้อหาของสิ่งที่เรียนรู้กับการดำเนินชีวิตจริง การประยุกต์เชื่อมโยงเหตุการณ์จริงกับสถานการณ์จำลองให้มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติจริงต่อไป

ประนอม เดชชัย (2531 : 140) เสนอขั้นตอนการเรียนการสอนนวัตกรรมแบบเกมสถานการณ์จำลอง 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นการแนะนำ (Introduction) เป็นขั้นปูพื้นฐานความรู้เรื่องที่จะเรียนแก่ผู้เรียน หลังจากนั้นจะต้องอธิบายหลักเกณฑ์เกี่ยวกับเกมสถานการณ์จำลองทั่ว ๆ ไป และข้อมูลที่จำเป็นต่อการปฏิบัติ เช่น เป้าหมาย ลักษณะ คุณค่า วิธีการ กิจกรรม กติกาและการให้คะแนนของเกมสถานการณ์จำลองที่เริ่มในชั่วโมงนั้น

2. **ขั้นปฏิบัติ (Execution)** เป็นขั้นการเข้าร่วมกิจกรรมโดยผู้เรียนแบ่งเป็นกลุ่มย่อย ปฏิบัติหน้าที่ตามที่ระบุไว้ในเกมสถานการณ์จำลองอย่างแท้จริง ในขั้นนี้ผู้สอนควรสังเกตแล้วบันทึกพฤติกรรมของผู้เรียนเป็นรายบุคคลไว้ เพื่อนำมาวิเคราะห์สำหรับหาแนวทางแก้ไขพฤติกรรมบางอย่างที่ไม่พึงประสงค์ต่อไป

3. **ขั้นการวิเคราะห์ (Analysis)** ขั้นนี้เพื่อให้ผู้เรียนนำผลสรุปในสิ่งที่เรียนไปแล้วในกลุ่มย่อยมาเสนอต่อกลุ่มใหญ่โดยเน้นในเรื่องต่าง ๆ เช่น สรุปเหตุการณ์และความคิดเห็นในการปฏิบัติงานความเห็นของกลุ่มใหญ่

4. **ขั้นศึกษา (Study)** ศึกษาค้นคว้าความรู้จากเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อสรุปและรวบรวมหลักการและวิธีการปฏิบัติในเรื่องนั้นตามความเห็นของกลุ่มใหญ่

5. **ขั้นเปรียบเทียบ (Comparision)** เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในชีวิตจริงหรืออาจเรียกว่าขั้นประยุกต์ใช้ให้เป็นประโยชน์ (Application) โดยเปรียบเทียบประสิทธิภาพของผู้เรียนที่ได้รับจากการปฏิบัติในเกมสถานการณ์จำลองกับสถานการณ์ที่เป็นจริงและเชื่อมโยงกิจกรรมที่ปฏิบัติไปแล้วกับเนื้อหาวิชาที่กำลังเรียน

บุญทัน อยู่ชมบุญ (2533 : 155) กล่าวถึงขั้นตอนการดำเนินการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง ดังนี้

1. ขั้นนำ

ครูเสนอสถานการณ์ โดยเล่าเรื่องอย่างสรุปบอกวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้นักเรียนได้เรียนรู้ แล้วจึงแบ่งกลุ่มทำความเข้าใจ กฎเกณฑ์และบทบาทที่ต้องแสดง

2. ขั้นดำเนินการกิจกรรม

ให้นักเรียนแต่ละคนในแต่ละกลุ่มแสดงบทบาทหน้าที่ในสถานการณ์ที่สมมติขึ้น (ให้นักเรียนซักถามจนเข้าใจก่อนที่จะเริ่มแสดง)

3. ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล

รวมนักเรียนกลุ่มย่อยเป็นกลุ่มใหญ่ วิเคราะห์ผลการปฏิบัติและหาเหตุผลในสิ่งที่เกิดขึ้น เพื่อเสนอแนวทางแก้ไข้ปัญหา โดยครูเป็นผู้ดำเนินการอภิปราย

4. ขั้นสรุปกิจกรรม

เปรียบเทียบเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์จำลองกับเหตุการณ์จริง เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติในชีวิตจริง

จากขั้นตอนในการใช้สถานการณ์จำลองดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่าการใช้สถานการณ์จำลองมีขั้นตอนดังนี้ ครูให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์จำลองที่นำมาใช้ บอกวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้นักเรียนได้รู้ จากนั้นให้นักเรียนปฏิบัติตามกิจกรรมที่ระบุไว้ตามบทบาทที่ได้รับ เมื่อกิจกรรมสิ้นสุดลงให้นักเรียนวิเคราะห์ประสบการณ์ต่าง ๆ ในขณะปฏิบัติกิจกรรม สาเหตุและผลที่เกิดขึ้นของกิจกรรม จากนั้นเน้นให้นักเรียนเปรียบเทียบเนื้อหาของสิ่งที่เรารู้กับชีวิตจริงและการเชื่อมโยงเพื่อนำไปใช้ได้ในการ์จริง

1.1.10 วิธีการเสนอสถานการณ์จำลอง

บุญทัน อยู่ชมบุญ (2533 : 154 - 155) กล่าวถึงวิธีเสนอสถานการณ์จำลองไว้ว่า การใช้สถานการณ์จำลองหากจะให้เหมือนจริงไปทุกเรื่องอาจเป็นเรื่องยาก ครูควรเลือกเอาแบบที่ง่าย แต่บรรลุจุดประสงค์ได้เหมือนกัน ซึ่งมีให้เลือกหลายแบบหรือหากจะใช้ทุกแบบก็ได้ เพราะเด็กจะไม่เบื่อ ซึ่งการเสนอสถานการณ์จำลองอาจทำได้ดังต่อไปนี้

1. เล่าให้ฟังเกี่ยวกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นหรือใช้กรณีตัวอย่าง
2. ให้ดูภาพแล้วเล่าเรื่องประกอบ
3. ให้ดูภาพซึ่งเรียงตามลำดับเหตุการณ์
4. ให้ดูภาพยนตร์เกี่ยวกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น
5. ให้ดูจากสถานที่ที่ตกแต่งให้เหมือนสถานที่จริง และมีผู้แสดง

บทบาทด้วย

6. ให้ดูจากการแสดงบทบาทสมมติ

1.1.11 ประโยชน์ของสถานการณ์จำลอง

สมบูรณ์ เสนีย์วงศ์ ณ อยุธยา (2525 : 17 - 18) กล่าวว่าสถานการณ์จำลองมีประโยชน์ต่อการเรียนการสอนดังต่อไปนี้

1. สามารถสร้างอารมณ์และสร้างทัศนคติให้เป็นตามวัตถุประสงค์ได้
2. สถานการณ์จำลองยังสามารถรวมเอาพฤติกรรมที่จะชี้ความสามารถและความจำของนักเรียนไว้ด้วยกัน คือ นักเรียนจะพัฒนาทั้งความจำและจิตความสามารถ
3. สถานการณ์จำลองจะจูงใจให้นักเรียนประกอบกิจกรรมได้นาน

4. นักเรียนจะสามารถเลือกสนองต่อสภาวะการณ์ทางสังคม ฯลฯ จากสถานการณ์จำลองได้
5. สถานการณ์จำลองจะช่วยปรับความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียนให้เข้ากันได้เป็นอย่างดีและเป็นไปตามความต้องการ
6. สถานการณ์จำลองดึงความสนใจของนักเรียนไว้ได้ทั้งในการทำแบบฝึกหัดและในการเรียนเนื้อหาหลายอย่าง
7. สถานการณ์จำลองสามารถที่จะชักจูงนักเรียนให้เข้าสู่พฤติกรรมที่ต้องการได้

สมพงษ์ จิตระดับ (2530 : 74 - 75) กล่าวว่าสถานการณ์จำลองเป็นการสร้างประสบการณ์ในการแก้ปัญหา รู้จักคิด ตัดสินใจให้กับผู้เรียน ซึ่งสถานการณ์จำลองมีประโยชน์หลายประการดังนี้

1. สถานการณ์จำลองเป็นรูปแบบและกระบวนการที่ฝึกฝนให้ผู้เรียนได้เผชิญกับสิ่งที่เกิดขึ้น ปัญหาต่าง ๆ การรู้จักหาแหล่งข้อมูลติดต่อสื่อสาร การแก้ปัญหา การค้นพบและการตัดสินใจ
2. สถานการณ์จำลองช่วยสร้างความเข้าใจในการบูรณาการระบบต่าง ๆ ในสังคมที่ก่อให้เกิดปัญหาทางจริยธรรมได้ รู้จักการสัมพันธ์ความคิด ข้อมูลที่ได้รับและเชื่อมโยงไปสู่การปฏิบัติจริงต่อไป
3. สถานการณ์จำลองสามารถพัฒนาความเจริญได้ในเรื่องของลักษณะนิสัยที่มีอยู่ เช่น การช่วยเหลือ การทำงานกลุ่ม การอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น การปรับพฤติกรรม เป็นต้น สิ่งเหล่านี้จะก่อให้เกิดความเข้าใจ เจตคติที่ดีต่อการดำเนินชีวิตในสังคมและผู้อื่นอยู่เสมอ
4. สถานการณ์จำลองเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้เรียนในการแสวงหาข้อเท็จจริง การทดลองกับระบบข้อมูล ปัญหาต่าง ๆ ด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียนรู้จักสังเกต เปรียบเทียบ ระมัดระวัง ละเอียตรอบคอบในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง

บุญทัน อยู่ชมบุญ (2533 : 155 - 156) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการใช้สถานการณ์จำลอง ดังนี้

1. ฝึกการพิจารณาตัดสินปัญหา
2. ฝึกการร่วมมือในการแสดงบทบาทและแสดงความคิดเห็น
3. ช่วยให้ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการเรียน
4. ช่วยให้นักเรียนพบกับสถานการณ์จำลองก่อนที่จะเกิดในชีวิตจริง
5. ช่วยทำให้ปัญหาที่ยุ่งยากเป็นปัญหาที่ง่ายขึ้น
6. ลดบทบาทของครูมาเป็นเพียงผู้แนะแนวทาง
7. เป็นการถ่ายทอดความรู้อย่างเป็นระบบ
8. เป็นประโยชน์ต่อการใช้เป็นแนวทางในการตัดสินปัญหาต่อไป

นอกจากนั้น ครุฑชงศ์ (Cruichshank, 1972 : 17 - 19)

กล่าวถึงส่วนดีที่ได้รับจากการใช้สถานการณ์จำลองในการเรียนการสอนไว้ดังนี้

1. ใช้เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ ซึ่งแสดงออกภายใต้สถานการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง
2. จากการปฏิบัติของผู้เรียนในสถานการณ์จำลองจะสามารถบอกได้ว่า เขาได้พบหลักการหรือทฤษฎีต่าง ๆ ที่ได้เรียนมาแล้ว ไปใช้แค่ไหน อย่างไร
3. เป็นวิธีการให้ประสบการณ์แก่ผู้เรียน โดยที่ประสบการณ์นั้น ๆ ไม่อาจมีโดยตรงในขณะที่ศึกษาในสถานศึกษา เช่น การแก้ปัญหาที่ปรากฏในชีวิตจริงในสังคม การสร้างสถานการณ์จำลองขึ้นมาจึง เป็นวิธีที่ทำให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ในการคิดหาวิธีแก้ปัญหาเหล่านั้น
4. เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนประสบเฉพาะความจริงที่เลือกสรรแล้ว และมีระดับความยากง่าย ความสลับซับซ้อนที่เหมาะสมกับพื้นฐานของผู้เรียน
5. ผู้เรียนจะได้มีประสบการณ์ได้ฝึกในสิ่งที่ถ้าเป็นสภาพที่แท้จริงแล้วจะเสี่ยงภัยอันตรายมาก แต่เมื่อสถานการณ์นั้นถูกจำลองมา ผู้เรียนจะสามารถฝึกและมีประสบการณ์ได้โดยไม่มีอันตรายใด ๆ

จากประโยชน์ของสถานการณ์จำลองดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า สถานการณ์จำลองเป็นรูปแบบและกระบวนการที่ฝึกฝนให้นักเรียนเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ รู้จักคิดแก้ปัญหา ช่วยให้นักเรียนมีประสบการณ์ เมื่อประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวัน สามารถคิดหาวิธีแก้ปัญหาเหล่านั้นได้ นอกจากนี้สถานการณ์จำลองสามารถจูงใจให้นักเรียนประกอบกิจกรรมได้นาน และให้เข้าสู่พฤติกรรมที่ต้องการได้

1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้สถานการณ์จำลอง

2.2.1 งานวิจัยในประเทศ

ลิโอพอลโด (Leopoldo. 1972 : 1568) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการใช้สถานการณ์จำลองของครูที่สอนภาษาต่างประเทศ เพื่อใช้ฝึกกิจกรรมเฉพาะอย่างและการแก้ปัญหาโดยได้ส่งแบบสอบถามไปยังนิสิตระดับปริญญาตรีที่เรียนวิชาการสอนภาษาต่างประเทศ จำนวน 15 คน ของมหาวิทยาลัยไอโฮไอ ผลการวิจัยพบว่า สถานการณ์จำลองเป็นเทคนิคที่มีประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในการสอนภาษาต่างประเทศ ช่วยให้ครูสามารถแยกแยะและแก้ปัญหาในการสอนได้ อีกทั้งมีคุณค่าต่อการนำไปใช้สอนเป็นคณะ

โพสต์มา (Postma. 1974 : 4712 - 4713-A) ได้ทำการทดลองใช้สถานการณ์จำลอง สอนวิชาสังคมศึกษากับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา เพื่อศึกษาความคงทนในการเรียนรู้และเจตคติต่อการใช้สถานการณ์จำลองของครูและนักเรียน ผลการทดลองพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และความคงทนทางการเรียนรู้ของนักเรียน กลุ่มทดลองแต่ละกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนด้านเจตคติต่อการใช้สถานการณ์จำลองของครูและนักเรียนพบว่า ครูมีความพอใจและเห็นว่าเป็นวิธีที่มีประโยชน์และ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนตามความสามารถของเขาและวิธีการใช้สถานการณ์จำลองก็ช่วยกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน ทำให้มีความคิดแตกฉานในการแก้ปัญหาและนักเรียนก็มีความรู้สึกที่ดีต่อวิธีการสอนโดยการใช้สถานการณ์จำลอง

เกลเลอร์ (চার্জ์ นวมนศิริ. 2527 : 35 ; อ้างอิงมาจาก Geller. 1978 : 219 - 235) ศึกษาผลของการใช้สถานการณ์จำลองเพื่อปลูกฝังความเชื่อฟังของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น กลุ่มตัวอย่างจำนวน 91 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้สถานการณ์จำลองพร้อมทั้งใช้วิธีทัศนประกอบด้วยกับกลุ่มทดลอง ส่วนกลุ่มควบคุมใช้การสอนแบบธรรมดา ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้สถานการณ์จำลองมีความเชื่อฟังเพิ่มสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

มาดิสัน (อมรา รสสุข. 2529 : 55 ; อ้างอิงมาจาก Madison. 1982 : 3172-A) ได้ทำการทดลองเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่เรียนเรื่องการตลาด โดยใช้สถานการณ์จำลองกับการสอนแบบ

ธรรมดา ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบใช้สถานการณ์จำลองสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบธรรมดา

2.2.2 งานวิจัยในประเทศ

จรรยา เทียนก้อน (2530 : 74) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความมีวินัยทางสังคม ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทัศนคติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีการสอนสังคมศึกษา โดยใช้เกมสถานการณ์จำลอง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหนองม่วงวิทยา อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี จำนวน 60 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 30 คน กลุ่มควบคุม 30 คน นักเรียนในกลุ่มทดลองได้รับการสอนโดยใช้เกมสถานการณ์จำลอง นักเรียนกลุ่มควบคุมได้รับการสอนตามคู่มือแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ผลของการศึกษาพบว่าความมีวินัยทางสังคมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนทัศนคติต่อการสอนสังคมโดยใช้เกมสถานการณ์จำลองของกลุ่มทดลองก่อนและหลังแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

จันทวิส พันธุ์สุข (2533 : 41) ได้ศึกษาผลของการใช้สถานการณ์จำลองที่มีต่อความสนใจอาชีพอิสระของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านปางแดง จังหวัดมุกดาหาร จำนวน 20 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 10 คน นักเรียนในกลุ่มทดลองได้รับการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง นักเรียนกลุ่มควบคุมได้รับการสอนโดยวิธีปกติ ผลการศึกษาพบว่า การสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองทำให้นักเรียนมีความสนใจในอาชีพอิสระสูงกว่าการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

พุทธชาติ เพชรสถิต (2535 : 57 - 62) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลของการใช้สถานการณ์จำลองและการอภิปรายกลุ่มที่มีต่อการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดธรรมมงคล กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่มีเชื้อว่า ปัญหาระดับปานกลาง และมีพฤติกรรมการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมต่ำ จำนวน 24 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม กลุ่มละ 12 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ใช้สถานการณ์จำลองมีพฤติกรรมการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการใช้การอภิปรายกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

กนกรัตน์ พงษ์สมุทร (2537 : 66 - 70) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มกับการใช้สถานการณ์จำลองที่มีต่อการปรับตัวกับเพื่อนต่างเพศของ

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพรตพิทยพยัต กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างจำนวน 16 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองที่ 1 จำนวน 8 คน กลุ่มทดลองที่ 2 จำนวน 8 คน แต่ละกลุ่มประกอบด้วยนักเรียนชาย 4 คน และนักเรียนหญิง 4 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มกับนักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองมีการปรับตัวกับเพื่อนต่างเพศไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

กรณีการ สุธาโรจน์ (2538 : 65 - 69) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลของการใช้สถานการณ์จำลองกับการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อความสามารถในการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านดอนขวาง อำเภอนนไทย จังหวัดนครราชสีมา กลุ่มตัวอย่างจำนวน 25 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองที่ 1 จำนวน 12 คน และกลุ่มทดลองที่ 2 จำนวน 12 คน นักเรียนในกลุ่มทดลองที่ 1 ได้รับการใช้สถานการณ์จำลอง นักเรียนในกลุ่มทดลองที่ 2 ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองกับนักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบมีความสามารถในการทำงานกลุ่มไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากเอกสารและงานวิจัยดังกล่าว ทำให้พอสรุปได้ว่าสถานการณ์จำลองเป็นวิธีสอนที่จำลองเหตุการณ์หรือสภาพการณ์ต่าง ๆ โดยให้มีความคล้ายคลึงกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในสังคมมากที่สุด เพื่อใช้ฝึกผู้เรียนให้รู้จักคิดแก้ปัญหาโดยเปิดโอกาสให้นักเรียนสังเกต พิจารณาคิดหาเหตุผล ได้ถามและคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง ทำให้เกิดทักษะในการตัดสินใจ มีใช้เป็นการที่ระบุข้อเท็จจริงและแนวทางแก้ปัญหาแก่เด็กเท่านั้น นอกจากนี้สถานการณ์จำลองยังสามารถสร้างอารมณ์ ทัศนคติ ความสนใจและชักจูงให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมที่ต้องการได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่าเมื่อนักเรียนได้รับการสอน โดยใช้สถานการณ์จำลองจะส่งผลต่อการปฏิบัติตนกับเพื่อนแตกต่างไปจากการสอนโดยการใช้เทคนิคแม่แบบหรือไม่

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคแม่แบบ

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคแม่แบบ

ความหมายของแม่แบบ (Models)

แม่แบบหรือตัวแบบ หมายถึง สิ่งที่เป็นแบบอย่างที่ดีถือเป็นบรรทัดฐานเป็นแบบหรือให้เห็น เพื่อเป็นแนวทางในการเปรียบเทียบและเป็นแบบอย่างในการเลียนแบบ (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2530 : 61)

2.1.1 ความหมายของเทคนิคแม่แบบ (Modeling Technique)

เทคนิคแม่แบบ หมายถึง กลวิธีสร้างหรือสอนพฤติกรรมใหม่ โดยให้ผู้ประสงค์จะเลียนแบบสังเกตพฤติกรรมของแม่แบบที่เขาสนใจ (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์.

2530 : 61 ; อ้างอิงมาจาก Bandura. 1968 : 99 - 108) การเรียนรู้ส่วนใหญ่ของเด็กเกิดจากการทำตามผู้อื่น เด็กจะเรียนรู้จากแม่แบบ โดยแม่แบบจะทําหน้าที่เป็นสิ่งที่เร้า ให้ผู้เรียนสังเกตและเลียนแบบพฤติกรรมที่เป็นเป้าหมาย ซึ่งกระบวนการเรียนรู้ โดยการสังเกตเป็นวิธีการเรียนรู้แบบพื้นฐานที่ให้ประโยชน์กว้างขวาง และมีข้อดีตรงที่ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจมโนทัศน์ที่ซับซ้อนหรือยาก ๆ ได้ดีและรวดเร็ว (Patterson. 1974 : 38 - 139)

นอกจากนี้ สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2528 : 79) กล่าวถึงการใช้เทคนิคแม่แบบว่าเป็นกระบวนการที่บุคคลสังเกตฟังหรืออ่านเกี่ยวกับพฤติกรรมของบุคคลหรือสัญลักษณ์แทนบุคคล แล้วประมวลเป็นข้อมูลในการแสดงพฤติกรรมของตนต่อไป

2.1.2 ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม

ทฤษฎีที่เป็นพื้นฐานในการวิจัยครั้งนี้ คือ ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) ของแบนดูรา (Bandura. 1977 : 10 - 27) ซึ่งอธิบายแนวคิดที่สำคัญในการเรียนรู้ทางสังคมไว้ดังนี้คือ

พฤติกรรมทุกอย่างของมนุษย์ที่นอกเหนือจากปฏิกิริยาสะท้อน (Elementary Reflexes) ล้วนเป็นผลมาจากการเรียนรู้และสิ่งที่มีมนุษย์เรียนรู้คือความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่าง ๆ เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์กับเหตุการณ์ เรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกับผลที่เกิดจากพฤติกรรม (Response Consequence) ความรู้ที่มนุษย์เรียนรู้จะกลายเป็นความเชื่อที่มีผลในการควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์ เมื่อมนุษย์เรียนรู้ว่าเหตุการณ์ใดเกิดตามเหตุการณ์ใดอย่างไร เมื่อประสบเหตุหนึ่ง มนุษย์ก็จะเกิดความคาดหวัง (Expectancy) เกี่ยวกับเหตุการณ์ที่จะเกิดตามมาได้ ทำให้เกิดความดีใจ ความวิตกกังวล ความกลัวขึ้นล่วงหน้า ความคาดหวังนี้ทำให้มนุษย์ตัดสินใจทําหรือไม่ทําพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งเพื่อให้เกิดผลตามที่ตนปรารถนา

การเรียนรู้ความสัมพันธ์ดังกล่าวเกิดจากการเรียนรู้ด้วยประสบการณ์ตรง (Direct Experience) และการเรียนรู้จากการสังเกต (Observation Learning) การเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ได้แก่ การประสบเหตุการณ์ต่าง ๆ ด้วยตนเอง ได้รับผลที่เกิด

จากการกระทำต่าง ๆ ด้วยตนเอง แต่วิธีนี้มีข้อจำกัดอยู่มาก เพราะสิ่งที่จะเรียนรู้มีมากเกินไป เวลาและโอกาสของผู้เรียนแต่ละคนจะอานวย และผลของการกระทำบางอย่างก็เป็นอันตราย ถ้าจะต้องเรียนรู้ด้วยตนเอง ส่วนการเรียนรู้จากการสังเกตเป็นการเรียนรู้ของเด็กเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งเกิดจากการเลียนแบบ เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยอาศัยประสบการณ์จากการสังเกตพฤติกรรมของแม่แบบ อันเป็นผลให้เกิดพฤติกรรมใหม่ ๆ ทำให้ไม่ต้องลองผิดลองถูก และมีบทบาทสำคัญมากในการเรียนรู้ของมนุษย์ มิลเลอร์ และดอลลาร์ด (Miller and Dollard. 1967 : 16 - 36) ศึกษาการเรียนรู้ทางสังคมและการเลียนแบบในลักษณะ ความซับซ้อนในพฤติกรรมของมนุษย์ ซึ่งเกี่ยวข้องกับทฤษฎีการเรียนรู้และเงื่อนไขทางสังคมที่มีอิทธิพลต่อสถานการณ์ในการเรียนรู้เหล่านั้น และตั้งทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมที่ประกอบด้วย การเรียนรู้ 4 ประการคือ

1. แรงขับ (Drive) หมายถึง สิ่งที่กระตุ้นให้อินทรีย์เกิดการตอบสนอง อาจเป็นแรงขับที่เกิดจากความต้องการทางกาย เช่น ความหิว ความอ่อนเพลีย ฯลฯ ความต้องการทางกายนี้บางอย่าง อาจถูกควบคุมโดยกฎเกณฑ์ทางสังคม อินทรีย์จึงต้องหาทางที่จะได้รับการตอบสนองความต้องการเหล่านั้น อาจต้องอาศัยแรงขับทุติยภูมิ (Secondary Drive) มาทดแทนให้ เช่น ความหิว หากไม่อาจตอบสนองโดยตรงก็อาจทดแทนด้วยการเห็นอาหารต่าง ๆ Miller และ Dollard ถือว่าความต้องการทางสังคมมีรากฐานมาจากแรงขับในรูปแบบต่าง ๆ และแรงขับเหล่านี้จะผลักดันให้มนุษย์เราแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ออกมาในกระบวนการเรียนรู้ทางสังคมของมนุษย์ จึงมีแรงขับประเภทหนึ่งที่สำคัญต่อพฤติกรรมที่มนุษย์แสดงออก คือ แรงขับเพื่อการเลียนแบบ (Drive to Imitate) อันประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้คือ

- 1.1 พฤติกรรมของบุคคลอื่นจะเป็นเสมือนเครื่องขับออก
- 1.2 เครื่องขับออกนี้ก่อให้เกิดการตอบสนองขึ้นภายในตัวบุคคล
- 1.3 การตอบสนองภายในตัวบุคคลก่อให้เกิดแรงขับเพื่อการเลียนแบบ
- 1.4 แรงขับเพื่อการเลียนแบบก่อให้เกิดการเลียนแบบ
- 1.5 การเลียนแบบจะนำไปสู่การรับรางวัลในรูปแบบต่าง ๆ

ซึ่งสามารถลดแรงขับที่เกิดขึ้นและกระตุ้นให้บุคคลมีการเลียนแบบในพฤติกรรมอื่น ๆ อีก

จะเห็นว่าการตอบสนองภายในตัวบุคคลก่อให้เกิดแรงขับเพื่อการ
เลียนแบบ ซึ่งจะค่อย ๆ สะสมในตัวบุคคลก่อนจะเกิดพฤติกรรมการเลียนแบบขึ้น

2. เครื่องชี้บอก (Cues) หมายถึง สิ่งเร้าที่ทาหน้าที่กำหนดว่า
การตอบสนองที่อินทรีย์จะกระทำนั้นจะเกิดขึ้นเมื่อไร ที่ไหนและกระทำอย่างไรบ้าง เครื่องชี้บอก
นี้กำหนดขอบข่ายที่เฉพาะเจาะจง สำหรับกระบวนการตอบสนองสถานที่และเวลา ซึ่งแตกต่างกับ
ลักษณะของแรงขับ เพราะแรงขับนั้นเป็นเพียงสิ่งกระตุ้นให้อินทรีย์กระทำในบางสิ่งบางอย่าง
เท่านั้น แต่ทั้งเครื่องชี้บอกและแรงขับต่าง ๆ จะมีหน้าที่อย่างเดียวกันคือ เป็นสิ่งเร้า
(Stimuli)

ระดับของเครื่องชี้บอกในการเรียนรู้ทางสังคมขึ้นอยู่กับพฤติกรรม
ของบุคคลที่มีต่อคนอื่น ๆ ในสังคม ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะตัวของบุคคล การเรียนรู้ด้วยการ
เลียนแบบ ถือว่าพฤติกรรมของตัวแบบจะเป็นเสมือนเครื่องชี้บอกในทุกแง่ทุกมุม สำหรับผู้สังเกต
เครื่องชี้บอกนั้น อาจนำไปสู่การรับรางวัลหรือไม่ก็ตาม ผู้สังเกตจะเป็นผู้ประเมินค่าของ
เครื่องชี้บอกตามแนวทางของพฤติกรรมที่เกิดขึ้น ลักษณะที่แตกต่างกันของเครื่องชี้บอกแต่ละอย่าง
มีบทบาทต่อกระบวนการเรียนรู้ด้วยการสังเกตใน 2 แ่ง คือ

2.1 ต่อการตอบสนองของตัวแบบ

2.2 ต่อคุณลักษณะของ เครื่องชี้บอกตามแนวทางของพฤติกรรม

คุณค่าของ เครื่องชี้บอกขึ้นอยู่กับความชัดเจน และ เหมาะสมตรงตามลักษณะของพฤติกรรมของ
ตัวแบบ รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างตัวแบบและผู้สังเกตด้วย

3. การตอบสนอง (Response) หมายถึง การที่บุคคลตอบสนองต่อ
เครื่องชี้บอกอย่างใดอย่างหนึ่ง กระบวนการตอบสนองเริ่มจากการตอบสนองที่เกิดขึ้นภายในตัว
บุคคล อันเป็นการตอบสนองภายใน ซึ่งอาจไม่เกี่ยวข้องกับเครื่องชี้บอกนั้นเลยก็ได้
การเรียนรู้ที่แท้จริงเกิดขึ้นเมื่อการตอบสนองที่แสดงออกมาแล้วนั้นได้รับรางวัลตอบแทน มิใช่เป็น
เพียงสิ่งที่เกิดขึ้นและสะสมในตัวผู้เรียนเท่านั้น เพราะลักษณะดังกล่าวเป็นเพียงการ เชื่อมโยง
ระหว่างเครื่องชี้บอกและตอบสนองในตัวผู้เรียนและก่อให้เกิดแบบแผนการตอบสนองใหม่ ๆ ขึ้น

การเรียนรู้ทางสังคมพัฒนามากกว่าการเรียนรู้แบบลองผิดลองถูก
(Trial and Error Learning) เพราะการที่บุคคลใช้ชีวิตอยู่ในสังคมและสังเกตพฤติกรรม
ของบุคคลอื่นจะช่วยลดความผิดพลาดต่าง ๆ ในการเรียนรู้ ผู้สังเกตเรียนรู้พฤติกรรมที่เหมาะสม

จากตัวแบบ การเลียนแบบทำให้สามารถกำหนดแนวทางการกระทำหรือความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นและในที่สุดบุคคลก็จะสามารถกระทำสิ่งนั้นอย่างถูกต้อง

4. รางวัล (Reward) หมายถึง สิ่งที่ดีสินว่าการตอบสนองที่เกิดขึ้นมาแล้วนั้น เหมาะสมหรือรับผลสำเร็จเพียงไร ถ้าหากการตอบสนองนั้นไม่ได้รับรางวัลตอบแทนแล้ว แนวโน้มของการเกิดการตอบสนองเป็นเช่นเดิมต่อสิ่งเร้านั้นก็ลดลง มนุษย์เราพยายามหาวิธีการตอบสนองที่ทำให้รับรางวัลตอบแทน เพราะรางวัลมีบทบาทในการลดความเครียดอันเกิดจากแรงขับ ฉะนั้นคุณค่าของรางวัลจึงขึ้นอยู่กับระดับของแรงขับที่เกิดขึ้นในตัวบุคคล ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากความต้องการทางสังคมนั่นเอง

2.1.3 กระบวนการเรียนรู้จากแม่แบบ

แบนดูรา (Bandura, 1977 : 22 - 29) กล่าวถึงกระบวนการเรียนรู้ของมนุษย์ว่าเป็นกระบวนการที่ซับซ้อนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้จากตัวแบบ เมื่อบุคคลได้เห็นพฤติกรรมที่แปลกใหม่และเหมาะสมจากบุคคลอื่น ทำให้บุคคลรับรู้ความหมายของการกระทำได้ และยังช่วยไม่ให้เกิดการผิดพลาดจากการกระทำนั้น ๆ ด้วย ในกระบวนการเรียนรู้ทางสังคม ตัวแบบเป็นสิ่งที่มอิทธิพลต่อการเรียนรู้มาก กระบวนการเรียนรู้จากตัวแบบนี้อาจกล่าวได้ว่า เป็นกระบวนการเรียนรู้ด้วยการสังเกต (Observation Learning) ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ คือ

1. กระบวนการใส่ใจ (Attentional Process) บุคคลจะไม่สามารถเรียนรู้ได้เลย ถ้าขาดความใส่ใจและขาดการรับรู้พฤติกรรมที่แม่แบบแสดงออก สิ่งที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการใส่ใจมีดังนี้คือ

1.1 ลักษณะของแม่แบบ แม่แบบที่มีความเด่นชัดจดจำได้ง่าย มีความดึงดูดใจสูง มีความซับซ้อนของพฤติกรรมน้อยจะมีโอกาสให้ผู้สังเกตใส่ใจได้มาก นอกจากนี้หากพฤติกรรมที่ตัวแบบแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อผู้สังเกตก็จะโน้มน้าวให้ผู้สังเกตใส่ใจได้มาก

1.2 ลักษณะของผู้สังเกต กระบวนการใส่ใจนี้จะขึ้นอยู่กับความสามารถในด้านการสังเกต การรับรู้ รวบรวมและตีความจากพฤติกรรมของแม่แบบ รวมทั้งมีความตื่นตัวในการใส่ใจพฤติกรรมของแม่แบบนั้น

2. กระบวนการเก็บจำ (Retentive Process) ในการเรียนรู้โดยการสังเกต บุคคลไม่สามารถจะเรียนรู้ได้มากถ้าปราศจากการเก็บจำ เพราะกระบวนการเก็บจำเป็นกระบวนการที่ผู้สังเกตรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมของแม่แบบไว้ทุกครั้ง การเก็บจำนี้จะกระทำในรูปของสัญลักษณ์ (Symbolic Coding) ซึ่งจะช่วยให้จำพฤติกรรมของแม่แบบได้ แม้จะได้เห็นแม่แบบในช่วงระยะเวลาสั้นก็ตาม แบบดูลูกกล่าวว่าการสร้างสัญลักษณ์หรือการเก็บจำในรูปสัญลักษณ์กระทำได้ใน 2 ลักษณะ คือ มโนภาพและภาษา การเก็บจำในรูปของมโนภาพจะง่ายเมื่อมีแม่แบบมาแสดงให้เห็นบ่อย ๆ ส่วนการเก็บจำในรูปภาษาพัฒนาหลังจากมโนภาพ และจะช่วยให้การเรียนรู้ ประสบผลสำเร็จยิ่งขึ้น เพราะสัญลักษณ์ในรูปภาษาสามารถให้ข้อมูลที่มากพอและง่ายต่อการทำความเข้าใจที่ได้มาด้วย โดยทั่วไปแล้วกระบวนการเก็บจำที่เกิดขึ้นจากการฝึกฝน จะช่วยให้ผู้สังเกตจำพฤติกรรมของแม่แบบได้ดียิ่งขึ้น และการฝึกคิดหรือทำตามแบบยังช่วยให้การเรียนรู้จากการสังเกตได้ผลยิ่งขึ้น ดังนั้นการเลียนแบบจึงอาจเกิดขึ้นจากการทำตามแบบโดยตรงทันทีหรืออาจจะเกิดขึ้นหลังจากสังเกตแม่แบบมาแล้วระยะหนึ่ง ลักษณะ เช่นนี้ เป็นผลของกระบวนการเก็บจำในรูปแบบมโนภาพหรือสัญลักษณ์ทางภาษานั้นเอง

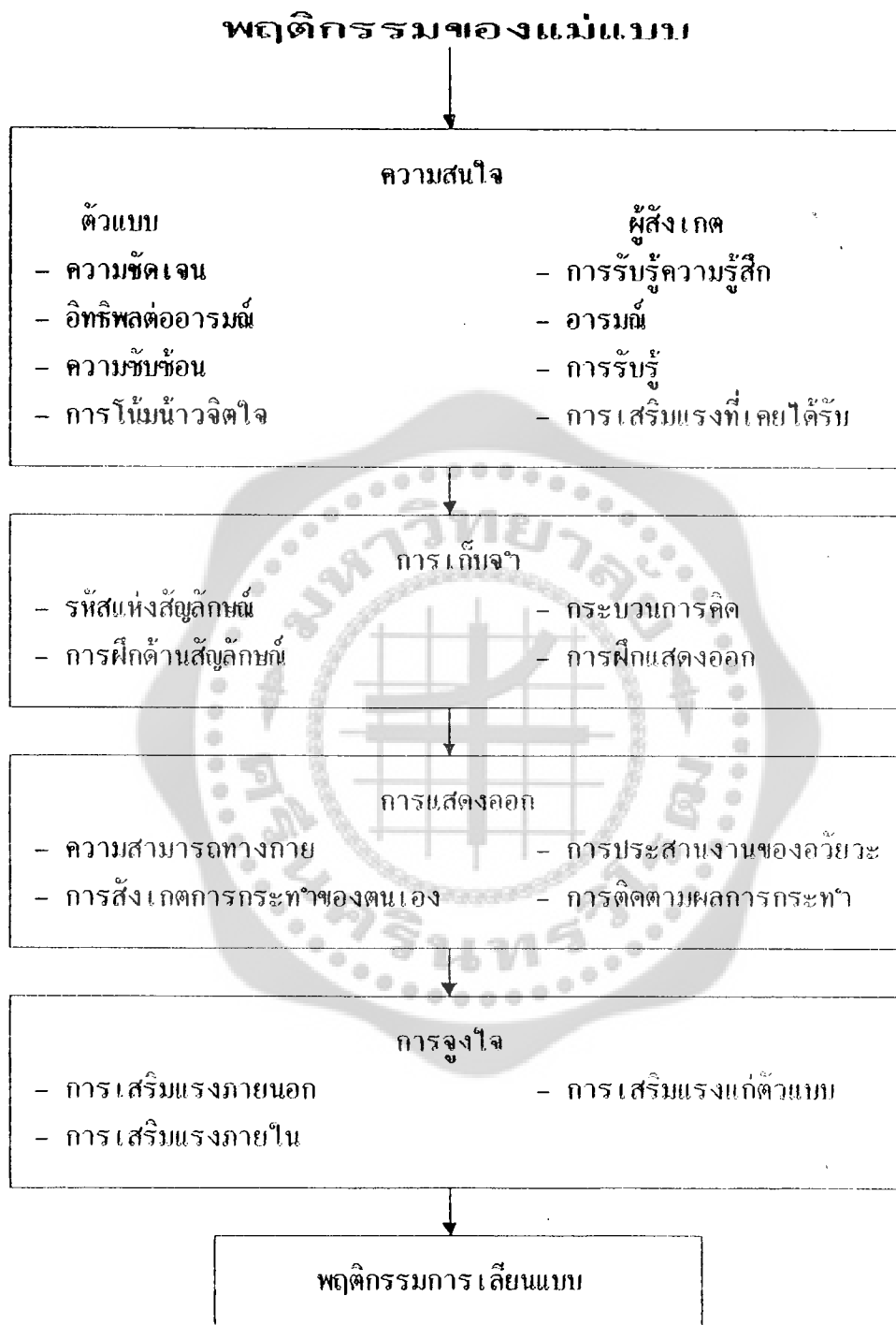
3. กระบวนการการแสดงออก (Motor Reproduction Process) เป็นกระบวนการที่ผู้สังเกตดัดแปลงสัญลักษณ์ที่เก็บไว้ในรูปของความจำมาเป็นการกระทำหรือการแสดงออกที่เหมาะสม โดยการใช้กลไกของความคิด เพราะฉะนั้น กระบวนการแสดงออกจึงขึ้นอยู่กับระดับความคิดของผู้สังเกต ตลอดทั้งความสัมพันธ์ของพฤติกรรมการดัดแปลงสัญลักษณ์ให้เป็นการกระทำที่เหมาะสมนั้น ทำได้ยากมากในระยะแรก แต่เมื่อทราบข้อบกพร่องระหว่างสัญลักษณ์กับการดัดแปลงให้เป็นพฤติกรรมจะช่วยให้การกระทำตามแม่แบบในคราวต่อไปถูกต้องมากยิ่งขึ้น นอกจากจะสังเกตการกระทำตามแม่แบบได้ดีแล้ว จะต้องติดตามการกระทำ ซึ่งจะต้องเป็นข้อมูลย้อนกลับที่แม่นยำด้วย จึงจะช่วยให้การกระทำตามแม่แบบได้ผลดียิ่งขึ้น นอกเหนือจากการปรับปรุงทักษะพื้นฐานที่มีอยู่แล้วของผู้สังเกตด้วยการให้แม่แบบและการฝึกฝน

4. กระบวนการจูงใจ (Motivational Process) เป็นกระบวนการที่จะช่วยให้การแสดงออกของผู้สังเกตอยู่ต่อไปได้โดยการให้แรงเสริม เพราะฉะนั้นการเรียนรู้จากการสังเกตจะมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จะต้องใช้ร่วมกับวิธีการอื่น ๆ เช่น

การเสริมแรง การเปลี่ยนสิ่งเร้า เป็นต้น การให้แรงเสริมนี้ควรจะให้เมื่อผู้สังเกตสามารถแสดงพฤติกรรมที่ต้องการให้เรียนรู้ได้ถูกต้อง

กระบวนการนี้มีบทบาทสำคัญต่อการเรียนรู้โดยการสังเกตเป็นอย่างมาก การเห็นตัวแบบมีพฤติกรรมที่เหมาะสมและได้รับผลตอบแทนที่ดีจากพฤติกรรมนั้นจะก่อให้เกิดการเลียนแบบรวมทั้งพฤติกรรมที่ท้อแท้แล้วซ้ำอีก และพยายามปรับปรุงข้อบกพร่องจนได้รับรางวัล เป็นการตอบแทนก็จะช่วยให้เกิดการเลียนแบบในสังคมส่วนใหญ่ด้วยเหมือนกัน





ภาพประกอบ 2 องค์ประกอบของการเรียนรู้ด้วยการสังเกตตามทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของ
 แบนดูรา (Bandura. 1977 : 223)

ดังนั้น การเรียนรู้ด้วยการสังเกตหรือการเรียนรู้จากแม่แบบจะต้องจัดวางรูปแบบองค์ประกอบของการเรียนรู้จากแม่แบบอย่างเหมาะสม โดยกระตุ้นให้ผู้สังเกตใส่ใจกับแม่แบบอย่างแท้จริง จนสามารถจดจำและนำมาสร้างสัญลักษณ์แทนพฤติกรรมที่เลียนแบบได้และนำออกมาใช้ได้ภายหลังประกอบกับการจูงใจอย่างเหมาะสม จะทำให้ผู้สังเกตแสดงการตอบสนองคือ เลียนแบบพฤติกรรมของแม่แบบได้ในที่สุด

2.1.4 ประเภทของเทคนิคแม่แบบ

แบนดูรา (Bandura. 1977 : 40 - 51) แบ่งแม่แบบไว้ 2 ชนิด คือ แม่แบบที่มีชีวิตและแม่แบบที่เป็นสัญลักษณ์ โดยเสนอแม่แบบได้ 2 วิธี คือ

1. การเสนอแม่แบบที่มีชีวิต (Live Model)

การเสนอแม่แบบ วิธีนี้เป็นการให้ผู้สังเกตได้เห็นแม่แบบในสภาพการณ์จริง ซึ่งมีข้อดีคือ แม่แบบสามารถเพิ่มเติมหรือปรับปรุงพฤติกรรมเพื่อให้การแสดงผลพฤติกรรมชัดเจนหรือเหมาะสมกับสภาพการณ์มากขึ้น การเสนอแม่แบบวิธีนี้ช่วยให้ผู้สังเกตเกิดความสนใจในแม่แบบและลอกเลียนแบบพฤติกรรมของแม่แบบได้ดีกว่าการเสนอแม่แบบวิธีอื่น (Bandura. 1969 : 178 - 186) แต่การเสนอแม่แบบวิธีนี้ต้องระมัดระวังเรื่องการควบคุมผลกระทบ เพราะอาจมีเหตุการณ์ที่ไม่ได้คาดไว้ล่วงหน้าเกิดขึ้น ทำให้แม่แบบไม่ได้รับผลกระทบที่พึงพอใจตามที่ควรจะได้รับ

2. การเสนอแม่แบบในรูปสัญลักษณ์ (Symbolic Model)

การเสนอแม่แบบลักษณะนี้ ได้แก่ การเสนอแม่แบบจากภาพยนตร์ เทปบันทึกภาพ สไลด์ หนังสือ หุ่นกระบอก หรือการ์ตูน ฯลฯ ซึ่งเตรียมเรื่องราวของแม่แบบไว้เรียบร้อยแล้ว ทำให้มีผลดีในการที่จะเน้นจุดสำคัญของการแสดงและสามารถควบคุมพฤติกรรมและผลกระทบของแม่แบบได้ ทั้งยังเก็บไว้ใช้ในการให้แม่แบบครั้งต่อไปได้ และใช้ได้ทั้งบุคคลเดียวหรือกลุ่มบุคคลได้

2.1.5 ลักษณะของแม่แบบ

การเรียนรู้ของเด็กโดยใช้แม่แบบนั้น เด็กจะเรียนรู้จากแม่แบบซึ่งแม่แบบทำหน้าที่เป็นสื่อ และ เป็นสื่อกลางให้ผู้เรียนได้สังเกต และ เลียนแบบพฤติกรรมที่เป็นเป้าหมายแบนดูรา (Bandura. 1977 : 40 - 51) ได้แบ่งแม่แบบไว้เป็น 2 ชนิด คือ แม่แบบจากตัวจริงกับแม่แบบที่เป็นสัญลักษณ์ ซึ่งอาจเป็นคำพูด เอกสารหรือใช้สื่อทัศนวัสดุ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ สไลด์ หรือ วิดีทัศน์

2.1.6 กลวิธีในการใช้เทคนิคแม่แบบ

ในการนำทฤษฎีของแบบดูราไปให้เพื่อให้ผู้สังเกตเกิดการเลียนแบบพฤติกรรมต่าง ๆ เพิ่มขึ้นนั้น แบลคแมนและซิลเบอร์แมน (Blackman and Silberman, 1975 : 57) เสนอแนะเกณฑ์ที่สำคัญที่จะนำไปใช้ในการปฏิบัติดังนี้ คือ

1. กำหนดพฤติกรรมที่ต้องการให้ผู้สังเกตเรียนรู้
2. มีแม่แบบที่แสดงพฤติกรรมที่ต้องการให้ผู้สังเกตเรียนรู้

เหมาะสม

3. ให้การเสริมแรงแก่ผู้เรียนเมื่อแสดงพฤติกรรมที่ต้องการให้ผู้สังเกตเรียนรู้

อย่างเหมาะสม

4. ให้การเสริมแรงแก่ผู้เรียนเมื่อแสดงพฤติกรรมที่ต้องการตาม

วิธี ทรัพย์มี (2525 : 212 - 213) ได้ให้ข้อสรุปเกี่ยวกับกลวิธีเรียนรู้จากแม่แบบไว้ดังนี้ คือ

1. ให้ผู้รับบริการเรียนรู้พฤติกรรมใหม่จากการสังเกตพฤติกรรมของแม่แบบจะช่วยให้ผู้รับบริการเรียนรู้ทักษะในการก่อให้เกิดพฤติกรรมใหม่
2. ผู้รับบริการอาจจะรับรู้มาก่อนแล้วถึงวิธีการที่จะนำมาสู่พฤติกรรมที่พึงปรารถนา แต่ยังไม่ได้ทำหรือคาดว่าจะทำไม่ได้ การสังเกตพฤติกรรมแม่แบบจะช่วยกระตุ้นให้ผู้รับบริการแสดงพฤติกรรมที่เรียนรู้แล้ว

3. แม่แบบจะต้องมีลักษณะที่น่าสนใจ เพื่อเป็นแรงจูงใจหรือส่งเสริมให้ผู้รับบริการเลียนแบบ

4. หลังจากผู้รับบริการสังเกตพฤติกรรมของแม่แบบแล้ว ผู้รับบริการจะจดจำพฤติกรรมแม่แบบไว้ในความทรงจำ เพื่อนำไปแสดงในอนาคต

5. หลังจากผู้รับบริการสังเกตพฤติกรรมของแม่แบบแล้วให้โอกาสผู้รับบริการฝึกฝนพฤติกรรมนั้นและผู้ควบคุมจะต้องเป็นผู้ให้ข้อมูลย้อนกลับและการฝึกนั้นอาจจะทำให้สถานการณ์สมมติก่อน

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2528 : 408)กล่าวถึงหลักการที่ใช้แม่แบบในการเสริมสร้างพฤติกรรมให้มีประสิทธิภาพดังนี้

1. ต้องกำหนดพฤติกรรมที่ต้องการจะให้แม่แบบแสดงเพื่อให้นักลสังเกต และลอกเลียนแบบให้ชัดเจน
2. ความชัดเจนของพฤติกรรมนั้นจะต้องหมายถึง การสังเกต เห็นได้ วัดได้ โดยใช้คนตั้งแต่ 2 คน สามารถสังเกตได้ตรงกัน
3. จะต้องแน่ใจว่าพฤติกรรมที่แม่แบบแสดงนั้น อยู่ภายในระดับความสามารถของเด็ก มิฉะนั้นจะก่อให้เกิดความคับข้องใจในการเรียนรู้
4. จะต้องแน่ใจว่า พฤติกรรมที่จะให้นักลเลียนแบบนั้น สามารถแยกออกเป็นพฤติกรรมย่อย ๆ ได้และให้แม่แบบพูดตามไปที่ละพฤติกรรมพร้อมทั้งแสดงพฤติกรรมนั้นประกอบด้วย ซึ่งการทำเช่นนี้จะทำให้การลอกเลียนแบบเกิดขึ้นได้ง่าย
5. จะต้องแน่ใจว่า ผู้สังเกตตั้งใจสังเกตพฤติกรรมของแม่แบบอย่างแท้จริง (มองหรือฟัง) อาจใช้สัญญาณที่เป็นคำพูด แก่ผู้สังเกตก่อน เพื่อกระตุ้นให้เกิดความสนใจ
6. จะต้องแน่ใจว่าพฤติกรรมที่แม่แบบแสดงออกมานั้นชัดเจนและกระทำอย่างสม่ำเสมอ
7. เมื่อผู้สังเกต เลียนแบบพฤติกรรมของแม่แบบถูกต้องหรือใกล้เคียงและผู้เลียนแบบจะต้องได้รับการเสริมแรงทันที
8. การเสริมแรงที่ให้กับผู้เลียนแบบหรือผู้สังเกตนั้นจะต้องใช้ตัวเสริมแรงที่มีประสิทธิภาพ
9. ผู้ดำเนินโปรแกรมจะต้องไม่ควบคุมความสนใจของผู้สังเกตแม่แบบ ด้วยวิธีที่รุนแรง เช่น ตี หรือดุด่า เป็นต้น
10. ควรมีการรวบรวมข้อมูลที่แสดงถึงความก้าวหน้าของผู้สังเกตด้วย เพราะจะทำให้ผู้สังเกตรู้ว่าตนเองก้าวหน้าจริง
11. ในกรณีที่ผู้สังเกตไม่สามารถเลียนแบบพฤติกรรมของแม่แบบได้ อาจใช้การชี้แนะช่วยด้วย เพราะจะทำให้เรียนรู้ได้เร็วขึ้น
12. ในการเสนอแม่แบบนั้น เมื่อแม่แบบแสดงพฤติกรรมควรมีการเสริมแรงแก่แม่แบบด้วย เพื่อเป็นการจูงใจให้ผู้สังเกตอยากเลียนแบบมากขึ้น
13. ควรเลือกแบบที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับผู้สังเกตพร้อมทั้งให้มีความเด่นตลอดจนสามารถแสดงพฤติกรรมที่จะให้ลอกเลียนแบบได้อย่างคล่องแคล่วด้วย

2.1.7 วิธีการให้แนวแบบหรือตัวแบบ

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2536 : 52) กล่าวว่า การให้ตัวแบบเป็น กลวิธีการสร้างหรือสอนพฤติกรรมใหม่วิธีหนึ่ง โดยผู้สังเกตหรือผู้ที่ประสงค์จะเลียนแบบจาก ตัวแบบสังเกตพฤติกรรมจากตัวแบบที่ผู้สังเกตหรือผู้ประสงค์จะเลียนแบบสนใจ

วิธีการให้ตัวแบบ

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2536 : 53) กล่าวถึงวิธีการให้ตัวแบบ โดยเสนอตัวแบบที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เพื่อให้ผู้สังเกตหรือผู้ที่ประสงค์จะ เลียนแบบจากตัวแบบ นั้นเลียนแบบพฤติกรรมของตัวแบบหรือเกิดพฤติกรรมใหม่ ๆ ที่พึงประสงค์

วิธีการให้ตัวแบบอย่างมีประสิทธิภาพจะต้องพิจารณาองค์ประกอบต่อไปนี้ประกอบด้วย

การคัดเลือกตัวแบบ

1.1 ตัวแบบจะต้องมีชื่อเสียง มีความน่าเชื่อถือ และเป็นตัวแบบที่ได้รับการคัดเลือกแล้วว่าเป็นตัวอย่างที่ดี เหมาะสมและสอดคล้องกับเป้าหมายประสงค์ ซึ่งจะทำให้ผู้เลียนแบบมั่นใจที่จะ เลียนแบบตัวแบบนั้นมากยิ่งขึ้น

1.2 ตัวแบบ และผู้เลียนแบบหรือผู้สังเกต ควรจะมีความคล้ายคลึงกันหรือมีคุณลักษณะหรือคุณสมบัติร่วมกัน ซึ่งจะช่วยให้เกิดความสนใจของผู้สังเกตและจะช่วยให้ประสิทธิภาพของการเลียนแบบสูงขึ้น เช่น อยู่ในวัยเดียวกันเป็นเพื่อนกัน ฯลฯ

1.3 ลักษณะของกิจกรรมที่เลียนแบบควรจะเป็นกิจกรรมที่ประกอบด้วยพฤติกรรมที่ไม่สลับซับซ้อน ทั้งนี้ เพราะว่าหากพฤติกรรมที่จะเลียนแบบไม่สลับซับซ้อน การเลียนแบบก็จะเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ดึงดูดความสนใจของผู้สังเกตหรือผู้เลียนแบบจะทำให้เกิดการเลียนแบบได้ง่ายขึ้น

วิธีการให้ตัวแบบอย่างมีประสิทธิภาพ ควรจะ

2.1 เสนอตัวแบบควบคู่กับการเสริมแรง โดยจะต้องให้แรงเสริมแก่ตัวแบบและให้แรงเสริมแก่ผู้สังเกตหรือผู้เลียนแบบ เมื่อสามารถแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ได้ เช่นเดียวกับตัวแบบหรือเกิดพฤติกรรมใหม่ ๆ ได้อย่างเหมาะสม

2.2 เสนอตัวแบบควบคู่กับสิ่งเร้าที่จำแนกความแตกต่าง โดยสิ่งเร้าที่จำแนกความแตกต่างนี้จะทำหน้าที่เป็นสัญญาณบอกให้อันตรียารู้ว่า ถ้าแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์

แล้วจะได้รับการเสริมแรง สิ่งเร้าประเภทนี้จะใช้สัญลักษณ์ SD ผลจากการเสนอตัวแบบควบคู่กับ SD และการเสริมแรงจะช่วยให้การเลียนแบบเกิดขึ้นอย่างคงทนและมีประสิทธิภาพ

2.3 เสนอตัวแบบควบคู่กับสิ่งเร้าที่จำแนกความแตกต่าง การเสริมแรงทางบวกและการให้ข้อมูลย้อนกลับที่ถูกต้อง (Corrective Feedback)

2.1.8 บุคคลที่เด็กเลียนแบบ

สวานา พรหมกุล (2525 : 2 - 7) กล่าวว่าบุคคลที่เด็กจะเลียนแบบนั้นจะเริ่มจากคนใกล้ชิดที่สุด แล้วค่อย ๆ ห่างออกไปจากตัวเด็กตามพัฒนาการทางสังคมของเด็ก ซึ่งสามารถแบ่งออกได้ดังนี้

1. เลียนแบบจากพ่อแม่และครู ในช่วงที่เด็กเริ่มเลียนแบบได้นั้น เด็กจะเลียนแบบบุคคลที่ใกล้ชิดที่สุด คือ พ่อแม่ ซึ่งหมายถึงผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กมากที่สุด เมื่อเด็กเติบโตขึ้นและไปโรงเรียนใช้เวลาครึ่งหนึ่งของชีวิตในแต่ละวันอยู่กับครู ซึ่งความสำคัญของครูในการเป็นแม่แบบจึงสำคัญพอ ๆ กับพ่อแม่ ผู้ปกครอง ดังนั้นครูจึงควรจะเป็นแม่แบบที่ดีแต่ต้องไม่แสดงบทบาทของแม่แบบให้แก่เด็ก
2. เลียนแบบจากแม่แบบที่เด็กชอบ จะต้องเป็นแม่แบบที่ก่อให้เกิดความพอใจแก่เด็กอาจเป็นเพื่อน ๆ และบุคคลอื่น ๆ ที่แวดล้อมเด็กอยู่
3. เลียนแบบจากแม่แบบที่ตรงกับความสนใจ การเลียนแบบจะเกิดขึ้นเมื่อแม่แบบนั้นตรงตามความสนใจ เด็กหญิงจะเลียนแบบแตกต่างไปจากเด็กชาย เนื่องจากความสนใจแตกต่างกัน แม้ในเด็กหญิงหรือเด็กชายด้วยกันความสนใจก็จะแตกต่างกันไปอีก เช่น เด็กหญิงบางคนสนใจเลียนแบบการทำงานในบ้านของพ่อแม่ แต่บางคนอาจจะสนใจศิลปะการแสดงต่าง ๆ ที่เห็นในรายการโทรทัศน์และพยายามเลียนแบบสิ่งนั้น
4. เลียนแบบจากผู้กล้าหาญ ไม่ว่าจะเป็นเด็กหญิงหรือเด็กชายย่อมจะมีผู้กล้าหาญที่ตนยกย่องและพอใจจะเลียนแบบตามผู้กล้าหาญของตน แม่แบบอาจมาจากเรื่องจริงหรือไม่จริงก็ได้ แม่แบบของเด็กมักได้แก่ บุคคลที่อายุมากกว่า
5. เลียนแบบจากตัวละครในนิยาย ภาพยนตร์โทรทัศน์ เป็นต้น สำหรับการเลียนแบบของผู้ใหญ่จะเป็นการถ่ายทอดพฤติกรรมทางสติปัญญา การเลียนแบบจะไม่ออกมาในลักษณะตรง ๆ แต่จะมีการดัดแปลงปรับปรุงให้เหมาะสมเสียก่อน

2.1.9 การเห็นผลตอบแทนที่ตัวแบบได้รับ

แบนดูรา (Bandura, 1977 : 121) ได้สรุปเกี่ยวกับการเสริมแรงแบบไว้ว่า ในชีวิตประจำวันคนจะสังเกตเห็นการกระทำและผลที่เกิดจากการกระทำของบุคคลอื่น ซึ่งมีทั้งผลกรรมที่เป็นรางวัล การลงโทษ และการไม่สนใจใยดี คนจึงได้ประโยชน์จากการเรียนรู้ วิธีการที่นำมาซึ่งความสำเร็จ และวิธีการที่จะก่อให้เกิดความผิดพลาดจากบุคคลอื่น ๆ พอ ๆ กับการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง การได้เห็นผลจากการกระทำของบุคคลอื่นสามารถทำให้บุคคลเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้เช่นเดียวกันกับการที่บุคคลนั้นได้ลงมือกระทำพฤติกรรมนั้นด้วยตนเอง การได้เห็นความสำเร็จจากการกระทำของบุคคลอื่น ทำให้แนวโน้มในการกระทำพฤติกรรมนั้นสูงขึ้น ส่วนการได้เห็นความล้มเหลวจากการกระทำของผู้อื่น ทำให้แนวโน้มในการกระทำพฤติกรรมนั้นลดลง

1.7.1 การเสริมแรงที่เกิดจากการเห็นตัวแบบได้รับแรงเสริม (Vicarious Reinforcement) การเสริมแรงแบบนี้เกิดขึ้นเมื่อผู้สังเกตเห็นว่าบุคคลอื่นกระทำพฤติกรรมเช่นนี้ แล้วได้รับแรงเสริมผลจากการศึกษาจำนวนมาก แสดงให้เห็นว่าการที่ได้เห็นพฤติกรรมของตัวแบบได้รับรางวัลย่อมมีประสิทธิภาพกว่าการเห็นตัวแบบ แสดงพฤติกรรมเช่นนั้นอย่างเดียว ผลกรรมทางบวกที่บุคคลสังเกตเห็นเป็นตัวส่งเสริมให้บุคคลรับเอาพฤติกรรมนั้นมาเป็นของตน บุคคลจะแสดงพฤติกรรมออกมาเมื่อมีสิ่งจูงใจให้เขากระทำเช่นนั้น

1.7.2 การเสริมแรงที่เกิดจากการเห็นตัวแบบถูกลงโทษ (Vicarious Punishment) จากการสังเกตเห็นผลกระทบของตัวแบบ สามารถทำให้พฤติกรรมนั้นเพิ่มขึ้นหรือลดลงได้ การได้เห็นผลกระทบทางลบจะมีผลให้แนวโน้มของการกระทำนั้นหรือการกระทำที่ใกล้เคียงกับพฤติกรรมนั้นลดลง ปรากฏการณ์เช่นนี้พบมากที่สุดในการศึกษา พฤติกรรมก้าวร้าวทางกาย การได้เห็นว่าการกระทำที่ก้าวร้าวได้รับการลงโทษ ทำให้การแสดงความก้าวร้าวเกิดขึ้นน้อยกว่าการได้เห็นว่าการกระทำนั้นได้รับรางวัลหรือไม่ได้รับผลกรรมใดเลย

บุคคลอาจได้เห็นตัวอย่างมาก่อนว่า พฤติกรรมของตัวแบบถูกลงโทษทางวาจาหรือทางร่างกายจากบุคคลอื่น และตัวแบบที่แสดงการกระทำที่เป็นการลงโทษตัวเอง จากการที่มีพฤติกรรมที่บกพร่อง ซึ่งการได้เห็นตัวแบบกระทำเช่นนั้นมีผลกระทบต่อบุคคลในการยับยั้งการกระทำในตนเองเดียวกันกับตัวแบบ การได้เห็นตัวแบบวิจารณ์การกระทำบางอย่างของตนว่าไม่สมควรที่จะให้รางวัลตัวเอง จะมีผลในทางลดแนวโน้มที่จะให้รางวัลตัวเองของบุคคลเมื่อกระทำในลักษณะเดียวกัน (Bandura, 1977 ; citing Bandura, 1971)

2.1.10 อิทธิพลของแม่แบบที่มีต่อผู้สังเกต

แบนดورا (Bandura. 1977 : 41 - 45) ให้ข้อสรุปเกี่ยวกับอิทธิพลของแม่แบบที่มีต่อผู้สังเกตดังนี้คือ

1. การสร้างพฤติกรรมใหม่ เมื่อผู้สังเกตได้เห็นการกระทำของแม่แบบ ซึ่งไม่เคยพบเห็นมาก่อน ผู้สังเกตจะรวบรวมรูปแบบของการกระทำใหม่ไว้ในรูปของสัญลักษณ์ และถ่ายทอดออกมาเป็นพฤติกรรมใหม่
2. การสร้างกฎเกณฑ์หรือหลักการใหม่จะเกิดขึ้นในสภาพการณ์ที่ผู้สังเกตเห็นการกระทำของแม่แบบในลักษณะต่าง ๆ เช่น การตัดสินใจ รูปแบบทางภาษา เป็นต้น จากนั้นผู้สังเกตจะทดสอบการกระทำตามแม่แบบภายใต้สภาพการณ์ต่าง ๆ และถ้าการตอบสนองส่งผลทางบวก ผู้สังเกตจะรวบรวมรูปแบบลักษณะของแม่แบบในรูปต่าง ๆ แล้วนำมาสร้างเป็นกฎเกณฑ์หรือหลักการใหม่
3. การสอนความคิดและพฤติกรรมสร้างสรรค์ แม่แบบจะช่วยสนับสนุนการพัฒนาเชิงสร้างสรรค์ เพราะเมื่อมนุษย์เห็นแม่แบบกระทำพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งก็อาจใช้ประสบการณ์ต่าง ๆ ที่มีอยู่ประกอบการกระทำของแม่แบบมาพัฒนาเป็นความคิดหรือพฤติกรรมใหม่ขึ้นมา อย่างไรก็ตามยังมีข้อจำกัดสำหรับแม่แบบเชิงสร้างสรรค์ ถ้ามีประสิทธิภาพไม่เพียงพอหรือผู้สังเกตมีทักษะจำกัด พฤติกรรมสร้างสรรค์จะไม่มีอิทธิพลเพียงพอที่จะให้ผู้สังเกตทำตาม
4. การยับยั้งการกระทำและการลดความหวั่นเกรงที่จะทำการที่ได้เห็นแม่แบบถูกลงโทษ ผู้สังเกตมีแนวโน้มที่จะไม่ทำตามแม่แบบนั้น แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้าได้เห็นแม่แบบทำพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้องและถูกห้ามปรามแล้วไม่มีผลใด ๆ ตามมา ผู้สังเกตก็มีแนวโน้มที่จะทำตามแบบ
5. การส่งเสริมการกระทำ แม่แบบจะมีอิทธิพลต่อการส่งเสริมการกระทำทั้งที่เป็นทางบวกและทางลบ ถ้าผู้สังเกตได้เห็นแม่แบบแสดงพฤติกรรมหนึ่งและได้รับรางวัล ผู้สังเกตมีแนวโน้มที่จะทำตามมากขึ้น ในทางตรงกันข้าม ถ้าผู้สังเกตได้เห็นแม่แบบที่แสดงความก้าวร้าวและได้รับการยกย่องว่าเป็นสิ่งที่ดี ผู้สังเกตมีแนวโน้มที่จะทำตามมากขึ้นเช่นกัน ดังนั้น การเสนอแม่แบบในสังคมจำเป็นต้องมีความระมัดระวังอย่างยิ่งเพราะอาจจะมีผลต่อการเพิ่มพฤติกรรมทางลบได้

6. ทางด้านอารมณ์ แม่แบบนอกจากจะส่งผลต่อการกระทำตามแม่แบบแล้ว ยังมีผลต่ออารมณ์ของผู้สังเกตให้รุนแรงเพิ่มขึ้นอีก และกระตุ้นให้เกิดอารมณ์คล้อยตามไปด้วย

7. การเอื้ออำนวยการให้เกิดการกระทำตามแม่แบบ การกระทำใดที่คนให้คุณค่าและมีความชื่นชอบอยู่เสมอ การกระทำนั้นของแม่แบบจะทำให้ผู้สังเกตกระทำได้โดยเร็ว และกระทำตามได้ง่าย นอกจากนี้เมื่อคนสามารถกระทำตามแม่แบบได้เร็วจะเกิดการแผ่ขยายจากสังคมหนึ่งไปสู่อีกสังคมหนึ่งได้โดยเร็วด้วย ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการมีแม่แบบนอกจากจะทำให้ผู้สังเกตมีความเปลี่ยนแปลงภายในตัวเองแล้ว ยังทำให้สังคมนั้น ๆ มีการเปลี่ยนแปลงด้วย

เมื่อพิจารณาอิทธิพลของแม่แบบที่มีต่อผู้สังเกต จึงสรุปได้ว่าเมื่อสังเกตการกระทำของแม่แบบแล้ว ผู้สังเกตจะรวบรวมแบบเป็นสัญลักษณ์ จากนั้นจะนำมาสร้างหลักการกฎเกณฑ์หรือพฤติกรรมใหม่ เพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง นอกจากนี้แม่แบบยังช่วยสนับสนุนการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ การส่งเสริมการกระทำ การยับยั้งการกระทำและส่งผลต่ออารมณ์ ทำให้ผู้สังเกตมีการเปลี่ยนแปลงภายในตนเอง อันจะส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงของสังคมอีกด้วย

2.1.11 ข้อดีและข้อจำกัดของวิธีการให้ตัวแบบ

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2536 : 65) กล่าวถึงข้อดีและข้อจำกัดของวิธีการให้ตัวแบบ ดังนี้

1. ข้อดีของวิธีการให้ตัวแบบ

1.1 จะทำให้ความถี่ของการเกิดพฤติกรรมเป้าหมายหรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ค่อย ๆ เกิดขึ้น และค่อย ๆ มีความถี่สูงขึ้น และจะคงทนถาวรยิ่งขึ้น เมื่อให้การเสริมแรงแก่อินทรีย์ภายหลังที่อินทรีย์สามารถเลียนแบบหรือแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ได้ เช่นเดียวกับตัวแบบหรือเกิดพฤติกรรมใหม่ ๆ ได้อย่างเหมาะสม

1.2 จะทำให้ผู้สังเกตหรือผู้เลียนแบบเกิดพฤติกรรมใหม่ ๆ ที่ไม่เคยเกิดมาก่อน

1.3 จะช่วยเพิ่มพฤติกรรมที่พึงประสงค์หรือระงับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของผู้สังเกตหรือผู้เลียนแบบ

1.4 ช่วยเอื้ออำนวยการให้พฤติกรรมของผู้สังเกตหรือผู้เลียนแบบที่เคยเรียนรู้มาก่อนแล้วให้มีแนวโน้มที่จะแสดงออกมา

2. ข้อจำกัดของวิธีการให้ตัวแบบ

2.1 หากใช้การให้ตัวอย่างแบบเดียวในการสร้างหรือสอบ

พฤติกรรมใหม่ การเกิดพฤติกรรมใหม่ที่พึงประสงค์อาจเกิดได้ช้า ด้วยเหตุนี้การให้ตัวแบบควบคู่กับการเสริมแรงทางบวก การให้ข้อมูลย้อนกลับและสิ่งเร้าที่จำแนกความแตกต่าง เพื่อให้พฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่ต้องการจะสร้างหรือสอนนั้น เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว

2.2 การคัดเลือกตัวแบบ ตลอดทั้งกิจกรรมที่จะให้เลียนแบบ ผู้คัดเลือกตัวแบบและกิจกรรมที่จะให้เลียนแบบจะต้องตระหนักถึงความสำคัญของเรื่องดังกล่าว เพราะมิฉะนั้นจะทำให้เสียเวลาในการทดลองโดยไร้ประโยชน์

2.1.12 การสร้างแม่แบบเพื่อการเลียนแบบ

การเลียนแบบของเด็กเป็นการเริ่มต้นของพัฒนาการทางบุคลิกภาพ แม่แบบต่าง ๆ ที่เด็กได้มาจะประกอบกันเข้าเป็นบุคคลหรือตัวของเขาเองในอนาคต ถ้าเด็กโชคดีได้รับแม่แบบที่ดีมาก่อน แต่ถ้าวรับสิ่งที่ไม่ดีหรือแม่แบบไม่ดีที่น่าสนใจมากกว่าก็จะทำตามสิ่งนั้น ดังนั้นแม่แบบที่ปล่อยผ่านมาสู่เด็กควรจะเป็นแม่แบบที่ดี ซึ่งแม่แบบที่ดีจะมีอิทธิพลที่จะสร้างบุคลิกภาพที่ดีให้แก่เด็กต่อไป (สวนา พรพัฒน์กุล. 2525 : 2 - 7)

แม่แบบอาจสร้างขึ้นโดยใช้คำพูด การเขียน การแสดงด้วยภาพหรืออาจใช้ร่วมกันทั้งภาษาและภาพ การแสดงด้วยภาพอาจสร้างแม่แบบในลักษณะของภาพยนตร์ โทรทัศน์และโสตทัศนวัสดุ อื่น ๆ โสตทัศนวัสดุเหล่านี้จะเป็นสื่อที่สำคัญในการช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง และจะเป็นประสบการณ์ที่ช่วยให้เด็กเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ต้องการ (Bandura and Walter. 1963 : 47 - 49)

ในปัจจุบันสื่อมวลชนประเภทโทรทัศน์มีอิทธิพลต่อรูปแบบของพฤติกรรมทางสังคมของมนุษย์มาก เพราะชีวิตมนุษย์ต้องเกี่ยวข้องกับสื่อมวลชนต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลา และการสื่อสารโดยทางคำพูดมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลน้อยกว่าการสื่อสารโดยใช้โสตทัศนอุปกรณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการศึกษาหรือการฝึกอบรมต่าง ๆ เทปโทรทัศน์เป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดสิ่งต่าง ๆ ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้เร็วและมีประสิทธิภาพ

2.1.13 การเสนอแม่แบบในลักษณะ เทปโทรทัศน์

แบนดูรา (Bandura. 1977 : 40 - 51) แบ่งแม่แบบไว้ 2 ชนิด คือ ตัวแบบที่มีชีวิต (Live Model) และตัวแบบที่เป็นสัญลักษณ์ (Symbolic Model) ซึ่งแสดง

ออกมาหลายรูปแบบ เช่น ทางคำพูด การเขียนรูปภาพหรือหลาย ๆ รูปแบบของสัญลักษณ์รวมกัน เป็นแม่แบบชนิดหนึ่ง การเสนอในลักษณะของรูปภาพ อาจเสนอเป็นภาพยนตร์ เทปโทรทัศน์ สไลด์ หรือโสตทัศนูปกรณ์อื่น ๆ ในการเรียนรู้ทางจิตวิทยา โสตทัศนียภาพดังนี้ (สาภา วรางกูร. 2514 : 5 - 9)

1. ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและต้องการเรียนสิ่งใหม่ ๆ มากขึ้น เช่น ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์จินตนาการ ทักษะคิด การแก้ปัญหาและความซาบซึ้งในคุณค่า
 2. ทำให้ผู้เรียนมีวินัยภาพเริ่มแรกอย่างถูกต้องสมบูรณ์ และก่อให้เกิดความคิดรวบยอดอีกทั้งยังมีอิทธิพลต่อเจตคติของผู้เรียนด้วย
 3. ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความพอใจและช่วยให้ทำกิจกรรมด้วยตนเอง
- โทรทัศน์เป็นสื่อมวลชนประเภทหนึ่งที่เข้าถึงเด็กจำนวนมาก โดยเฉพาะเด็กที่อาศัยอยู่ในเมือง โทรทัศน์ให้ทั้งข่าวสาร ความรู้และความบันเทิงควบคู่กันไป สำหรับเด็กวัยเรียนส่วนใหญ่ โทรทัศน์กลายเป็นแหล่งข้อมูลแหล่งแรกเกี่ยวกับบุคคลอื่น ๆ เชื้อชาติอื่น ๆ โลกภายนอก วัฒนธรรมของประเทศ (Steward and Koch. 1983 : 360) การที่เด็กติดโทรทัศน์ เพราะได้รับการตอบสนองความพึงและความอยากรู้อยากเห็นทั้งปวง เด็กวัยนี้ความคิดและการกระทำเป็นสิ่งเดียวกันคือ เด็กยังไม่สามารถแยกโลกของความจริงกับความฝันออกจากกันได้ (ธีระชัย ยุทธยรรยง. 2521 : 2521 - 65) และจากการศึกษาของสุวดี ศรีเสกขะ (2526 : 31) พบว่าเด็กส่วนใหญ่ชอบดูโทรทัศน์โดยเฉพาะเด็กวัยเรียน ชอบดูโทรทัศน์มากที่สุด ในปัจจุบันเทปโทรทัศน์เป็นสิ่งเร้าที่มีคุณภาพสูงสำหรับติดต่อขยายให้เด็กดูได้ครั้งละหลาย ๆ คน เทปโทรทัศน์จึงมีอิทธิพลต่อเจตคติและความเชื่อของเด็ก ซึ่งมีผลต่อการเรียนรู้

ลักษณะความสนใจที่สังเกตเห็นได้ของเด็กวัยเรียน อายุ 9 - 11 ปี มีดังนี้ (อรสา กุมาริปลูกเหตุ. 2524 : 321)

1. มีช่วงความสนใจประมาณ 20 - 30 นาที
2. มีความสนใจเพื่อน บุคคล สถานที่และสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ มากขึ้น
3. สนใจที่จะหาตัวอย่างหรือตัวแบบที่จะยึดถือเป็นแนวปฏิบัติและสนใจที่จะหาความรู้ ข้อเท็จจริงต่าง ๆ มากขึ้น
4. สนใจกิจกรรมต่าง ๆ เช่น กีฬา

นอกจากลักษณะความสนใจที่สังเกตเห็นได้ของเด็กวัยเรียนดังกล่าวแล้ว เทปโทรทัศน์ที่ทําสำหรับเด็กควรจะเป็นเพียงความคิดลักษณะและสถานการณ์ซึ่งเด็กสามารถเข้าใจภาษาของภาพยนตร์ต้องเป็นภาษาที่สุภาพ เด็กอาจจะใช้ภาษาพูดปกติของเด็กเอง ซึ่งทําให้เด็กสามารถสร้างกระบวนการทางจิตใจในการเลียนแบบลักษณะของตัวละคร เทคนิคการนำเสนอต้องอยู่ในระดับความสามารถเลียนแบบของเด็ก (ศิริกุล อําพันธ์แสง, 2532 : 31)

ผลจากการศึกษาทฤษฎีเกี่ยวกับแม่แบบชี้ให้เห็นว่าแม่แบบเป็นกระบวนการที่สามารถพัฒนาด้านการปฏิบัติตนกับเพื่อนของนักเรียนได้ โดยอาศัยการเลียนแบบจากแม่แบบที่มีความเหมาะสมกับลักษณะของผู้เรียน เทปโทรทัศน์ เป็นสิ่งเร้าที่มีคุณภาพสูงที่เด็กสนใจยอมทําให้เด็กยอมรับพฤติกรรมนั้น ๆ จดจำแล้วนำมาปฏิบัติได้

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคนิคแม่แบบ

2.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

แจฟฟ์ และคาร์ลสัน (Jaffe and Carlson, 1972 : 329 - 339) ได้ศึกษาบทบาทของตัวแบบและผลกรรมในการบำบัด โดยใช้ตัวแบบ เพื่อลดความวิตกกังวลในการสอบโดยใช้วิธี 30 คน แบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม คือกลุ่มที่ 1 ให้ดูตัวแบบจากวีดิทัศน์ ที่ไม่มีความวิตกกังวลในการสอบ และภายหลังจากการสอนเรียบร้อยแล้วจะได้รับความชื่นชม กลุ่มที่ 2 ให้ดูตัวแบบจากวีดิทัศน์ที่มีความวิตกกังวลในการสอบภายหลังการสอนเรียบร้อยแล้ว จะได้รับความชื่นชม กลุ่มที่ 3 ให้ดูตัวแบบจากวีดิทัศน์ ที่ไม่มีความวิตกกังวลในการสอบ และภายหลังจากการสอนเรียบร้อยแล้วจะได้รับการว่ากล่าว กลุ่มที่ 4 ให้ดูตัวแบบจากวีดิทัศน์ ซึ่งมีความวิตกกังวลในการสอบและภายหลังจากการสอนเรียบร้อยแล้วจะได้รับการว่ากล่าว กลุ่มที่ 5 เป็นกลุ่มควบคุมซึ่งไม่ได้รับการบำบัดด้วยกลวิธีใดเลย ผลปรากฏว่าผู้ถูกทดลองทั้ง 4 กลุ่ม มีความวิตกกังวลลดลงและมีคะแนนการเรียนเพิ่มขึ้นกว่ากลุ่มควบคุม

เวน เดล พอล และคนอื่น ๆ (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์, 2536 : 65 ; อ้างอิงมาจาก Van Del Pol and others, 1981 : 61 - 69) ได้ใช้ตัวแบบสัญลักษณ์ที่เป็นสไลด์ สอนทักษะการรับประทานอาหารในภัตตาคาร 4 ทักษะ คือ

1. ทักษะการหาสถานที่ตั้งของภัตตาคาร
2. ทักษะการสั่งอาหาร

3. ทักษะการรับประทานอาหาร

4. ทักษะการชั่งน้ำหนักอาหารและหาทางจากภัตตาคาร

กลุ่มตัวอย่างเป็นชาย 3 คน อายุ 17 - 20 ปี มีระดับเชาวน์ปัญญา ระหว่าง 46 - 47 ปี โดยให้กลุ่มตัวอย่างดูสไลด์แล้วแสดงบทบาทสมมติ ตามผลการศึกษา พบว่าทักษะต่าง ๆ ที่พึงประสงค์ทั้ง 4 ด้าน สามารถเกิดขึ้นได้โดยการให้ตัวแบบรูปสัญลักษณ์ (สไลด์) และมีความคงทนแม้จะไม่ได้รับการฝึกอีกหลังการทดลอง

บอยด์ (Boyd. 1992 : 63) ได้ศึกษาเปรียบเทียบทักษะการใช้ คำถามของเด็กฉลาดกับเด็กปกติ โดยศึกษาผลของแม่แบบต่อการถามคำถาม ในการศึกษาครั้งนี้มี จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการใช้คำถามของเด็กฉลาดกับเด็กปกติ
2. เพื่อทดสอบอิทธิพลของกลวิธีในการใช้คำถามของแม่แบบต่อ

เด็กฉลาด

3. หาความสัมพันธ์ของอายุกับความสามารถในการใช้คำถามของ

เด็กฉลาด

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับ 3 ถึงระดับ 5 จำนวน 114 คน โดยแบ่งเป็นเด็กฉลาด 72 คน เด็กปกติ 72 คน ผลการศึกษาพบว่า แม่แบบมีอิทธิพลต่อความสามารถในการใช้คำถามของ นักเรียนอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.2.2 งานวิจัยในประเทศ

ศรีนยา ชัยเพียรกิจ (2530 : 42) ได้ศึกษาผลของการใช้เทคนิค แม่แบบที่มีต่อการประหยัคของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชลกันยานุกูล จังหวัดชลบุรี กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน โดยกลุ่มทดลองได้รับการสอนโดยใช้เทคนิคแม่แบบเป็นภาพคนใน รูปสไลด์ประกอบคำบรรยาย กลุ่มควบคุมได้รับการสอนแบบปกติ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้เทคนิคแม่แบบมีการประหยัคสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ดวงจันทร์ หนูทอง (2533 : 84 - 85) ศึกษาผลของการใช้ แม่แบบหนังสือเล่มที่ต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ที่ 5 โรงเรียนวัดมณีเจริญ มิตรภาพที่ 227 จังหวัดนครศรีธรรมราช กลุ่มตัวอย่าง

จำนวน 24 คน กลุ่มทดลองได้รับการสอนโดยใช้แม่แบบหนังตะลุง กลุ่มควบคุมได้รับการสอนแบบปกติ ผลการศึกษา พบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้แม่แบบหนังตะลุง มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อรุณี ชินวงศ์อมร (2534 : 57 – 58) ได้ศึกษาเปรียบเทียบบทบาทสมมติ และเทคนิคแม่แบบที่มีต่อการพูดที่เหมาะสมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสมโภชกรุงอนุสรณ์ (200 ปี) กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างจำนวน 24 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม กลุ่มละ 12 คน กลุ่มทดลองที่ 1 ได้รับการใช้บทบาทสมมติ กลุ่มทดลองที่ 2 ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ ผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติมีการพูดที่เหมาะสมสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จรรยา งามหงษ์ (2535 : 77) ศึกษาผลของการใช้เทคนิคแม่แบบสไลด์การ์ตูนที่มีต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสามัคคีวิทยาคาร จังหวัดอุบลราชธานี กลุ่มตัวอย่างจำนวน 24 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 12 คน นักเรียนในกลุ่มทดลองได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบสไลด์การ์ตูน นักเรียนในกลุ่มควบคุมได้รับการสอนแบบปกติ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบสไลด์การ์ตูนมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วิมลพรรณ กลางมณี (2536 : 57 – 58) ศึกษาผลของการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อพฤติกรรมประชาธิปไตย ด้านการระดมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านใจดี อำเภอยะรัง จังหวัดศรีสะเกษ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 10 คน โดยให้มีจำนวนนักเรียนหญิงกลุ่มละ 2 คน นักเรียนชายกลุ่มละ 8 คน กลุ่มทดลองได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ กลุ่มควบคุมได้รับการสอนแบบปกติ ผลการศึกษา พบว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบมีพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านการระดมสูงชันมากกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พรพิมล หาญกล้า (2537 : 39 – 40) ศึกษาผลของการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อความกตัญญูทเวที ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนราชวินิต กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม ๆ ละ 15 คน กลุ่มทดลองที่ 1 ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบโดยใช้หุ่นเชิดมือ กลุ่มทดลองที่ 2 ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบโดยใช้วีดิทัศน์ ผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบโดยใช้หุ่นเชิดมือ และนักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบโดยใช้วีดิทัศน์ มีความกตัญญูแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ต้องจิตต์ ทะสุวรรณ (2538 : 60 – 61) ศึกษาผลของการใช้เทคนิคแม่แบบหุ่นมือกับการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อความเมตตากรุณาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเการุดศึกษา จังหวัดนนทบุรี กลุ่มตัวอย่างจำนวน 24 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม ๆ ละ 12 คน กลุ่มที่ 1 ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบหุ่นมือ กลุ่มที่ 2 ได้รับการใช้บทบาทสมมติ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบหุ่นมือกับนักเรียนที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติมีความเมตตากรุณาเพิ่มขึ้นไม่แตกต่างกัน

จากผลการศึกษาทางวิจัยดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่าผู้นำการใช้เทคนิคแม่แบบมาพัฒนานักเรียนระดับประถมศึกษาด้านต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง เช่น การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมด้านต่าง ๆ เช่น ความรับผิดชอบ ความสามัคคี ความกตัญญูทเวที ความเมตตากรุณา ฯลฯ ตลอดจนการปรับพฤติกรรมด้านต่าง ๆ แสดงว่า แม่แบบมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้สังเกตอย่างมาก การให้แม่แบบโดยวิธีต่าง ๆ ที่เด็กสนใจ และเหมาะสมเป็นสิ่งเร้าให้เด็กเกิดทัศนคติที่ดียอมรับพฤติกรรมของแม่แบบและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตนกับเพื่อน

3.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตนกับเพื่อน

3.1.1 ความหมายของกลุ่มเพื่อน

ศรีเรือน แก้วกังวาล (2530 : 124) กล่าวว่า กลุ่มเพื่อน (Peer Group) เป็นกลุ่มที่สมาชิกกลุ่มมีลักษณะคล้าย ๆ กัน อาจเป็นกลุ่มที่มีสมาชิกอยู่ในสังคมเดียวกัน อายุใกล้เคียงกับความคิดคล้าย ๆ กัน หรือมีอาชีพเดียวกัน

3.1.2 กลุ่มเพื่อนในวัยเด็ก

ช่วงวัยเด็กตอนปลายหรือวัยเข้าโรงเรียนเป็นวัยที่มีพัฒนาการที่สำคัญ ระยะเวลาหนึ่งของชีวิต โดยเฉพาะการวางรากฐานทางด้านสังคมและการปรับตัว พัฒนาการที่เด่นมากอย่างหนึ่ง คือ เด็กเริ่มออกจากบ้านไปสู่โรงเรียน การไปโรงเรียนช่วยให้เด็กเรียนรู้บทบาทใหม่ คือการเป็นสมาชิกของกลุ่มเพื่อนรุ่นราวคราวเดียวกัน เด็กมีโลกใหม่อีกโลกหนึ่ง คือโลกเพื่อนร่วมวัย (The World of Peer) สัมพันธภาพกับเพื่อนในกลุ่มจะสอนชีวิตกลุ่มและการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น เด็กจะได้รับการเรียนรู้ ระเบียบ กฎเกณฑ์ ความประพฤติกฎที่ต้องปฏิบัติในสังคม สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เรียนรู้ได้จากการเป็นสมาชิกของกลุ่มเพื่อน (สมพร รุ่งเรืองกลกิจ, 2533 : 4 - 7 ; อ้างอิงมาจาก ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2530 : 123) นอกจากนี้ ศรีธรรม ธนะภูมิ (2535 : 71) ได้กล่าวถึงการรวมกลุ่มกับเพื่อนของวัยเด็กตอนปลายว่า ส่วนมากเป็นการรวมกลุ่มระหว่างเด็กวัยเดียวกันและเพศเดียวกันเป็นส่วนมาก โดยมีความเข้าใจและเห็นใจกัน เด็กอาจเปลี่ยนกลุ่มระหว่างเด็กวัยเดียวกันและเพศเดียวกันเป็นส่วนมาก โดยมีความเข้าใจและเห็นใจกัน เด็กอาจเปลี่ยนกลุ่มบ่อยในระยะแรก การทะเลาะกันเป็นเรื่องปกติ เด็กต้องการเป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อนจึงพยายามปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนได้ เด็กอาจเป็นผู้นำหรือผู้ตามแล้วแต่ลักษณะนิสัยของเด็กแต่ละคน การพยายามปรับตัวให้เข้ากับกลุ่มเพื่อนจะทำให้เด็กรู้จักการควบคุมอารมณ์ อธิปไตยหรือวัฒนธรรมกลุ่มทำให้เด็กเรียนรู้ทัศนคติและบทบาททางเพศของตนมากขึ้น กลุ่มจะมีความผูกพันกัน แต่สมาชิกกลุ่มก็ยังมี การเปรียบเทียบแข่งขันกัน ในบางขณะก็มีความร่วมมือกันและประนีประนอมกัน แต่อาจมีการกลั่นแกล้งและแตกกลุ่มได้ การเรียนรู้เหล่านี้คือพื้นฐานของความต้องการทางสังคม ได้แก่ การปฏิบัติตนให้เป็นที่ยกย่องสรรเสริญ การมีบทบาทและมีตำแหน่ง (Role and Status) ความเป็นสมาชิกกลุ่ม ความต้องการการร่วมกิจกรรมทางสังคม ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความมั่นคงทางจิตใจ รู้สึกว่าตนมีเจ้าของและเป็นเจ้าของและมีเพื่อนร่วมทุกข์ร่วมสุข ความสัมพันธ์ในกลุ่มมีอิทธิพลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพทั้งด้านความรู้สึกนึกคิด อารมณ์ แนวคิด ทัศนคติค่านิยม และมโนธรรม แต่ก็ขึ้นอยู่กับ การเรียนรู้ที่เด็กได้รับมาจากครอบครัวด้วย

กลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อเด็กมาก เด็กต้องการเป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อน จึงมักชอบทำตามกลุ่มเพื่อนทั้งในด้านการแต่งกาย ความคิด และพฤติกรรม เมื่อเกิดความขัดแย้งขึ้นระหว่างมาตรฐานของพ่อแม่และของกลุ่มเพื่อน เด็กมักจะทำตามมาตรฐานของกลุ่มมากกว่า การที่เด็กเข้าไปเป็นสมาชิกของกลุ่มเพื่อน ทำให้เด็กเรียนรู้หลายสิ่งหลายอย่างที่มีประโยชน์

เช่น เรียนรู้ถึงการแข่งขันกับคนอื่น ร่วมมือและทำงานในฐานะเป็นสมาชิกของทีมที่มีความรับผิดชอบ เห็นใจคนอื่นที่ปฏิบัติตนไม่ถูกต้องหรือไม่เป็นที่ยอมรับและมีน้ำใจเป็นนักกีฬา ไม่ว่าจะแพ้หรือชนะ การฝึกอบรมให้รู้ถึงระเบียบทางสังคมซึ่งได้จากการติดต่อเกี่ยวข้องกับเพื่อน เป็นสิ่งที่มีคุณค่าต่อชีวิตต่อ ๆ มาของเด็กมาก (ประณต คำจิม. 2526 : 237)

การมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน ๆ มีผลต่อพัฒนาการทางบุคลิกภาพของเด็ก เช่น การเกิดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความรู้สึกมีคุณค่าของตนเอง หรือการทำให้เกิดปมด้อยในจิตใจ นอกจากนี้การยอมรับและการไม่ยอมรับ ก็มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพของเด็กเช่นเดียวกัน โดยเด็กที่ได้รับการยอมรับจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้ดี ส่วนเด็กที่ไม่เป็นที่ยอมรับในกลุ่มเพื่อน มักจะไม่มั่นใจในตนเองปรับตัวเข้ากับสังคมได้ยาก เกิดปมด้อยต่าง ๆ (โยธิน สันธะนุทธ. 2531 : 200 - 201) ในการเข้าร่วมกลุ่มกับเพื่อน เด็กบางคนอาจมีปัญหามากไม่เป็นที่ยอมรับของกลุ่มและต้องแยกตัวอยู่อย่างโดดเดี่ยวลำพังสาเหตุเนื่องมาจากคุณสมบัติส่วนตัว ที่เป็นอุปสรรคต่อการเข้าสังคม เช่น ความเฉื่อยชา และขาดชีวิตชีวา ความอ่อนแอและขี้โรค สติปัญญาต่ำกว่าปกติ นิสัยขี้เอะอะไว้วายววย ชอบวิวาท ชอบคุยโอ้อวดและเย่อหยิ่งจองหอง วิตถวมารดา ครูอาจารย์และผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กจึงควรแนะนำและช่วยเหลือเด็กประ เภทนี้ให้ปรับปรุงตนเอง และสร้างคุณสมบัติทางสังคมที่ดี ซึ่งจะช่วยให้เด็กเข้ากลุ่มเพื่อนวัยเดียวกันได้อย่างมีความสุข (นิภา นิธยาน. 2530 : 139) ควรช่วยเหลือเด็กปรับปรุงตัวเองให้ดีขึ้น เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของเพื่อน ๆ ถึงแม้จะทำให้ยากแต่ก็มีทางที่จะทำได้โดยการแนะแนวทางให้ซึ่งอาจช่วยทำให้เด็กมีแบบแผนทางพฤติกรรม ซึ่งเป็นที่ยอมรับแทนที่พฤติกรรมซึ่งไม่เป็นที่ยอมรับ เช่น ให้เด็กพูดสิ่งที่ดีแทนการพูดสิ่งที่ไม่ดี หรือพูดคุยเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ แทนที่จะคุยเกี่ยวกับตัวเอง (ประณต คำจิม. 2526 : 244)

3.1.3 อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนในวัยเด็ก

สมพร รุ่งเรืองกลกิจ (2533 : 5 ; อ้างอิงมาจาก ศรีเรือน แก้วกังวาล. 2530 : 126 - 128) กล่าวว่า กลุ่มเพื่อน เป็นกลุ่มที่มีความสำคัญในวัยเด็กมาก เป็นตัวหล่อหลอมทางสังคมที่สำคัญยิ่งในสังคมปัจจุบัน เพราะพ่อแม่ต้องออกไปทำงานมากขึ้น หรือต้องออกไปทำงานด้วยกันทั้งคู่ เด็กจึงมีโอกาสอยู่ด้วยกันกับเพื่อนมาก การอยู่ในกลุ่มเพื่อนช่วยเด็กให้เรียนรู้การปรับตัวเข้ากับสังคมได้หลายอย่าง ดังนี้

1. การมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนช่วยส่งเสริมความสามารถในการมีสัมพันธภาพที่ใกล้ชิดกับผู้อื่น

เด็กวัยเรียนควรได้รับการเรียนรู้การอยู่ในกลุ่มเพื่อน และทำ ความรู้จักกับเพื่อนใหม่ การเข้าไปอยู่ในกลุ่มเพื่อน และทำ ความรู้จักกับเพื่อนใหม่ เป็นงาน พัฒนาการที่ยากสำหรับเด็ก เด็กที่ไม่ค่อยเป็นที่รู้จักในกลุ่มเพื่อนจะไม่ประสบความสำเร็จในงาน พัฒนาการนี้ เพราะไม่สามารถท้าวให้เป็นที่สนใจได้อย่างเหมาะสม ประสบความล้มเหลวใน การหาข้อมูลเกี่ยวกับตัวเพื่อน และในการพัฒนาความใกล้ชิดกับผู้อื่นเด็กต้องการการเรียนรู้การ แลกเปลี่ยน ความคิด ความรู้สึกกับผู้อื่น การพัฒนาความใกล้ชิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับเพื่อนสนิท เป็นปัจจัยที่ทำให้บุคคลมีความวิตกกังวลน้อยกว่าการที่จะไปใกล้ชิดกับผู้อื่นที่ตนไม่รู้จัก เด็กจะมี ความสุขมากหรือรู้สึกเครียดน้อยลง ถ้าไปอยู่ในสถานการณ์ใหม่พร้อมกับเพื่อนสนิทมากกว่าที่จะ ไปคนเดียว

2. การมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านทักษะทาง

สังคม

การมีเพื่อนสนิทช่วยให้เด็กไวต่อความรู้สึกของผู้อื่น เด็กที่จะ ตอบสนองความต้องการของเพื่อนจะให้ความสนใจต่อผู้อื่นด้วย เด็กจะมีความยุติธรรมต่อเพื่อน แลกเปลี่ยนสิ่งที่เขามีให้กับเพื่อน การแข่งขันระหว่างเพื่อนอาจเกิดขึ้นได้แต่พวกเขาก็สามารถ ควบคุมความรู้สึกที่จะเอาชนะกันได้ และสามารถรักษาสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อนต่อไป เด็กเรียนรู้ ที่จะปรับตัวในการเข้าหรือยอมตาม ควบคุมการแสดงออกของอารมณ์ ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่จะจัดการ กับปัญหาต่าง ๆ นอกจากนี้ เด็กจะรู้จักแลกเปลี่ยนปัญหา และช่วยกันแก้ไขในทางตรงกันข้ามเด็ก ที่เพื่อนไม่ค่อยรู้จักหรือมีเพื่อนน้อยจะไม่ค่อยลงรอยกับเพื่อน และแสดงตัวเป็นหัวหน้าเมื่ออยู่ใน กลุ่มเพื่อน ขาดทักษะการแก้ไข้ปัญหา

3. การมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนช่วยส่งเสริมให้เด็กมีความเข้าใจตนเอง

และผู้อื่น

กลุ่มเพื่อนจะช่วยให้เด็กได้รู้จักตัวเอง โดยสังเกตปฏิกิริยาจาก เพื่อน ๆ ในกลุ่มว่ายอมรับหรือไม่ยอมรับ จากปฏิกิริยาเหล่านี้เด็กจะรับรู้ได้ว่าภาพพจน์ของ ตัวเองเป็นอย่างไรและนำไปปรับปรุงตัวเอง การพูดคุยกับเพื่อนช่วยให้เด็กแลกเปลี่ยนความคิด ซึ่งกันและกัน ช่วยให้เด็กเกิดความรู้สึกเกี่ยวกับบรรทัดฐานของสังคม ขนบธรรมเนียม ประเพณี ที่เกิดขึ้นในสังคม หัวข้อที่เด็กผู้ชายพูดคุยกันมากคือ พฤติกรรมทางเพศ บทบาทของอาชีพต่าง ๆ การได้มีโอกาสพูดคุยกับเพื่อน ไม่เพียงแต่ช่วยส่งเสริมให้เด็กมีความรู้เกี่ยวกับหัวข้อที่คุยเท่านั้น

แต่ยังช่วยให้เด็กได้พัฒนาการอภิปรายแลกเปลี่ยนทัศนคติและค่านิยมกันด้วย การได้มีโอกาสพูดคุยกับเพื่อน ๆ เป็นการส่งเสริมให้เด็กรู้ส่วนที่เข้มแข็งและส่วนที่อ่อนแอของตัวเอง เพราะการพูดคุยเกิดขึ้นในบรรยากาศที่อบอุ่น ได้รับการยอมรับจากเพื่อนด้วยกัน มีผลต่อมโนทัศน์เกี่ยวกับตนเองในทางบวกและเห็นคุณค่าของตนเองเพิ่มขึ้น

4. การมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนช่วยส่งเสริมให้เด็กมีบทบาททางเพศที่เหมาะสม

ในวัยเด็กจะเลียนแบบและเรียนบทบาททางเพศจากเพื่อนในกลุ่มซึ่งเกิดขึ้นจากการที่เด็กต้องการเป็นสมาชิกของกลุ่มอันเป็นแรงกระตุ้นให้เด็กต้องประพฤติให้สมบทบาททางเพศของตน เด็กชายมักปฏิเสธไม่ยอมให้เพื่อนผู้ชายที่รักนิสัยเป็นผู้หญิง เช่น ช่างพोंโยเย ไม่กล้าหาญ ติดพ่อแม่ เข้าร่วมกลุ่มกับพวกเขา ฝ่ายกลุ่มเด็กหญิงก็ไม่ชอบให้เพื่อนหญิงที่รักนิสัยเป็นผู้ชาย เช่น ก้าวร้าว เอะอะ โวยวาย ไม่แก่แก่เวล หยาบคาย เข้าร่วมกลุ่มด้วยการที่เด็กได้มีโอกาสรวมกลุ่มเฉพาะเพศของตน ทำให้การเลียนแบบและเรียนบทบาททางเพศง่าย สะดวกและเร็วยิ่งขึ้น

ข้อพึงระวังสำหรับการอยู่ในกลุ่มเพื่อนของเด็ก คือในกลุ่มอาจช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ที่ไม่เหมาะสม หรือค่านิยมที่ผิด ๆ ได้ เด็กบางคนอาจใช้วิธีการเป็นผู้นำไม่เหมาะสม เป็นหัวโจกคอยรังแกผู้อื่น หรือชักใยเพื่อน (Manipulate) ในทางตรงข้ามเด็กบางคนอาจจะยอมตามหรือคอยอยู่ในอิทธิพลของคนบางคนในกลุ่ม ซึ่งมักพบในเด็กที่ไม่มีความมั่นคงในจิตใจ เก็บกด ให้ความสำคัญกับความรู้สึกของกลุ่มมาก มีความพึ่งพาสูง ซึ่งจะทำให้เด็กเหล่านี้มีปัญหาทางจิตใจในภายหลังได้ นอกจากนี้ถ้าเด็กมีแนวโน้มที่จะมีบทบาททางเพศที่ไม่เหมาะสม เมื่อมารวมกลุ่มกันก็จะเป็นการส่งเสริมการเลียนแบบและเรียนบทบาททางเพศที่ไม่เหมาะสมกับบทบาททางเพศของเขาได้ เช่น เกย์ ติ๊ด ทอม ดี เป็นต้น

3.1.4 วิธีส่งเสริมประสิทธิภาพของกลุ่มเพื่อน

สมพร รุ่งเรืองกลกิจ (2533 : 7) กล่าวว่า ครูมีบทบาทสำคัญในการช่วยส่งเสริมประสิทธิภาพของกลุ่มเพื่อนในเด็กวัยเรียน ครูควรที่จะให้ความสนใจและสนับสนุนให้โอกาสการสร้างกลุ่มของเด็ก ซึ่งเสนอแนวคิดในการช่วยให้เด็กรวมกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

1. จัดตั้งกลุ่มต่าง ๆ เพื่อให้เด็กมีโอกาสดำเนินงานร่วมกัน เช่น กลุ่มเกษตรกร กลุ่มพัฒนาสิ่งแวดล้อม กลุ่มภาษาอังกฤษ ศิลปะดนตรี กลุ่มกีฬา โดยมีครูเป็นที่ปรึกษาของกลุ่ม
2. จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อให้เด็กมีโอกาสดูแลเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นและประสบการณ์ร่วมกัน เช่น จัดทัศนศึกษา จัดค่ายในวันหยุดสุดสัปดาห์ หรือ ปิดภาคการศึกษา
3. จัดโครงการฝึกอบรมทักษะต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมทักษะการเข้าสังคม เช่น ทักษะการสื่อสาร การพัฒนามนุษย์สัมพันธ์ การแก้ไขข้อพิพาท การกล้าแสดงออกได้อย่างเหมาะสม
4. จัดกลุ่มให้คำปรึกษาเชิงจิตวิทยา (Group Counselling) หรือกลุ่มบำบัดโดยเพื่อน (Peer Therapy) เพื่อให้เด็กรู้จักตนเองและผู้อื่น
5. ครูควรจะให้ความสนใจ ติดตามดูว่าเด็กคนใดเป็นที่ยอมรับหรือไม่ได้รับการยอมรับจากเพื่อน ซึ่งอาจให้วิธีสังคมมิติ (Sociometric) เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาพิจารณาช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหาในการเข้ากลุ่มเพื่อน และนำเด็กที่ได้รับการยอมรับจากเพื่อนมาช่วยเหลือเพื่อนนักเรียนด้วยกัน

3.1.5 การฝึกทักษะทางสังคมอย่างง่ายให้กับเด็ก

เจฟเฟอรี่, ทราวีก และสมิธ (Jeffrey, Trawick and Smith. 1994 : 95) กล่าวว่า การให้เด็กได้มีประสบการณ์ในการเข้ากลุ่มเพื่อนตั้งแต่ต้น สามารถนำมาซึ่งความรู้และทักษะทางสังคมได้ (Hartup and Moore. 1990 ; Hawes. 1987) การหาโอกาสให้เด็กได้เข้าไปติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่นในการเล่นในกลุ่ม เป็นวิธีที่สำคัญที่สุดของครูในการส่งเสริมพัฒนาการทางสังคมอย่างง่าย ๆ ให้กับเด็ก อย่างไรก็ตามผู้ใหญ่ก็ควรมีบทบาทในการส่งเสริมทักษะทางสังคมให้กับเด็กด้วย ครูสามารถส่งเสริมพัฒนาการทางสังคมอย่างง่ายให้กับเด็กได้ด้วยการสร้างความสัมพันธ์กับเด็กอย่างเป็นกันเอง เป็นแบบอย่างที่ดีฝึกทักษะสังคม โดยเฉพาะและการรักษาความสัมพันธ์ที่ดี (Mize, Ladd and Price. 1985) การเข้าไปมีส่วนร่วมดังกล่าวเช่นนี้ จะช่วยส่งเสริมสภาพของเด็กในการเข้ากลุ่มเพื่อนได้ นอกจากนี้ เจฟเฟอรี่, ทราวีก และสมิธ ยังได้กล่าวไว้ว่า ครั้งหนึ่งเมื่อเด็กต้องการความช่วยเหลือในการเข้ากลุ่มเพื่อน ครูสามารถวิเคราะห์ได้จากการเล่นของพวกเขาในการตัดสินใจว่า พฤติกรรม

หรือทักษะใดที่ควรจะได้รับ การส่งเสริม เด็กบางคนต้องการความช่วยเหลืออย่างง่าย ๆ ในการติดต่อสัมพันธ์กับคนอื่น บางคนก็ต้องการประโยชน์จากการเข้ากลุ่มเพื่อนด้วยการสอนภาษาทางสังคมแก่คนอื่น ๆ ก็ต้องการช่วยเหลือในการเข้าไปเล่นในกลุ่มเพื่อน ซึ่งจากการเข้ากลุ่มของพวกเขาครูจะต้องชี้ให้เด็ก ๆ เห็นว่าทักษะสังคมเป็นจุดเด่นในการส่งเสริมให้เป็นเด็กที่ได้รับความนิยมและจะต้องชี้ให้เห็นว่า พฤติกรรมใดบ้างที่จะนำมาซึ่งความสำเร็จในการสร้างสัมพันธภาพและได้รับการยอมรับจากเพื่อน

วีก็อตสกี (Vygotsky, 1978 : 96) กล่าวถึงการให้ความช่วยเหลือเด็กไว้ว่า บางกรณีเด็กต้องการได้รับความช่วยเหลือจากผู้ใหญ่ การแนะนำโดยตรงเป็นวิธีที่เหมาะสมมากเมื่อเป็นปัญหาของเด็กนั้นไม่สามารถแก้ไขได้ ถ้าปัญหาสังคมเกิดขึ้นซึ่งเด็กไม่สามารถเริ่มต้นแก้ไขโดยลำพังได้ ครูต้องให้ความช่วยเหลือโดยตรงในการแก้ไขปัญหานั้น ครูสามารถสอนโดยตรง โดยใช้วิธีการเข้ากลุ่มในขณะที่เดียวกันครูต้องสอนให้เด็กรู้จักภาษาพูดที่เหมาะสม เมื่อเด็กจำเป็นต้องใช้จนกระทั่งเด็กเรียนรู้ทักษะในการเข้ากลุ่มได้ด้วยตนเอง ตามความคิดเห็นของวีก็อตสกี (Vygotsky) กล่าวว่า ครูควรจะให้คำแนะนำโดยตรงกับเด็กอย่างต่อเนื่อง หลังจากทีครูได้ให้ความช่วยเหลือโดยตรงแก่เด็ก เด็กก็จะสามารถแก้ไขปัญหาทางสังคมโดยได้รับความช่วยเหลือจากผู้ใหญ่น้อยลงและครูควรจะให้คำแนะนำ เพื่อช่วยให้เด็กสามารถติดต่อสัมพันธ์กับเพื่อนได้อย่างเป็นอิสระ และในบางกรณีครูควรแนะนำให้เด็กโดยทางอ้อม เพื่อให้เขาสามารถแก้ปัญหาด้วยตนเอง โดยครูใช้วิธีใช้คำถามและให้คำแนะนำอย่างละเอียด เกี่ยวกับวิธีการของเด็ก ครูควรฝึกให้เด็กรู้จักเลือกและสนับสนุนวิธีการเข้าไปมีส่วนร่วมด้วยตัวของเขาเอง ซึ่งจะทำให้เด็กแข่งขันกันแก้ปัญหามากขึ้น นอกจากนี้ ครูควรฝึกให้เด็กรู้จักรับผิดชอบในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยตนเอง ผลจากการฝึกให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการฝึกทักษะทางสังคม จะช่วยในการตัดสินใจว่า เมื่อไรจะให้คำแนะนำโดยตรง เมื่อไรจะให้คำแนะนำโดยทางอ้อมและเมื่อไรควรจะช่วยให้เด็กที่ถูกทอดทิ้งให้อยู่ตามลำพังสามารถแก้ปัญหาทางสังคมได้ด้วยตัวของเขาเอง

จากข้อความดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า ครูและผู้ปกครองตลอดจนผู้ใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับเด็กต่างก็มีบทบาทในการส่งเสริมทักษะทางสังคมให้กับเด็ก โดยเฉพาะครูซึ่งใกล้ชิดกับเด็ก จะต้องช่วยเหลือให้เด็กได้เข้ากลุ่มเพื่อนด้วยการสร้างความสัมพันธ์อย่างแน่นแฟ้นกับตนเอง สอนภาษาพูดที่เหมาะสม สอนให้รู้จักการรักษาความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน และชี้แนะให้เห็นถึง

ประโยชน์ของการฝึกทักษะทางสังคมด้วย ซึ่งวิธีการที่จะใช้ในการช่วยเหลือเด็กในการเข้ากลุ่มเพื่อนสามารถทำได้โดยใช้วิธีแนะแนวโดยตรงในกรณีที่เด็กไม่สามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง และใช้วิธีแนะแนวโดยทางอ้อม เพื่อฝึกให้เด็กรู้จักรับผิชอบในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยตัวเอง

3.2.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตนกับเพื่อน

3.2.1.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

เดอคอสเตอร์ (Decoster. 1981 : 5789-A)

ศึกษาพบว่า นักเรียนที่มีความพึงพอใจในการสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนในชั้นเรียน มีแนวโน้มของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่มีความพอใจในการสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนในชั้นเรียนต่ำ

แคพแลน (Kaplan. 1956 : 56) ได้ศึกษาสุขภาพจิตของเด็กในโรงเรียนมัธยม จำนวน 180 คน โดยศูนย์สุขภาพจิตพริ้นซ์จอร์จ ในแมรีแลนด์ (Price George County Mental Health Clinic) พบว่า พวกที่ปรับตัวได้ดี คือพวกที่มีความสุขในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น มีเหตุผลดี เหมาะสมกับอายุ ซึ่งมีจำนวนประมาณร้อยละ 69.6

กรอนแลนด์ (สุรัชย์ โกศียกุล. 2526 : 32 ; อ้างอิงมาจาก Grounlund. 1959) ศึกษาพบว่า เด็กที่ประสบปัญหาในการปรับตัวเข้ากับเพื่อนและสภาพแวดล้อม มีปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ความขัดแย้งในกลุ่ม เป็นเหตุให้การเรียนไม่มีประสิทธิภาพ เกิดความตึงเครียดทางอารมณ์และไม่มีความสุข

แอสตรัง (ธาดา ปุณศรี. 2533 : 16 ; อ้างอิงมาจาก Strang. 1958 : 14 - 15) ได้ศึกษาการปรับตัวของนิสิตกลุ่มที่ปรับตัวเข้ากับสังคมได้ดี และกลุ่มที่ประสบความล้มเหลวในการปรับตัวเข้ากับสังคม กลุ่มละ 26 คน ผลการศึกษาพบว่า ผู้ที่ปรับตัวเข้ากับสังคมได้ดีจะมีอารมณ์ขัน มีความรู้สึกรอบรู้ เข้าใจและเห็นใจผู้อื่น จลาค และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักแก้ไขสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดความไม่สบายใจ เป็นคนเปิดเผย ซื่อสัตย์ ระวังในหน้าที่และความรับผิดชอบ ปรับตัวเหมาะสมกับสิ่งแวดล้อม

3.2.1.2 งานวิจัยในประเทศ

มาลินี อยู่โพธิ์ (2525 : 61) ได้ศึกษาผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีต่อการพัฒนาการปรับตัวทางสังคมด้านสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนอินทาราม กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2525 ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาการปรับตัวของกลุ่มทดลองลดลงว่าก่อนการได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จิราภรณ์ หุ่นตระกูล (2528 : 51) ได้ศึกษาผลการใช้
บทบาทสมมุติที่มีต่อการพัฒนาการปรับตัวด้านสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
โรงเรียนเสมียนนารี กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษา พบว่า นักเรียนที่ได้รับการทดลองโดยใช้
บทบาทสมมุติมีการพัฒนาการปรับตัวด้านสัมพันธภาพดีขึ้นกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .01

บุญศรี จิงชนาเจริญเลิศ (2530 : 46) ได้ศึกษา
ผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการปรับตัวกับเพื่อนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียน
นนทรีวิทยา กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษา พบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม
มีการปรับตัวกับเพื่อนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ
.01

อารีย์ ลีลา (2535 : 62) ได้ศึกษาผลของการฝึก
พฤติกรรมการแสดงออกที่มีต่อการสร้างสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
โรงเรียนบ้านน้ำรอบ จังหวัดอุทัยธานี ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกพฤติกรรม
กล้าแสดงออกมีการสร้างสัมพันธภาพกับเพื่อนดีขึ้นกว่าก่อนได้รับการฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออก
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กาญจน์กมล สุวิทยารัตน์ (2537 : 58) ได้ศึกษา
ผลของการฝึกพฤติกรรมแสดงออกที่มีต่อการปฏิบัติตนกับเพื่อนต่างเพศของนักเรียนชั้นมัธยม
ศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม จังหวัดปทุมธานี ผลการศึกษาพบว่า
นักเรียนที่ได้รับการฝึกพฤติกรรมแสดงออกมีการปฏิบัติตนกับเพื่อนต่างเพศดีขึ้น อย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เปรมปรี พงษ์ประสิทธิ์ (2538 : 74) ได้ศึกษา
ผลของการฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่มีต่อการปฏิบัติตนกับเพื่อน
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวิสุทธิรังษี อำเภอนาทม จังหวัดน่านบุรี
ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลมี
การปฏิบัติตนกับเพื่อนดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นัยนา นิยมโชค (2539 : 68) ได้ศึกษาผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการปฏิบัติตนกับเพื่อนของนักเรียนชาวเขาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ตาก จังหวัดตาก ผลการศึกษา พบว่านักเรียนชาวเขาที่ได้รับใช้กิจกรรมกลุ่มมีการปฏิบัติตนดีซึ่กว่านักเรียนชาวเขาที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากผลงานวิจัยทั้งในต่างประเทศและในประเทศสรุปได้ว่า การปฏิบัติตนกับเพื่อนเพื่อให้มีสัมพันธภาพที่ดีเป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการดำเนินชีวิตในสังคมให้มีความสุข การปฏิบัติตนกับเพื่อนได้อย่างเหมาะสมจะช่วยให้บุคคลสามารถปรับตัวให้อยู่ในกลุ่มได้ เกิดความเข้าใจกันมากยิ่งขึ้น ซึ่งจากงานวิจัยดังกล่าวได้ทำการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างที่กำลังอยู่ในช่วงวัยรุ่นเป็นส่วนมาก แต่สำหรับการศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยสนใจที่จะนำวิธีการใช้สถานการณ์จำลองและวิธีการใช้เทคนิคแม่แบบมาช่วยพัฒนาการปฏิบัติตนกับเพื่อน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านธรรมรัตน์ใน กิ่งอำเภอท่าตะเียบ จังหวัดยะลา

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

แหล่งข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านธรรมรัตน์ใน อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี ที่มีการปฏิบัติตนกับเพื่อน ไม่เหมาะสม โดยพิจารณาจากการประเมินผลของครูประจำชั้น

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2541 โรงเรียนบ้านธรรมรัตน์ใน อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี ที่มีการปฏิบัติตนกับเพื่อน ไม่เหมาะสม จำนวน 16 คน โดยมีขั้นตอนการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กรอกรายชื่อประเมิน การปฏิบัติตนกับเพื่อนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวนทั้งสิ้น 41 คน แล้วผู้วิจัยนำ คะแนนการปฏิบัติตนกับเพื่อนของนักเรียนที่ครูประจำชั้นประเมินมาเรียงลำดับจากคะแนนสูงไป ต่ำ แล้วคัดเลือกนักเรียนที่มีคะแนนการปฏิบัติตนกับเพื่อนต่ำกว่า 70 เปอร์เซนต์ ได้นักเรียน จำนวน 17 คน
2. ผู้วิจัยสอบถามความสมัครใจ พบว่า มีผู้สมัครใจ 16 คน ผู้วิจัยใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย เพื่อแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม ๆ ละ 8 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. แบบประเมินการปฏิบัติตนกับเพื่อน
2. แบบบันทึกการปฏิบัติตนกับเพื่อน
3. โปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง
4. โปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบ

วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ

1. แบบประเมินการปฏิบัติตนกับเพื่อนเพื่อคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตนกับเพื่อน
 - 1.2 สอบถามครูประจำชั้นและให้ครูประจำชั้นระบุพฤติกรรมที่นักเรียนปฏิบัติตนกับเพื่อนไม่เหมาะสม
 - 1.3 ศึกษาข้อมูลจากการสำรวจปัญหาการปฏิบัติตนกับเพื่อนของนักเรียน โดยใช้แบบสอบถามปลายเปิด
 - 1.4 นำพฤติกรรมจากข้อ 1.2 และ 1.3 มาคัดเลือกเฉพาะที่สอดคล้องกัน
 - 1.5 นำพฤติกรรมที่สอดคล้องกันมาสร้างแบบประเมินการปฏิบัติตนกับเพื่อน แล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน คือ รองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร จัตรสุภกุล อาจารย์ไพศาล อันประเสริฐ และอาจารย์พรณิศา วาณิชยการ ตรวจสอบให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ
 - 1.6 นำแบบประเมินการปฏิบัติตนกับเพื่อนที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิไปให้ครูประจำชั้นประเมินการปฏิบัติตนกับเพื่อนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
 - 1.7 เกิดการให้คะแนนของแบบประเมินการปฏิบัติตนกับเพื่อนกำหนดไว้ดังนี้

เหมาะสม	หมายถึง	การปฏิบัติตนกับเพื่อนที่นักเรียนแสดงออกมานั้นอยู่ในระดับดี ให้คะแนน 1 คะแนน
ต้องปรับปรุง	หมายถึง	การปฏิบัติตนกับเพื่อนที่นักเรียนแสดงออกมานั้นอยู่ในระดับไม่เหมาะสม ให้คะแนน 0 คะแนน

2. แบบบันทึกพฤติกรรมการปฏิบัติตนกับเพื่อนก่อนและหลังการทดลองเป็นแบบบันทึกการปฏิบัติตนกับเพื่อนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีลำดับขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตนกับเพื่อน

2.2 ศึกษาการสร้างแบบบันทึกการปฏิบัติตนกับเพื่อนจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากผลการประเมินที่ครูประจำชั้นประเมิน

2.3 สร้างแบบบันทึกการปฏิบัติตนกับเพื่อนแล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน คือ รองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร จัตรสุกุล อาจารย์ไพศาล อันประเสริฐ และอาจารย์พรณิศา วาณิชการ พิจารณาสถานการณ์และลักษณะพฤติกรรมที่สังเกต ให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้

2.4 นำแบบบันทึกการปฏิบัติตนกับเพื่อนที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิไปใช้ในการวิจัยต่อไป

2.5 ลักษณะแบบบันทึกการปฏิบัติตนกับเพื่อน เป็นแบบบันทึกการปฏิบัติตนกับเพื่อนตามสถานการณ์ที่ผู้วิจัยกำหนด ประกอบด้วยสถานการณ์และการปฏิบัติตนกับเพื่อน โดยมีช่องให้ผู้สังเกตบันทึกว่าพฤติกรรมเหล่านั้นกลุ่มตัวอย่างปฏิบัติในระดับใด

2.6 การบันทึกการปฏิบัติตนกับเพื่อน ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมตามสถานการณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยผู้วิจัยจัดเตรียมผู้แสดง เพื่อแสดงบทบาทตามสถานการณ์ ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยพิจารณาการแสดงของนักเรียนว่าอยู่ในระดับใด แล้วเลือกขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับระดับความรู้สึของผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย

2.7 เกณฑ์การให้คะแนนของแบบบันทึกการปฏิบัติตนกับเพื่อนกำหนดไว้ดังนี้

เหมาะสม	หมายถึง	การปฏิบัติตนกับเพื่อนที่นักเรียนแสดงออกมานั้นแสดงอยู่ในระดับดี ให้คะแนน 1 คะแนน
ต้องปรับปรุง	หมายถึง	การปฏิบัติตนกับเพื่อนที่นักเรียนแสดงออกมานั้นอยู่ในระดับไม่เหมาะสม ต้องปรับปรุงให้คะแนน 0 คะแนน

ขั้นตอนในการสังเกต

1. ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย คือ ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ศึกษาและทำความเข้าใจจุดมุ่งหมายของการวิจัย นิยามศัพท์เฉพาะ และแบบบันทึกการปฏิบัติตนกับเพื่อนให้เข้าใจตรงกัน เพื่อสามารถบันทึก

การสังเกตได้อย่างถูกต้อง

2. การสังเกตของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดสถานการณ์ และพฤติกรรมของนักเรียนตามแบบบันทึกการปฏิบัติตนกับเพื่อน ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยสังเกตการปฏิบัติตนกับเพื่อนของนักเรียนตามสถานการณ์ที่กำหนดให้ก่อนและหลังการทดลอง

3. ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยสังเกตการปฏิบัติตนกับเพื่อนของนักเรียนตามสถานการณ์ที่กำหนดให้ก่อนและหลังการทดลองในช่วงเช้า เวลา 07.30 – 8.15 น. ในห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และช่วงพักกลางวัน เวลา 11.30 น. – 12.15 น. ในบริเวณโรงอาหารและสนามกีฬา และช่วงเย็นเวลา 14.30 น. – 15.15 น. ในห้องเรียน

ตาราง 1 แสดงเวลาการสังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติตนกับเพื่อนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างก่อนการทดลอง

คนที่	วัน เดือน ปี ที่สังเกต	เวลาที่สังเกต		
		ครั้งที่ 1 (สถานการณ์ที่ 1)	ครั้งที่ 2 (สถานการณ์ที่ 2)	ครั้งที่ 3 (สถานการณ์ที่ 3)
1	20 พฤศจิกายน	7.30 – 7.40 น.	11.30 – 11.40 น.	14.30 – 14.40 น.
2	2541	7.50 – 8.00 น.	11.50 – 12.00 น.	14.50 – 15.00 น.
3		8.05 – 8.15 น.	12.05 – 12.15 น.	15.05 – 15.15 น.
4	23 พฤศจิกายน	7.45 – 7.55 น.	11.35 – 11.45 น.	14.30 – 14.40 น.
5	2541	8.05 – 8.15 น.	11.55 – 12.05 น.	14.50 – 15.00 น.

ตาราง 1 (ต่อ)

คนที่	วัน เดือน ปี ที่สังเกต	เวลาที่สังเกต		
		ครั้งที่ 1 (สถานการณ์ที่ 1)	ครั้งที่ 2 (สถานการณ์ที่ 2)	ครั้งที่ 3 (สถานการณ์ที่ 3)
6	24 พฤศจิกายน	7.30 - 7.40 น.	11.30 - 11.40 น.	14.30 - 14.40 น.
7	2541	7.50 - 8.00 น.	11.50 - 12.00 น.	14.50 - 15.00 น.
8		8.05 - 8.15 น.	12.05 - 12.15 น.	15.05 - 15.15 น.
9	26 พฤศจิกายน	7.30 - 7.40 น.	11.30 - 11.40 น.	14.30 - 14.40 น.
10	2541	7.50 - 8.00 น.	11.50 - 12.00 น.	14.50 - 15.00 น.
11		8.05 - 8.15 น.	12.05 - 12.15 น.	15.05 - 15.15 น.
12	27 พฤศจิกายน	7.45 - 7.55 น.	11.35 - 11.45 น.	14.30 - 14.40 น.
13	2541	8.05 - 8.15 น.	11.55 - 12.05 น.	14.50 - 15.00 น.
14	30 พฤศจิกายน	7.30 - 7.40 น.	11.30 - 11.40 น.	14.30 - 14.40 น.
15	2541	7.50 - 8.00 น.	11.50 - 12.00 น.	14.50 - 15.00 น.
16		8.05 - 8.15 น.	12.05 - 12.15 น.	15.05 - 15.15 น.

ตาราง 2 แสดงเวลาการสังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติตนกับเพื่อนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง
หลังการทดลอง

คนที่	วัน เดือน ปี ที่สังเกต	เวลาที่สังเกต		
		ครั้งที่ 1 (สถานการณ์ที่ 1)	ครั้งที่ 2 (สถานการณ์ที่ 2)	ครั้งที่ 3 (สถานการณ์ที่ 3)
1	15 มกราคม	7.30 - 7.40 น.	11.30 - 11.40 น.	14.30 - 14.40 น.
2	2542	7.50 - 8.00 น.	11.40 - 11.50 น.	14.50 - 15.00 น.
3		8.05 - 8.10 น.	11.50 - 12.00 น.	15.05 - 15.15 น.
4	18 มกราคม	7.45 - 7.55 น.	11.35 - 11.45 น.	14.30 - 14.40 น.
5	2542	8.05 - 8.15 น.	11.55 - 12.05 น.	14.50 - 15.00 น.
6		8.05 - 8.10 น.	11.50 - 12.00 น.	15.05 - 15.15 น.
7	19 มกราคม	7.30 - 7.40 น.	11.30 - 11.40 น.	14.30 - 14.40 น.
8	2542	7.50 - 8.00 น.	11.40 - 11.50 น.	14.50 - 15.00 น.
9		8.05 - 8.10 น.	11.50 - 12.00 น.	15.05 - 15.15 น.
10	20 มกราคม	7.30 - 7.40 น.	11.30 - 11.40 น.	14.30 - 14.40 น.
11	2542	7.50 - 8.00 น.	11.40 - 11.50 น.	14.50 - 15.00 น.
12		8.05 - 8.10 น.	11.50 - 12.00 น.	15.05 - 15.15 น.
13	21 มกราคม	7.45 - 7.55 น.	11.35 - 11.45 น.	14.30 - 14.40 น.
14	2542	8.05 - 8.15 น.	11.55 - 12.05 น.	14.50 - 15.00 น.

ตาราง 2 (ต่อ)

คนที่	วัน เดือน ปี ที่สังเกต	เวลาที่สังเกต		
		ครั้งที่ 1 (สถานการณ์ที่ 1)	ครั้งที่ 2 (สถานการณ์ที่ 2)	ครั้งที่ 3 (สถานการณ์ที่ 3)
15	22 มกราคม	7.45 – 7.55 น.	11.35 – 11.45 น.	14.30 – 14.40 น.
16	2542	8.05 – 8.15 น.	11.55 – 12.05 น.	14.50 – 15.00 น.

ดัชนีความเชื่อมั่นของการสังเกต

การสังเกตในครั้งนี้ เป็นการสังเกตลักษณะพฤติกรรมตามสถานการณ์ที่กำหนด จึงหาความเชื่อมั่นของการสังเกต โดยวิธีการของ วิลเลียม เอ สกอตต์ (William A. Scott) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2538 : 127) ซึ่งมีสูตร ดังนี้

$$\pi = \frac{P_o - P_e}{1 - P_e}$$

เมื่อ π หมายถึง ความเชื่อมั่นของการสังเกต

P_o หมายถึง อัตราส่วนของความน่าจะเป็น (Probability)

ของการสังเกตพฤติกรรมได้ตรงกันของผู้สังเกต 2 คน ซึ่งหาได้จากผลต่างระหว่าง 1.00 กับค่าผลรวมของผลต่างระหว่างร้อยละของค่าสังเกตพฤติกรรมของผู้สังเกต 2 คน

P_e หมายถึง อัตราส่วนของความน่าจะเป็น (Probability) ของการสังเกตพฤติกรรมได้ตรงกันที่เกิดขึ้น โดยบังเอิญของผู้สังเกต 2 คน ซึ่งหาได้จากสัดส่วนของคะแนนพฤติกรรมที่มีจำนวนสูงสุดและ รองลงมาโดยเลือกจากผู้สังเกตคนใดคนหนึ่งก็ได้ นำค่าทั้งสองมาคูณกันแล้วนำมารวมกัน

3. โปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างโปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลองตามลำดับขั้นดังนี้

3.1 ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับลักษณะของการปฏิบัติตนกับเพื่อนและการใช้สถานการณ์จำลองจากทฤษฎี เอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างโปรแกรม และกำหนดเนื้อหาให้เหมาะสม

3.2 สร้างโปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลองให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะและความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

3.3 นำโปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลองที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน คือ รองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร ฉัตรสุกุล อาจารย์ไพศาล อันประเสริฐ และอาจารย์พรรณพิศ วาณิชการ ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างจุดมุ่งหมาย กิจกรรม เนื้อหา วิธีการดำเนินการ และการประเมินผล

3.4 นำโปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลองมาแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ และนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านธรรมรัตน์ในอำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 8 คน เพื่อศึกษาข้อบกพร่องเกี่ยวกับเนื้อหาของสถานการณ์จำลอง กิจกรรม วิธีดำเนินการ ระยะเวลาที่ใช้เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น ก่อนที่จะนำไปใช้ในการวิจัยต่อไป

การใช้สถานการณ์จำลอง มีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ

ผู้วิจัยนำเข้าสู่บทเรียนบอกวัตถุประสงค์ของการใช้สถานการณ์จำลองให้นักเรียนทราบ เล่าเรื่องของสถานการณ์ที่นำมาใช้ จากนั้นนักเรียนและผู้วิจัยช่วยกันคัดเลือกผู้แสดงบทบาท

ขั้นที่ 2 ขั้นดำเนินการ

นักเรียนแสดงบทบาทไปตามลำดับเหตุการณ์ที่เตรียมไว้ ใช้เวลาประมาณ

10 - 15 นาที

ขั้นที่ 3 ขั้นวิเคราะห์และอภิปราย

เมื่อกิจกรรมสิ้นสุดลง ผู้วิจัยให้นักเรียนทบทวนและวิเคราะห์ประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในขณะปฏิบัติกิจกรรม

ขั้นที่ 4 ขั้นสรุป

นักเรียนแลกเปลี่ยนประสบการณ์และช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้นักเรียนได้เรียนรู้และ
ข้อคิดที่ได้จากการใช้สถานการณ์จำลอง

โปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง ผู้วิจัยใช้เวลา 12 ครั้ง ๆ ละ 50 นาที
เป็นเวลา 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 วัน คือ วันจันทร์และวันพุธ เวลา 15.30 – 16.20 น.
ตั้งแต่วันที่ 7 ธันวาคม 2541 ถึงวันที่ 13 มกราคม 542

4. โปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบ มีลำดับขั้นตอนในการสร้างดังนี้

4.1 ศึกษาทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคนิคแม่แบบ
และการปฏิบัติตนกับเพื่อนเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างโปรแกรม

4.2 เขียนบทละครเพื่อสร้างแม่แบบให้เหมาะสมกับความมุ่งหมายของ
การศึกษาครั้งนี้

4.3 นำบทละครที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน รองศาสตราจารย์
ดร.คมเพชร จัตรสุกุล อาจารย์ไพศาล อันประเสริฐ และอาจารย์พรณิศา วาณิชการ
ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างจุดมุ่งหมาย กิจกรรม เนื้อหา วิธีดำเนินการ และการประเมินผล
แล้วผู้วิจัยนำมาปรับปรุงแก้ไข

4.4 คัดเลือกบุคคลที่จะเป็นแม่แบบ คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียน
บ้านธรรมรัตน์ในอำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา ที่มีความประพฤติเรียบร้อยและปฏิบัติตน
ต่อเพื่อนดีพอสมควร แล้วนำแม่แบบเหล่านั้นมาฝึกซ้อมบทบาทที่จะแสดงในแต่ละเรื่องเพื่อให้สามารถ
สื่อข้อความ และความรู้สึกนึกคิดได้ตรงตามความประสงค์

4.5 นำโปรแกรมและนักเรียนที่เป็นตัวแบบที่ได้ฝึกซ้อมการแสดงแล้วไปทดลอง
ใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านธรรมรัตน์ในอำเภอท่าตะเียบ จังหวัด
ฉะเชิงเทรา จำนวน 8 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเพื่อหาข้อบกพร่องและนำมาปรับปรุงแก้ไข
ก่อนนำไปใช้ในการทดลอง

การใช้เทคนิคแม่แบบ มีขั้นตอนดำเนินการดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ

ผู้วิจัยนำเข้าสู่การเสนอแม่แบบโดยการสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับเรื่อง
ที่ต้องการให้นักเรียนสังเกตในครั้งนั้น ๆ

ขั้นที่ 2 ขั้นเสนอแม่แบบ

- 2.2.1 ผู้วิจัยเสนอเรื่องราวของแม่แบบที่แสดงเกี่ยวกับการปฏิบัติตนกับเพื่อน โดยนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
- 2.2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนสังเกตพฤติกรรมของแม่แบบที่แสดง
- 2.2.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายซักถามเกี่ยวกับสิ่งที่สังเกตได้ เพื่อให้เกิดความคิดที่จะเลียนแบบและปฏิบัติตามนั้น
- 2.2.4 นักเรียนร่วมกันสรุปความคิดเห็นและผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป

ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปสิ่งที่ได้จากการใช้เทคนิคแม่แบบและผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

โปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบ ผู้วิจัยใช้เวลาทดลอง 12 ครั้ง ๆ ละ 50 นาที เป็นเวลา 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 วัน คือ วันอังคารและวันพฤหัสบดี เวลา 15.30 - 16.20 น. ตั้งแต่วันที่ 8 ธันวาคม 2541 ถึงวันที่ 14 มกราคม 2542

การเตรียมการก่อนการทดลอง

1. เตรียมผู้สังเกต

1.1 เลือกผู้ช่วยวิจัย 1 คน เพื่อช่วยสังเกต โดยกำหนดให้ผู้ช่วยวิจัยในครั้งนี้เป็นครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพราะเป็นผู้ที่มีความคุ้นเคยและเข้าใจในพฤติกรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

1.2 ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยศึกษาทำความเข้าใจ ความมุ่งหมายของการวิจัย นิยามศัพท์เฉพาะของการปฏิบัติตนกับเพื่อน และแบบบันทึกการปฏิบัติตนกับเพื่อนได้ถูกต้อง

1.3 ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยฝึกสังเกตและบันทึกการปฏิบัติตนกับเพื่อนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านธรรมรัตน์ในอำเภอท่าตะเกียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ตามสถานการณ์ที่กำหนดในช่วงเช้า เวลา 7.30 - 8.10 น. ในห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อหาค่าดัชนีความเชื่อมั่นของการสังเกต ซึ่งได้ค่าดัชนี ความเชื่อมั่นของการสังเกต 1.00

2. เตรียมสถานการณ์

2.1 ศึกษาแนวทางในการกำหนดจำนวนสถานการณ์และระยะเวลาที่ใช้ในการประเมินพฤติกรรม จากเอกสารที่เกี่ยวข้อง

2.2 สํารวจเบื้องต้นเกี่ยวกับสถานการณ์ การปฏิบัติตนกับเพื่อนของนักเรียน เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดสถานการณ์

2.3 สร้างสถานการณ์การปฏิบัติตนกับเพื่อนก่อนทดลอง 3 สถานการณ์ และหลังทดลอง 3 สถานการณ์ โดยให้มีลักษณะคู่ขนานกัน และใช้เวลาในการสังเกตสถานการณ์ละ 10 นาที

2.4 นำสถานการณ์ที่สร้างขึ้นในข้อ 2.3 ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน ตรวจสอบความเหมาะสมด้านภาษา ความสอดคล้องของสถานการณ์กับนิยามศัพท์เฉพาะและความเป็นคู่ขนานของสถานการณ์ก่อนและหลังการทดลอง

2.5 นำสถานการณ์จากข้อ 2.4 มาปรับปรุงแก้ไขเพื่อนำไปใช้ในการวิจัยต่อไป

แบบแผนการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยดำเนินการวิจัยแบบ Randomized Group Pretest - Posttest Design (พวงรัตน์ – ทวีรัตน์, 2538 : 62) มีแบบแผนการทดลองดังนี้

ตาราง 3 Randomized Group Pretest - Posttest Design

กลุ่ม	สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
R(E1)	T1E1	X1	T2E1
R(E2)	T2E2	X2	T2E2

ความหมายของสัญลักษณ์

R(E1)	แทน	กลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่ม กำหนดให้เป็นกลุ่มทดลองที่ 1
R(E2)	แทน	กลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่ม กำหนดให้เป็นกลุ่มทดลองที่ 2
T1	แทน	การทดสอบก่อนของการทดลองกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2

T ₂	แทน การทดสอบหลังของการทดลองของกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2
X ₁	แทน การทดลองโดยใช้สถานการณ์จำลอง
X ₂	แทน การทดลองโดยใช้เทคนิคแม่แบบ

วิธีดำเนินการทดลอง

1. ระยะก่อนการทดลอง ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยสังเกตการปฏิบัติตนกับเพื่อนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เป็นกลุ่มทดลองทั้งสองกลุ่ม โดยใช้แบบบันทึกการปฏิบัติตนกับเพื่อน เพื่อบันทึกไว้เป็นคะแนน Pretest โดยประเมินตามสถานการณ์ที่กำหนด 3 สถานการณ์ ใช้เวลาสถานการณ์ละ 10 นาที ในช่วงเช้า เวลา 07.30 – 8.10 น. ในห้องเรียน และช่วงพักกลางวัน เวลา 11.30 – 12.30 น. ในโรงอาหารและสนามกีฬา และช่วงเย็นเวลา 14.30 น. – 15.30 น. ในห้องเรียน
2. ระยะทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการทั้งสองกลุ่มคือกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 โดยใช้เวลาดังนี้
 - 2.1 กลุ่มทดลองที่ 1 ผู้วิจัยใช้โปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง จำนวน 12 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที เป็นเวลา 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ในวันจันทร์และวันพุธ เวลา 15.30 – 16.20 น. สถานที่ทดลองคือ ห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
 - 2.2 กลุ่มทดลองที่ 2 ผู้วิจัยใช้โปรแกรมเทคนิคแม่แบบจำนวน 12 ครั้ง ๆ ละ 50 นาที เป็นเวลา 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ในวันอังคารและวันพฤหัสบดี สถานที่ทดลองคือ ห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
3. ระยะหลังการทดลอง ผู้วิจัยให้กลุ่มทดลองทั้งสองกลุ่มแสดงการปฏิบัติตนกับเพื่อนตามสถานการณ์ที่กำหนด โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยบันทึกการปฏิบัติตนกับเพื่อนของนักเรียนไว้เป็นคะแนน Posttest 3 สถานการณ์ ใช้เวลาสถานการณ์ละ 10 นาที ซึ่งสถานการณ์จะมีลักษณะเป็นคู่ขนานกับสถานการณ์ในการ Pretest
4. นำผลที่ได้จากข้อ 1 และข้อ 3 ไปวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบการปฏิบัติตนกับเพื่อนของนักเรียนก่อนและหลังได้รับการใช้สถานการณ์จำลอง
2. เปรียบเทียบการปฏิบัติตนกับเพื่อนของนักเรียนก่อนและหลังได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ
3. เปรียบเทียบความแตกต่างของการปฏิบัติตนกับเพื่อนของนักเรียน กลุ่มที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและกลุ่มที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่
 - 1.1 ค่ามัธยฐาน
 - 1.2 ค่าส่วนเบี่ยงเบนควอไทล์
2. สถิติสำหรับวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ การหาความเชื่อมั่นของการสังเกตโดยใช้วิธีการของ วิลเลียม เอ สกอตต์ (William A. Scott) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2538 : 137)
3. สถิติสำหรับทดสอบสมมติฐาน
 - 3.1 เปรียบเทียบการปฏิบัติตนกับเพื่อนก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มที่ 1 กับกลุ่มทดลองที่ 2 โดยใช้การทดสอบของวิลคอกัน (The Wilcoxon's Matched Pairs Signed - Ranks Test) นิภา ศรีไพโรจน์. 2528 : 111)
 - 3.2 เปรียบเทียบผลการปฏิบัติตนกับเพื่อนระหว่างกลุ่มทดลองที่ 1 กับกลุ่มทดลองที่ 2 โดยใช้การทดสอบของ แมน วิทนี (The Mann - Whitney U - Test) (นิภา ศรีไพโรจน์. 2528 : 149)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลศึกษาค้นคว้า

สัญลักษณ์ในการวิเคราะห์และแปลผล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากการทดลองและแปลความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ใช้แทนความหมายดังต่อไปนี้

N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
Mdn	แทน	ค่ามัธยฐาน
Q.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนควอไทล์
Mdn(diff)	แทน	ค่ามัธยฐานของคะแนนความแตกต่าง
Q.D.(diff)	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนควอไทล์ของคะแนนความแตกต่าง
T	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาในการทดสอบของวิลคอกซัน (The Wilcoxon Matched Pairs Signed Ranks Test)
U	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาในการทดสอบของแมนวิทนี (The Mann - Whitney U Test)

ผลการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. เปรียบเทียบการปฏิบัติตนกับเพื่อนของนักเรียนในกลุ่มทดลองที่ 1 ก่อนและหลังการใช้สถานการณ์จำลอง ดังแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 2

ตาราง 4 เปรียบเทียบการปฏิบัติตนกับเพื่อนของนักเรียนในกลุ่มทดลองที่ 1 ก่อนและหลัง
การใช้สถานการณ์จำลอง

กลุ่มทดลองที่ 1	N	Mdn	Q.D.	T
ก่อนทดลอง	8	22	5	0**
หลังทดลอง	8	34	6	

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4 พบว่า ภายหลังจากทดลองนักเรียนมีการปฏิบัติตนกับเพื่อนดีขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นคือนักเรียนมีการปฏิบัติตนกับเพื่อนดีขึ้นหลังจากได้รับการใช้สถานการณ์จำลอง ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อ 1 (ดังแสดงผลการวิเคราะห์ในตาราง 8 ในภาคผนวก)

2. เปรียบเทียบความแตกต่างของการปฏิบัติตนกับเพื่อนของนักเรียนในกลุ่มทดลองที่ 2 ก่อนและหลังการใช้เทคนิคแม่แบบ

ตาราง 5 เปรียบเทียบการปฏิบัติตนกับเพื่อนของนักเรียนในกลุ่มทดลองที่ 2 ก่อนและหลังการใช้เทคนิคแม่แบบ ดังแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 5

กลุ่มทดลองที่ 2	N	Mdn	Q.D.	T
ก่อนทดลอง	8	27	7	0**
หลังทดลอง	8	39	8	

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 5 พบว่า ภายหลังจากทดลองนักเรียนมีการปฏิบัติตนกับเพื่อนดีขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นคือนักเรียนมีการปฏิบัติตนกับเพื่อนดีขึ้นหลังจากได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อ 2 (ดังแสดงผลการวิเคราะห์ในตาราง 9 ในภาคผนวก)

3. เปรียบเทียบความแตกต่างของการปฏิบัติตนกับเพื่อนของนักเรียนในกลุ่มทดลองที่ 1 ที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลอง และนักเรียนในกลุ่มทดลองที่ 2 ที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ

ตาราง 6 เปรียบเทียบความแตกต่างของการปฏิบัติตนกับเพื่อนของนักเรียนในกลุ่มที่ 1 ที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและนักเรียนในกลุ่ม 2 ที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ

กลุ่มตัวอย่าง	N	Mdn(diff)	Q.D.(diff)	U
กลุ่มทดลองที่ 1	8	17	4	19
กลุ่มทดลองที่ 2	8	13	4	

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 6 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองกับนักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบมีการปฏิบัติตนกับเพื่อนดีขึ้นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือ นักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองกับนักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบมีการปฏิบัติตนดีขึ้นไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อ 3 (ดังแสดงผลการวิเคราะห์ในตาราง 10 ในภาคผนวก)

บทที่ 5

บทย่อ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บทย่อ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบผลของการใช้สถานการณ์จำลอง และการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อการปฏิบัติตนกับเพื่อนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านธรรมรัตน์ในจังหวัดฉะเชิงเทรา โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติตนกับเพื่อนของนักเรียนก่อนและหลังได้รับการใช้สถานการณ์จำลอง
2. เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติตนกับเพื่อนของนักเรียนก่อนและหลังได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ
3. เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติตนกับเพื่อนของนักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองกับนักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนมีการปฏิบัติตนกับเพื่อนดีขึ้นหลังจากได้รับการใช้สถานการณ์จำลอง
2. นักเรียนมีการปฏิบัติตนกับเพื่อนดีขึ้นหลังจากได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ
3. นักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองกับนักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ มีการปฏิบัติตนกับเพื่อนดีขึ้นแตกต่างกัน

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านธรรมรัตน์ในจังหวัดฉะเชิงเทรา ที่มีการปฏิบัติตนกับเพื่อนต่ำกว่า 70 เปอร์เซนต์ จำนวน 17 คน
2. กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านธรรมรัตน์ในจังหวัดฉะเชิงเทรา ปีการศึกษา 2541 ที่มีการปฏิบัติตนกับเพื่อนต่ำกว่า 70 เปอร์เซนต์ จำนวน 16 คน
 สุ่มครั้งที่ 1 เพื่อแบ่งเป็น 2 กลุ่ม และสุ่มครั้งที่ 2 เพื่อแบ่งเป็นกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 จำนวน กลุ่มละ 8 คน โดยกลุ่มที่ 1 ได้รับการใช้สถานการณ์จำลอง และกลุ่มที่ 2 ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. แบบประเมินการปฏิบัติตนกับเพื่อน
2. แบบบันทึกการปฏิบัติตนกับเพื่อน
3. โปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง
4. โปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบ

การดำเนินการทดลอง

1. ระยะเวลาการทดลอง ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยสังเกต การปฏิบัติตนกับเพื่อนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เป็นกลุ่มทดลองทั้งสองกลุ่ม โดยใช้แบบบันทึกการปฏิบัติตนกับเพื่อน เพื่อบันทึกไว้เป็นคะแนน Pretest โดยประเมินตามสถานการณ์ที่กำหนด 3 สถานการณ์ ใช้เวลาสถานการณ์ละ 10 นาที ในช่วงเช้า เวลา 07.30 - 8.10 ในห้องเรียน และช่วงพักกลางวัน เวลา 11.30 - 12.30 น. ในโรงอาหารและสนามกีฬา และช่วงเย็น เวลา 14.30 - 15.30 น. ในห้องเรียน
2. ระยะเวลาทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการทดลองดังนี้
 - 2.1 ผู้วิจัยใช้สถานการณ์จำลองกับกลุ่มทดลองที่ 1 ตามโปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลองเป็นเวลา 6 สัปดาห์ ๆ ละ 2 วัน คือ วันจันทร์และวันพุธ เวลา 15.30 - 16.20 น. รวม 12 ครั้ง ๆ ละ 50 นาที ตั้งแต่วันที่ 7 ธันวาคม 2541 ถึงวันที่ 13 มกราคม 2542

2.2 ผู้วิจัยใช้เทคนิคแม่แบบกับกลุ่มทดลองที่ 2 ตามโปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบเป็นเวลา 6 สัปดาห์ ๆ ละ 2 วัน คือ วันอังคารและวันพฤหัสบดี เวลา 15.30-16.20 น. รวม 12 ครั้ง ๆ ละ 50 นาที ตั้งแต่วันที่ 8 ธันวาคม 2541 ถึงวันที่ 14 มกราคม 2542

3. ระยะเวลาหลังการทดลอง ผู้วิจัยให้กลุ่มทดลองทั้งสองกลุ่มแสดงการปฏิบัติตนกับเพื่อนตามสถานการณ์ที่กำหนด โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยบันทึกการปฏิบัติตนกับเพื่อนของนักเรียนไว้เป็นคะแนน Post test 3 สถานการณ์ ใช้เวลา สถานการณ์ละ 10 นาที ซึ่งสถานการณ์จำลองจะมีลักษณะคู่ขนานกับสถานการณ์ในการ Pretest

4. นำคะแนนที่ได้จาก Pretest และคะแนนที่ได้จาก Post test ไปวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติดังต่อไปนี้

1. เปรียบเทียบการปฏิบัติตนกับเพื่อนของนักเรียนกลุ่มที่ 1 ก่อนและหลังการใช้สถานการณ์จำลองโดยใช้การทดสอบของวิลคอกซัน (The Wilcoxon Matched Pairs Signed - Rank Test)
2. เปรียบเทียบการปฏิบัติตนกับเพื่อนของนักเรียนกลุ่มที่ 2 ก่อนและหลังการใช้เทคนิคแม่แบบโดยใช้การทดสอบของวิลคอกซัน (The Wilcoxon Matched Pares Signed - Rank Test)
3. เปรียบเทียบความแตกต่างของการปฏิบัติตนกับเพื่อนของนักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลอง และนักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบโดยใช้การทดสอบของแมน วิทนี (The Mann - Whitney U Test)

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าสรุปผลได้ดังนี้

1. นักเรียนที่มีการปฏิบัติตนกับเพื่อนดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หลังจากได้รับการใช้สถานการณ์จำลอง
2. นักเรียนมีการปฏิบัติตนกับเพื่อนดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หลังจากได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ

3. กลุ่มที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลอง * 54 ได้รับ - ใช้เทคนิคแม่แบบ * 54
นักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ * 54 ได้รับ - ใช้สถานการณ์จำลอง * 54

3. นักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลอง และนักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ มีการปฏิบัติตนกับเพื่อนดีขึ้นไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

จากการศึกษาผลของการใช้สถานการณ์จำลองและการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อการปฏิบัติตนกับเพื่อน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านธรรมรัตน์ในจังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า

1. นักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1 มีการปฏิบัติตนกับเพื่อนดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หลังจากได้รับการใช้สถานการณ์จำลอง ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 1

จากผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าการใช้สถานการณ์จำลองเป็นวิธีหนึ่งที่ช่วยพัฒนาการปฏิบัติตนกับเพื่อนของนักเรียนในกลุ่มทดลองให้ดีขึ้น ทั้งนี้เพราะว่า สถานการณ์จำลองเป็นวิธีการเรียนรู้โดยการจำลองเหตุการณ์ หรือเลียนแบบสภาพเหตุการณ์ หรือการสมมติสถานการณ์ให้มีความคล้ายคลึงกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในสังคมมากที่สุด เพื่อผู้เรียนได้ศึกษาปัญหาจากสถานการณ์จำลองนั้น ๆ ด้วยตนเอง ซึ่งวิธีการนี้จะทำให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ ในสภาพที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด และมีทักษะในการตัดสินใจและเลือกแนวทางแก้ปัญหา มีความเข้าใจในเหตุการณ์นั้น ๆ ด้วยตนเองได้ดียิ่งขึ้น ดังที่ บุญทัน อยู่ชมบุญ (2533 : 54) ได้กล่าวไว้ว่า วิธีการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองทำให้นักเรียนได้กระทำหรือฝึกปฏิบัติและแก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยตนเอง จากสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกับสภาพที่เป็นจริง ซึ่งสอดคล้องกับ วารี ธีระจิตร (2530 : 424) ซึ่งกล่าวว่า สถานการณ์จำลองเป็นการสมมติสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกับความเป็นจริง เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ และเกิดความรู้สึกรจริง ๆ ทั้งนี้ผู้แสดงจะต้องตัดสินใจและแก้ปัญหาตามสถานการณ์ที่กำหนดให้

นอกจากนี้สถานการณ์จำลองยังทำให้นักเรียนมีโอกาสรบว่าความคิดเห็นของตนเองเป็นอย่างไร ถูกต้องหรือแตกต่างหรือเหมือนกับเพื่อนอย่างไร จากการอภิปรายร่วมกับเพื่อนและผู้วิจัยและจากประสบการณ์ที่ได้รับในขณะที่มีการแสดงในสถานการณ์จำลอง ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองและ เกิดความเข้าใจในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนมีการพัฒนาการ ปฏิบัติตนกับเพื่อนได้ดีขึ้น

ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วัชรวิทย์ จัปเกตุ (2534 : 36) ที่ศึกษาผลการใช้สถานการณ์จำลองที่มีต่อความเสถียรของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอินทรมพริยอนุสรณ์ จังหวัดสมุทรปราการพบว่าการใช้สถานการณ์ทำให้นักเรียนมีความเสถียรสูงขึ้นกว่าเดิม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พุทธชาติ เพชรสกลิต (2535 : 57) ซึ่งศึกษาการเปรียบเทียบผลการใช้สถานการณ์จำลองกับการอภิปรายกลุ่มที่มีต่อพฤติกรรมและการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดธรรมมงคล กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2534 ที่มีเยาวชนปัญญาระดับปานกลาง และมีพฤติกรรมและการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมต่ำ จำนวน 24 คน พบว่า นักเรียนที่ใช้สถานการณ์จำลองมีพฤติกรรมและการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้นหลังการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการบันทึกพฤติกรรมการณ์ปฏิบัติตนกับเพื่อนของนักเรียนในกลุ่มทดลองในครั้งนี้พบว่า หลังจากที่นักเรียนได้รับการใช้สถานการณ์จำลอง นักเรียนสามารถปฏิบัติตนกับเพื่อนได้อย่างเหมาะสมในด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้ คือ กล่าวทักทายเพื่อสนทนาโต้ตอบกับเพื่อน กล่าวคำขอโทษเมื่อทำให้เพื่อนเสียใจ รู้จักกล่าวคำขอบคุณเมื่อเพื่อนให้ความช่วยเหลือ รู้จักกล่าวคำชมเชยเมื่อเพื่อนประสบความสำเร็จ รู้จักกล่าวให้กำลังใจเพื่อน แสดงกิริยาจาสุภาพกับเพื่อน รับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของเพื่อน และให้ความช่วยเหลือเพื่อน ซึ่งทำให้นักเรียนได้รับการยอมรับจากเพื่อนและมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันมากขึ้น

2. นักเรียนมีการปฏิบัติตนกับเพื่อนดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หลังจากได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 แสดงว่าการใช้เทคนิคแม่แบบเป็นวิธีหนึ่งที่ช่วยพัฒนาการปฏิบัติตนกับเพื่อนของนักเรียนให้ดีขึ้นกว่าเดิม ทั้งนี้เพราะการใช้เทคนิคแม่แบบ เป็นวิธีการที่ให้นักเรียนสังเกตพฤติกรรมของแม่แบบ และเมื่อแม่แบบได้รับผลตอบแทนที่ดีจากพฤติกรรมนั้น นักเรียนก็จะเกิดการเลียนแบบพฤติกรรมของแม่แบบในการศึกษารุ่นนี้ผู้วิจัยได้ทำการทดลอง โดยใช้แม่แบบที่มีชีวิต คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อายุ 11 - 12 ปี เป็นแม่แบบแสดงการปฏิบัติตนกับเพื่อน การเสนอแม่แบบวิธีนี้ เป็นการให้นักเรียนได้เห็นแม่แบบในสถานการณ์ที่เป็นจริง ซึ่งมีข้อดีคือ แม่แบบสามารถ เพิ่มเติม หรือปรับปรุงพฤติกรรม เพื่อให้การแสดงผลพฤติกรรมชัดเจนหรือเหมาะสมกับสภาพการณ์มากขึ้น การเสนอแม่แบบวิธีนี้ช่วยให้นักเรียนเกิดสนใจในแม่แบบและเลียนแบบพฤติกรรมของแม่แบบได้ดี (Bandura. 1969 : 178 - 186)

ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อรุณี ชินวงศ์อมร (2534 : 57 - 58) ที่ศึกษาเปรียบเทียบบทบาทสมมติและเทคนิคแม่แบบที่มีต่อการพูดที่เหมาะสมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสมโภชกรุงธนบุรี (200 ปี) กรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบมีการพูด ที่เหมาะสมสูงขึ้นกว่าเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของจรรยาศักดิ์ จอมหงษ์ (2535 : 77) ที่ศึกษาผลของการใช้เทคนิคแม่แบบสไลด์การ์ดที่มีต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสามัคคีวิทยาคม จังหวัดอุบลราชธานี พบว่านักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแบบสไลด์การ์ดมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีสูงขึ้นกว่าเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการบันทึกพฤติกรรมการปฏิบัติตนกับเพื่อนของนักเรียนในกลุ่มทดลองในครั้งนี้ พบว่าหลังจากที่นักเรียนได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ นักเรียนสามารถปฏิบัติตนกับเพื่อนได้อย่างเหมาะสมในด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้ คือกล่าวทักทายเพื่อน สนทนาโต้ตอบกับเพื่อน กล่าวคำขอโทษ เมื่อทำให้เพื่อนเสียใจ รู้จักกล่าวคำขอบคุณเมื่อเพื่อนให้ความช่วยเหลือ รู้จักกล่าวคำชมเชยเมื่อเพื่อนประสบความสำเร็จ รู้จักกล่าวให้กำลังใจเพื่อน แสดงกิริยาสุภาพกับเพื่อนรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของเพื่อน และให้ความช่วยเหลือเพื่อน ซึ่งทำให้นักเรียนได้รับการยอมรับจากเพื่อนและมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันมากขึ้น

3. การปฏิบัติตนกับเพื่อนระหว่างกลุ่ม นักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลอง และนักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบมีการปฏิบัติตนกับเพื่อนดีขึ้นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 3 จากผลการศึกษานี้ แสดงว่า การใช้สถานการณ์จำลองและการใช้เทคนิคแม่แบบทำให้นักเรียนมีการปฏิบัติตนกับเพื่อนดีขึ้นไม่แตกต่างกันทั้งสองวิธี แม้ว่าหลักการของทั้งสองวิธีจะแตกต่างกัน กล่าวคือ สถานการณ์จำลองเป็นวิธีที่จำลองเหตุการณ์หรือสภาพการณ์ต่าง ๆ ให้ใกล้เคียงสภาพความเป็นจริงมากที่สุด เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการที่ได้เข้าไปอยู่ในสภาพการณ์นั้น นักเรียนได้ลองกระทำและแก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยตนเอง (Schultz. 1972 : 4) ทำให้นักเรียนเชื่อมโยงการเรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติจริงต่อไปได้ ดังนั้น การเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้ลองกระทำและถ้าพบด้วยตนเองมีส่วนช่วยทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง จดจำได้ สำหรับการใช้เทคนิคแม่แบบนั้นเป็นกระบวนการเรียนรู้ โดยการสังเกตพฤติกรรมของแม่แบบ การที่นักเรียนได้เห็นแม่แบบมีพฤติกรรมที่เหมาะสม และแม่แบบที่ได้รับผล

ตอบแทนที่ดีจากพฤติกรรมนั้น ทำให้นักเรียนแสดงการตอบสนอง คือ เลียนแบบพฤติกรรมของแม่แบบได้ในที่สุด ดังนั้นการที่นักเรียนได้เรียนรู้จากการลงกระทำด้วยตนเอง และการที่นักเรียนสังเกตและเลียนแบบการกระทำของบุคคลอื่น ทำให้นักเรียนสามารถเกิดการเรียนรู้ในสิ่งที่จะเรียนและนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ได้ดีทั้งสองวิธีไม่แตกต่างกัน ดังคำกล่าวของ แบนดูรา (Bandura, 1977 : 117 - 121) ว่าการได้เห็นผลการกระทำของบุคคลอื่นสามารถทำให้บุคคลเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้เช่นเดียวกับการที่บุคคลนั้นได้ลงมือกระทำบุคคลนั้นด้วยตนเอง

จากผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบมีการปฏิบัติตนกับเพื่อนเพิ่มขึ้นกว่าก่อนที่จะได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ แต่เพิ่มขึ้นน้อยกว่า การได้รับการใช้สถานการณ์จำลอง ทั้งนี้เป็นเพราะว่าการใช้เทคนิคแม่แบบ โดยเสนอแม่แบบที่มีชีวิต คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อายุ 11 - 12 ปี ซึ่งแม่แบบเป็นวัยเดียวกันกับนักเรียน อยู่ชั้นเรียนเดียวกัน ซึ่งถึงแม้ว่านักเรียนจะได้ดูแม่แบบแสดง สังเกต พฤติกรรมของแม่แบบ และผลที่แม่แบบได้รับจากการแสดงพฤติกรรมการปฏิบัติตนกับเพื่อน ทำให้นักเรียนรู้พฤติกรรมการปฏิบัติตนกับเพื่อนที่เหมาะสมและไม่เหมาะสม และเกิดความคิดที่จะเลียนแบบพฤติกรรมที่เหมาะสม แต่เนื่องจากนักเรียนไม่มีโอกาสลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง และนักเรียนอาจเกิดความไม่สนใจในตัวแบบเนื่องจากแม่แบบเป็นเพื่อนร่วมชั้นที่นักเรียนคุ้นเคยสนิทสนม และแม่แบบไม่เป็นที่ศรัทธาของนักเรียนเท่าใดนัก จากการสังเกตของผู้วิจัยกับนักเรียนทั้งสองกลุ่ม พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างชัดเจนคือนักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลอง มีความสนใจ และมีความกระตือรือร้นต่อการเข้าร่วมกิจกรรมมากกว่านักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ เนื่องจากนักเรียนมีความกระตือรือร้นที่จะแสดงออกตามสถานการณ์ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นให้ใกล้เคียงกับชีวิตจริงของนักเรียน ทำให้นักเรียนได้รับความสนุกสนานจากการแสดง จึงทำให้นักเรียนสนใจและไม่รู้สึกเบื่อหน่าย ซึ่งแตกต่างจากกลุ่มทดลองที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบซึ่งนักเรียนจะมีความกระตือรือร้นต่อการเข้าร่วมกิจกรรมในระยะแรก ต่อมานักเรียนมีความกระตือรือร้นลดลง เพราะนักเรียนไม่มีโอกาสได้แสดงเพียงแต่สังเกต การกระทำของแม่แบบ และผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นแต่อย่างใดก็ตาม ทั้งวิธีการใช้สถานการณ์จำลองและการใช้เทคนิคแม่แบบ ต่างก็ทำให้นักเรียนมีการปฏิบัติตนกับเพื่อนดีขึ้นทั้งสองวิธี แม้หลักการของทั้งสองวิธีจะแตกต่างกัน

ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สอดคล้องกับผลงานวิจัยของทรายทอง ตั้งวงศ์ถาวรกิจ (2537 : 77 - 78) ที่ศึกษาการเปรียบเทียบผลของการใช้สถานการณ์จำลองและการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดธาตุทอง (เรือนเขียวสะอาด) กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2536 จำนวน 24 คน พบว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและนักเรียนที่ใช้เทคนิคแม่แบบ มีความสามารถในการแก้ปัญหาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กรรณิการ์ สุบโคสูง (2538 : 68 - 69) ที่ศึกษาการเปรียบเทียบผลการใช้สถานการณ์จำลองกับการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อความสามารถในการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านดอนขวาง อำเภอนโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา ปีการศึกษา 2537 จำนวน 24 คน พบว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและนักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ มีความสามารถในการทำงานกลุ่มไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ควรมีการติดตามผลของการปฏิบัติตนกับเพื่อนของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบภายหลังสิ้นสุดการทดลอง 3 เดือน หรือ 6 เดือน เพื่อศึกษาว่าการปฏิบัติตนกับเพื่อนของนักเรียนเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใด

1.2 ผู้ที่จะนำวิธีการใช้สถานการณ์จำลอง และเทคนิคแม่แบบไปใช้เพื่อการวิจัยหรือเพื่อประโยชน์ในด้านอื่น ๆ ควรจะศึกษารายละเอียดต่าง ๆ และได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการใช้สถานการณ์จำลอง และการใช้เทคนิคแม่แบบก่อนนำไปใช้จริง

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

2.1 ควรมีการใช้เทคนิคแม่แบบวิธีอื่นมาพัฒนาการปฏิบัติตนกับเพื่อนของนักเรียน เช่น การใช้เทคนิคแม่แบบที่เป็นวิดิทัศน์ หรือแม่แบบที่เป็นการ์ตูน ซึ่งเหมาะสมกับนักเรียนชั้นประถมศึกษา เป็นต้น

2.2 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการใช้แม่แบบที่มีชีวิต และแม่แบบที่เป็นสัญลักษณ์ เพื่อพัฒนาการปฏิบัติตนกับเพื่อนของนักเรียน

2.3 ควรนำการใช้สถานการณ์จำลองไปใช้พัฒนาพฤติกรรมด้านอื่น ๆ ของนักเรียน เช่น ความตั้งใจเรียน ความมีระเบียบวินัย เป็นต้น





บรรณานุกรม

- กนกรัตน์ พงษ์สมุทร. การศึกษาเปรียบเทียบผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มการใช้
สถานการณ์จำลองที่มีต่อการปรับตัวกับเพื่อนต่างเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
โรงเรียนพรตพิทยพยัต กรุงเทพมหานคร. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ม.ป.ป. อัดสำเนา.
- กรรณิการ์ สุกโขสูง. การเปรียบเทียบผลของการใช้สถานการณ์จำลองกับการใช้เทคนิคแม่แบบ
ที่มีต่อความสามารถในการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้าน
ดอนขวาง อำเภอนนไทย จังหวัดนครราชสีมา. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2538. อัดสำเนา.
- กษมา จันทรแต่งผล. การเปรียบเทียบผลของการใช้เทคนิคแม่แบบกับชุดพัฒนาความขยัน
หมั่นเพียรที่มีต่อความขยันหมั่นเพียรในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภช ลángดกรุงเทพมหานคร. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535. อัดสำเนา.
- กาญจน์กมล สุวิทยารัตน์. ผลของการฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกที่มีต่อการปฏิบัติตนกับเพื่อน
ต่างเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยา
อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2537. อัดสำเนา.
- กาญจนา เกียรติประวัดี. วิธีสอนทั่วไปและทักษะการสอน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524.
- จรงค์ศักดิ์ จอมหงษ์. ผลของการใช้เทคนิคแม่แบบสไลด์การ์ตูนที่มีต่อการให้เหตุเชิงจริยธรรม
ด้านความสามัคคีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสามัคคีวิทยา จังหวัด
อุบลราชธานี. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2535. อัดสำเนา.
- คมเพชร จัตรสุกุล. กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530.

จรีวรรณ วัฒนะจิตพงศ์. เปรียบเทียบผลของกิจกรรมกลุ่มและสถานการณ์จำลองที่มีต่อทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านไร่พัฒนา อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2537. อัดสำเนา.

จรูญรัตน์ เทียนก้อน. การศึกษาเปรียบเทียบความมีวินัยทางการเรียนและทัศนคติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการสอนสังคมศึกษาโดยใช้เกมสถานการณ์จำลอง.

ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530. อัดสำเนา.

จันทมาศ ชื่นบุญ และคนอื่น ๆ. จิตวิทยาเด็ก. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2515.

จันทวิส พันธุ์สุข. ผลของการใช้สถานการณ์จำลองที่มีต่อความสนใจอาชีพอิสระของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านแดง จังหวัดมุกดาหาร. ม.ป.ท., 2530. อัดสำเนา.

จิราภรณ์ หุ่นตระกูล. การทดลองใช้บทบาทสมมติที่มีต่อการพัฒนาการปรับตัวด้านสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดเสมียนนารี. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528. อัดสำเนา.

ชัยวัฒน์ ดัฒทรงษ์. การเปรียบเทียบสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนภาษาอังกฤษ เทคนิคของนักศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 ที่เรียนโดยใช้เกมและสถานการณ์จำลอง.

วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529. อัดสำเนา.

ชาญไชย ศรีไสยเพชร. ทักษะและเทคนิคการสอน. กรุงเทพฯ : พัทธอักษร, 2525.

ดวงจันทร์ หนูทอง. ผลของการใช้แม่แบบหนังสือเล่มที่มีต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดมณีเจริณมิตรภาพที่ 227 จังหวัดนครราชสีมา. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533. อัดสำเนา.

ดวงเดือน เทศวณิช. หลักการสอนทั่วไป. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ วิทยาลัยครูพระนคร, 2530.

- ต้องจิตต์ ทะสุวรรณ. การเปรียบเทียบผลของการใช้เทคนิคแม่แบบห่มมือกับการใช้บทบาทสมมุติที่มีต่อความเมตตากรุณาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนการัญศึกษา จังหวัดนนทบุรี. ปรินฎานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2538. อัดสำเนา.
- ทรายทอง ตั้งวงศ์ถาวรกิจ. การเปรียบเทียบผลของการใช้สถานการณ์จำลองและการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดธาตุทอง (เรือนเขียวสะอาด) กรุงเทพมหานคร. ปรินฎานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2537. อัดสำเนา.
- ทีศนา แจมมณี และคนอื่น ๆ. กลุ่มสัมพันธ์ : ทฤษฎีและแนวปฏิบัติเล่มที่ 1. กรุงเทพฯ : บุรพาการพิมพ์, 2522.
- ธีระ ชัยยุทธยรรยง. "พฤติกรรมของเด็กกับโทรทัศน์," วารสารแนะแนว. 12 มิถุนายน-กรกฎาคม 2521.
- ธารงค์ น่วมศิริ. การทดลองใช้ข่าวหนังสือพิมพ์สร้างสถานการณ์จำลองในการสอนจริยศึกษาเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมและพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. ปรินฎานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527. อัดสำเนา.
- นัยนา นิยมโชค. ผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการปฏิบัติตนกับเพื่อนของนักเรียนชายเข้าชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ตาก จังหวัดตาก. ปรินฎานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2539. อัดสำเนา.
- นาดยา ภัทรแสงไทย. ยุทธวิธีการสอนสังคมศึกษา. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2525.
- นิภา นิธยายน. การปรับตัวและบุคลิกภาพ. กรุงเทพฯ : สารศึกษาการพิมพ์, 2530.
- นิภา ศรีไพโรจน์. สถิตินอนพาราเมตริก. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โอ เอส พรินต์ติ้งเฮ้าส์, 2533.
- นิตายชล พงษ์พานานาญเวช. ผลของการฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่มีต่อการสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสายธรรมจันทร์ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี. ปรินฎานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2537. อัดสำเนา.

- บุญศรี จิงธนาเจริญเลิศ. ผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการปรับตัวกับเพื่อนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนนทรีวิทยา กรุงเทพมหานคร. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530. อัดสำเนา.
- ประณต คำจิม. จิตวิทยาเด็ก. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526
- ประนอม เดชชัย. นวัตกรรมการเรียนการสอนและแนวปฏิบัติ สังคมศึกษา. เชียงใหม่ : ภาควิชามัธยมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2531.
- เปรมปรี พงษ์ประสิทธิ์. ผลของการฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่มีต่อการปฏิบัติตนกับเพื่อนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวิสุทธิรังษี อำเภอกำแพง จังหวัดกาญจนบุรี. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2537. อัดสำเนา
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. การปรับปรุงพฤติกรรมเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : โครงการส่งเสริมการแต่งตำราทบทวนมหาวิทยาลัย, 2530.
- _____. การปรับปรุงพฤติกรรมเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2536.
- พรพิมล หาญกล้า. ผลของการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อความกตัญญูต่อเวทียของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนราชวินิต กรุงเทพมหานคร. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2537. อัดสำเนา.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ และสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ : สำนักงานทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2538.
- พินิต วัฒนไธ. การผลิตรายการโทรทัศน์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533. อัดสำเนา.
- พุทธชาติ เพชรสถิต. การเปรียบเทียบผลของการใช้สถานการณ์จำลองและอภิปรายกลุ่มที่มีต่อพฤติกรรมการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดธรรมมงคล กรุงเทพมหานคร. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535. อัดสำเนา.

ไพบูลย์ จันทยศ. "วิดีโอเทปก้าวใหม่ของการสร้างตำราเรียน," สารพัฒนาหลักสูตร.

25 : 42 ; ตุลาคม-พฤศจิกายน 2526.

มาลินี อยู่โพธิ์. การทดลองให้คำปรึกษาแบบกลุ่มต่อการพัฒนาการปรับตัวทางสังคมด้านสัมพันธภาพกับเพื่อน. ปริญญาพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525. อัดสำเนา.

ยรรยง ผิวอ่อน. ผลของการให้คำปรึกษาแบบไม่แนวทางที่มีต่อการพัฒนาปรับตัวกับเพื่อนต่างเพศของนิสิตชั้นปีที่ 1. ปริญญาพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535. อัดสำเนา.

โยธิน ศันสนยุท. จิตวิทยา. กรุงเทพฯ : โครงการตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.

วัชร ทรัพย์มี. ทฤษฎีและกระบวนการให้คำปรึกษา. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525. อัดสำเนา.

วัชร จับเกตุ. ผลของการใช้สถานการณ์จำลองที่มีต่อความเสี่ยสละของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอินทร์พรชัยอนุสรณ์ จังหวัดสมุทรปราการ. ปริญญาพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534. อัดสำเนา.

วาริ ธีระจิตร. การพัฒนาการสอนสังคมศึกษาในระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.

วิชาการ, กรม. คู่มือครูเรื่องการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521. กรุงเทพฯ : ศูนย์พัฒนาหลักสูตร, 2521.

วิทยา เทพยา. มนุษยสัมพันธ์. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : แพร่พิทยา, 2524.

วิมล โรจน์วีระ. การเปรียบเทียบความสัมพันธ์ทางสังคมและการปรับตัวระหว่างเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีที่ 7 และมัธยมศึกษาปีที่ 3. ปริญญาพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา, 2516. อัดสำเนา.

วิมลพรรณ กลางมณี. ผลของการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านคารวะธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านใจดี อำเภอยะนิง จังหวัดศรีสะเกษ. ปริญญาพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2536. อัดสำเนา.

- ศรินยา ชัยเพียรกิจ. ผลการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อการประหยัดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชลกันยานุกูล จังหวัดชลบุรี. ปรินญาพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530. อัดสำเนา.
- ศิริกุล อพันแสง. ประสิทธิภาพของผลการใช้เทปโทรทัศน์ในเด็กวัยเรียนต่อการลดความกลัวและการเพิ่มพฤติกรรมให้มีส่วนร่วมในการตอนพันธ์. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2532. อัดสำเนา.
- ศรีธรรม ณะภูมิ. พัฒนาการทางอารมณ์และบุคลิกภาพ. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล, 2535.
- ศรีเรือน แก้วกังวาล. จิตวิทยาพัฒนาการ. ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2530.
- สมบูรณ์ เสนิงค์ ฅ อยู่ชยา. การเปรียบเทียบผลการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนหน่วยการเรียนรู้ ทักษะทางด้านการเรียนการสอนแบบใช้และไม่ใช้สถานการณ์จำลอง. ปรินญาพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525. อัดสำเนา.
- สมพงษ์ จิตระดับ. "การสอนจริยศึกษาด้วยสถานการณ์จำลอง," ประชากรศึกษา. 34(6) : 15 - 21 ; มีนาคม 2527.
- สมพร รุ่งเรืองกลกิจ. "เด็กในกลุ่มเพื่อน," วารสารแนะแนว. 24(128) : 4 - 7 ; เมษายน - พฤษภาคม 2533.
- สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. การปรับพฤติกรรม. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.
- สวนา พรพัฒน์กุล. อิทธิพลของตัวแบบที่มีต่อการพัฒนาด้านความคิดและการเรียนรู้ทางสังคมของเด็กไทย. กรุงเทพฯ : รายงานการวิจัยฉบับที่ 13 ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525.
- สิริวรรณ สุวรรณชาติ. "แนวโน้มของสังคมศึกษาในปัจจุบัน," ครุภัณฑ์. ม.ป.ท., 2522.
- สุนทร จัทรตรี. ประชากรศึกษาในโรงเรียนประถม. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2530.
- สุนทร สาธนะ. การศึกษาเด็กที่เพื่อนชิงชังและผลของการให้คำปรึกษาที่มีต่อการปรับตัวทางสังคม. ปรินญาพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา, 2516. อัดสำเนา.

- สุรัชย์ โกศิยกกุล. การสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถทางการปรับตัวสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดกำแพงเพชร. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526. อัดสำเนา.
- สุวดี ศรีเลณวัดี. "ความสนใจของเด็กต่อการเล่น," การส่งเสริมคุณภาพการปฏิบัติการพยาบาล. รายงานการประชุมวิชาการในโอกาสฉลอง 84 ปี คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล 4-7 สิงหาคม 2525 โดยคณะกรรมการจัดการประชุมวิชาการ. กรุงเทพฯ : เรือนแก้วการพิมพ์, 2526.
- สุทิน บุญชูวงศ์. หลักการสอนตรงตามหลักสูตรสภาการศึกษา พุทธศักราช 2530. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยครูสวนดุสิต, 2530.
- สุภา กิจจาทร. "การใช้สถานการณ์จำลอง," เอกสารการประชุมปฏิบัติการเกี่ยวกับการสอนแบบจุลภาค. หน้า 196 - 197. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ตำรวจ, 2519.
- สำเร็จ เวชสุนทร. "กิจกรรมสถานการณ์จำลองในวิทยาลัยครู," คุรุปริทัศน์. ม.ป.ท., ม.ป.ป.
- สำเภา วรากร. "สื่อมวลชนกับการศึกษา," ครูศาสตร์. 4 : 136 - 140 ; มิถุนายน - กันยายน 2514.
- อมรา รสสุข. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากเกมสถานการณ์จำลองในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกับต่ำ. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529. อัดสำเนา.
- อรสา กุมากรีกุฑ. "หนังสือสำหรับเด็ก," เอกสารการสอนชุดวิชาการพัฒนาพฤติกรรมเด็กหน่วยที่ 14. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2524.
- อรุณี ชินวงศ์อมร. ผลการเปรียบเทียบบทบาทสมมติและเทคนิคแม่แบบที่มีต่อการพูดที่เหมาะสมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสมโภชกรุงธนบุรี (200 ปี) กรุงเทพมหานคร. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535. อัดสำเนา.
- อัญชลี แจ่มเจริญ. "สถานการณ์จำลองกับการเรียนการสอน," มิตรครู. 21(9) : 5 - 9 ; พฤษภาคม 2522.

อารีย์ ลีลา. ผลของการฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกที่มีต่อการสร้างสัมพันธ์ภาพกับเพื่อนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านน้ำรอบ จังหวัดอุทัยธานี. ปรินทิพพานิช กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533.
อัสสาเนา.

Bandura, Albert. Social Learning Theory. New Jersey : Prentice - Hall, 1977.

Bandura, Albert and Richard H. Walters. Social Learning and Personality Development. New York : Holt, Rinehart and Winston, 1963.

Beck, Isabel H. and Bruce Monroe. "Some Dimension of Simulation Student Cognitive Retention and Pupil Teach Effective Perception," Dissertation Abstracts International. 4713 - A ; February, 1974.

Blackman, Carth J. and Silberman Adalph. Adalph Modification of Child and Adolescent Behavior. Belmont, California : Wadsworth Publishing Company Inc., 1975.

Cruickshank, D. "Nature of Simulation and Games: A Preliminary Inquiry," Education Teachnology. July, 1972.

Egel, Andrew L., Gina S. Richman and Robert L. Koegel. "Norman Peer Models and Autistic Children's Learning," Journal of Applied Behavior Analysis. 1981.

Geller, Danial M. "Involvement in Role-Playing Simulations a Demonstration with Studies on Obedience," Journal of Personality and Social Psychology. 36 : 235 ; March, 1978.

Gronlund, norman Edward. Sociometry in The Classroom. New York : Happer, 1959.

Holden, Susan. Drama in Language Teaching. London : Longman Group Jones, 1981.

Jeff, Peter G. and Carlson M. Perter. "Modeling Therapy for Test Anxiety : The Role of Model Effect and Consequences," Behavior Research and Therapy. 10 : 329 - 339 ; November, 1972.

Jeffrey, Trawich-Smith. Interaction in The Classroom. New York : Facilitating Play in The Early Year, 1959.

Jenning, H.H. Sociometry in The Classroom. New York : Harper, 1959.

Jone, Ken. Simulations in Language Teaching. Cambridge : Cambridge University Press, 1982.

- Kaplan, Louis. Mental Health and Human Relations in Education. New York : Harper & Row Publisher, Inc., 1956.
- Kerr, J.Y.K. "Games and Simulations in English Language Teaching," ELT Documents. The Brithish Council. 5 : 1977.
- Leopoldo, Joseph Macias. "The Use of Simulation Teaches Education in Activity Specific Teaching Simulation," Dissertation Abstracts International. 33 : 1567 - 1568 ; 1972.
- Midlarsky, E., Jame H. Bryan and Phillip Brickman. "Aversive Approval: Interaction Effect of Modeling and Reinforcement on Altruistic Behavior," Child Development. 44 : 321 - 328 ; 1973.
- Miller, Neal Edger and John Dollard. Social Learning and Imitation. New Haven, Yale Univerlity Press, 1967.
- Patterson, C.H. Relationship and Psychotherapy. New York : Harper and Row Publishing Co., 1974.
- Piaget, Jean and Inkelder Barbel. The Psychology of The Child. New York : Weaver, Helen, Basic Books, 1969.
- POch, Chery L., Richard Brower and Michael Swearingen. "Teaching Self-Protection to Young Children," Journal of Applied Behavior Analysis. 1981.
- Postma, Charles Henry. "Simulation in High School Studies : Students Cognitive Retention and Pupil Teacher Affective Pereptions," Dissertation Abstracts International. 34(8) : 4712 - 4713-A ; February, 1974.
- Schultz, Landall L. Simulation in Social and Administration Science. New Jersey : Prentice - Hall, Inc., 1792.
- Shay, Carl. "Simulation in The Classroom : an Appraisal," Education Teachnology. 34(2) : 26-31 ; November, 1980.
- Strang, Ruth. Group Work In Education. New York : Harper & Brothers, 1958.
- Twelder, Paul A. "Designed Simulation System," Education Technology. October, 1969.
- Van Den Pol, Richard A. and others. "Teaching The Handicapped to Eat in Public Places : Acguisition, Generalization, and Maintenance of Restaurant Skills," Journal of Applied Bahavior Analysis. 1981.



ภาคผนวก

1. แบบประเมินการปฏิบัติตนกับเพื่อน
2. แบบบันทึกการปฏิบัติตนกับเพื่อน

แบบประเมินการปฏิบัติตนกับเพื่อน

ชื่อนักเรียน ชั้น

ชื่อผู้ประเมิน (ครูประจำชั้น)

คำชี้แจง ขอให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างหลังรายการพฤติกรรมที่กำหนดให้
โดยพิจารณาว่านักเรียนที่ท่านประจำชั้นอยู่มีการปฏิบัติตนกับเพื่อนอยู่ในระดับใด

ข้อ	พฤติกรรมการปฏิบัติตนกับเพื่อน	ภาษาอ้อยคำ		ภาษาท่าทาง		รวม
		เหมาะสม	ต้องปรับปรุง	เหมาะสม	ต้องปรับปรุง	
1	กล่าวทักทายเพื่อน					
2	สนทนาโต้ตอบกับเพื่อน					
3	กล่าวคำขอโทษเมื่อทำให้เพื่อนเสียใจ					
4	กล่าวคำขอบคุณเมื่อเพื่อนให้ความช่วยเหลือ					
5	กล่าวคำชมเชยเมื่อเพื่อนประสบความสำเร็จ					
6	กล่าวให้กำลังใจเพื่อน					
7	แสดงกิริยาอาการที่สุภาพกับเพื่อน					
8	รับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของเพื่อน					
9	ให้ความช่วยเหลือเพื่อน					
	รวม					

เกณฑ์การให้คะแนน

เหมาะสม	หมายถึง	การปฏิบัติตนกับเพื่อนที่นักเรียนแสดงออกมานั้นอยู่ในระดับดี ให้คะแนน 1 คะแนน
ต้องปรับปรุง	หมายถึง	การปฏิบัติตนกับเพื่อนที่นักเรียนแสดงออกมานั้นอยู่ในระดับ ไม่เหมาะสมให้ 0 คะแนน



แบบบันทึกพฤติกรรมการณ์ปฏิบัติตนกับเพื่อน

ชื่อ.....ชั้น.....
 ชื่อผู้ประเมิน.....() ผู้วิจัย () ผู้ช่วยวิจัย

คำชี้แจง ขอให้ท่านทำเครื่องหมาย / ลงในช่องหลังรายการพฤติกรรมที่กำหนดให้

สถานการณ์ก่อนการทดลอง

สถานการณ์ที่ 1

เช้าวันหนึ่งเมื่อนักเรียนเดินเข้ามาในห้องเรียนเพื่อเอากระเป๋านักเรียนไปเก็บนักเรียนพบปรีชา และอาคมกำลังนั่งคุยกันอยู่ในห้อง (1) เมื่อปรีชาหันมาก็เรียกนักเรียนมาคุยด้วย (2) ปรีชาบอกว่าเมื่อเทอมที่แล้วสอบได้คะแนนดีทุกวิชา แม่จึงให้ค่าขนมเพื่อ (5) ปรีชาเอาขนมที่ซื้อมาแบ่งให้อาคม และนักเรียน (4) อาคมทำหน้าเศร้าบอกว่า เมื่อเทอมที่แล้วผลการเรียนไม่ค่อยดี ได้เกรด 1 หลายวิชา โดยพ่อว่ารู้สึกไม่สบายใจ (6) ปรีชา อาคม และนักเรียนนั่งคุยกันต่อรู้สึกว่าห้องมืดเพราะยังไม่ได้เปิดไฟ และเปิดหน้าต่าง ปรีชาจึงบอกกับอาคม และนักเรียนว่าเราช่วยกันเปิดไฟและหน้าต่างกันดีหรือไม่ (8, 9) หลังจากนั้นทั้งปรีชา อาคม และนักเรียนก็นั่งคุยกันต่อหน้าห้องเรียนขณะนั้นแก้วตากำลังกวาดห้องอยู่พอดีจึงบอกให้ปรีชา อาคม และนักเรียนออกห้องไป (7) เกือบใกล้เวลาเข้าแถว ปรีชาจึงชวนอาคม และนักเรียนลงไปเข้าแถว บังเอิญอาคมเดินชนนักเรียนเซล์มธุกตัวปรีชา (3) แล้วทั้งสามคนก็ชวนกันลงไปเข้าแถวหน้าเสาธง

ข้อ	พฤติกรรมการณ์ปฏิบัติตนกับเพื่อน	ภาษาถ้อยคำ		ภาษาท่าทาง		รวม
		เหมาะสม	ต้องปรับปรุง	เหมาะสม	ต้องปรับปรุง	
1	กล่าวทักทายเพื่อน					
2	สนทนาได้ตอบกับเพื่อน					
3	กล่าวคำขอโทษเมื่อทำให้เพื่อนเสียใจ					
4	กล่าวคำขอขอบคุณเมื่อเพื่อนให้ความช่วยเหลือ					
5	กล่าวคำชมเชยเมื่อเพื่อนประสบความสำเร็จ					
6	กล่าวให้กำลังใจเพื่อน					
7	แสดงกิริยาอาการที่สุภาพกับเพื่อน					
8	รับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของเพื่อน					
9	ให้ความช่วยเหลือเพื่อน					
รวม						

แบบบันทึกพฤติกรรมการปฏิบัติตนกับเพื่อน

ชื่อ.....ชั้น.....
 ชื่อผู้ประเมิน.....() ผู้วิจัย () ผู้ช่วยวิจัย

คำชี้แจง ขอให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องหลังรายการพฤติกรรมที่กำหนดให้

สถานการณ์ก่อนการทดลอง

สถานการณ์ที่ 2

วิจิต และวาทีเดินเข้ามาในโรงอาหารพบนักเรียนกำลังเข้าแถวรอรับอาหารกลางวัน จึงเดินเข้าไปทักทาย และชักชวนนักเรียนให้ไปนั่งรับประทานอาหารที่โต๊ะด้วยกัน (1) ระหว่างรับประทานอาหารวิจิต และวาทีก็ชวนนักเรียนคุยกันถึงเรื่องฟุตบอล (2) วิจิตบอกว่าวันนี้แม่ไม่ได้ให้เงินค่าขนม วาทีจึงลกลไปซื้อขนมและน้ำหวานมาแบ่งให้วิจิต และนักเรียน (4) วาทีบอกกับวิจิต และนักเรียนว่าบ่ายนี้มีชั่วโมงภาษาอังกฤษ รู้สึกเบื่อหน่าย ไม่อยากเข้าเรียน เรียนไม่ค่อยรู้เรื่อง และโดนครูดุบ่อย ๆ (6) ขณะที่กำลังคุยกันอยู่นั้น บัญญาเดินเข้ามาบอกกับวิจิตว่า ผู้ช่วยผู้อำนวยการได้ขอทุนการศึกษาให้วิจิตได้แล้ว (5) ขณะที่นั่งคุยกันอยู่นั้นวิจิตบอกว่า โรงอาหารสกปรกมาก ยังไม่มีใครมาทำความสะอาดเลย มีแต่เศษอาหารและถุงพลาสติกเต็มไปหมด พัดลมก็เปิดทิ้งไว้ ยังไม่ได้ปิด เรามาช่วยกันปิดพัดลมและทำความสะอาดโรงอาหารกันดีหรือไม่ (8, 9) วาทีบอกกับวิจิต และนักเรียนว่า ไปเล่นบิงปองกันดีกว่า วาทีเล่นบิงปองกับนักเรียนอยู่นาน วิจิตจึงขอเล่นด้วยและขอยืมไม้บิงปองจากนักเรียน (7) จนได้เวลาเกือบเข้าเรียน วิจิต วาทีจึงชวนนักเรียนไปล้างหน้า แปรงฟันที่อ่างล้างหน้า วิจิตเอาน้ำสาดเล่นกับนักเรียนจนนักเรียนสาดน้ำไปโดนวาทีเสื้อเปียก (3)

ข้อ	พฤติกรรมการปฏิบัติตนกับเพื่อน	ภาษาถ้อยคำ		ภาษาท่าทาง		รวม
		เหมาะสม	ต้องปรับปรุง	เหมาะสม	ต้องปรับปรุง	
1	กล่าวทักทายเพื่อน					
2	สนทนาโต้ตอบกับเพื่อน					
3	กล่าวคำขอโทษเมื่อทำให้เพื่อนเสียใจ					
4	กล่าวคำขอบคุณเมื่อเพื่อนให้ความช่วยเหลือ					
5	กล่าวคำชมเชยเมื่อเพื่อนประสบความสำเร็จ					
6	กล่าวให้กำลังใจเพื่อน					
7	แสดงกิริยาวาจาที่สุภาพกับเพื่อน					
8	รับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของเพื่อน					
9	ให้ความช่วยเหลือเพื่อน					
รวม						

แบบบันทึกพฤติกรรมกาปฏิบัติตนกับเพื่อน

ชื่อ.....ชั้น.....
 ชื่อผู้ประเมิน.....() ผู้วิจัย () ผู้ช่วยวิจัย

คำชี้แจง ขอให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องหลังรายการพฤติกรรมที่กำหนดให้
สถานการณ์ก่อนการทดลอง

สถานการณ์ที่ 3

เย็นวันหนึ่งขณะที่โรงเรียนใกล้จะเลิกแล้ว ดารง และอนันต์นั่งคุยกันอยู่หลังห้อง เห็นนักเรียนนั่งอยู่ที่โต๊ะเรียนจึงหันไปทักทายนักเรียนและชักชวนให้มาคุยกัน (1, 2) ดารงบอกกับนักเรียนว่าเลิกเรียนแล้วจะอยู่ซ้อมฟุตบอลก่อนเพราะได้รับคัดเลือกให้เป็นนักกีฬาฟุตบอลตัวแทนของโรงเรียนไปแข่งขันฟุตบอลที่อำเภอ (5) อนันต์บอกกับดารง และนักเรียนว่าอยากเป็นนักกีฬาฟุตบอลตัวแทนของโรงเรียนบ้าง แต่ไม่เคยได้รับคัดเลือกเลยรู้สึกผิดหวังและท้อแท้ ไม่อยากเล่นฟุตบอลอีก (6) ในขณะนั้นสมศรีกำลังทำความสะอาดห้องเรียนอยู่คนเดียว เห็นทั้งสามคนกำลังนั่งคุยกันอยู่จึงบอกให้ออกไปนอกห้องก่อนจะได้ทำความสะอาดห้องได้สะดวก (7) ดารงจึงบอกอนันต์ และนักเรียนว่า เรามาช่วยกันทำความสะอาดห้องกันดีหรือไม่ ห้องเรียนจะได้สะอาดถ้าเราช่วยกันหลาย ๆ คน (8, 9) อนันต์ชวนนักเรียนเล่นบิงปองในห้องเรียน ระหว่างที่ทั้งสองเล่นบิงปองกันวิทยาเดินเข้าพอดีโดยนักเรียนตีลูกบิงปองใส่จนหน้าเสีย (3) สมศรีเดินไปหยิบสมุดที่โต๊ะครูไปแจกให้เพื่อน ๆ และนักเรียน (4)

ข้อ	พฤติกรรมกาปฏิบัติตนกับเพื่อน	ภาษาล้อยคำ		ภาษาท่าทาง		รวม
		เหมาะสม	ต้องปรับปรุง	เหมาะสม	ต้องปรับปรุง	
1	กล่าวทักทายเพื่อน					
2	สนทนาโต้ตอบกับเพื่อน					
3	กล่าวคำขอโทษเมื่อทำให้เพื่อนเสียใจ					
4	กล่าวคำขอบคุณเมื่อเพื่อนให้ความช่วยเหลือ					
5	กล่าวคำชมเชยเมื่อเพื่อนประสบความสำเร็จ					
6	กล่าวให้กำลังใจเพื่อน					
7	แสดงกิริยาอาการที่สุภาพกับเพื่อน					
8	รับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของเพื่อน					
9	ให้ความช่วยเหลือเพื่อน					
	รวม					

แบบบันทึกพฤติกรรมการณ์ปฏิบัติตนกับเพื่อน

ชื่อ.....ชั้น.....
 ชื่อผู้ประเมิน.....() ผู้วิจัย () ผู้ช่วยวิจัย

คำชี้แจง ขอให้ท่านทำเครื่องหมาย / ลงในช่องหลังรายการพฤติกรรมที่กำหนดให้

สถานการณ์หลังการทดลอง

สถานการณ์ที่ 1

เช้าวันหนึ่งเมื่อนักเรียนเดินเข้ามาในห้องเรียนพบชาลี และยิ่งยงกำลังนั่งคุยกันอยู่
 หลังห้องเรียน (1) ชาลีหันมาเรียกนักเรียนไปคุยด้วย (2) ชาลีบอกว่าเมื่อสักครู่นี้ไปซื้อขนม
 ที่ร้านสหกรณ์มาจึงแบ่งให้ยิ่งยง และนักเรียน (4) ยิ่งยงบอกกับชาลี และนักเรียนว่าได้รับ
 คัดเลือกเป็นตัวแทนไปประกวดร้องเพลงไทยในงานวันประเพณีศึกษาที่จะถึงนี้ (5) ชาลีบอกว่า
 ร้องเพลงไม่เก่งไม่กล้าร้องเวลาออกไปหน้าชั้นรู้สึกอายเวลาโดนเพื่อนล้อ (6) ดวงแก้วเดิน
 เข้ามาบอกว่า เวรห้องน้ำชายยังไม่มีใครทำ ถ้าไม่ทำจะไปบอกครู (7) ยิ่งยงจึงบอกกับชาลี
 และนักเรียนว่าเราไปช่วยกันทำความสะอาดห้องน้ำกันดีไหม ถ้าเราช่วยกันทำห้องน้ำก็จะสะอาด
 และก็จะไม่ถูกครูทำโทษ (8, 9) แล้วทั้งสามคนก็เดินลงไปยังล้างอย่างรวดเร็ว ชูชาติเดิน
 เข้ามาอย่างรีบร้อนจึงชนกับนักเรียนที่หน้าประตู (3)

ข้อ	พฤติกรรมการณ์ปฏิบัติตนกับเพื่อน	ภาษาอ้อยคำ		ภาษาท่าทาง		รวม
		เหมาะสม	ต้องปรับปรุง	เหมาะสม	ต้องปรับปรุง	
1	กล่าวทักทายเพื่อน					
2	สนทนาโต้ตอบกับเพื่อน					
3	กล่าวคำขอโทษเมื่อทำให้เพื่อน เสียใจ					
4	กล่าวคำขอความช่วยเหลือเมื่อเพื่อนให้ ความช่วยเหลือ					
5	กล่าวคำชมเชยเมื่อเพื่อน ประสบความสำเร็จ					
6	กล่าวให้กำลังใจเพื่อน					
7	แสดงกิริยาอาการที่สุภาพกับเพื่อน					
8	รับฟังความคิดเห็นและ ข้อเสนอแนะของเพื่อน					
9	ให้ความช่วยเหลือเพื่อน					
	รวม					

แบบบันทึกพฤติกรรมการณ์ปฏิบัติตนกับเพื่อน

ชื่อ.....ชั้น.....
 ชื่อผู้ประเมิน.....() ผู้วิจัย () ผู้ช่วยวิจัย

คำชี้แจง ขอให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องหลังรายการพฤติกรรมที่กำหนดให้

สถานการณ์หลังการทดลอง

สถานการณ์ที่ 2

ตอนพักกลางวันสมชาย และสุชาติเดินเข้ามาในโรงอาหารพบนักเรียนกำลังเข้าแถวแลกช้อนอยู่ จึงเดินเข้าไปทักทาย (1) และชักชวนนักเรียนให้มารับประทานอาหารที่โต๊ะด้วยกันระหว่างรับประทานอาหารสมชายก็ชวนสุชาติและนักเรียนพูดคุยเรื่องกีฬาเอเชียนเกมส์ (2) สมชายรู้สึกหิวจึงลุกไปซื้อน้ำมา 3 แก้ว แบ่งให้สุชาติ และนักเรียนคนละแก้ว (4) สายชลเดินเข้ามาบอกกับสุชาติว่าคุณครูคัดเลือกสุชาติให้เป็นตัวแทนไปตอบปัญหาวิชา ส.ป.ช. ในงานวันประถมศึกษาแห่งชาติ (5) สมชายบอกกับสุชาติ สายชล และนักเรียนว่ารู้สึกเหนื่อยใจที่ไม่เคยได้รับคัดเลือกให้ไปประกวดอะไรเลย (6) หลังจากคุยกันสักพักหนึ่งสายชลจึงชวนสมชาย สุชาติ และนักเรียนไปเล่นฟุตบอลที่สนาม สุชาติเสนอความคิดว่าเราควรจะช่วยกันทำความสะอาดโต๊ะอาหารและช่วยกันทำความสะอาดโรงอาหารก่อนจะดีกว่า เราช่วยกันหลาย ๆ คน โรงอาหารจะได้สะอาด (8, 9) สุชาติไม่กล้าถามว่าจะกวาดได้โต๊ะจึงบอกให้สุชาติ สมชาย สายชล และนักเรียนรีบลุกออกไปจะรีบทำความสะอาดก่อนที่จะหมดเวลา (7) สายชลชวนสุชาติ สมชาย และนักเรียนไปเล่นฟุตบอลที่สนาม โดยที่รีบวิ่งไป เพราะกลัวหมดเวลาพัก ไม่ได้ดูทางจึงสะดุดประตุน้ำโรงอาหาร จนนักเรียนล้มถูกตัวสมชาย (3)

ข้อ	พฤติกรรมการณ์ปฏิบัติตนกับเพื่อน	ภาษาถ้อยคำ		ภาษาท่าทาง		รวม
		เหมาะสม	ต้องปรับปรุง	เหมาะสม	ต้องปรับปรุง	
1	กล่าวทักทายเพื่อน					
2	สนทนาโต้ตอบกับเพื่อน					
3	กล่าวคำขอโทษเมื่อทำให้เพื่อนเสียใจ					
4	กล่าวคำขอบคุณเมื่อเพื่อนให้ความช่วยเหลือ					
5	กล่าวคำชมเชยเมื่อเพื่อนประสบความสำเร็จ					
6	กล่าวให้กำลังใจเพื่อน					
7	แสดงกิริยาอาการที่สุภาพกับเพื่อน					
8	รับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของเพื่อน					
9	ให้ความช่วยเหลือเพื่อน					
รวม						

แบบบันทึกพฤติกรรมการณ์ปฏิบัติตนกับเพื่อน

ชื่อ.....ชั้น.....
 ชื่อผู้ประเมิน..... () ผู้วิจัย () ผู้ช่วยวิจัย

คำชี้แจง ขอให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องหลังรายการพฤติกรรมที่กำหนดให้

สถานการณ์หลังการทดลอง

สถานการณ์ที่ 3

เย็นวันหนึ่งในชั่วโมงสุดท้ายก่อนโรงเรียนเลิกครูประจำชั้นอนุญาตให้นักเรียนที่เป็นตัวแทนไปประกวดในงานวันประถมศึกษา ได้ฝึกซ้อม ส่วนคนที่ไม่ได้เป็นตัวแทนให้ใช้เวลาว่างทำการบ้าน และทำความสะอาดห้อง ธงชัย สกล กำลังนั่งคุยกันอยู่หลังห้องเห็นนักเรียนกำลังนั่งทำการบ้านอยู่จึงเดินเข้าไปทักทาย และชักชวนให้มาคุยด้วย (1, 2) ธงชัยถามนักเรียนว่าทำการบ้านได้หรือไม่ ถ้าทำไม่ได้จะช่วยอธิบายให้ฟัง (4) ขณะนั้นพงษ์ศักดิ์ ได้เดินเข้ามาบอกกับธงชัยว่าครูสมศรีให้มาบอกว่าธงชัยได้รับคัดเลือกให้ไปประกวดมารยาทไทยในงานวันประถมศึกษา (5) สกลบ่นรู้สึกน้อยใจที่ตนไม่ได้รับคัดเลือกให้ไปประกวดอะไรเลย (6) ขณะนั้นสายใจเดินเข้ามาบอกให้ธงชัยสกล และนักเรียนช่วยกันยกโต๊ะขึ้น (7) ธงชัยจึงบอกสกลและนักเรียนว่าเรามาช่วยกันสายใจยกโต๊ะ และทำความสะอาดห้องเรียนกันดีไหม (8, 9) ระหว่างที่กำลังทำความสะอาดกันอยู่นั้นสกลเอาจรวดที่พบไว้มานักเรียนเล่นจนพุ่งไปโดนศีรษะของสายใจ (3)

ข้อ	พฤติกรรมการณ์ปฏิบัติตนกับเพื่อน	ภาษาด้อยค่า		ภาษาทำทาง		รวม
		เหมาะสม	ต้องปรับปรุง	เหมาะสม	ต้องปรับปรุง	
1	กล่าวทักทายเพื่อน					
2	สนทนาโต้ตอบกับเพื่อน					
3	กล่าวคำขอโทษเมื่อทำให้เพื่อนเสียใจ					
4	กล่าวคำขอบคุณเมื่อเพื่อนให้ความช่วยเหลือ					
5	กล่าวคำชมเชยเมื่อเพื่อนประสบความสำเร็จ					
6	กล่าวให้กำลังใจเพื่อน					
7	แสดงกิริยาอาการที่สุภาพกับเพื่อน					
8	รับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของเพื่อน					
9	ให้ความช่วยเหลือเพื่อน					
รวม						

ภาคผนวก ข

1. โปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง
2. โปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบ

โปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง (ใช้กับกลุ่มทดลองที่ 1)

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
1	ปฐมนิเทศ	"หัวใจสัมพันธ์" ฉันและเธอ	1. เพื่อสร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้วิจัยและนักเรียนได้รู้จักคุ้นเคยกัน 2. เพื่อให้นักเรียนได้รู้จักคุ้นเคยซึ่งกันและกัน 3. เพื่อให้นักเรียนทราบจุดมุ่งหมายและวิธีการของการใช้สถานการณ์จำลองเพื่อพัฒนาการปฏิบัติตนกับเพื่อน 4. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจ วิธีดำเนินการใช้สถานการณ์จำลองจุดมุ่งหมายของการแสดงบทบาทหน้าที่ของนักเรียนตลอดจนช่วงเวลา ระยะเวลา จำนวนครั้ง และสถานที่ ที่ใช้ในการเข้าร่วมกิจกรรม 5. เพื่อให้นักเรียนทราบความหมายและความสำคัญของเพื่อนรวมทั้งการปฏิบัติตนกับเพื่อน	1. ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับความสำคัญ ของการทำ ความรู้จักซึ่งกันและกัน ระหว่างผู้วิจัยกับนักเรียนก่อนทำกิจกรรม เริ่มต้นผู้วิจัยแนะนำตนเองให้ทุกคนรู้จัก 2. ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกิจกรรมสร้างความคุ้นเคย โดยใช้กิจกรรม "หัวใจสัมพันธ์ฉันและเธอ" โดยมีวิธีการเล่นดังนี้ 2.1 ผู้วิจัยแจกชิ้นส่วนของหัวใจให้กับนักเรียนคนละ 1 ชิ้น 2.2 ผู้วิจัยอธิบายวิธีการเล่นเกม ว่าภายในเวลา 5 นาที ให้นักเรียนค้นหาหัวใจของตนเอง ที่มีชิ้นส่วนของหัวใจ ส่วนที่หายไปของตนเอง มาประกอบเข้าเป็นรูปหัวใจที่สมบูรณ์ เมื่อหาเจอแล้ว ให้นำลงเป็นคู่ ๆ จากนั้นให้ผลัดกันซักถาม ในเรื่องต่อไปนี้ คือ ชื่อ ชื่อเล่น อายุ กีฬาที่ชอบ งานอดิเรก ฯลฯ ให้นักเรียนพยายามหาข้อมูลจากเพื่อนให้ได้มากที่สุด จากนั้นให้ออกมารายงานให้เพื่อน

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
				ฟังทีละคู่ พลัดกันแนะนำจนครบ แล้ว ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันสรุป จุดมุ่งหมายของกิจกรรมนี้และ ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมว่ากิจกรรมนี้มี จุดมุ่งหมายเพื่อให้นักเรียน ที่ไม่เคยรู้จักกันมาก่อนได้ทำความ รู้จักกันเองและแนะนำเพื่อน คนอื่น ๆ รู้จัก 3. ผู้วิจัยอธิบายรายละเอียด เกี่ยวกับความมุ่งหมายวันเวลา และวิธีดำเนินการของการใช้ สถานการณ์จำลอง บทบาทหน้าที่ ของนักเรียนในการเข้าร่วม กิจกรรม 4. ผู้วิจัยอธิบายความหมาย และ ลักษณะของการปฏิบัติตนกับเพื่อน และ เปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม ข้อสงสัย
2	การกล่าว ทักทายเพื่อน ด้วยกิริยา วาจาที่ เหมาะสม	"เพื่อนรัก ทักทายกัน"	เพื่อให้นักเรียนรู้และ รู้จักใช้วาจาและถ้อยคำ สุกภาพกับเพื่อนในการ กล่าวทักทายเพื่อน	ในการใช้สถานการณ์จำลอง ครั้งที่ 2 - 11 มีวิธีดำเนินการ เป็นขั้นตอนทุกครั้งดังนี้

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
3	การสนทนา โต้ตอบกับ เพื่อนด้วย กิริยาวาจา ที่เหมาะสม	"สนทนาวาจา" ไพเราะ	เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้ และรู้จักใช้วาจาและ ถ้อยคำที่สุภาพในการ สนทนาโต้ตอบกับเพื่อน	1. <u>ขั้นเตรียมการ</u> ผู้วิจัยนำเข้าสู่บทเรียนที่แจ้ง วัตถุประสงค์ของการใช้ สถานการณ์จำลอง ให้ นักเรียนทราบเล่าเรื่อง ของ สถานการณ์จำลองที่นำมาใช้ จากนั้น นักเรียนและผู้วิจัยช่วยกัน เลือกผู้แสดงบทบาท
4	การรู้จัก กล่าวคำ ขอโทษ เมื่อ ทำให้เพื่อน เสียใจ	"ขอภัยไม่ได้" เจตนา	เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้ และรู้จักกล่าวคำขอโทษ เมื่อทำให้เพื่อนเสียใจ	2. <u>ขั้นดำเนินการ</u> นักเรียนแสดงบทบาทไปตา ลำดับเหตุการณ์ที่เตรียมไว้ใช้ เวลาประมาณ 10 - 15 นาที
5	การรู้จัก กล่าวคำ ขอบคุณ เมื่อ เพื่อนให้ ความช่วยเหลือ	"น้ำใจของ" เพื่อน	เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้ และรู้จักกล่าวคำขอบคุณ เมื่อเพื่อนให้ความ ช่วยเหลือ	3. <u>ขั้นวิเคราะห์และอภิปราย</u> ผู้วิจัยให้นักเรียนวิเคราะห์ บทบาทที่แสดงในขณะปฏิบัติ กิจกรรมและแลกเปลี่ยน ประสบการณ์

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
6	การรู้จัก กล่าวคำ ชมเชยเมื่อ เพื่อนประสบ ความสำเร็จ	"ความสำเร็จ ของเพื่อน"	เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้ การรู้จักกล่าวคำชมเชย เมื่อเพื่อนประสบความสำเร็จ	4. <u>ขั้นสรุป</u> นักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่ นักเรียนได้เรียนรู้ และ ข้อคิดที่ได้รับจากการใช้สถานการณ์ จำลองและผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม
7	การรู้จัก กล่าวให้ กำลังใจ เพื่อน	"กำลังใจให้ เธอ"	เพื่อให้นักเรียนรู้จักพูด ให้กำลังใจเพื่อนเมื่อ เพื่อนไม่กล้าแสดงออก มีความประหม่า เจริญอายุ	
8	การแสดง กิริยาวาจา สุภาพกับ เพื่อน	"อย่าแกล้ง กันนะ"	เพื่อให้นักเรียนรู้จักใช้ กิริยาท่าทางที่สุภาพกับ เพื่อน	
9	การรับฟัง ความคิดเห็น และข้อเสนอ แนะของ เพื่อน	"ฟังฉันนิด มองฉันหน่อย"	เพื่อให้นักเรียนรู้จักรับ ฟังความคิดเห็นและข้อ เสนอแนะของเพื่อนด้วย การมองและฟัง อย่าง ตั้งใจและไม่พูดแทรกขณะที่เพื่อนพูด	

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
10	การให้ความช่วยเหลือเพื่อนในการทำงานร่วมกัน	"ช่วยกันหน่อย"	เพื่อให้นักเรียนรู้จักให้ความช่วยเหลือเพื่อนในการทำงานร่วมกัน	
11	การปฏิบัติตนกับเพื่อนด้านการใช้วาจา ถ้อยคำ และ กิริยาท่าทาง ที่สุภาพกับเพื่อน	"แก้ไขหน่อย"	เพื่อให้นักเรียนรู้จักการปรับปรุงตนเองในการปฏิบัติตนกับเพื่อนทั้งด้านวาจา และถ้อยคำ และด้านกิริยาท่าทาง	
12	ปัจฉิมนิเทศ	"คำสัญญา"	1. เพื่อให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง 2. เพื่อให้นักเรียนนำประโยชน์ที่ได้รับ จาก สถานการณ์จำลองไปใช้ในการปฏิบัติตนกับเพื่อนในชีวิตประจำวัน	1. ผู้วิจัยสนทนากลุ่มถึง ประสิทธิภาพที่ได้รับจากการเข้าร่วมโปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง 2. ผู้วิจัยให้นักเรียน ช่วยกันสรุป ประโยชน์ ที่ได้รับจากการปฏิบัติตนกับเพื่อนในชีวิตประจำวัน 3. ผู้วิจัยสรุปผล การเข้าร่วม โปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลองที่มีต่อการปฏิบัติตนกับเพื่อน

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
				4. ผู้วิจัยให้นักเรียน ยืนจับมือเป็นวงกลมแล้วผู้วิจัย เปิดเพลง คำสัญญาพร้อมทั้งให้นักเรียน ร่วมกันร้องเพลง 5. ผู้วิจัยกล่าวขอขอบคุณนักเรียน และกล่าวปิดการเข้าร่วม โปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลองที่มีต่อการปฏิบัติตนกัน เพื่อน

โปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง

ครั้งที่ 1

<u>หัวข้อเรื่อง</u>	ปฐมนิเทศ
<u>ชื่อกิจกรรม</u>	"หัวใจสัมพันธ์กันและเธอ"
<u>เวลา</u>	50 นาที
<u>จุดมุ่งหมาย</u>	1. เพื่อสร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้วิจัยและนักเรียน 2. เพื่อให้นักเรียนได้รู้จักคุ้นเคยซึ่งกันและกัน 3. เพื่อให้นักเรียนทราบจุดมุ่งหมายและวิธีการของการใช้สถานการณ์จำลอง 4. เพื่อให้นักเรียนทราบความหมายและความสำคัญของการปฏิบัติกับเพื่อน
<u>สถานที่</u>	ห้องแนะแนว
<u>สื่อที่ใช้</u>	กระดาษแข็งตัดเป็นรูปหัวใจ

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับ ความสำคัญของการทำความรู้จักซึ่งกันและกันระหว่างผู้วิจัยกับนักเรียนก่อนทำกิจกรรมเริ่มต้นด้วย ผู้วิจัยแนะนำตนเองให้ทุกคนรู้จัก
2. ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกิจกรรมสร้างความคุ้นเคยโดยใช้กิจกรรม "หัวใจสัมพันธ์กันและเธอ" โดยมีวิธีการเล่นดังนี้
 - 2.1 ผู้วิจัยแจกชิ้นส่วนของหัวใจให้นักเรียนคนละ 1 ชิ้น
 - 2.2 ผู้วิจัยอธิบายวิธีการเล่นเกมสว่าภายในเวลา 5 นาที ให้นักเรียนค้นหาคู่หัวใจของตนเองมาประกอบเข้าเป็นรูปหัวใจที่สมบูรณ์ เมื่อหาเจอแล้วให้นั่งเป็นคู่ ๆ จากนั้นให้ผลัดกันซักถามในเรื่องต่อไปนี้ คือ ชื่อ ชื่อเล่น อายุ กีฬาที่ชอบ งานอดิเรก ฯลฯ ให้นักเรียนพยายามหาข้อมูลจากเพื่อนให้ได้มากที่สุด จากนั้นออกมารายงานให้เพื่อนฟังทีละคู่ ผลัดกันแนะนำ เมื่อแนะนำครบแล้วผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปจุดมุ่งหมาย เพื่อให้นักเรียนที่ไม่เคยรู้จักกันมาก่อนได้ทำความรู้จักกันเอง และแนะนำเพื่อนคนอื่น ๆ รู้จักด้วย
3. ผู้วิจัยอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับความมุ่งหมาย วัน เวลา และวิธีดำเนินการของการใช้สถานการณ์จำลอง บทบาทและหน้าที่ของนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรม

4. ผู้วิจัยอธิบายความหมายและความสำคัญของการปฏิบัติตนกับเพื่อน และ เปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัย

5. ผู้วิจัยนัดหมายสถานที่ วัน เวลาที่จะพบเพื่อนร่วมกิจกรรมในครั้งต่อไป

การประเมินผล

1. ประเมินจากการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมของนักเรียน
2. ประเมินจากการซักถาม การตอบคำถาม และการสรุปของนักเรียน



โปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง

ครั้งที่ 2

- หัวข้อเรื่อง** การกล่าวทักทายเพื่อนด้วยถ้อยคำสุภาพที่เหมาะสม
- ชื่อกิจกรรม** "เพื่อนรักทักทายกัน"
- เวลา** 50 นาที
- จุดมุ่งหมาย** เพื่อให้ให้นักเรียนเรียนรู้และรู้จักใช้วาจาและถ้อยคำสุภาพกับเพื่อนในการกล่าวทักทายเพื่อน
- สื่อที่ใช้**
1. เอกสารประกอบการใช้สถานการณ์จำลองเรื่อง "เพื่อนรักทักทายกัน"
 2. วัสดุที่ใช้ประกอบการแสดงบทบาท เช่น โຕ้ะ เก้าอี้

วิธีดำเนินการ

1. **ขั้นเตรียมการ**
ผู้วิจัยนำเข้าสู่บทเรียนชี้แจงวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้นักเรียนรู้ เล่าเรื่องสถานการณ์จำลองเรื่อง "เพื่อนรักทักทายกัน" จากนั้นนักเรียนและผู้วิจัยช่วยกันเลือกผู้แสดงบทบาท
2. **ขั้นดำเนินการ**
นักเรียนแสดงบทบาทไปตามสถานการณ์จำลองเรื่อง "เพื่อนรักทักทายกัน" ตามลำดับ เหตุการณ์ที่เตรียมไว้สำหรับนักเรียนที่ไม่แสดงให้ตั้งใจดู
3. **ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล**
ผู้วิจัยให้นักเรียนวิเคราะห์บทบาทที่แสดง ในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมและแลกเปลี่ยนประสบการณ์
4. **ขั้นสรุป**
นักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่นักเรียนได้เรียนรู้ และข้อคิดที่ได้รับจากการใช้สถานการณ์จำลอง แล้วผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

1. สังเกตการแสดงของนักเรียน
2. สังเกตการตอบคำถาม การอภิปรายและสรุปของนักเรียน



เอกสารประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง

ครั้งที่ 2

เรื่อง การกล่าวทักทายเพื่อนด้วยกิริยาวาจาที่เหมาะสม

"เพื่อนรักทักทายกัน"

เช้าวันหนึ่ง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ต่างก็เดินทางมาโรงเรียนแต่เช้า สุชาติ ก็เป็นคนหนึ่งที่มาโรงเรียนแต่เช้า เอากระเป๋าไปเก็บที่โต๊ะเรียน พบ ทศนัย ่องอาจ และ ปรีชา กำลังจับกลุ่มคุยกันที่หลังห้องเรียนอย่างสนุกสนาน ปรีชาหันมาเห็นสุชาติจึงกล่าวทักทาย ด้วยใบหน้าที่ยิ้มแย้มแจ่มใส แล้วเรียกสุชาติให้มาคุยด้วย สุชาติหันมากล่าวทักทายตอบ แล้วจึง เดินเข้าไปคุยกับเพื่อน ๆ ในกลุ่ม เพื่อน ๆ ต่างก็ยินดีที่จะให้สุชาติเข้ามาคุยด้วย เพราะสุชาติ เป็นคนที่คุยสนุกสนาน เป็นคนร่าเริง และอารมณ์ดี พูดจาสุภาพ และไม่เคยแกล้งเพื่อน เข้ากับ เพื่อน ๆ ได้ ระหว่างที่ทุกคนกำลังคุยกันอย่างสนุกสนาน อาพลซึ่งเป็นคนที่นิสัยเอาแต่ใจ ตนเอง โผงผาง พูดจาไม่สุภาพ และชอบล้อชื่อพ่อแม่เพื่อน โดยเฉพาะกับเพื่อนผู้หญิง จะไม่มี ใครพูดคุย และเล่นกับอาพล เพราะถูกอาพลล้อชื่อพ่อแม่ และโดนอาพลแกล้งเป็นประจำ แม้แต่ เพื่อนผู้ชายบางคนก็ไม่อยากเล่น และพูดคุยกับอาพล ดังนั้นเมื่ออาพลเดินเข้ามาในห้องเรียน แล้วกล่าวทักทายทศนัย ่องอาจ ปรีชา และสุชาติ ที่กำลังคุยกันอยู่ แต่ก็ไม่มีใครกล่าวทักทาย ตอบ ทุกคนต่างก็เมินเฉยและไม่หันมาคุยกับอาพล เพราะไม่ชอบนิสัยของอาพล และคำพูดที่ อาพลกล่าวทักทายเพื่อน ทุกคนจึงคุยกันต่อไป โดยไม่หันมาสนใจอาพล อาพลเริ่มรู้สึกตัวว่า ตลอดเวลาที่เขาพยายามจะทักทาย และพูดคุยกับเพื่อน ๆ คนใดก็ตาม ก็ไม่มีใครอยากจะคุยด้วย เพื่อน ๆ ต่างก็พากันเมินเฉย ไม่ให้เข้ากลุ่มด้วย เวลาเล่นก็ไม่มีใครชวนเล่น เวลาครูสั่งทำ งานกลุ่มก็ไม่มีใครเลือกเข้าทำงานกลุ่มด้วย อาพลเริ่มรู้สึกตัวว่าเขา กำลังจะถูกเพื่อนทอดทิ้ง ให้อยู่คนเดียว เขารู้สึกเหงาและว่าเหว่ เพื่อนต่าง ๆ ก็พากันไปเล่นที่สนามกีฬาอย่างสนุกสนาน แต่อาพลนั่งซึมอยู่คนเดียวในห้องเรียน ขณะนั้นครูชยุตราซึ่งเป็นครูประจำชั้นเดินเข้ามาใน ห้องเรียน เพื่อตรวจความเรียบร้อยของห้องเรียน เห็นอาพลมีท่าทางซึมผิดปกติใบหน้าเศร้าหมอง จึงเดินเข้าไปทักทายอาพลและถามทุกข์สุขของอาพล อาพลเล่าความจริงให้ครูชยุตราฟัง ครูชยุตรา จึงพูดให้กำลังใจให้อาพลพยายามปรับปรุงตนเอง เพื่อที่จะได้รับการยอมรับจากเพื่อน ๆ อาพลรู้สึก

สบายใจขึ้น หลังจากได้พูดคุยและได้รับกำลังใจจากครูชยุตราประกอบด้วยความอ่อนโยน ความเมตตา และความจริงใจของครูที่มีต่อลูกศิษย์ จึงเป็นกำลังใจให้อาพลพร้อมที่จะปรับปรุงตนเองเพื่อที่จะให้เพื่อนยอมรับเข้ากลุ่มในที่สุดอาพลก็พยายามปรับปรุงตนเอง เลิกทำนิสัยแบบเดิม ที่เพื่อน ๆ ไม่ชอบ เพื่อน ๆ จึงยอมให้อภัยและยอมรับเข้ากลุ่ม อาพลรู้สึกมีความสุข เพราะไม่ถูกเพื่อน ๆ ทอดทิ้งอีกต่อไป ครูชยุตรารู้สึกดีใจไปด้วยที่ลูกศิษย์ทุกคนรักใคร่สามัคคีกลมเกลียวกันดี



สถานการณ์จำลองเรื่อง "เพื่อนรักทักทายกัน"

ฉากที่ 1 ในห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

บรรยาย : เข้าวันหนึ่งนักเรียนชั้นประถมปีที่ 6 ต่างก็เดินทางมาโรงเรียนแต่เช้า สุชาติเดินเข้ามาเอากระเป๋าเก็บไว้ที่โต๊ะเรียน พบทัศนัย องอาจ ปรีชา นั่งคุยกันอยู่หลังห้องเรียน

ทัศนัย : สวัสดีครับองอาจ เมื่อเช้านี้ขี่จักรยานมาโรงเรียนหนาวไหม

องอาจ : สวัสดีครับ ทัศนัย หนาวมากจนจะแข็งเป็นหุ่นอยู่แล้วนะ เนี่ย แล้วเธอล่ะปรีชาสบายดีหรือเปล่า

ปรีชา : เราสบายดีอยู่แล้ว กินอิ่ม นอนหลับ โดยเฉพาะหน้าหนาว อากาศหนาว เราไม่อยากจะลุกจากที่นอนเลย แต่แม่ปลุกทุกวัน กลัวจะมาโรงเรียนสาย

องอาจ : หน้าหนาวอากาศบ้านเราหนาวกว่าในเมืองอีกนะ เธอว่าเพราะอะไรปรีชา

ปรีชา : เพราะว่าบ้านเราเป็นชนบทมีเขาล้อมรอบมีต้นไม้เยอะแยะ อากาศก็เลยหนาวกว่าในเมืองไง แต่อากาศก็บริสุทธิ์ดีนะ

ทัศนัย : เวลาหน้าหนาวหมอกจะลงเหมือนกับเมืองเหนือเลย แล้วเมื่อเช้าที่เธอมาโรงเรียนเธอลืมอะไรมา รีบเล่าล่ะปรีชา

ปรีชา : ไม่เห็นลืมอะไรเลย แม่เราคอยเตือนเสมอว่าก่อนออกจากบ้านอย่าลืมของต่าง ๆ แล้วเราจะลืมอะไรล่ะ

ทัศนัย : เราว่าเธอลืมแน่ ๆ นึกดี ๆ ซิ

ปรีชา : ไม่เห็นจะลืมอะไรเลยนี่

ทัศนัย : ก็ลืมตาไถ่ล่ะ หรือเธอจะเถียงว่าเธอไม่ลืมตามมาโรงเรียน

องอาจ : เล่นมุขแต่เช้าเชียวนะทัศนัย สงสัยเธอจะตลกมากไปหน่อย เตียวเราก็ตั่งฉายาให้เธอว่า "ทัศนัย เชื้อยิ้ม" เลย เพราะพูดทีไร เพื่อน ๆ ต้องขำกลิ้งทุกทีที่ไหนมีเธอที่นั่นมีเสียงหัวเราะ แต่เราว่าบางครั้งตลกไปนิดนะ เก๊ามากไปหน่อยด้วย

- ทัศนัย : แต่เราว่าฝีมือเรายังอ่อนสู้สุชาติไม่ได้หรอก รายนั้นนะเขามีมุขเยอะ คารมดี จับไม่ได้ไล่ไม่ทัน มีคำถามเต็ดมาทนายพวกเราจนหมดทุกที จำได้ไหม คราวก่อน เขาถามพวกเราว่า "ปลาอะไร กินเหยื่อตอนตี 4" เรายังตอบไม่ได้เลย แล้วเธอรู้ไหมล่ะ" ปลาอะไรที่กินเหยื่อตอนตี 4"
- องอาจ : เรายังนึกไม่ออกเลย เธอละปริชานึกออกไหม
- ปริชา : ขอเวลาใช้หมองนั่งสมาธิแบบอภิวังก่อนนะแล้วจะบอก

บรรยาย : ขณะที่ทัศนัย องอาจ และปริชา กำลังคุยกันอยู่นั้น ปริชาหันไปเห็นสุชาติ จึงกล่าว ทักทายนสุชาติ และเรียกมาคุยด้วย สุชาติหันมากล่าวทักทายน ตอนและเข้าไปคุยกับ เพื่อน ๆ ในกลุ่ม

- ปริชา : หวัดดีครับสุชาติ มานี้น้อยน่ะอยากคุยด้วย เพื่อน ๆ ต้องการตัวบุคคลสำคัญอยู่พอดี
- สุชาติ : ใครบอกว่าหวัดดีละ เป็นที่ไร น้าฉุกไหล โอจามทุกที ไม่เห็นหวัดดีเลย ไวร้สวายร้ายนะเป็นที่ไรก็เชื่อไวร้สวายร้าย ติดกันงอมแงมเลย
- ปริชา : เล่นมุขอีกแล้วนะ เรายอมแพ้เธอแล้วละ ต้องพูดสวัสดีครับใช้ไหม ไม่ใช่หวัดดี
- สุชาติ : ใช่แล้วละ ภาษาไทย ต้องใช้ให้เป็น จึงจะไม่ล้ำสมัย
- ทัศนัย : มีคนเขาบอกว่าเธอมุขเยอะ คารมดี รู้สึกว่าเราจะมีคู่แข่งเพิ่มอีก 1 คน แล้วฉันนะ
- สุชาติ : คู่แข่งอะไรกันล่ะ เราก็เพื่อนกันไม่ใช่หรอ
- ทัศนัย : ก็คู่แข่งชายห้าวเราะเงิ วันก่อนที่เธอถามพวกเราว่า ปลาอะไรกินเหยื่อตอนตี 4 ใคร ๆ ก็นึกไม่ออก โหนเธอลองเฉลยซิว่าปลาอะไร
- สุชาติ : ไม่เห็นจะต้องคิดมากเลย ก็ปลาตีนเข้าไ้งล่ะ
- ทัศนัย : โธ่นี้กว่าปลาอะไร มัวคิดอยู่ตั้งนาน แล้วเธอว่า ปลาอะไรอยู่บนฟ้าล่ะ
- ปริชา : ปลาดาวมั้ง
- องอาจ : ปลาอินทรี
- สุชาติ : ของกล้วย ๆ ก็ปากฉลามันเป็นเมมไ้งล่ะ
- ทัศนัย : ใช่แล้ว เธอนี้ รู้ทันนะ

สุชาติ : มันอะไรเอ๋ยสีแดง

องอาจ : มันเทศมัน

ปรีชา : ไม่รู้ว่ามันอะไรสีแดง ไม่เคยเห็น

ทัศนัย : แล้วมันอะไรล่ะ สีแดง

สุชาติ : ก็มันคือแตงโมไงล่ะ จริงมะมันคือแตงโม

บรรยาย : ขณะที่เพื่อน ๆ กำลังจับกลุ่มคุยกันอย่างสนุกสนาน อ๋พลเดินเข้ามาในห้องเรียน แล้วหันมาทักทายทัศนัย องอาจ ปรีชา สุชาติ แต่เพื่อนทุกคนต่างก็เมินเฉยและไม่มีใครหันมาคุยกับอ๋พล

อ๋พล : เฮ้ย! พวกเอ็งกำลังทำอะไรกันอยู่วะ แค้นทำเป็นหยิ่ง พุดด้วยก็ไม่พุดด้วย เออ! จาไว้ทีหลังข้าจะไม่ทักพวกเอ็งอีก คอยดูก็แล้วกัน (หันไปเตะเก้าอี้ด้วยความโมโห)

บรรยาย : องอาจ หันไปคุยกับเพื่อน ๆ ในกลุ่มและขอความคิดเห็นจากเพื่อน ๆ เกี่ยวกับพฤติกรรมของอ๋พล ทุกคนมีความคิดเห็นตรงกันว่าจะไม่ยอมรับอ๋พลเข้ากลุ่มจะไม่พุดคุย ไม่เล่นกับอ๋พลจนกว่าจะปรับปรุงตนเอง แล้วทั้งหมดก็พากันลงไปเล่นที่สนามกีฬา

องอาจ : ก็ทำนิสัยแบบนี้ พุดจาแบบนี้ ใครอยากจะพุดด้วย เธอว่าจริงไหม

ทัศนัย : พุดจาที่ไม่เพราะแล้วยังพาลขี่โมโหอีก ไม่อยากคุยด้วยหรอก

ปรีชา : เราว่าเราอย่าไปสนใจคนแบบนี้เลย อีกหน่อยไม่มีใครคบด้วย แล้วจะรู้สึกตัวว่าการที่ถูกเพื่อนทอดทิ้งให้อยู่คนเดียว และรสชาติของความเหงา ว่าเหว เป็นอย่างไร

สุชาติ : เราว่าพวกเราควรให้โอกาสเขาดีไหมถ้าเขารู้สึกตัวว่าเขาทำอะไรกับเพื่อน ๆ ไว้บ้าง และเพื่อนไม่ชอบ และถ้าเขาให้โอกาสตัวเองรู้จักปรับปรุงตัวใหม่จนกว่าจะดีขึ้นแล้วเราก็คยอมรับเขาดีไหมล่ะ เขาก็คือเพื่อนคนหนึ่งของเราเหมือนกันนะ การให้โอกาสคนที่หลงผิด เป็นสิ่งที่ดีนะ คุณครูเคยสอนไว้

ปรีชา : เราก็คงเห็นด้วย ทัศนัยล่ะ เธอเห็นด้วยไหม

ทัศนัย : เราเห็นด้วย

องอาจ : เราก็เห็นด้วยนะ ถ้าทุกคนเห็นด้วยก็ดีแล้วนะ ให้โอกาสเขาปรับตัวเองซะใหม่ แล้วพวกเราก็ค่อยยอมรับเขา เราจะได้มีเพื่อนเล่น เพื่อนคุย เยอะ ๆ ตอนนี้เราไปเล่นที่สนามกันเถอะ

บรรยาย : เมื่อทัศนัย องอาจ ปรีชา และสุชาติ ลงไปเล่นที่สนามกีฬาอาพล เริ่มรู้สึกตัวว่า เขากำลังถูกเพื่อนทอดทิ้งให้อยู่โดดเดี่ยว เขารู้สึกเหงาและว่าเหว่ นั่งซึมอยู่ในห้องคนเดียว ครูชยุตราซึ่งเป็นครูประจำชั้นเดินเข้ามาในห้องเรียนเพื่อตรวจความเรียบร้อยของห้องเรียน เห็นอาพลมีท่าทางซึมผิดปกติ ไปหน้าเส้าหมอง จึงเดินเข้าไปทักทายอาพล

ครูชยุตรา : สวัสดีจ้ะ! อาพล ไม่สบายรึเปล่าจ้ะ มีเรื่องอะไรไม่สบายใจหรือเปล่า เล่าให้ครูฟังบ้างจ้ะ

อาพล : ครูครับ ทำไม เพื่อน ๆ ไม่อยากคบกับผม ไม่คุยไม่เล่นกับผม ทั้ง ๆ ที่ผมก็อยากคุยกับเขา

ครูชยุตรา : อาพลรู้สึกอย่างไรจ้ะที่เพื่อน ๆ ไม่คุยไม่เล่นด้วย

อาพล : ครั้งแรกผมรู้สึกโกรธและโมโหพวกเขามากที่ทำไมเป็นหยิ่ง ผมพูดกับเขา แล้วเขาไม่ยอมพูดด้วย ต่อมาผมเริ่มรู้สึกว่าเป็นเพราะผมทำอะไรที่เพื่อนไม่ชอบรึเปล่า พวกเขาดึงไม่คุยกับผมและเล่นกับผม

ครูชยุตรา : อาพลคิดว่าสาเหตุที่เพื่อนไม่ยอมคุยและเล่นด้วย เพราะอาพลทำอะไรที่เพื่อนไม่ชอบและไม่ยอมรับ

อาพล : ใช่ครับ ! ผมคิดว่าอย่างนั้น

ครูชยุตรา : ลองทบทวนดูซิจ้ะว่าสิ่งที่อาพลทำไปแล้วเพื่อนไม่ชอบ มีอะไรบ้าง

อาพล : ผมคงพูดจาไม่เพราะ ทักทายไม่เป็น ล้อชื่อพ่อแม่เพื่อนก็เลยไม่ชอบ แต่ผมเห็นว่าวัยเดียวกัน พูดจាកันแบบเป็นกันเอง ผมพูดจาเพราะ ๆ ไม่เป็น กิริยาท่าทางผมเป็นคนโผงผางด้วยครับ

ครูชยุตรา : ถ้าเช่นนั้นอำพลควรจะทำอย่างไรต่อไปจึงจะทำให้เพื่อน ๆ ยอมรับ

อำพล : ผมควรจะปรับปรุงตนเอง พุดกับเพื่อนดี ๆ เลิกล้อชื้อพ่อแม่เพื่อน ไม่เกร
ไม่แกล้งเพื่อน สิ่งไหนที่เพื่อนไม่ชอบผมจะไม่ทำอีกแล้วครับ ผมไม่อยากถูกเพื่อน
ทอดทิ้ง ต่อไปนี้ผมจะปรับปรุงตนเองซะใหม่ ใช้นิยามครับครู

ครูชยุตรา : ดีมากจ้ะอำพล ครูดีใจที่คิดได้ ครูจะขอเอาใจช่วยให้อำพลทำให้สำเร็จ เป็นที่รัก
ของเพื่อน ๆ นะ ครูจะดีใจมาก ๆ ถ้าเห็นลูกศิษย์ของครูทุกคนในชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 6 รักใคร่ กลมเกลียว และสามัคคีกันตลอดไป เอาละอำพลเลิกขี้มได้แล้วนะ
ลงไปเล่นกับเพื่อน ๆ พยายามทำดูนะ

อำพล : ขอบคุณครับคุณครู ผมจะทำให้ได้ครับ ผมสัญญา



โปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง

ครั้งที่ 3

- หัวข้อเรื่อง** การสนทนาโต้ตอบกับเพื่อนด้วยกิจรวิวาจาที่เหมาะสม
- ชื่อกิจกรรม** "สนทนาวาจาไพเราะ"
- เวลา** 50 นาที
- จุดมุ่งหมาย** เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้และรู้จักใช้วาจาและถ้อยคำสุภาพในการสนทนาโต้ตอบกับเพื่อน
- สื่อที่ใช้**
1. เอกสารประกอบการใช้สถานการณ์จำลองเรื่อง "สนทนาวาจาไพเราะ"
 2. วัสดุที่ใช้ประกอบการแสดงบทบาท เช่น โต้ะ แก้ว ลูกลอยเล่นบอล

วิธีดำเนินการ

1. **ขั้นเตรียมการ**
 ผู้วิจัยนำเข้าสู่บทเรียนชี้แจงวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้นักเรียนเรียนรู้ เล่าเรื่องสถานการณ์จำลองเรื่อง "สนทนาวาจาไพเราะ" จากนั้นผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันเลือกผู้แสดงบทบาท
2. **ขั้นดำเนินการ**
 นักเรียนแสดงบทบาทไปตามสถานการณ์จำลองเรื่อง "สนทนาวาจาไพเราะ" ตามลำดับ เหตุการณ์ที่เตรียมไว้สำหรับนักเรียนที่ไม่แสดงให้ตั้งใจดู
3. **ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล**
 ผู้วิจัยให้นักเรียนวิเคราะห์บทบาทที่แสดง ในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมและแลกเปลี่ยนประสบการณ์
4. **ขั้นสรุป**
 นักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่นักเรียนได้เรียนรู้ และข้อคิดที่ได้รับจากการใช้สถานการณ์จำลอง และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

1. สังเกตการแสดงของนักเรียน
2. สังเกตการตอบคำถาม การอภิปรายและการสรุปของนักเรียน



เอกสารประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง

ครั้งที่ 3

เรื่อง การสนทนาโต้ตอบกับเพื่อนด้วยกิริยา วาจาที่เหมาะสม

"สนทนา วาจา ไพเราะ"

ในตอนเช้าของการเปิดภาคเรียนวันแรก นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ต่างก็ทยอยกันเข้ามาในห้องเรียนเพื่อเอากระเป๋าไปเก็บไว้ที่โต๊ะ นักเรียนกลุ่มหนึ่งประกอบด้วย ยืนยง นพพร ขจรศักดิ์ จับกลุ่มคุยกันอยู่ที่โต๊ะ ต่างก็ถามถึงการใช้เวลาว่างในช่วงปิดภาคเรียน นพพรเล่าว่าช่วยมารดาเก็บผักไปขายในตลาดที่ยังงบบ่นว่าเบื่อไม่อยากจะอยู่บ้าน เพราะถูกมารดาใช้ทำงาน บิดาตีเมื่อก่อนแล้วทะเลาะกับมารดา และตนยังถูกดูด้วยส่วนขจรศักดิ์เล่าว่าตนใช้เวลาในการขับรถจักรยานยนต์แข่งกับเพื่อนในช่วงปิดภาคเรียนเพราะชอบขับรถจักรยานยนต์มาก นพพรจึงเตือนขจรศักดิ์ว่าอย่าประมาท อย่าขับเร็วจะเป็นอันตรายถึงชีวิต แต่ขจรศักดิ์ก็ไม่เชื่อฟังหลังจากนั้นทั้งสามคนจึงชวนกันไปเล่นวอลเลย์บอลที่สนาม เมื่อไปถึงสนามทั้งสามคนพบว่ามีเพื่อนอีกกลุ่มหนึ่งประกอบด้วย สุนทร วาที และวาทการ กำลังเล่นวอลเลย์บอลอยู่ที่สนาม ขจรศักดิ์ทำท่าทางวางอำนาจและใช้คำพูดที่ไม่สุภาพกับกลุ่มของสุนทร นพพรและยืนยงจึงเตือนขจรศักดิ์ให้พูดกับสุนทรและเพื่อนๆ ด้วยคำพูดที่สุภาพและไพเราะจึงจะได้รับการยอมรับจากเพื่อน ๆ ให้ออกมาเล่นด้วย แต่ขจรศักดิ์ไม่ฟังคำแนะนำจึงยืนรออยู่ข้างสนาม นพพรและยืนยงจึงเดินเข้าไปขอโทษสุนทรและเพื่อนๆ โดยใช้คำพูดและแสดงท่าทางที่สุภาพในเชิงขออภัย สุนทรเห็นว่าทั้งสองคนพูดจาไพเราะน่าฟังดี จึงให้อภัยและยอมให้ทั้งสามคนไปเล่นด้วย นพพรและยืนยงจึงเดินเข้าไปหาขจรศักดิ์ที่ยืนรออยู่ข้างสนามด้วยสีหน้าที่เศร้าหมองเพราะกลัวว่าเพื่อนๆ จะไม่ยอมให้ตนเล่นด้วย นพพรและยืนยงจึงพูดให้กำลังใจขจรศักดิ์ ทั้งสองคนได้พูดให้ข้อคิดเกี่ยวกับ "การพูด" จนขจรศักดิ์เข้าใจและรับปากกับเพื่อนๆ ว่าจะพยายามปรับปรุงตนเองในเรื่องการพูด เพื่อให้เพื่อนๆ ยอมรับตน นพพรและยืนยงจึงกล่าวชมเชยและให้กำลังใจแก่ขจรศักดิ์ จากนั้นทั้งสามคนจึงชวนกันไปเล่นวอลเลย์บอลที่สนามกันต่อไป

สถานการณ์จำลองเรื่อง "สนทนาวาจาเพราะ"

ฉาก ในห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

- บรรยาย : ตอนเช้าของการเปิดภาคเรียนวันแรก นักเรียนต่างก็ทยอยกันเข้ามาในห้องเรียนเพื่อเอากระเป๋าไปเก็บไว้ที่โต๊ะแล้วจับกลุ่มคุยกันหลังจากไม่ได้พบปะเจอหน้ากันหลายวัน
- ยิ่งยง : จร...ปิดเทอมเอ็งไปทำอะไรมาวะ ตัวค้ำน้ำหนักเลย
- นพพร : ข้าก็ช่วยแม่ข้าเก็บผักไปขายที่ตลาดนะซี แล้วเอ็งละ ปิดเทอมเอ็งทำอะไร
- ยิ่งยง : ปิดเทอมข้าเบื่อน้ำดูเลย ไม่อยากอยู่บ้านหรอก แม่ชอบใช้ข้าทำงาน ส่วนพ่อข้าไปกินเหล้าที่ตลาด เมากลับมาอาละวาด ทะเลาะกับแม่ข้า แถมยังมาด่าข้าอีก ข้าอยากให้เปิดเทอมเร็วๆ จะได้มาเจอพวกเพื่อนๆ
- ขจรศักดิ์ : พวกเอ็งสู้ข้าไม่ได้ ข้าชวนเพื่อนขับรถเครื่องไปซึ่งบนถนนปิดมันสะใจไปเลย มันขับสู้ข้าไม่ได้หรอก
- นพพร : จร...เอ็งอย่าชิงให้มากนะ ข้าจะบอกให้วันก่อน แม่ข้าบอกว่ามีเด็กนักเรียนชั้น ม.2 ที่โรงเรียนมัธยมในอำเภอ ขับรถเครื่องไปโรงเรียนขับแข่งกับเพื่อนเพื่อประลองความเร็วกันจนกระทั่งแหกรั้งชนเสาไฟฟ้าคอหักตาย แล้วก็ยังมีอีกหลายรายที่แขนหัก ขาหัก เพราะขับรถซึ่งนี้แหละจะบอกให้ ด้วยความหวังดีนะ
- ขจรศักดิ์ : ข้าไม่กลัวหรอก มันท้าทายความมันส์ ขับรถเครื่องถ้าไม่บิดแรงๆ มันก็ไม่จับชีวิตะ
- นพพร : แล้วเอ็งก็คอยดูแล้วกันไม่เชื่อข้าแล้วเอ็งจะเสียใจ
- ยิ่งยง : นพ...จร..ไปเล่นวอลเลย์บอลที่สนามกันเถอะ เตียวหมดเวลาเอ็งสองคนไปทีสนามวอลเลย์ก่อนข้าจะไปยืมลูกวอลเลย์แล้วจะตามไป
- ฉากที่ 2 ที่สนามวอลเลย์บอล นักเรียนกลุ่มหนึ่งประกอบด้วยสุนทร วาที วาทการ กำลังเล่นวอลเลย์บอลอยู่ที่สนามนพพร ขจรศักดิ์ และยิ่งยงเดินเข้ามาที่สนาม ขจรศักดิ์ทำท่าทางวางอำนาจแล้วพูดว่า
- ขจรศักดิ์ : เฮ้ย...ใครไม่เกี่ยวก็ถอยไป ที่นี่ข้าจองแล้วหลีกไปนะ ถ้าไม่หลีกเจอดีแน่
- นพพร : จรพูดกับเขาดีๆสิ เขาจะได้ให้เราเล่นด้วยเรามาที่หลังเราต้องไปขอเขาเล่นนี่เราไปไล่เขา แล้วพูดจาไม่ดีกับเขาแล้วใครเขาจะให้เราเล่นละ

- ขจรศักดิ์ : เอ็งอย่ายุ่งได้ไหมวะ ไลน์คนเดียวข้าก็ไม่ให้เอ็งเล่นอีกคนหรอก
- ยิ่งยง : จริงอย่างที้นบอกนะจระ พุดกับเขาดีๆ นะแล้วเราจะได้มีเพื่อนเล่นหลายๆ คนจะได้สนุก ไปใส่เขาเดี่ยวเขาก็ไม่ให้เราเล่นหรอก
- ขจรศักดิ์ : งั้นเอ็งก็ไปบอกพวกมันก็แล้วกันว่าข้าจะขอเล่นวอลเลย์ด้วย นพพรและยิ่งยง คิดได้ว่าถ้าหากแสดงท่าทางและพูดจาไม่สุภาพกับเพื่อน ก็จะไม่มีการยอมรับ และให้เล่นด้วย จึงพยายามปรับปรุงตนเอง และเดินเข้าไปหาสุนทร วาที และวาทการ ด้วยใบหน้าที่ยิ้มแย้มแจ่มใสไม่มีตรี
- นพพร : สุนทร วาที วาทการ เราต้องขอโทษแทนจระด้วยนะที่พูดจาไม่ดีกับเธอ เรา ทั้งสามคนจะขอเธอเล่นด้วยนะ
- สุนทร : พูดจาเพราะๆ แบบนี้ค่อนข้างน้อย พุดจาแบบจระรับรองไม่มีใครคบแน่ พุดจา ไม่สุภาพแล้วยังเกเรวางอาวนาจอีก เอาล่ะเราให้อภัยเขาก็ได้ วันหน้าถ้า เขาพูดจาแบบนี้อีกนะ เราจะไม่ให้เขามาเล่นด้วยหรอกนะ
- นพพร : ขอบใจเธอมากที่ให้เราเล่นด้วย ต่อไปนี้เราจะพุดกับเธอและเพื่อนๆ ดีๆ แล้วเราจะบอกจระให้พุดกับเธอและเพื่อนๆ ดีๆ ด้วย
- นพพรและยิ่งยงเดินไปบอกขจรศักดิ์ที่ยืนรอที่ข้างสนามด้วยใบหน้าที่เศร้าหมองเพราะกลัวว่า เพื่อนๆ จะไม่ยอมมาให้เล่นวอลเลย์บอลด้วย
- นพพร : จระ...เราไปบอกสุนทรและเพื่อนๆ แล้วนะว่าเราสามคนขอเล่นวอลเลย์ด้วย แล้วก็ขอโทษพวกเขาที่พูดจาไม่ดีกับเขา เขาให้อภัยแล้วก็ยอมให้เราเล่น วอลเลย์ด้วย แต่มีข้อแม้ว่าพวกเราต้องพุดจาดีๆ กับเขา
- ขจรศักดิ์ : มิน่าล่ะ เอ็งถึงได้พุดจาแปลกๆ ไป เมื่อก่อนนี้ข้าไม่เคยได้ยินเอ็งพุดจาเพราะๆ แบบนี้เลย อะไรทำให้เอ็งเปลี่ยนได้วะ
- นพพร : ก็เพราะคำว่า "เพื่อน" ไงล่ะ ที่ทำให้เราเปลี่ยนไปได้ขนาดนี้ถ้าเราอยากมี เพื่อนเยอะๆ อยากให้เพื่อนรักและยอมรับเรา เราต้องหัดพุดจาให้สุภาพและ โปเราะน่าฟัง เหมือนอย่างตะกี้ที่เราไปพุดกับสุนทรแล้วเขายินดีให้เราเล่น กับเขาด้วยไงล่ะ

ยิ่งยง : ไข่แล้ว เราเห็นด้วย ยุคนี้นึกโรกาภิวัฒน์แล้วนะ ถ้าเรายังพูดจากันแบบ
มีมาพารวยกันอยู่ละ ก็มีหวังตกยุคไปซะแน่ๆเลย

ขจรศักดิ์ : แล้วจะไปอยู่ยุคไหนละ

ยิ่งยง : ก็ยุคไอโฟนเสาร์ เตาถ่านปี๋งละ..จูละลิกพาร์ค ฮา...ฮา...ฮา...ฮา
ทั้งนพพรและขจรศักดิ์ต่างก็พากันหัวเราะในคารมคมคายของยิ่งยงแล้วนพพรก็พูดต่อว่า

นพพร : เธอมีลูกเล่นไม่เบาเลยนะ แถมมีมุขเด็ดๆอีก เจ้าคารมจริงๆ

ยิ่งยง : ขอบใจนะที่ชม เธอเคยได้ยินไหม คําพูดที่ว่า "คารมเป็นต่อรูปหล่อเป็นรอง"

นพพร : ไข่...เราเคยได้ยิน หมายความว่าอย่างไรละ

ยิ่งยง : ก็หมายความว่า รูปร่างหน้าตาไม่สำคัญอยู่ที่คําพูดต่างหากคนเราถึงแม้
หน้าตาจะ ไม่หล่อ ไม่สวย ถ้ารู้จักพูดจาไพเราะและน่าฟัง ใครๆก็อยาก
เป็นมิตรกับเราอยากคบหาสมาคมกับเรา แต่ถ้าน้ำตาหล่อมากแต่ไหน
สวยแต่ไหนนะ แต่พูดจาไม่ไพเราะน่าฟังแล้วก็ไม่ใคร่อยากคบด้วยหรอก
เธอเห็นด้วยรีเบล่า

นพพร : เราเห็นด้วยมากๆเลย เราจำได้ว่าวันก่อนในชั่วโมงภาษาไทยคุณครูสอน
เรื่อง "การพูด" คุณครูยกตัวอย่างคํากลอนบทหนึ่งของสุนทรภู่ที่ว่า
"อันอ้อยตาลหวานลิ้นแล้วสิ้นซาก
แต่ลมปากหวานหูมิรู้หาย
มันเจ็บอื่นหมิ่นแสนจะแคลนคลาย
เจ็บจนตายก็เพราะเห็นบําให้เจ็บใจ

แล้วก็ยังมียกบทหนึ่งนะ ว่าอย่างไร จำไม่ได้แล้ว

ยิ่งยง : อ้อ! เรานึกออกแล้ว กลอนบทนี้กล่าวว่

"ถึงบางพูดพูดดีเป็นศรีศักดิ์"

มีคุณกรสถ้อยอร่อยจิต

มันพูดชั่วตัวตายทำลายมิตร

จะชอบผิดในมนุษย์เพราะพูดจา"

นพพร : เยี่ยมจริงๆ เลย ยิ่งยง เธอมีความจำแม่นยําจริงๆแล้ว

หมายความว่าอย่างไร ลองบอกให้เราและจรรพั้งบ้างซิ

- ยิ่งยง : หมายความว่า "คำพูดเป็นสิ่งสำคัญมาก ถ้าพูดจาดีไพเราะน่าฟังก็จะมีคนรักเรา แต่ถ้าพูดจาไม่ดีก็จะมีใครคบกับเรา คนเราจะผิดถูกก็อยู่ที่การพูดจานี้แหละ พูดกันมาสองคนตั้งนาน จรคงเหงาปากแย่เลยแล้วเธอล่ะจร มีความคิดเห็นอย่างไรบ้างล่ะ
- ขจรศักดิ์ : ที่เธอสองคนพูดมาทั้งหมด เราเข้าใจแล้วล่ะว่าถ้าเราอยากมีเพื่อนเยอะๆ อยากให้เพื่อนยอมรับเรา แล้วให้เราเล่นด้วย เราต้องพูดจาเพราะๆ กับเพื่อน พูดกับเพื่อนๆ ดีๆ และก็ไม่ว่าอะไรววาย เราอยากมีเพื่อนเยอะๆ เราไม่อยากเล่นคนเดียวมันเหงา ต่อไปนี้เราเซ็ดแล้วเราจะปรับปรุงจะพูดเพราะๆ จะได้เป็นคนทันสมัยไม่ตกยุค
- นพพร : ดีมากจร เรายินดีด้วยที่เธอคิดได้แล้วก็ขอให้เธอทำให้สำเร็จนะ จ้าไว้ดีๆ นะ "สนทนาวาจาไพเราะ" แล้วก็ต้องทำให้ได้ด้วย อ้อ! ลืมไปคุยกันเสียตั้งนานเพื่อนๆ ให้มาชวนเธอและยิ่งยงไปเล่นวอลเลย์บอลที่สนามเราไปกันเถอะ ก่อนที่จะหมดเวลา

โปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง

ครั้งที่ 4

- หัวข้อเรื่อง** การรู้จักกล่าวคำขอโทษเมื่อทำให้เพื่อนเสียใจ
- ชื่อกิจกรรม** "ขอภัยไม่ได้เจตนา"
- เวลา** 50 นาที
- จุดมุ่งหมาย** เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้และรู้จักกล่าวคำขอโทษเมื่อทำให้เพื่อนเสียใจ
- สื่อที่ใช้**
1. เอกสารประกอบการใช้สถานการณ์จำลองเรื่อง "ขอภัยไม่ได้เจตนา"
 2. วัสดุที่ใช้ประกอบการแสดงบทบาท เช่น โຕ้ะ เก้าอี้ ไม้ปิงปอง ลูกปิงปอง

วิธีดำเนินการ

1. **ขั้นเตรียมการ**
ผู้วิจัยนำเข้าสู่บทเรียนชี้แจงวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้นักเรียนเรียนรู้ เล่าเรื่องสถานการณ์จำลองเรื่อง "ขอภัยไม่ได้เจตนา" จากนั้นผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันเลือกผู้แสดงบทบาท
2. **ขั้นดำเนินการ**
นักเรียนแสดงบทบาทไปตามสถานการณ์จำลองเรื่อง "ขอภัยไม่ได้เจตนา" ตามลำดับ เหตุการณ์ที่เตรียมไว้สำหรับนักเรียนที่ไม่แสดงให้ตั้งใจดู
3. **ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล**
ผู้วิจัยให้นักเรียนวิเคราะห์บทบาทที่แสดง ในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมและแลกเปลี่ยนประสบการณ์
4. **ขั้นสรุป**
นักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่นักเรียนได้เรียนรู้ และข้อคิดที่ได้รับจากการใช้สถานการณ์จำลอง และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

1. สังเกตการแสดงของนักเรียน
2. สังเกตการตอบคำถาม การอภิปรายและการสรุปของนักเรียน

- ยิ่งยง : หมายความว่า "คำพูดเป็นสิ่งสำคัญมาก ถ้าพูดจาดีไพเราะน่าฟังก็จะมีคนรักเรา แต่ถ้าพูดจาไม่ดีก็จะมีใครคบกับเรา คนเราจะผิดถูกก็อยู่ที่การพูดจานี้แหละ พูดกันมาสองคนตั้งนาน จรคงเหงาปากแย่เลยแล้วเธอจะจรมีความคิดเห็นอย่างไรบ้างล่ะ
- ขจรศักดิ์ : ที่เธอสองคนพูดมาทั้งหมด เราเข้าใจแล้วล่ะว่าถ้าเราอยากมีเพื่อนเยอะๆ อยากให้เพื่อนยอมรับเรา แล้วให้เราเล่นด้วย เราต้องพูดจาเพราะๆ กับเพื่อน พูดกับเพื่อนๆ ดีๆ และก็ไม่เอะอะโวยวาย เราอยากมีเพื่อนเยอะๆ เราไม่อยากเล่นคนเดียวมันเหงา ต่อไปนี้เราเซ็ดแล้วเราจะปรับปรุงจะพูดเพราะๆ จะได้เป็นคนทันสมัยไม่ตกยุค
- นพพร : ดีมากจร เรายินดีด้วยที่เธอคิดได้แล้วก็ขอให้เธอทำให้สำเร็จนะ จ๋า วิชานะ "สนทนาวาจาไพเราะ" แล้วก็ต้องทำให้ได้ด้วย อ้อ! สัมไปคุยกันเสียตั้งนานเพื่อนๆ ให้มาชวนเธอและยิ่งยงไปเล่นวอลเลย์บอลที่สนามเราไปกันเถอะ ก่อนที่จะหมดเวลา

โปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง

ครั้งที่ 4

หัวข้อเรื่อง	การรู้จักกล่าวคำขอโทษเมื่อทำให้เพื่อนเสียใจ
ข้อกิจกรรม	"ขอภัยไม่ได้เจตนา"
เวลา	50 นาที
จุดมุ่งหมาย	เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้และรู้จักกล่าวคำขอโทษเมื่อทำให้เพื่อนเสียใจ
สื่อที่ใช้	1. เอกสารประกอบการใช้สถานการณ์จำลองเรื่อง "ขอภัยไม่ได้เจตนา" 2. วัสดุที่ใช้ประกอบการแสดงบทบาท เช่น โຕ้ะ แก้วอึ๋ ม้าปิงปอง ลูกปิงปอง

วิธีดำเนินการ

- ขั้นเตรียมการ**
ผู้วิจัยนำเข้าสู่บทเรียนชี้แจงวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้นักเรียนเรียนรู้ แล้ว
เรื่องสถานการณ์จำลองเรื่อง "ขอภัยไม่ได้เจตนา" จากนั้นผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันเลือก
ผู้แสดงบทบาท
- ขั้นดำเนินการ**
นักเรียนแสดงบทบาทไปตามสถานการณ์จำลองเรื่อง "ขอภัยไม่ได้เจตนา"
ตามลำดับ เหตุการณ์ที่เตรียมไว้สำหรับนักเรียนที่ไม่แสดงให้ตั้งใจดู
- ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล**
ผู้วิจัยให้นักเรียนวิเคราะห์บทบาทที่แสดง ในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมและแลกเปลี่ยน
ประสบการณ์
- ขั้นสรุป**
นักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่นักเรียนได้เรียนรู้ และข้อคิดที่ได้รับจากการใช้สถานการณ์
จำลอง และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

- สังเกตการแสดงของนักเรียน
- สังเกตการตอบคำถาม การอภิปรายและการสรุปของนักเรียน

เอกสารประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง

ครั้งที่ 4

เรื่อง การรู้จักกล่าวคำขอโทษเมื่อทำให้เพื่อนเสียใจ

"ขออภัยไม่ได้เจตนา"

ตอนพักกลางวันหลังจากรับประทานอาหารกลางวันเสร็จแล้ว เจษฎา อัครพล และ สราญ ได้ชักชวนกันขึ้นไปทำการบ้านวิชาคณิตศาสตร์ที่ครูอนุรักษ์ ซึ่งเป็นครูประจำวิชา สิ่งไว้ ขณะที่กำลังทำการบ้านอยู่นั้น ชัชชัย และสมชาย กำลังเล่นตีปิงปองอยู่ที่โต๊ะเรียน ส่วนพรชัยและวัฒนา กำลังกวาดห้องอยู่ สมชายเล่นตีปิงปองกับชัชชัยอย่างสนุกสนานโดยไม่สนใจการบ้านที่ครูมอบหมาย และไม่สนใจเพื่อนๆ ที่กำลังตั้งใจทำงานอยู่ เจษฎาทำการบ้านคณิตศาสตร์บางข้อไม่ได้จึงหันไปปรึกษากับอัครพล อัครพลจึงอธิบายให้เจษฎาฟังจนเข้าใจ ขณะนั้นสมชายตีปิงปองกระเด็นไปถูกศีรษะของอัครพล สมชายทำท่าเหมินเฉยและเล่นตีปิงปองกับชัชชัยต่อไป อัครพลจึงรู้สึกโกรธสมชายที่มาเล่นตีปิงปองในห้องเรียน ทำลายสมาธิในการทำงานของเพื่อน และทำให้ห้องเรียนวุ่นวาย จึงลุกขึ้นไปแกล้งสมชาย เจษฎาจึงห้ามอัครพลไว้ แต่อัครพลไม่เชื่อ เพราะเห็นว่าสมชายเป็นคนเห็นแก่ตัว ดื้อรั้นและไม่ยอมฟังใคร อัครพลจึงลุกขึ้นไปแกล้งสมชายโดยยึดเอาลูกปิงปองและไม่ปิงปองไว้ และบอกว่าจะไปฟ้องครู ถ้าสมชายไม่เลิกเล่นปิงปองในห้องเรียน สมชายไม่ยอมจึงแย่งไม้ปิงปองจากอัครพลจนทะเลาะกันเสียงดังลั่น เพื่อนๆ ต่างก็มุงดูสมชายและอัครพลทะเลาะกัน พอตีครูอนุรักษ์เดินผ่านมาพบจึงเรียกสมชายและอัครพลมาสอบถาม ครูอนุรักษ์ บอกให้ทั้งสองจับมือคืนดีกัน ให้อภัยต่อกัน และบอกสมชายให้รู้จักกล่าวคำขอโทษเมื่อทำสิ่งใดลงไปแล้ว ทำให้เพื่อนเสียใจ หรือรู้สึกไม่พอใจทั้งโดยเจตนา หรือไม่เจตนา และให้ทั้งสองคนรู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเราจึงจะอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข เมื่อทำผิดพลาดสิ่งใดก็ควรรู้จักให้อภัยซึ่งกันและกัน อัครพลและสมชายเข้าใจในสิ่งที่ครูอนุรักษ์พูด จึงต่างก็กล่าวคำขอโทษและจับมือคืนดีกัน

สถานจำลองเรื่อง "ขอย้ายไม่ได้เจตนา"

ฉาก ในห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่6

บรรยาย ตอนพักกลางวันหลังจากรับประทานอาหารกลางวันเสร็จแล้ว เจษฎา อัครพล และสารานุรักษ์ชวนกันขึ้นไปทำการบ้านวิชาคณิตศาสตร์ที่ครูอนุรัฐซึ่งเป็นครูประจำชั้นสั่งไว้ ขณะที่ทำการบ้านอยู่นั้น สมชาย และซัชชัยกำลังเล่นตีปิงปองอยู่อย่างสนุกสนาน รอยไม่สนใจเพื่อนที่กำลังนั่งทำการบ้านอยู่ เจษฎาทำการบ้านคณิตศาสตร์บางข้อไม่เข้าใจจึงหันไปถามอัครพล

เจษฎา : อัครพล ! เลขข้อนี้ยากจังเลย เราทำไม่ได้มีทั้งบวก ลบ คูณและหารในข้อเดียวกันจะทำวิธีไหนก่อนละ

อัครพล : ไม่ยากหรอก ก็หาคำตอบในวงเล็บให้ได้ก่อนแล้วจึงหาคำตอบที่เหลือเข้าใจรึยังละ

เจษฎา : อ้อ ! เข้าใจแล้ว ขอบใจมากนะ

บรรยาย สมชายตีปิงปองอย่างสนุกสนานกับซัชชัย ในขณะที่พรชัยและวัฒนากำลังทำความสะอาดห้องอยู่ สมชายตีลูกปิงปองพลาดไปโดนศีรษะของอัครพล อัครพลรู้สึกไม่พอใจที่สมชายไม่กล่าวคำขอโทษ และทำลายสมาธิของเพื่อน จึงคิดจะแกล้งสมชายบ้าง โดยการยึดเอาลูกปิงปองและไม่ปิงปองไว้ และจะไปฟ้องครู ให้ทำโทษสมชาย เจษฎาห้ามอัครพลไว้ แต่อัครพลไม่ฟัง

สมชาย : ซัชชัย เฮอร์วังลูกตบของเราให้ดีนะ เราตบแรงนะระวังจะรับไม่ทัน

ซัชชัย : ตบมาเลย เรารับได้อยู่แล้วละ

สมชาย : นี่แน่ะ ! แรงไหม

อัครพล : ร๊อ๊อ !

สมชาย : ลองลูกตบ อีกซักลูกเป็นไง

อัครพลลุกขึ้นไปหาสมชายยึดเอาลูกและไม่ปิงปองไว้

อัคพล : เราจะเอาไม้ปิงปองและลูกปิงปองไปให้ครูดูเป็นหลักฐานว่าเธอสองคน
เอาไม้ปิงปองมาเล่นตีกันในห้องเรียน ทำให้เราเจ็บแล้วก็ยังเล่นกันสนุก
ทำลายสมาธิเพื่อนๆ อีกด้วย

สมชาย : เอาไม้ปิงปองคืนมานะ ถ้าไม่คืนโดนชกแน่ๆ

อัคพล : เราไม่กลัวหรอก จะฟ้องครูถ้าเธอแกล้งเราอีก

ขณะที่อัคพลและสมชายกำลังยื้อแย่งไม้ปิงปองและทะเลาะกันเสียงดังครูอนุรักษณ์ผ่านมาพบ
พอดีจึงเรียกอัคพลและสมชาย มาคุยด้วย

ครูอนุรักษณ์ : มีอะไรเกิดขึ้น ครูได้ยินเสียงทะเลาะกันเสียงดัง ไหนลองเล่าให้ครูฟังซิ
เข้าอัคพลเริ่มก่อน

อัคพล : ผมกับเจษฎา และเพื่อนๆ กำลังทำการบ้านคณิต ที่ครูสั่งไว้เมื่อเข้ามานี้
ครับ แล้วสมชายกับซัชชัย เขาก็เอาไม้ปิงปองมาเล่นตีกันในห้อง เสียง
ดังด้วยครับ แล้วก็ตีลูกปิงปองโดนหัวผม ผมก็เลยรำหที่เขากำเป็นไม
สนใจความรู้สึกของผมเลย ผมเจ็บรีเปลา ไม่ขอโทษผมเลย

ครูอนุรักษณ์ : แล้วยังไปต่อไปสมชายลองเล่าต่อไปซิ

สมชาย : ก็ผมไม่ได้ตั้งใจ ไม่ได้เจตนาครับ ผมเล่นกับซัชชัยแล้วบังเอิญ ตบลูก
แรงไปหน่อย ก็เลยไปโดนหัวอัคพลผมไม่คิดว่าเขาจะเจ็บ เห็นว่าแค่คัน
หน่อยก็เลยไม่ขอโทษ เขาจะมามอบกับผมดีๆ ก็ไม่ได้อยู่ดีๆ เขาก็มายึด
เอาไม้ปิงปองและลูกปิงปองของผมไป ผมจะแย่งคืน เขาก็จะเอาของ
ผมไป พอดีคุณครูก็มาพอดีครับ

ครูอนุรักษณ์ : อ้อ ! ครูเข้าใจแล้ว เรื่องแค่นี้เอง ไม่น่าทำให้ถึงกับต้องมาทะเลาะกัน
เลยนะ เธอทั้งสองคนควรจะยอมรับในสิ่งที่เธอแต่ละคนทำลงไปนะ อย่า
เอาตัวเองเป็นเกณฑ์ว่าสิ่งที่เราทำนั้นถูกต้องและก็ควรจะเอาใจเขามา
ใส่ใจเราด้วย อย่างเช่นสมชาย เมื่อทำสิ่งใดลงไปโดยไม่เจตนาทำให้
ไม่เป็นที่พอใจทำให้เพื่อนเสียใจก็ควรรู้จักกล่าวคำว่าขอโทษครับ ผมไม่
ได้เจตนาครับ ความรู้สึกของคนที่เรากระทำต่อเขาก็จะดีขึ้น เขาก็จะไม่
โกรธเราเพราะเห็นว่าเราแคร์ความรู้สึกเขาซะ ไข่ใหม่อัคพล

อัคพล : ราชัน ! ถ้าสมชายขอโทษผมและแคร่ผมสักนิดว่า ผมเจ็บรีเบล่า
ผมเป็นทุกข์ไหมที่เขาทำผมถึงแม้ว่าจะเจตนาหรือไม่เจตนาผมก็อาจจะ
ไม่โกรธเขา ผมแค่อยากจะสั่งสอนให้เขารู้สึก สำนึกเท่านั้นเองครับ

ครูอนุรัตน์ : สมชายเข้าใจอัคพลรึยังว่าเพราะอะไรอัคพลเขาถึงทำแบบนั้นถ้าเรา
อยากอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข ต้องรู้จักเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน สรุปก็คือ
เอาใจเขามาใส่ใจเรา มิตรภาพระหว่างเพื่อนจึงจะยั่งยืน เอาละ
ครูให้ทั้งสองจับมือกันและให้อภัยกันนะ แล้วอย่าให้เหตุการณ์เช่นนี้เกิด
ขึ้นอีก แล้วอย่าเอาปิงปองมาเล่นกันในห้องเรียนนะ ถ้าอยากเล่นก็ควร
ไปเล่นที่โรงอาหารนะ สมชายบอกชัชชัยด้วยและอย่าลืมทำการบ้านที่ครู
สั่งด้วยนะ

อัคพลและสมชายเข้าใจในสิ่งที่ครูอนุรัตน์พูดมาทั้งหมดทั้งสองคนจึงยอมจับมือคืนดีกัน
และต่างฝ่ายก็กล่าว คำขอโทษซึ่งกันและกัน



โปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง

ครั้งที่ 5

- หัวข้อเรื่อง** การรู้จักกล่าวคำขอบคุณเมื่อเพื่อนให้ความช่วยเหลือ
- ชื่อกิจกรรม** "น้ำใจของเพื่อน"
- เวลา** 50 นาที
- จุดมุ่งหมาย** เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้และรู้จักกล่าวคำขอบคุณเมื่อเพื่อนให้ความช่วยเหลือ
- สื่อที่ใช้**
1. เอกสารประกอบการใช้สถานการณ์จำลองเรื่อง "น้ำใจของเพื่อน"
 2. วัสดุที่ใช้ประกอบการแสดงบทบาท เช่น โต้ะ แก้ว

วิธีดำเนินการ

1. **ขั้นเตรียมการ**
 ผู้วิจัยนำเข้าสู่บทเรียนชี้แจงวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้นักเรียนเรียนรู้ เล่าเรื่องสถานการณ์จำลองเรื่อง "น้ำใจของเพื่อน" จากนั้นผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันเลือกผู้แสดงบทบาท
2. **ขั้นดำเนินการ**
 นักเรียนแสดงบทบาทไปตามสถานการณ์จำลองเรื่อง "น้ำใจของเพื่อน" ตามลำดับ เหตุการณ์ที่เตรียมไว้สำหรับนักเรียนที่ไม่แสดงให้ตั้งใจดู
3. **ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล**
 ผู้วิจัยให้นักเรียนวิเคราะห์บทบาทที่แสดง ในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมและแลกเปลี่ยนประสบการณ์
4. **ขั้นสรุป**
 นักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่นักเรียนได้เรียนรู้ และข้อคิดที่ได้รับจากการใช้สถานการณ์จำลอง และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

1. สังเกตการแสดงของนักเรียน
2. สังเกตการตอบคำถาม การอภิปรายและการสรุปของนักเรียน

เอกสารประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง

ครั้งที่ 5

เรื่อง การรู้จักกล่าวขอบคุณเมื่อเพื่อนให้ความช่วยเหลือ

"น้ำใจของเพื่อน"

วาทิต สุธิ และอนันต์ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทั้งสามคนเป็นเพื่อนที่สนิทกันมาก เพราะอยู่บ้านใกล้กัน ทั้งสามคนมีนิสัยแตกต่างกัน วาทิตเป็นคนที่สุดภาพเรียบร้อย มีน้ำใจ ชอบช่วยเหลือเพื่อนแต่ฐานะทางบ้านยากจน สุธิเป็นคนสนุกสนานขี้เล่น และไม่ค่อยชอบทำการบ้านส่งครู ส่วนอนันต์เป็นคนที่ไม่เอาใจตนเอง ไม่ชอบใส่ใจใคร ทั้งสามคนมาถึงโรงเรียนพร้อมกันเกือบทุกวัน เมื่อมาถึงโรงเรียนวาทิตจะคอยช่วยเหลือเพื่อนโดยที่เพื่อนไม่ต้องเอ่ยปากขอร้อง วาทิตเห็นธารงกำลังทำความสะอาดห้องอยู่คนเดียว ยังไม่มีใครมาช่วย วาทิตจึงทำความสะอาดห้อง ช่วยกวาดห้อง ช่วยเปิดหน้าต่าง ช่วยจัดโต๊ะจนกระทั่งเสร็จ ธารงขาบซึ่งในน้ำใจของวาทิต จึงกล่าวขอบคุณวาทิตและแบ่งขนมที่นำมาจากบ้านให้วาทิตกินด้วย ไม่เพียงแต่ธารงเท่านั้น แม้แต่สุธิทำการบ้านไม่เสร็จก็มักจะถูกรุทราโทษ จึงเอากลับมาทำตอนเช้าในห้องเรียน วาทิตกล่าวว่าสุธิจะโดนครูทราโทษจึงอธิบายและช่วยสอนการบ้านให้สุธิทำจนเสร็จ จนทำให้สุธิซึ่งในน้ำใจของวาทิต และกล่าวขอบคุณที่ให้ความช่วยเหลืออธิบายและช่วยสอนการบ้านจนเสร็จ "คำขอบคุณ" ของเพื่อนๆ ทำให้วาทิตรู้สึกภูมิใจ และมีกำลังใจที่จะช่วยเหลือเพื่อนๆ ต่อไป เพื่อนๆทุกคนต่างก็ให้การยอมรับนับถือวาทิตและรักวาทิตเพราะวาทิตมีน้ำใจ สำหรับอนันต์นั้นวาทิตก็ให้ความช่วยเหลือบ่อยครั้งที่อนันต์ลืมเอาเงินมาวาทิตก็จะซื้อขนมแบ่งให้อนันต์กินด้วย แต่อนันต์ไม่เคยใส่ใจกับน้ำใจของวาทิตที่มีต่อตน เพราะอนันต์เป็นคนที่ไม่ใส่ใจใคร นอกจากตัวเอง เพื่อนๆหลายคนต่างก็ไม่ค่อยชอบอนันต์.....เพราะอนันต์ไม่เคยกล่าวขอบคุณเพื่อนเลยสักครั้งเดียว ทำให้เพื่อนๆ ไม่อยากคบด้วย อนันต์รู้สึกแปลกใจในท่าทางของเพื่อนที่เปลี่ยนไป ธารงจึงบอกอนันต์ว่า ถ้าอนันต์รู้จักเอาใจใส่ต่อความรู้สึกของเพื่อนมีน้ำใจกับเพื่อนบ้างและเวลาที่เพื่อนให้ความช่วยเหลือ อนันต์ก็ควรจะกล่าวขอบคุณ เพื่อแสดงถึงความรู้สึกที่ดีที่มีต่อเพื่อน เพื่อนจึงจะรักและยอมรับให้เข้ากลุ่มด้วย

สถานการณ์จำลองเรื่อง "น้ำใจของเพื่อน"

ฉาก ในห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

บรรยาย วาทิต สุธี และอนันต์เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทั้งสามคนเป็นเพื่อนสนิทกันมากเพราะอยู่บ้านใกล้กัน ทั้งสามคนมีนิสัยแตกต่างกัน วาทิตเป็นคนที่มีสุขภาพเรียบร้อยมีน้ำใจ ชอบช่วยเหลือเพื่อนแต่ฐานะทางบ้านยากจน สุธีเป็นคนสนุกสนานร่าเริง คุยเก่ง และไม่ค่อยชอบทำการบ้านส่งครู ส่วนอนันต์เป็นคนที่เอาใจตนเอง ไม่ชอบใส่ใจใคร ทั้งสามคนเดินทางมาถึงโรงเรียนและขึ้นห้องเรียน วาทิตเห็นธารงกำลังทำความสะอาดห้องอยู่จึงอาสาที่จะช่วยธารง ส่วนสุธีเอาการบ้านขึ้นมาท่อนันต์หลบไปนั่งเล่นรถแข่งอยู่หลังห้องคนเดียว

วาทิต : กำลังทำอะไรอยู่ธารง มีอะไรให้เราช่วยไหม

ธารง : กำลังทำเวรอยู่ เพื่อนๆ มากันสายยังไม่มีใครมาเลย ห้องยังไม่สะอาดเลย

วาทิต : งั้นเดี๋ยวเราจะช่วยเธอกวาด เปิดหน้าต่างและจัดโต๊ะนะ

ธารง : ขอบคุ่มากนะวาทิตถ้าเธอไม่ช่วยก็คงจะเสร็จช้านะ

วาทิต : ไม่เป็นไรหรอก เพื่อนกันก็ต้องช่วยเหลือกัน มีน้ำใจต่อกัน

ธารง : เรามีขนมอยู่ 2 ห่อ เราเอามาจากบ้านแม่เราทำเอง เราแบ่งให้เธอห่อนึ่งนะ

วาทิต : ขอบคุ่มากนะ มีอะไรที่จะให้เราช่วยก็บอกได้เลยนะ ไม่ต้องเกรงใจเรา ยินดีที่จะช่วยเธอและเพื่อน ๆ ทุกคน

ธารง : เธอเป็นคนมีน้ำใจมากเลยนะ เพื่อน ๆ จึงรักเธอและชอบ รับประทานอาหารร่วมกัน เธอมาก รวมทั้งเราด้วย

วาทิต : ขอบคุ่มากที่เธอให้เราช่วยทุกอย่างก็เพราะเรารักเพื่อน ๆ ทุกคน คำขอบคุณของเธอจะเป็นกำลังใจให้เราช่วยเหลือเพื่อนต่อไปนะ

ธารง : ทำเวรเสร็จไปเล่นกันดีไหม

วาทิต : เดี๋ยวเราจะไปช่วยสอนการบ้านให้สุธีก่อนนะ เห็นทาหนாய่ง ๆ สงสัยจะทำไม่ได้แน่

ธารง : เป็นพระเอกอีกแล้วเพื่อนเรา งั้นเราลงไปเล่นก่อนนะ

บรรยาย วาতিเห็นสุธีกำลังทำการบ้านอยู่จึงเดินเข้าไปหาและช่วยสอนการบ้านให้

วาติ : สุธี ทำการบ้านได้ไหม ถ้าไม่ได้เราช่วยอธิบายให้ฟังเอาไหม

สุธี : ขอบคุณมากนะวาติทำในไม่ลงไปเล่นกับธารงละ

วาติ : เราเห็นเธอทำการบ้านยังไม่เสร็จ เราอยากช่วยเธอทำให้เสร็จแล้วจะ
ได้ลงไปเล่นพร้อมกันเิง

บรรยาย วาติช่วยอธิบายการบ้านให้สุธีฟังจนสุธีทำเสร็จจึงชวนกันไปหาอนันต์
อนันต์กำลังเล่นรถแข่งอยู่

วาติ : อนันต์ลงไปเล่นฟุตบอลกันไหม เล่นหลายคนสนุกดี ธารงเขาลงไปเล่นแล้วนะ

อนันต์ : เราไม่อยากไปหรอก เราอยากเล่นรถแข่ง ถ้าเราพออาจจะไปเมื่อไหร่ถึง
จะไป

บรรยาย ธารงขึ้นมาตามวาติและสุธีให้ลงไปเล่นฟุตบอลข้างล่าง เห็นอนันต์เล่นอยู่
คนเดียวจึงชวนอนันต์ไปเล่นด้วย แต่อันต์ก็ปฏิเสธชักชวน

ธารง : อนันต์ เธอรู้ตัวไหมว่าเธอกำลังทำตัวห่างเหินกับเพื่อน ๆ จนไม่มีใคร
อยากคบเธอแล้วละนะ เธอควรจะใส่ใจกับความรู้สึกของเพื่อน ๆ บ้างนะ
เพื่อน ๆ หลายคนเขามีน้าใจกับเธอ เธอควรกล่าวขอบคุณเพื่อแสดงความรู้สึก
ที่ดีกับเพื่อนบ้างนะ เพื่อน ๆ จึงจะยอมรับและให้เข้ากลุ่มด้วยนะ

โปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง

ครั้งที่ 6

หัวข้อเรื่อง	การรู้จักกล่าวคำชมเชยเมื่อเพื่อนประสบความสำเร็จ
ชื่อกิจกรรม	"ความสำเร็จของเพื่อน"
เวลา	50 นาที
จุดมุ่งหมาย	เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้และรู้จักกล่าวคำชมเชยเมื่อเพื่อนประสบความสำเร็จ
สื่อที่ใช้	1. เอกสารประกอบการใช้สถานการณ์จำลองเรื่อง "ความสำเร็จของเพื่อน" 2. วัสดุที่ใช้ประกอบการแสดงบทบาท เช่น โปะะ แก้ว

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นเตรียมการ
 ผู้วิจัยนำเข้าสู่บทเรียนชี้แจงวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้นักเรียนเรียนรู้ เล่าเรื่องสถานการณ์จำลองเรื่อง "ความสำเร็จของเพื่อน" จากนั้นผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันเลือกผู้แสดงบทบาท
2. ขั้นดำเนินการ
 นักเรียนแสดงบทบาทไปตามสถานการณ์จำลองเรื่อง "ความสำเร็จของเพื่อน" ตามลำดับ เหตุการณ์ที่เตรียมไว้สำหรับนักเรียนที่ไม่แสดงให้ตั้งใจดู
3. ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล
 ผู้วิจัยให้นักเรียนวิเคราะห์บทบาทที่แสดง ในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมและแลกเปลี่ยนประสบการณ์
4. ขั้นสรุป
 นักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่นักเรียนได้เรียนรู้ และข้อคิดที่ได้รับจากการใช้สถานการณ์จำลอง และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

เอกสารประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง

ครั้งที่ 6

เรื่อง - การรู้จักกล่าวคำชมเชยเมื่อเพื่อนประสบความสำเร็จ

"ความสำเร็จของเพื่อน"

เช้าวันหนึ่งครูธงชัย ซึ่งเป็นครูพลศึกษาและโค้ชฟุตบอลได้นำข่าวดีมาบอกแก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ว่าทีมฟุตบอลชายของโรงเรียนได้เข้ารอบชิงชนะเลิศกีฬาประจำอำเภอในปีนี้ ครูธงชัยบอกข่าวดีจบแล้วจึงกล่าวชมเชยและแสดงความยินดีกับนักกีฬาฟุตบอลทุกคน แล้วบอกให้เพื่อนๆ ทุกคนปรบมือแสดงความยินดีกับ นที ปิยะพงษ์ และสุรัชย์ และบอกแก่นักกีฬาทุกคนให้ขยันฝึกซ้อมฟุตบอลในเวลายื่นก่อนกลับบ้านทุกวัน เมื่อครูธงชัยพูดจบก็เดินออกไป เพื่อนๆ ที่ไม่ได้เป็นตัวแทนนักกีฬาต่างก็มาแสดงความยินดีและกล่าวคำชมเชยแก่นที นธี ปิยะพงษ์ และสุรัชย์ ส่วนวิทยาซึ่งไม่ได้เป็นตัวแทนนักกีฬา ท้าทายทางวางเฉยไม่สนใจที่จะแสดงความยินดีและกล่าวคำชมเชย เพราะวิทยาเป็นคนไม่ชอบกีฬาและไม่ชอบนิสัยที่คุยโวโอ้อวดของเพื่อนบางคน สุพรรณเห็นว่าในขณะที่เพื่อนๆ กำลังแสดงความยินดีกับความสำเร็จของเพื่อนๆ นักกีฬาจึงพูดแนะนำให้วิทยาได้คิดว่า เมื่อเพื่อนทำสิ่งใดแล้วประสบความสำเร็จ เราในฐานะเป็นเพื่อนร่วมชั้นก็ควรจะแสดงความมั่นใจด้วยการกล่าวคำชมเชยและยกย่องเพื่อนด้วยจริงใจ เพื่อให้เพื่อนมีกำลังใจ ที่จะฝ่าฟันอุปสรรคต่างๆ ไปจนประสบความสำเร็จ

สถานการณ์จำลองเรื่อง "ความสำเร็จของเพื่อน"

ฉาก ในห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

บรรยาย : เข้าวันหนึ่งครูธงชัยได้นำข่าวดีมาบอกแก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ว่าทีมฟุตบอลชายของโรงเรียนได้เข้ารอบชิงชนะเลิศกีฬาประจำอำเภอ ในปีนี้

ครูธงชัย : วันนี้ครูมีข่าวดีมาบอก นักเรียนอยากฟังไหมว่าเป็นข่าวดีเรื่องอะไร

นิธิ : ข่าวดีเรื่องกีฬาใช่ไหมครับ

ครูธงชัย : ใช่แล้วจะ ทีมฟุตบอลชายของโรงเรียนเราได้เข้ารอบชิงชนะเลิศแล้ว
รู้ไหม

ปิยะพงษ์ : ใช่ครับ ! ผมดีใจจังเลยอุตส่าห์ฝึกซ้อมมาตั้งนาน ได้ยินข่าวดีอย่างนี้รู้สึกมีกำลังใจขึ้นมากเลยครับ

นที : ผมก็ดีใจครับครู และผมก็ขอบคุณครูด้วยครับที่ช่วยฝึกซ้อมมาให้พวกผมทุกวัน
ครูดีใจไหมครับ

ครูธงชัย : ครูดีใจมากเลย พอได้ข่าวมาจากอำเภอก็รีบมาบอกทันทีเลย สู้ชัยรู้สึก
อย่างไรบ้างล่ะ เพื่อนๆเขาดีใจ

สุรัชย์ : ผมก็ดีใจมากครับ แต่ผมถูกเพื่อนๆแย่งพูดหมด

ครูธงชัย : ครูขอแสดงความยินดีกับนักกีฬาฟุตบอลทุกคนที่ประสบความสำเร็จในครั้งนี้
และขอชมเชยว่า นักกีฬาทุกคนเก่งเหมือนกันหมด และก็ขยันหมั่นฝึกซ้อม
และก็สามารถเฉพาะตัวของแต่ละคนความสำเร็จครั้งนี้เป็นของพวกเขา
เธอทุกคน ขอให้เพื่อนๆทุกคนปรบมือให้กำลังใจแก่นักกีฬาทุกคนแล้วใคร
อยากจะแสดงความยินดีนอกเหนือจากนี้เป็นพิเศษก็เชิญได้ตามสบาย

บรรยาย : หลังจากครูธงชัยพูดจบก็เดินออกไปนอกห้อง เพื่อนๆที่ไม่ได้เป็นตัวแทนนักกีฬา
ต่างก็แสดงความยินดีและกล่าวคำชมเชย แก่ นที นิธิ ปิยะพงษ์ และสุรัชย์

สุพจน์ : เราขอแสดงความยินดีกับเธอด้วยนะที่ทำให้ทีมฟุตบอลของโรงเรียนเรา
ประสบความสำเร็จ

- นิติ : ขอบคุณครับ สุพจน์ สำหรับคำยินดีที่มีให้ เรายินดีรับไว้เป็นกำลังใจงาน การต่อสู้อุปสรรคต่อไป
- ปิยะพงษ์ : เราจะไม่ลืมเลยนะ ที่พวกเราประสบความสำเร็จครั้งนี้ เป็นเพราะ ส่วนหนึ่งมาจากแรงเชียร์และกำลังใจของเพื่อนๆ
- สุรัชย์ : ไข่แล้ว และก็มาจากฝีมือของเราเองด้วย คนมันเก่งอยู่แล้ว
- นที : เธอนี้ คุยมั้กแล้ว อย่าหลงตัวเองเลย เต๋ยวเพื่อนๆ เขาจะพากัน หมั่นไ้ส้หรือก เอาไว้ได้แชมป์กลับมาฝากเพื่อนๆแล้วค่อยมารวมกันใหม่
- บรรยาย : สุพจน์เห็นว่าในขณะที่เพื่อนๆ กำลังแสดงความยินดีกับนักกีฬาอยู่ เห็นวิทยา ทำท่าทางวางเฉย ไม่แสดงความยินดีกับเพื่อน จึงพูดแนะนำวิทยา
- สุพจน์ : เธอควรจะไปแสดงความยินดีกับเพื่อนเรานะ เห็นไหมทุกคนกำลังดีใจ และก็แสดงความยินดีกันหมด ยกเว้นเธอคนเดียว เธอคิดอะไรอยู่
- วิทยา : ไม่เห็นจะต้องแสดงความยินดีเลย เราไม่ชอบกีฬา และไม่ชอบสุรัชย์ที่ ชอบคุยรั้วว่าตัวเองเก่งเสมอ
- สุพจน์ : ถึงเธอจะไม่ชอบเล่นกีฬา แต่เธอก็ควรจะแสดงความมีน้ำใจกับเพื่อนบ้าง ชมเชยเขาบ้าง แต่ก็ทำด้วยความเต็มใจนะ อย่าทำเพราะระคนบังคับ ชมเชยจากใจจริงของเธอ
- วิทยา : แล้วทำไมต้องทำด้วยล่ะ
- สุพจน์ : ก็เพราะเราเป็นเพื่อนกันไง ทุกคนในห้องก็เป็นเพื่อนเราเหมือนกันหมด เมื่อเพื่อนได้ดี เราก็ต้องดีใจกับเขา ถ้าเราได้ดีบ้าง เขาก็ดีใจกับเรา การเป็นกำลังใจให้กันและกันเป็นสิ่งที่ดีนะ ช่วยเสริมสร้างมิตรภาพ ระหว่างเพื่อนให้แน่นแฟ้นมากขึ้น
- วิทยา : เธอนี้ พูดจามีเหตุผลดีนะ เอาล่ะเราจะเชื่อเธอไปแสดงความยินดีกับ เพื่อนๆ ด้วย

โปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง

ครั้งที่ 7

- หัวข้อเรื่อง** การรู้จักกล่าวให้กำลังใจเพื่อน
- ชื่อกิจกรรม** "กำลังใจให้เธอ"
- เวลา** 50 นาที
- จุดมุ่งหมาย** เพื่อให้นักเรียนรู้จักพูดให้กำลังใจเพื่อน
- สื่อที่ใช้**
1. เอกสารประกอบการใช้สถานการณ์จำลองของเพื่อน
 2. วัสดุที่ใช้ประกอบการแสดงบทบาท เช่น โต้ะ แก้ว

วิธีดำเนินการ

1. **ขั้นเตรียมการ**
ผู้วิจัยนำเข้าสู่บทเรียนชี้แจงวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้นักเรียนเรียนรู้ เล่าเรื่องสถานการณ์จำลองเรื่อง "กำลังใจให้เธอ" จากนั้นผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันเลือกผู้แสดงบทบาท
2. **ขั้นดำเนินการ**
นักเรียนแสดงบทบาทไปตามสถานการณ์จำลองเรื่อง "กำลังใจให้เธอ" ตามลำดับเหตุการณ์ที่เตรียมไว้สำหรับนักเรียนที่ไม่แสดงให้ตั้งใจดู
3. **ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล**
ผู้วิจัยให้นักเรียนวิเคราะห์บทบาทที่แสดง ในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมและแลกเปลี่ยนประสบการณ์
4. **ขั้นสรุป**
นักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่นักเรียนได้เรียนรู้ และข้อคิดที่ได้รับจากการใช้สถานการณ์จำลอง

การประเมินผล

1. สังเกตการแสดงของนักเรียน
2. สังเกตการตอบคำถาม การอภิปรายและการสรุปของนักเรียน

เอกสารประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง

ครั้งที่ 7

เรื่อง การรู้จักกล่าวให้กำลังใจเพื่อน

"กำลังใจให้เธอ"

สัปดาห์หน้าจะเป็นวันเด็กทางโรงเรียนจะจัดงานวันเด็กขึ้นโดยมีการแสดงของนักเรียนและมีการแข่งขันเกมต่างๆ พร้อมทั้งมีการมอบใบประกาศนียบัตรนักเรียนดีเด่นที่สร้างชื่อเสียงให้โรงเรียน และมีของขวัญมอบให้นักเรียนทุกคน ครูศิริพร ซึ่งเป็นครูประจำชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 ขอให้นักเรียนช่วยกันเสนอการแสดงอะไรก็ได้ ที่แสดงถึงความสามารถของนักเรียนไม่ต้องลงทุนมากให้คำนึงถึงความประหยัดด้วย ครูศิริพรได้มอบหมายให้ ทวีชัย ซึ่งเป็นหัวหน้าห้อง เป็นผู้ดูแลและร่วมกับเพื่อนๆ เตรียมการแสดงในวันเด็ก หลังจากพูดคุยจบครูศิริพรจึงเดินออกไปจากห้องเรียนและให้นักเรียนปรึกษาวางแผนและช่วยกันคิดการแสดงในวันเด็ก ถ้านักเรียนมีปัญหาให้ไปปรึกษาครู เมื่อครูศิริพรไปแล้ว ทวีชัยขอความคิดเห็นจากเพื่อนๆ เกี่ยวกับการแสดงในวันเด็ก สมหมายเสนอว่าควรจะแสดงตลกและตั้งชื่อคณะด้วย เพื่อเรียกเสียงหัวเราะให้ความบันเทิงกับเพื่อนๆ ไม่ต้องลงทุนมาก เพียงแต่ใช้ความสามารถของเพื่อนๆ สุชาติเสนอว่าควรจะแสดงอะไรก็ได้ที่แสดงถึงความสามารถและความสามัคคีของนักเรียนชั้นป.6 ส่วนกิตติเสนอว่าให้จักรพรรณ์ร้องเพลงไทยลูกทุ่งประกอบแดนเซอร์เพราะเห็นว่าจักรพรรณ์มีความสามารถในการร้องเพลงไทยลูกทุ่ง เพราะได้ยินจักรพรรณ์ร้องเพลงให้เพื่อนๆ ฟังบ่อยๆ และจักรพรรณ์ก็เคยไปประกวดร้องเพลงในงานวันประเพณีแห่งชาติที่ผ่านมา จักรพรรณ์บอกว่าไม่ยากร้องเพลงอีกต่อไปแล้ว เพราะเคยไปประกวดแล้วไม่ได้รางวัลอะไรเลย รู้สึกหมดกำลังใจท้อแท้กลัวว่าเพื่อนจะผิดหวัง และถ้าร้องไม่ดีเพื่อนๆ ก็จะหัวเราะกัน ทวีชัยจึงพูดให้กำลังใจจักรพรรณ์เพราะเห็นว่าจักรพรรณ์เป็นคนที่มีความสามารถในด้านการร้องเพลง ลีลาและน้ำเสียงดี เพื่อนๆ ทุกคนก็ให้การยอมรับและพร้อมที่จะเป็นกำลังใจให้จักรพรรณ์เสมอ ขอให้จักรพรรณ์ฝึกซ้อมให้ดี เพื่อนทุกคนจะคอยเป็นกำลังใจ จักรพรรณ์ได้ฟังคำกล่าวให้กำลังใจจากทวีชัย และเพื่อนๆ จึงรู้สึกมีกำลังใจที่จะร้องเพลงต่อไปจึงตกลงกับเพื่อนๆ จะเป็นตัวแทนนักเรียนชั้นป.6 ไปร้องเพลงบนเวทีในงานวันเด็ก เพื่อนๆ ทุกคนดีใจจึงพากันปรบมือเป็นกำลังใจให้จักรพรรณ์และบอกให้จักรพรรณ์ซ้อมร้องเพลงหน้าห้องให้เพื่อนๆ ฟัง จักรพรรณ์รับปากกับเพื่อนและแสดงความสามารถร้องเพลงไทยที่ดีที่สุดและขอให้เพื่อนๆ ไปเป็นกำลังใจให้ด้วย

สถานการณ์จำลอง เรื่อง "กำลังใจให้เธอ"

ฉาก... ในห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

บรรยาย : สัปดาห์หน้าจะเป็นวันเด็กทางโรงเรียนจะจัดงานวันเด็กโดยมีการแสดงของนักเรียน และมีการแข่งขันเกมต่างๆ ครูศิริพรซึ่งเป็นครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้บอกให้นักเรียนช่วยกันปรึกษาและวางแผนงานการแสดงร่วมกัน

ครูศิริพร : สัปดาห์หน้าจะถึงงานวันเด็กที่ทางโรงเรียนจะจัดขึ้นนะคะ และในงานเลี้ยงจะมีการแสดงของนักเรียนเพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนได้ใช้ความสามารถอย่างเต็มที่ มีเกมต่างๆให้นักเรียนเข้าร่วมแข่งขันด้วย เกมอะไรก็สมัครเข้าร่วมแข่งขันได้มีของรางวัลแจกให้นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมทุกคน

ทวิชัย : มีเกมอะไรบ้างครับคุณครู

ครูศิริพร : มีหลายรายการค่ะ เหมือนทุกๆปีที่ผ่านมา มีแข่งขันตอบปัญหาด้วยนะคะ ปัญหาความรู้ทั่วไปบ้าง ปัญหาเขาวัวบ้าง ส่วนเกมก็มีเหยียบลูกโป่ง แก้อีคนตรี กินวิบาก ปิดตาแต่งหน้า พระสังข์ตีกลี เรือบก

กิตติ : การแสดงละครครับคุณครู บังคับให้แสดงทุกชั้นรีเบล่าครับ

ครูศิริพร : การแสดงก็มีนะค่ะ แสดงบนเวที เปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคน ทุกชั้นได้แสดงความสามารถเฉพาะตัว เพื่อให้ให้นักเรียนกล้าแสดงออกจะได้เกิดความสามารถในตนเองนะคะ แต่ไม่มีการบังคับกัน ใครไม่กล้าก็ไม่เป็นไร แต่ครูอยากให้เห็นการแสดงในนามของชั้นเรียน ทางงานเป็นกลุ่มช่วยกันออกความคิดเห็น วางแผนงานกันก่อนจะได้มีความคิดเห็นให้เพื่อนำฟังได้นะคะ เอาละ ! ครูพูดมาตั้งนานแล้วนะ ขอมอบหน้าที่นี้ให้ทวิชัยและนักเรียนทุกคนช่วยกันคิดการแสดงนะคะ

ทวิชัย : คุณครูครับการแสดงจะต้องลงทุนและเสียค่าใช้จ่ายมากไหมครับ

ครูศิริพร : ไม่จำเป็นต้องลงทุนอะไรเลยค่ะ เพียงแต่ครูต้องการให้นักเรียนได้ฝึกการแสดงออกและได้ใช้ความสามารถนะคะจึงไม่จำเป็นนักเรียนจะต้องลงทุน โดยเฉพาะเครื่องแต่งกาย ไม่ต้องรบกวนผู้ปกครองนะคะ คำนึงถึงความประหยัดนะคะ

ทวิชัย : เข้าใจแล้วครับคุณครู ผมกับเพื่อนจะช่วยกันปรึกษาเรื่องงานแสดงในงานวันเด็ก

คุณครู : ทวิชัยซึ่งเป็นหัวหน้าห้องได้รับมอบหมายจากครูศิริพรให้ร่วมกับเพื่อนๆ คิดการแสดงในงานวันเด็ก

ทวิชัย : ขอความคิดเห็นจากเพื่อนๆ ด้วยครับ จะแสดงอะไรบ้างครับ

สมหมาย : เราว่าควรแสดงตลกนะ และก็ตั้งชื่อคณะของเราเองจะได้เรียกเสียงฮาจากเพื่อนๆ ไม่ต้องลงทุนอะไรเลย

ทวิชัย : ขอบคุณสมหมายที่เสนอมานะครับ ใครจะแสดงความคิดเห็นอีกไหมครับ

สุชาติ : เราว่าเราจะแสดงอะไรก็ควรคำนึงถึงความสามารถของเพื่อนๆ ด้วยนะ และที่สำคัญความสามัคคีของห้องเราซึ่งเป็นชั้นสูงสุด และจะจบการศึกษาในปีนี้นี้แล้ว จะต้องเป็นตัวอย่างที่ดีแก่น้องๆ ด้วย

ทวิชัย : ขอบคุณครับสำหรับข้อคิดเห็นที่เสนอมา มีใครจะเสนออีกไหมครับ

กิตติ : เราเสนอให้จักรพรรณ์ร้องเพลงไทยลูกทุ่งและมีแดนเซอร์ประกอบ เพราะจักรพรรณ์เขาชอบร้องเพลงให้เพื่อนๆ ฟัง เขาร้องเพลงเก่งและร้องเพลงเพราะด้วย งานวันประเพณีเขาก็เคยไปประกวดมาแล้ว

จักรพรรณ์ : เราไม่यर้องเพลงแล้ว ที่ผ่านมามาเราทำได้ไม่ดีเลย เราคิดว่าเราร้องสู้ใครๆ ก็ไม่ได้ ตอนไปประกวดเรารู้สึกตื่นเต้นมากเลย รู้สึกท้อแท้ผิดหวังที่ไม่ได้รางวัลอะไรเลย เราคงทำได้ไม่ดี แต่ก็ทำเต็มที่แล้วนะ

ทวิชัย : เธอเป็นคนที่มีความสามารถในการร้องเพลงมากนะ เพื่อนๆ ทุกคนก็ยอมรับ ถึงแม้จะไม่ได้รางวัล แต่เธอก็ชนะใจคนดูตรงที่เธอมีความกล้าหาญ ใครๆ ก็พากันปรบมือให้กำลังใจนะ อย่าคิดว่าเราทำแล้วจะได้ไม่ดี ต้องคิดว่าเราทำเต็มที่แล้ว สุดความสามารถแล้วนะเราอยากเป็นกำลังใจให้ เธอได้เปิดรอกาสให้ตัวเองอีกครั้งนะ เราและเพื่อนๆ จะเป็นกำลังใจให้เธอเสมอ ขอให้เพื่อนๆ ปรบมือให้จักรพรรณ์ด้วยนะครับ

จักรพรรณ์ : เราขอขอบคุณเพื่อนๆ ทุกคนที่เป็นกำลังใจให้เราตลอดมา เรายินดีที่จะเป็นตัวแทนร้องเพลงในงานวันเด็กนี้ และขอให้เพื่อนๆ ทุกคนไปเป็นกำลังใจให้เราด้วยนะ

โปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง

ครั้งที่ 8

หัวข้อเรื่อง	การแสดงกิริยาวาจาสุภาพกับเพื่อน
ชื่อกิจกรรม	"อย่าแกล้งกันนะ"
เวลา	50 นาที
จุดมุ่งหมาย	เพื่อให้นักเรียนรู้จักใช้กิริยาท่าทางที่สุภาพกับเพื่อน
สื่อที่ใช้	1. เอกสารประกอบการใช้สถานการณ์จำลองเรื่อง "อย่าแกล้งกันนะ" 2. วัสดุที่ใช้ประกอบการแสดงบทบาท เช่น โຕ้ะ เก้าอี้

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นเตรียมการ
 ผู้วิจัยนำเข้าสู่บทเรียนชี้แจงวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้นักเรียนเรียนรู้ เล่าเรื่องสถานการณ์จำลองเรื่อง "อย่าแกล้งกันนะ" จากนั้นผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันเลือกผู้แสดงบทบาท
2. ขั้นดำเนินการ
 นักเรียนแสดงบทบาทไปตามสถานการณ์จำลองเรื่อง "อย่าแกล้งกันนะ" ตามลำดับเหตุการณ์ที่เตรียมไว้สำหรับนักเรียนที่ไม่ได้แสดงให้ตั้งใจดู
3. ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล
 ผู้วิจัยให้นักเรียนวิเคราะห์บทบาทที่แสดง ในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมและแลกเปลี่ยนประสบการณ์
4. ขั้นสรุป
 นักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่นักเรียนได้เรียนรู้ และข้อคิดที่ได้รับจากการใช้สถานการณ์จำลอง

เอกสารประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง

ครั้งที่ 8

เรื่อง การแสดงกิริยาอาการ สู่ภาพกับเพื่อน

"อย่าแกล้งกันนะ"

เด่นชัย ก่อเกียรติ และสาคร เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทั้งสามคนเป็นเพื่อนที่สนิทกันมาก และมีนิสัยคล้ายกันคือ ไม่สนใจเรียนชอบเอาเปรียบเพื่อนและชอบแกล้งเพื่อน ทั้งสามคนชอบใช้เวลาว่างในการเดินเล่นนอกห้องเรียนและแกล้งเพื่อนที่เดินผ่านไปผ่านมาระหว่างการเอาโต๊ะเรียนขวางไว้ที่บันได ไม่ให้เดินผ่าน จนเพื่อนหลาย ๆ คนไม่พอใจ และไม่มีใครคบด้วย บางคนโดนแกล้งจนร้องไห้ แต่ไม่มีใครกล้าฟ้องครู เพราะเด่นชัย ก่อเกียรติ และสาครขู่ไว้ ถ้าเพื่อนคนใดฟ้องครู จะโดนแกล้งอีก ส่วนต้นชัย สมัย และสุภาพ เป็นเด็กที่สุภาพเรียบร้อย ตั้งใจเรียนและมีน้ำใจกับเพื่อนๆ ในตอนพักกลางวันวันหนึ่ง ต้นชัย สมัย สุภาพ รับประทานอาหารกลางวันเสร็จแล้วจะขึ้นไปห้องเรียนเพื่อทำรายงานที่ครูสั่งไว้ เมื่อขึ้นไปถึงตรงบันไดพบว่าเด่นชัย ก่อเกียรติ และสาคร เอาโต๊ะมาขวางประตูไว้เพื่อไม่ให้เพื่อนๆ ขึ้น ต้นชัย สมัย สุภาพ พยายามพูดขอร้องไห้ให้เด่นชัย ก่อเกียรติ และสาครเลิกแกล้งเพื่อน เพราะจะทำให้เพื่อนๆ ทุกคนไม่มีใครพอใจที่จะคบกับเด่นชัย ก่อเกียรติ และสาคร เพราะทั้งสามคนชอบทำให้เพื่อนเดือดร้อน พอดีครูสมเกียรติเดินมาจึงกล่าวตักเตือนทั้งสามคนให้เลิกการกระทำดังกล่าว เพราะทำให้เพื่อนเดือดร้อนและไม่พอใจและอาจจะมีทะเลาะเบาะแว้งกันเกิดขึ้น ถ้าอยากทำให้เพื่อนรักและยอมรับ ต้องเลิกนิสัยแกล้งเพื่อนอยู่ห้องเดียวกันควรรักและสามัคคีกันไว้

สถานการณ์จำลองเรื่อง "อย่าแก่งกันนะ"

ฉากที่ 1 หน้าห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

บรรยาย เด่นชัย ก่อเกียรติ ศาคร เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทั้งสามคนสนิทกันมาก มีนิสัยคล้ายกันคือ ไม่สนใจเรียน เอาเปรียบเพื่อนและชอบแก่งเพื่อน ตอนพักกลางวันวันหนึ่งทั้งสามคนได้คิดแผนการที่จะแก่งเพื่อน

เด่นชัย : ก่อเกียรติ , ศาคร วันนี้เรามาเล่นอะไรสนุกๆกันดีไหม
 ก่อเกียรติ : เล่นที่ไหนล่ะ
 เด่นชัย : ก็หน้าห้องเรียนไงล่ะ
 ศาคร : เล่นอะไรล่ะ
 เด่นชัย : ก็แก่งคนใจ สนุกดีออก
 ก่อเกียรติ : ทายังไงล่ะ
 เด่นชัย : ก็เอาโต๊ะเรียนมาขวางไว้ตรงบันไดไง ไม่ให้ใครลงไปและก็ไม่ให้ใครขึ้นมา
 ก่อเกียรติ : ถ้าเขาไม่ยอมล่ะ
 ศาคร : เราก็ขู่ซิ ใครใจน้อยก็ร้องไห้ไปฟ้องครู
 เด่นชัย : เราก็บอกว่าถ้าจะผ่านก็ต้องเสียค่าผ่านทาง เอาขนมมาแบ่งเรากิน เราก็ได้ขนมกินฟรีอีกต่างหาก
 ก่อเกียรติ : แล้วไม่กลัวเพื่อนโกรธและเกลียดพวกเราเหรอ
 เด่นชัย : จะกลัวอะไร ก็แค่เล่นสนุกๆ คิดอะไรมาก เดี่ยวก็ลืมไปเอง
 ศาคร : แล้วไม่กลัวใครจะไปฟ้องครูเหรอ เราอาจจะโดนตี
 เด่นชัย : พอครูมาเราก็เลิกก่อนซิ แก่งทำไมไม่รู้ไม่ชี้
 ก่อเกียรติ : จะเริ่มกันรึยัง
 เด่นชัย : เดี่ยวนี้เลย นั่นไง เพื่อยืดนานกลุ่มหนึ่งแล้ว เด็กเรียนชะด้วย

ฉากที่ 2 บริเวณบันไดทางขึ้น

บรรยาย ดนัย สมัย และสุภาพรรับประทานอาหารกลางวันเสร็จแล้วกำลังจะขึ้นห้องเรียนพบเด่นชัย ก่อเกียรติ และศาคร เอาโต๊ะขวางไว้ไม่ให้ขึ้น

- เด่นชัย : ถ้าใครขึ้นมาก็เสียค่าผ่านทางมาก่อนนะจะบอกให้
- दनัย : แล้วถ้าไม่ให้ล่ะ
- ก่อเกียรติ : ก๊อดขึ้นนะซิ
- สมัย : ขอร้องนะอย่าแกล้งกันนะ พวกเราจะรีบขึ้นไปทำรายงาน เดี๋ยวถ้าทำไม่เสร็จ ก็จะต้องหักคะแนน
- สาคร : ก็ให้ขนมเรามาก่อนซิ ถึงให้ผ่านได้
- สุภาพ : เธอทำอย่างนี้แล้วไม่กลัวเพื่อนๆจะโกรธและเลิกคบพวกเธอเหรอ เราขอร้องนะ อย่าทำอย่างนั้นนะ
- ครูสมเกียรติ : กำลังทำอะไรกันอยู่ล่ะ งานที่ครูสั่งทำกันเสร็จแล้วรึยัง ดนัย เธอควรเอาเวลาว่างไปทำรายงานและงานที่ค้างค้างอยู่จะดีกว่านะ ดีกว่าเอาเวลามาแกล้งเพื่อน เดี๋ยวก็ทะเลาะกันอีก ถ้าเธออยากให้เพื่อนๆรัก ก็อย่าแกล้งเพื่อนทำให้เพื่อนๆเดือดร้อนอีกนะ
- เด่นชัย : ครับ : ผมจะเชื่อฟังครู ไม่แกล้งเพื่อนอีกแล้วครับ
- ครูสมเกียรติ : สาคร, ก่อเกียรติ ด้วยนะ เลิกแกล้งเพื่อนนะ
- สาคร, ก่อเกียรติ : ครับ ผมจะเลิกแล้วครับ ผมกลัวเพื่อนไม่รักและกลัวถูกเพื่อนทอดทิ้ง

โปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง

ครั้งที่ 9

- หัวข้อเรื่อง** การรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของเพื่อน
- ชื่อกิจกรรม** "ฟังฉันนิดมองฉันหน่อย"
- เวลา** 50 นาที
- จุดมุ่งหมาย** เพื่อให้ให้นักเรียนรู้จักรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของเพื่อนด้วยการมองและฟังอย่างตั้งใจและไม่พูดแทรกขณะที่เพื่อนพูด
- สื่อที่ใช้**
1. เอกสารประกอบการใช้สถานการณ์จำลองเรื่อง "ฟังฉันนิดมองฉันหน่อย"
 2. วัสดุที่ใช้ประกอบการแสดงบทบาท เช่น โต้ะ แก้วน้ำ หนังสือเรียนวิชา สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หนังสือการ์ตูน กระดาษ ดินสอ
- วิธีดำเนินการ**
1. **ขั้นเตรียมการ**
 ผู้วิจัยนำเข้าสู่บทเรียนชี้แจงวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้นักเรียนเรียนรู้ เล่าเรื่องสถานการณ์จำลองเรื่อง "ฟังฉันนิดมองฉันหน่อย" จากนั้นผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันเลือกผู้แสดงบทบาท
 2. **ขั้นดำเนินการ**
 นักเรียนแสดงบทบาทไปตามสถานการณ์จำลองเรื่อง "ฟังฉันนิดมองฉันหน่อย" ตามลำดับเหตุการณ์ที่เตรียมไว้สำหรับนักเรียนที่ไม่ได้แสดงให้ตั้งใจดู
 3. **ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล**
 ผู้วิจัยให้นักเรียนวิเคราะห์บทบาทที่แสดง ในขณะปฏิบัติกิจกรรมและแลกเปลี่ยนประสบการณ์
 4. **ขั้นสรุป**
 นักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่นักเรียนได้เรียนรู้ และข้อคิดที่ได้รับจากการใช้สถานการณ์จำลอง แล้วผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

1. สังเกตการแสดงของนักเรียน
2. สังเกตการตอบคำถาม การอภิปรายและการสรุปของนักเรียน



เอกสารประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง

ครั้งที่ 9

เรื่อง การรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของเพื่อน

"ฟังฉันนิดมองฉันหน่อย"

ในช่วงมรสุมสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ครูปรานี เข้าสอนเรื่อง "การทํามาหากิน" ซึ่งเกี่ยวกับอาชีพต่างๆของคนไทย ครูปรานีให้นักเรียน แบ่งกลุ่มทํารายงานศึกษาค้นคว้า จากเอกสารต่างๆ ในห้องเรียน และห้องสมุด และให้ช่วยกันปรึกษารื้อวางแผนการทํางานร่วมกัน กลุ่มของอาทร เพทาย เต๋นดวง เสรี กฤษฎา และประสงค์ได้ปรึกษารื้อกันว่าให้อาทรเป็นหัวหน้ากลุ่ม เพทายเป็นเลขานุการของกลุ่ม แล้วก็เริ่มลงมือทํางานกันที่ รดยที่อาทรซึ่งเป็นหัวหน้ากลุ่มได้พยายามถามความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่มแต่ละคน แต่ก็ไม่มีใครสนใจที่ฟังและเสนอความคิดเห็น ต่างคนต่างก็สนใจทําส่งที่ตนชอบ เต๋นดวง เอาหนังสือการ์ตูนขึ้นมาอ่าน เสรีวาดรูปรถแข่ง ส่วนประสงค์และกฤษฎานั่งคุย เมื่อเวลาผ่านไปจนจะหมดชั่วโมง ครูปรานี ให้อาทรนำกลุ่มรายงานผลความก้าวหน้าของงาน ผลปรากฏว่า กลุ่มของอาทรยังไม่เริ่มลงมือทําส่งอะไรเลย เพราะสมาชิกแต่ละคนไม่ให้ความร่วมมือ ต่างคนต่างก็ไม่สนใจที่จะรับฟังความคิดเห็นของตนให้สมาชิกกลุ่มฟัง ครูปรานีจึง กล่าวตักเตือน และให้คำแนะนำว่าในการทํางานกลุ่ม ควรจะมีการวางแผนการทํางาน ร่วมกันทุกคน ช่วยกันปรึกษารื้อ สมาชิกทุกคนควรจะรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และควรเสนอความคิดเห็นของตนให้สมาชิกรับทราบด้วยถ้าต่างก็เกี่ยงงานกัน และไม่รับ ฟังความคิดเห็นของเพื่อนสมาชิก งานก็จะไม่เสร็จ ถ้าอยากให้งานสำเร็จเรียบร้อย ทุกคนต้องให้ความร่วมมือกัน ครูปรานีให้คำแนะนำแล้วบอกให้สมาชิกทุกคนเริ่มลงมือทํางานใหม่ และก็สามารถทํางานได้สำเร็จ เพราะทุกคนปฏิบัติตามคำแนะนำของครูปรานี ทุกคนช่วยกันทํางานให้ความร่วมมือ รับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของเพื่อนๆสมาชิก ในกลุ่มและเสนอความคิดเห็นของตนให้สมาชิกในกลุ่มฟังด้วย

สถานการณ์จำลองเรื่อง "พื้งฉันทมมองฉันทนหนอย"

ฉากที่ 1 ในห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 วิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

ครูปรานี : วันนี้เราจะเรียนเรื่องการทํามาหากินซึ่งจะเกี่ยวกับอาชีพต่างๆของคนไทย นะคะ โดยครูจะให้ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มกันทํารายงาน กลุ่มละ 6 คน นะคะ มีใครสงสัยอะไรไหมคะ

อาหาร : คุณครูครับ แล้วต้องมีรูปภาพประกอบการรายงานไหมครับ

ครูปรานี : ก็แล้วแต่ว่าสมาชิกในกลุ่มจะตกลงอย่างไรนะคะ ของให้นักเรียนช่วยกันปรึกษากันหรือ วางแผนการทำงานกันนะคะ

เพทาย : แล้วส่งเมื่อไรคะคุณครู

ครูปรานี : เมื่อหมดชั่วโมงแล้ว ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมารายงานหน้าชั้นนะคะ เอาละค่ะ เริ่มแบ่งกลุ่มกันได้แล้ว

ฉากที่2 กลุ่มของอาหาร เพทาย เต้นดวง เสรี กฤษฎาและประสงค์ ได้เลือกอาหารเป็นหัวหน้ากลุ่มและเพทายเป็นเลขานุการของกลุ่ม

เพทาย : เราว่าเราเลือกหัวหน้ากลุ่มกันก่อนดีกว่า

เต้นดวง : เราขอเสนอให้อาหารเป็นหัวหน้ากลุ่ม เพื่อนๆว่าอย่างไรบ้าง

เพื่อนทุกคน : เห็นด้วย

เสรี : เราขอเสนอให้เพทายเป็น เลขานุการกลุ่ม

อาหาร : เราเห็นด้วยเพราะเพทายเป็นคนลายมือสวยและจดบันทึกไว

กฤษฎา : เราก็ก็นเห็นด้วย

อาหาร : เราลงมือทำงานกันเลยดีกว่านะ

บรรยาย : ขณะที่กำลังทำงาน

อาหาร : เราว่าเราควรมาวางแผนกันก่อนดีกว่าไหมว่าจะทำอย่างไรดี ขอความเห็นจากเพื่อนๆครับ

เต้นดวง : เราเลือกเธอเป็นหัวหน้าแล้วก็ทำไปซิ เราจะอ่านการ์ตูน ภาลั้งสนุก อย่ารบกวนได้ไหม ถาถามคนอื่นบ้างซิ

- เสรี : อาหารเธอว่ารถแข่งเราสวยไหม เราอุตส่าห์วาดสุดฝีมือเลยนะ
- อาหาร : เราว่าเรามาช่วยกันทำรายงานก่อนจะดีไหม วาดรูปเอาไว้ที่หลังนะ
เดี๋ยวงานจะไม่เสร็จก่อนหมดชั่วโมง
- เสรี : เธอก็ลองถามคนอื่นบ้างซิ
- อาหาร : กฤษฎา เธอมีความคิดเห็นอะไรจะเสนอหรือไม่เกี่ยวกับรายงาน
- กฤษฎา : อย่างมาถามตอนนี้ได้ไหม ไม่เห็นเธอว่าเรากำลังคุยอยู่กับประสงค์
- อาหาร : เอาละ ทุกคนฟังนะถ้าใครไม่ช่วยทำรายงาน แม้แต่จะแสดงความคิดเห็น
หรือรับฟังความคิดของเราบ้าง แล้วถ้าเราทำงานกับเพทายสองคนทำไม่
เสร็จและไม่ดีก็อย่ามาว่ากันแล้วกัน
- ฉากที่3 หมดชั่วโมงวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต
- ครูปรานี : หมดเวลาแล้วนะคะ ให้นักหัวหน้ากลุ่มรายงานผลการทำงานซิคะว่าเป็นอย่างไร
- อาหาร : กลุ่มผมยังไม่ได้เริ่มงานเลยครับ
- ครูปรานี : เพราะอะไรถึงยังไม่เสร็จคะ ครูให้แบ่งกลุ่มช่วยกันกลุ่มหนึ่งตั้งหลายคน
และใช้เวลา 1 ชั่วโมง
- อาหาร : เพราะสมาชิกในกลุ่มไม่มีใครสนใจที่จะรับฟังความคิดเห็นของผมเลยครับ
เขาสนใจที่จะทำสิ่งที่เขาชอบครับ บางคนเขาก็อ่านการ์ตูน บางคนก็วาด
รูป บางคนก็เอาแต่คุยกัน เขาเลือกผมเป็นหัวหน้ากลุ่มแล้วเขาก็ปล่อยให้
ผมและเพทายทำสองคนครับ
- ครูปรานี : เป็นอย่างนี้เองหรือคะ มิน่าละ งานถึงไม่เสร็จเพราะแต่ละคนไม่ให้ความสนใจ
ร่วมมือกัน ไม่มีใครฟังหัวหน้ากลุ่ม ครูอยากให้ทุกคนลองทบทวนกันใหม่ว่าจะ
ทำอย่างไรถึงงานจึงเสร็จภายในเวลาที่กำหนด
- อาหาร : ผมว่าทุกคนควรจะร่วมมือและช่วยกันครับ
- ครูปรานี : ใช่แล้วค่ะ แล้วควรจะทำอะไรอีกบ้างคะ
- เพทาย : สมาชิกแต่ละคนควรจะรับฟังความคิดเห็นของหัวหน้ากลุ่มบ้าง
- ครูปรานี : แล้วสมาชิกก็ต้องเสนอความคิดเห็นของตนให้สมาชิกกลุ่มทราบด้วยค่ะ
- เสรี : แล้วก็ต้องแบ่งงานกันทำด้วยใช่ไหมครับ
- ครูปรานี : ใช่ค่ะ เมื่อทุกคนเข้าใจแล้วก็ควรจะเริ่มลงมือกันทำใหม่ นะคะ
- ทุกคน : ครับ จะเริ่มทำเดี๋ยวนี้ครับ

โปรแกรมการให้สถานการณ์จำลอง

ครั้งที่ 10

หัวข้อเรื่อง	การให้ความช่วยเหลือเพื่อนในการทำงานร่วมกัน
ชื่อกิจกรรม	"ช่วยกันหน่อย"
เวลา	50 นาที
จุดมุ่งหมาย	เพื่อให้นักเรียนรู้จักให้ความช่วยเหลือเพื่อนในการทำงานร่วมกัน
สื่อที่ใช้	- เอกสารประกอบการให้สถานการณ์จำลองเรื่อง "ช่วยกันหน่อย" - วัสดุที่ใช้ประกอบการแสดงบทบาท เช่น โต้ะ แก้ว - อุปกรณ์การจัดป้ายนิเทศ เช่น กระดาษสี กรรไกร กาว หนังสือพิมพ์

วิธีดำเนินการ

- ขั้นเตรียมการ**
 ผู้วิจัยนำเข้าสู่บทเรียนชี้แจงวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้นักเรียนเรียนรู้ แล้วเรื่องสถานการณ์จำลองเรื่อง "ช่วยกันหน่อย" จากนั้นผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันเลือกผู้แสดงบทบาท
- ขั้นดำเนินการ**
 นักเรียนแสดงบทบาทไปตามสถานการณ์จำลองเรื่อง "ช่วยกันหน่อย" ตามลำดับเหตุการณ์ที่เตรียมไว้สำหรับนักเรียนที่ไม่ได้แสดงให้ตั้งใจดู
- ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล**
 ผู้วิจัยให้นักเรียนวิเคราะห์บทบาทที่แสดง ในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมและแลกเปลี่ยนประสบการณ์
- ขั้นสรุป**
 นักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่นักเรียนได้เรียนรู้ และข้อคิดที่ได้รับจากการให้สถานการณ์จำลอง แล้วผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

- สังเกตการแสดงของนักเรียน
- สังเกตการตอบคำถาม การอภิปรายและการสรุปของนักเรียน

เอกสารประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง

ครั้งที่ 10

เรื่อง การให้ความช่วยเหลือเพื่อนในการทำงานร่วมกัน

"ช่วยกันหน่อย"

คุณครูสายใจได้แบ่งกลุ่มนักเรียนให้จัดป้ายนิเทศเกี่ยวกับข่าวสำคัญต่างๆ ในชีวิตประจำวัน โดยให้นักเรียนหาข่าวจากหนังสือพิมพ์มาจัดป้ายที่หน้าห้องเรียน ให้แต่ละกลุ่มสับเปลี่ยนกันจัดป้ายนิเทศกลุ่มละ 1 สัปดาห์ สัปดาห์นี้เป็นหน้าที่ของกลุ่มที่ 2 ซึ่งมีสมาชิกคือ วิโรจน์ นที ประสงค์ อานาจ สันติ และสายชล เมื่อถึงตอนกลางวัน หลังจากรับประทานอาหารกลางวันเสร็จแล้ว วิโรจน์ซึ่งเป็นหัวหน้ากลุ่ม ได้ชักชวนเพื่อนๆ ให้ช่วยกันจัดป้ายนิเทศเกี่ยวกับข่าวโดยบอกให้แต่ละคน นำข่าวมาและรวบรวมไว้เพื่อนำมาจัดป้ายนิเทศ วิโรจน์บอกให้เพื่อนๆ ช่วยกันทำงานแล้วแต่ว่าใครจะทำอะไรก็ได้ที่ถนัด นทีบอกว่าจะช่วยตัดกระดาษ ประสงค์เป็นคนติดข่าว ส่วนวิโรจน์ช่วยออกแบบป้ายนิเทศและตกแต่ง ส่วนอานาจบอกว่าขอขี้ดินเฉยๆ เพราะไม่มีความสามารถอะไร สันติและสายชลแอบหลบไปนั่งเล่นรถแข่งหลังห้องกันสองคนเพราะไม่อยากรู้ ครูสายใจเดินมาดูการทำงานของนักเรียนกลุ่มนี้และเห็นว่ามีคนทำงานอยู่เพียงสามคนจึงถามวิโรจน์ว่า สมาชิกกลุ่มมีกี่คน และได้แบ่งงานกันทำหรือเปล่า วิโรจน์บอกว่าสมาชิกกลุ่มมีหลายคนและได้แบ่งงานกันทำเรียบร้อย แล้วและตกลงว่าใครมีความสามารถอะไรก็ให้ทำงานนั้น แต่เพื่อนบางคนไม่ยอมช่วยทำงาน เพราะเห็นว่ามีคนทำแล้วและบางคนก็บอกว่าไม่อยากรู้ ครูสายใจจึงเรียก อานาจ สันติ และสายชลมาตักเตือน โดยบอกกับนักเรียนทั้งสามคนว่า การทำงานใดๆก็ตามถ้าอยากให้งานสำเร็จเรียบร้อยทันตามกำหนดทุกคนจะต้องให้ความร่วมมือกัน อย่าเอาดีแต่เอาเปรียบกันและอย่าเกี่ยงกันทำงาน ในการทำงานกลุ่มทุกคนควรมีการแบ่งงานกันทำให้ตรงความสามารถและความถนัดของแต่ละคน คนที่ไม่ค่อยให้ความช่วยเหลือเพื่อน พยายามเอาดีเอาเปรียบเพื่อนต่อไปก็จะไม่ได้รับการยอมรับจากเพื่อนให้เข้าทำงานด้วย

สถานการณ์จำลองเรื่อง "ช่วยกันหน่อย"

ฉากที่ 1 หน้าห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

บรรยาย หลังจากรับประทานอาหารเช้ากลางวันเสร็จแล้ววิโรจน์ได้ชักชวนเพื่อนๆ ให้ช่วยกันจัดป้ายนิเทศเกี่ยวกับข่าว

วิโรจน์ : ขอให้เพื่อนๆ ข่าวที่หามารวบรวมไว้ที่โต๊ะเรียนนะ แล้วเดี๋ยวเราจะได้แบ่งงานกันทำ ขอให้ทุกคนช่วยกันทำอะไรก็ได้ที่ถนัด

นที : เราจะตัดกระดาษนะ

ประสงค์ : งั้น เราจะเป็นคนติดข่าว

วิโรจน์ : เราจะช่วยออกแบบ และตกแต่งป้ายนิเทศเอง

นที : อานาจ เธอจะช่วยเหลืออะไร

อานาจ : เราขอยินดูเฉยๆ ดีกว่า เราไม่มีความสามารถอะไร และก็มีความอายอยู่แล้ว

วิโรจน์ : งั้นเราเริ่มลงมือทำกันเรียนนะ เดี๋ยวจะไม่เสร็จ ครูอาจจะเดินมาตรวจ ใครจะช่วยก็ช่วย ใครไม่ช่วยก็ตามใน

ประสงค์ : แล้วสันติกับสายชลไปไหนนะ

อานาจ : เราเห็นเล่นรถแข่งอยู่หลังห้องนั่นะ

นที : อย่างนี้ เขาเรียกว่าเอาเปรียบกัน กินแรงเพื่อน คราวหน้าอย่าเลือกมาทำงานกลุ่มเราเลย เลือกมาก็ไม่เคยช่วยแต่ก็อยากได้คะแนน

ประสงค์ : จริงด้วย คราวหน้าอย่าเลือกเข้ากลุ่ม

วิโรจน์ : ช่างเขาเถอะ อีกหน่อยเขาจะรู้สึกตัวเอง ลงมือทำงานกันเถอะ

ฉากที่2 ครูสายใจเดินมาหน้าห้องเพื่อดูการทำงานของนักเรียน

ครูสายใจ : กลุ่มนี้สมาชิกมีกี่คนคะ และแบ่งงานกันทำรีเบลา

วิโรจน์ : แบ่งแล้วครับ บางคนเขาไม่ยอมช่วยทำ เขาอ้างว่าไม่มีความสามารถ บางคนก็บอกว่าไม่อยากทำแอบหลบไปเล่นครับ

ครูสายใจ : มีใครบ้างที่ไม่ทำงาน ไปเรียกมาพบครูหน่อยซิคะ วิโรจน์

บรรยาย วิโรจน์ตามสันติ สายชล และอำนาจมาพบครูสายใจ

ครูสายใจ : สันติ, สายชล, อำนาจ อยากให้งานที่ครูสั่งเสร็จทันเวลากำหนดไหมคะ

สายชล, อำนาจ, สันติ : อยากให้เสร็จครับ

ครูสายใจ : ถ้าทำกันแค่ 2-3 คน งานจะเสร็จช้าหรือเร็วคะสายชล

สายชล : เสร็จช้าครับ

ครูสายใจ : แล้วจะทำอย่างไรดี งานจะจึงเสร็จเร็วหรือช้า และทันเวลาที่กำหนด

สันติ : ทุกคนต้องร่วมมือกันครับ

ครูสายใจ : ใช่แล้วค่ะ ทุกคนต้องช่วยเหลือกันนะคะ ทุกคนก็มีความสามารถ ไม่ว่าจะไม่มีความสามารถที่จะทำอะไรเลยนะคะ เราช่วยเพื่อนทำงานที่เราถนัด อย่าเอาโรคเอาเปรียบกันนะคะทุกคน เข้าใจไหมคะ ถ้าเข้าใจไปช่วยทำงานได้แล้ว

สายชล, อำนาจ, สันติ : เข้าใจแล้วครับต่อไปผมจะช่วยเพื่อนทำงานไม่เอาเปรียบอีกแล้วครับ

ครูสายใจ : ดีมากค่ะ ไปทำงานได้แล้วนะคะ

โปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง

ครั้งที่ 11

- หัวข้อเรื่อง** การปฏิบัติตนกับเพื่อนด้านการใช้วาจาถ้อยคำ และกิริยาท่าทางที่สุภาพ
- ชื่อกิจกรรม** "แก้ไขหน่อย"
- เวลา** 50 นาที
- จุดมุ่งหมาย** เพื่อให้นักเรียนรู้จักการปรับปรุงตนเองในการปฏิบัติตน กับเพื่อน ทั้งด้านวาจาและถ้อยคำและด้านกิริยาท่าทาง
- สื่อที่ใช้**
1. เอกสารประกอบการใช้สถานการณ์จำลองเรื่อง "แก้ไขหน่อย"
 2. วัสดุที่ใช้ประกอบการแสดงบทบาท เช่น โต้ะ แก้ว หมายฮอส รถแข่ง หนังสือการ์ตูน
- วิธีดำเนินการ**
1. **ขั้นเตรียมการ**
ผู้วิจัยนำเข้าสู่บทเรียนชี้แจงวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้นักเรียนเรียนรู้ เล่า เรื่องสถานการณ์จำลองเรื่อง "แก้ไขหน่อย" จากนั้นผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันเลือกผู้แสดง บทบาท
 2. **ขั้นดำเนินการ**
นักเรียนแสดงบทบาทไปตามสถานการณ์จำลองเรื่อง "แก้ไขหน่อย" ตามลำดับเหตุการณ์ที่เตรียมไว้สำหรับนักเรียนที่ไม่ได้แสดงให้ตั้งใจดู
 3. **ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล**
ผู้วิจัยให้นักเรียนวิเคราะห์บทบาทที่แสดง ในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมและแลกเปลี่ยน ประสพการณ์
 4. **ขั้นสรุป**
นักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่นักเรียนได้เรียนรู้ และข้อคิดที่ได้รับจากการใช้สถานการณ์ จำลอง แล้วผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม
- การประเมินผล**
1. สังเกตการแสดงของนักเรียน
 2. สังเกตการตอบคำถาม การอภิปรายและการสรุปของนักเรียน

เอกสารประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง

ครั้งที่ 11

เรื่อง การปฏิบัติตนกับเพื่อนด้านการใช้เวลาว่างอย่างคุ้มค่าและกิริยาท่าทางที่สุภาพกับเพื่อน

"แก้วไข่น้อย"

เป็นวันหนึ่งใกล้เวลาโรงเรียนเลิก ครู สุภัตราได้บอกให้นักเรียนทุกคนช่วยกันทำความสะอาดห้องให้เรียบร้อย ถ้าทำเสร็จเรียบร้อยแล้ว เวลาที่เหลือให้นักเรียนทำงานที่ค้างไว้ นักเรียนคนใดทำงานเสร็จแล้ว ก็อนุญาตให้เล่นอยู่ภายในห้องเรียน เพื่อพูดคุยกับครูสุภัตราที่เดินออกนอกห้องไปทำธุระที่ห้องธุรการ เมื่อครูไปแล้ว นักเรียนที่ทำงานเสร็จแล้วก็ชวนกันเล่นในสิ่งที่ตัวเองชอบ ชาติทนงเล่นรถแข่งกับสิริชัยที่หลังห้องเรียน ปราโมทย์กับศักดาอ่านหนังสือการ์ตูน สุภชัยเล่นหมากฮอสกับสุภาพ ส่วนสมพงษ์ไม่มีกิจกรรมเล่นด้วยจึงไปขอชาติทนงและสิริชัยเล่นรถแข่งด้วย แต่ก็ได้รับการปฏิเสธจากเพื่อนทั้งสองคนเพราะสมพงษ์ชอบลักขโมยเอารถแข่งของเพื่อนไปซุก สมพงษ์จึงไปขอหนังสือการ์ตูนจากปราโมทย์และศักดาอ่านแต่ทั้งสองคนก็ปฏิเสธ เพราะสมพงษ์พูดจาไม่สุภาพและชอบล้อชื่อพ่อแม่เพื่อน จากนั้นสมพงษ์จึงไปขอสุภชัย และสมพงษ์เล่นหมากฮอสด้วย แต่ทั้งสองคนก็ปฏิเสธที่จะให้เล่นเพราะเห็นว่าสมพงษ์ไม่มีน้ำใจ ไม่เคยให้ความช่วยเหลือเพื่อนเลย เมื่อสมพงษ์ไปขอเพื่อนคนใดเล่น ก็ได้รับการปฏิเสธจากเพื่อน สมพงษ์จึงรู้สึกท้อตัน เข้ากับเพื่อนไม่ได้และกำลังจะถูกเพื่อนทอดทิ้งจึงนั่งซึมคนเดียว เอกกมลสงสารและเห็นใจสมพงษ์จึงพูดให้กำลังใจให้สมพงษ์ ปรับปรุงตนเองในสิ่งที่เพื่อนไม่ชอบให้เลิกทำ เพื่อนๆจึงจะยอมรับสมพงษ์

บทสัมภาษณ์เรื่อง "เด็กชายหนึ่ง"

- จาก : ในเรื่องเรื่องหนึ่งในเรื่องสยองขวัญที่ ๑
- บรรยาย : เกี่ยวกับเรื่องราวการขโมยการเรียนลับ ครูสุพิศทราบบอกให้นักเรียนทุกคนช่วยกันทำความสะอาดห้องทำให้เรียบร้อย ถ้าทำเสร็จก็ไปพักผ่อนพักผ่อนพักผ่อนให้นักเรียนเล่นอยู่ภายนอกที่กองไฟ
- ครูสุพิศตรา : นักเรียนเอ ครูไปจะส่งไปพบคุณครูที่กองไฟกองสุระ เพราะ ไปกองไฟกองแล้วให้นักเรียนช่วยกันทำความสะอาดห้องนะคะ
- ชาติทอง : ทำเสร็จแล้วเล่นได้นะครับ
- ครูสุพิศตรา : เล่นได้ละ แต่ต้องเล่นกันเงียบๆในห้องเรียนนะละ
- ชาติทอง : ครับ ผมจะเล่นกับเพื่อนๆเงียบครับ
- ครูสุพิศตรา : ครูไปละนะ
- บรรยาย : หลังจากที่ครูสุพิศตราไปแล้วนักเรียนก็ช่วยกันทำความสะอาดห้องจนเสร็จแล้วก็ชักชวนกันเล่นในสิ่งที่ตัวเองชอบ
- ชาติทอง : ศักดาเรามีรถแข่ง 2 คัน เรามาเล่นกันมะ เราแบ่งให้เธอขี่มเล่นคันนี้ละ
- สิริชัย : ขอบคุนมากนะ เราจะไปเล่นตรงไหนกันดีละ
- ชาติทอง : หลังห้องใจ ไปเล่นกันเถอะ
- สิริชัย : ไปซิ
- ปารมทย์ : ศักดาเราอ่านหนังสือการ์ตูนกันไหม เรามีหลายเล่มนะ เอามาจากบ้านสนุกๆ ทั้งนั้นเลยให้เธอขี่มอ่านด้วยนะ
- ศักดา : ขอบคุนมาก เราชอบอ่านเรื่องโรดเรมอนมากที่สุดเลย
- ปารมทย์ : เราชอบอ่าน ดาร์กอนบอลแซด
- สุภชัย : สมภพเราจะเล่นอะไรกันดี
- สมภพ : เล่นหมากฮอสกันมะ

- ศุภชัย : เอาซิ ไปได้เล่นตั้งนานแล้ว
- บรรยาย : ขณะที่เพื่อนๆกำลังเล่นกันอยู่ สมพงษ์ไม่มีเพื่อนคนไหนชวนเล่นด้วยจึงเดินเข้าไปขอเพื่อนๆเล่นแต่ก็ได้รับการปฏิเสธ
- สมพงษ์ : ขอเล่นรถแข่งมั้งซิ ซาติทงไม่ชวนเล่นเลยนะ
- ซาติทง : เรื่องอะไรจะให้เล่นละ เธอชอบลักขโมยของเราไปซุก
- สมพงษ์ : ไม่เล่นก็ได้วะ ไม่เห็นจะง้อเลย บรรารมย์ขอร้องอ่านการ์ตูนด้วยคนซิ มีตั้งหลายเล่มขอยืมอ่านบ้างซิอย่าจี้หวงนักเลย
- บรรารมย์ : พูดแบบนี้อย่าอ่านเลยไปขอยืมจากห้องสมุดก็แล้วกัน
- สมพงษ์ : จี้หวงฉิบหายเลย ไม่ยืมก็ได้วะ ศุภชัยเราขอเล่นหมากรุกด้วยคนนะ
- ศุภชัย : ไม่ได้หรอก เราเล่นกันสองคนก็ดีแล้ว อย่ามายุ่งกับเราเลยวันก่อนเราขอให้เธอช่วยทำเวรหน่อย เธอไม่ยอมช่วยเราเลย
- สมภพ : ไข่แล้ว เวลาที่มีขนมเธอไม่แบ่งพวกเราเลย เธอไม่มีน้ำใจ
- สมพงษ์ : ทำไมให้เล่นก็บอกมาตรงๆ ทำไมต้องมาว่ากันด้วย
- ศุภชัย : ถึงเธอจะไปขอใครเล่นก็ไม่มีใครเขาอยากให้เราเล่นด้วยหรอก เพราะเขารู้นิสัยเธอดีว่า เป็นยังไง เธอน่าจะรู้ตัวนะ
- บรรยาย : สมพงษ์ได้ฟังเพื่อนพูดแล้วรู้สึกว้าเพื่อนไม่ยอมรับที่จะให้เล่นด้วยและกำลังถูกเพื่อนทอดทิ้ง จึงหลบไปนั่งซึมคนเดียว เอกกมลสงสารและเห็นใจสมพงษ์จึงพูดให้กำลังใจ
- เอกกมล : เป็นอะไรสมพงษ์ ดูเธอซึมนะมีอะไรรีเบเล่า
- สมพงษ์ : เราไปขอเพื่อนๆ เล่นด้วยแต่ไม่มีใครให้เราเล่นสักคน
- เอกกมล : เพราะอะไร เขาถึงไม่ยอมมาให้เธอเล่นด้วย
- สมพงษ์ : เขาว่าเราพูดจาไม่เพราะ และไม่มีความน้ำใจกับพวกเขา
- เอกกมล : ถ้าอยากให้เพื่อนเล่นด้วย เราว่าเธอควรจะแก้ไขหน่อยนะในสิ่งที่เพื่อนๆไม่ชอบ ก็ให้เลิกทำซะนะ จะขอเขาเล่นก็ต้องพูดจาดีนะ พูดเพราะๆ อย่าแหยงเขาถ้าเขาไม่อนุญาตและมีน้ำใจกับเขาบ้าง ช่วยเขาบ้างนะ เวลาที่เขาขอร้องให้ช่วยเธอทำก็ได้รีเบเล่า

สมพงษ์ : จะลองทำดูนะ ขอบใจมากที่ช่วยเตือนเรา เราจะลองแก้ไขใหม่
เอกกมล : เราจะเอาใจช่วยให้เธอทำใหสำเร็จนะ



โปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง

ครั้งที่ 12

หัวข้อเรื่อง บัณฑิตนิเทศ

ชื่อกิจกรรม "คำสัญญา"

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกับโปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง
2. เพื่อให้นักเรียนนำประโยชน์ที่ได้รับจากสถานการณ์จำลองไปใช้การปฏิบัติตนกับเพื่อนในชีวิตประจำวัน

สื่อที่ใช้ เทปบันทึกเสียงเพลง "คำสัญญา"

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนถึงประสบการณ์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง
2. ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปประโยชน์ที่ได้รับจากการปฏิบัติตนกับเพื่อนในชีวิตประจำวัน
3. ผู้วิจัยสรุปผลการเข้าร่วมโปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลองที่มีต่อการปฏิบัติตนกับเพื่อน
4. ผู้วิจัยให้นักเรียนยืนจับมือเป็นวงกลม แล้วผู้วิจัยเปิดเพลง "คำสัญญา" พร้อมทั้งให้นักเรียนร่วมกันร้องเพลง
5. ผู้วิจัยกล่าวขอบคุณนักเรียนและกล่าวปิดการเข้าร่วมโปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลองที่มีต่อการปฏิบัติตนกับเพื่อน

การประเมินผล

1. สังเกตการแสดงของนักเรียน
2. สังเกตการอภิปรายและการสรุปของนักเรียน

โปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบ (ใช้กับกลุ่มทดลองที่ 2)

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
1	ปฐมนิเทศ	"หัวใจสัมพันธ์" ฉันและเธอ	1. เพื่อสร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้วิจัยและนักเรียนได้รู้จักคุ้นเคยกัน 2. เพื่อให้นักเรียนได้รู้จักคุ้นเคยซึ่งกันและกัน 3. เพื่อให้นักเรียนทราบจุดมุ่งหมายและวิธีการของการใช้เทคนิคแม่แบบ เพื่อพัฒนาการปฏิบัติตนกับเพื่อน 4. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจ วิธีดำเนินการใช้เทคนิคแม่แบบ จุดมุ่งหมายของการแสดงบทบาทหน้าที่ของนักเรียนตลอดจนช่วงเวลา ระยะเวลา จำนวนครั้ง และสถานที่ ที่ใช้ในการเข้าร่วมกิจกรรม 5. เพื่อให้นักเรียนทราบความหมายและความสำคัญของเพื่อนรวมทั้งการปฏิบัติตนกับเพื่อน	1. ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับความสำคัญ ของการทำความรู้จักซึ่งกันและกัน ระหว่างผู้วิจัยกับนักเรียนก่อนทำกิจกรรม เริ่มต้นผู้วิจัยแนะนำตนเองให้ทุกคนรู้จัก 2. ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกิจกรรมสร้างความคุ้นเคย โดยใช้กิจกรรม "หัวใจสัมพันธ์ฉันและเธอ" โดยมีวิธีการเล่นดังนี้ 2.1 ผู้วิจัยแจกชิ้นส่วนของหัวใจให้กับนักเรียนคนละ 1 ชิ้น 2.2 ผู้วิจัยอธิบายวิธีการเล่นเกม ว่าภายในเวลา 15 นาที ให้นักเรียนค้นหาหัวใจของตนเอง ที่มีชิ้นส่วนของหัวใจ ส่วนที่หายไปของตนเอง มาประกอบเข้าเป็นรูปหัวใจที่สมบูรณ์ เมื่อหาเจอแล้ว ให้นำลงเป็นคู่ ๆ จากนั้นให้ผลัดกันซักถาม ในเรื่องต่อไปนี้ คือ ชื่อ ชื่อเล่น อายุ กีฬาที่ชอบ งานอดิเรก ฯลฯ ให้นักเรียนพยายามหาข้อมูลจากเพื่อนให้ได้มากที่สุด จากนั้นให้ออกมารายงานให้เพื่อน

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
				ฟังทีละคู่ พลัดกันแนะนำจนครบ แล้ว ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันสรุปจุดมุ่งหมายของกิจกรรมนี้และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมว่ากิจกรรมนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักเรียน ที่ไม่เคยรู้จักกันมาก่อนได้ทำความรู้จักกันเองและแนะนำเพื่อนคนอื่น ๆ รู้จักด้วย 3. ผู้วิจัยอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับความมุ่งหมายวัน เวลา และวิธีดำเนินการของการใช้เทคนิคแม่แบบ และหน้าที่ของนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรม 4. ผู้วิจัยอธิบายความหมาย และลักษณะของการปฏิบัติตนกับเพื่อน และเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัย 5. ผู้วิจัยนัดหมายสถานที่ วัน เวลาที่จะพบเพื่อร่วมกิจกรรมครั้งต่อไป

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
2	การกล่าว ทักทายเพื่อน ด้วยกิริยา วาจาที่ เหมาะสม	"เพื่อนรัก ทักทายกัน"	เพื่อให้นักเรียนรู้และ รู้จักใช้วาจาและถ้อยคำ สุภาพกับเพื่อนในการ กล่าวทักทายเพื่อน	ในการใช้สถานการณ์จำลอง ครั้งที่ 2 - 11 มีวิธีดำเนินการ เป็นขั้นตอนทุกครั้งดังนี้
3	การสนทนา โต้ตอบกับ เพื่อนด้วย กิริยาวาจา ที่เหมาะสม	"สนทนาวาจา" ไพเราะ	เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้ และรู้จักใช้วาจาและ ถ้อยคำที่สุภาพในการ สนทนาโต้ตอบกับเพื่อน	1. <u>ขั้นนำ</u> ผู้วิจัยนำเข้าสู่การเสนอ แม่แบบโดยการสนทนาซักถาม นักเรียนเกี่ยวกับเรื่องที่ต้อง การให้นักเรียนสังเกตในครั้ง นั้น
4	การรู้จัก กล่าวคำ ขอโทษ เมื่อ ทำให้เพื่อน เสียใจ	"ขอภัยไม่ได้" เจตนา	เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้ และรู้จักกล่าวคำขอโทษ เมื่อทำให้เพื่อนเสียใจ	2. <u>ขั้นเสนอแม่แบบ</u> 2.1 ผู้วิจัยเสนอเรื่องราว ของแม่แบบที่แสดงเกี่ยวกับการ ปฏิบัติตนกับเพื่อนโดยนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนสังเกต พฤติกรรมของแม่แบบที่แสดงกับ เพื่อน 2.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกัน อภิปรายซักถามเกี่ยวกับสิ่งที่ สังเกตได้

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
5	การรู้จัก กล่าวคำ ขอบคุณ เมื่อ เพื่อนให้ ความช่วยเหลือ	"น้ำใจของ" เพื่อน	เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้ และรู้จักกล่าวคำขอบคุณ เมื่อเพื่อนให้ความ ช่วยเหลือ	2.4 นักเรียนร่วมกันสรุป ความคิดเห็นและผู้วิจัยกล่าว เพิ่มเติมในสิ่งที่นักเรียนยัง กล่าวไม่ถึงเพื่อให้นักเรียน เกิดความคิดที่จะเปลี่ยนแปลง
6	การรู้จัก กล่าวคำ ชมเชยเมื่อ เพื่อนประสบความสำเร็จ	"ความสำเร็จ ของเพื่อน"	เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้ การรู้จักกล่าวคำชมเชย เมื่อเพื่อนประสบความสำเร็จ	3. <u>ขั้นสรุป</u> ผู้วิจัยนักเรียนช่วยกันสรุป ข้อคิดเห็นที่ได้จากการดูการ แสดงของแม่แบบ
7	การรู้จัก กล่าวให้ กำลังใจ เพื่อน	"กำลังใจให้ เธอ"	เพื่อให้นักเรียนรู้จักพูด ให้กำลังใจเพื่อนเมื่อ เพื่อนไม่กล้าแสดงออก มีความประหม่า เ็นอาย	
8	การแสดง กิริยาจาก สุภาพกับ เพื่อน	"อย่าแกล้ง กันนะ"	เพื่อให้นักเรียนรู้จักใช้ กิริยาท่าทางที่สุภาพกับ เพื่อน	

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
9	การรับฟัง ความคิดเห็น และข้อเสนอ แนะของ เพื่อน	"ฟังฉันนิด มองฉันหน่อย"	เพื่อให้นักเรียนรู้จัก ฟังความคิดเห็นและข้อ เสนอแนะของเพื่อนด้วย การมองและฟัง อย่าง ตั้งใจและไม่พูดแทรกขณะ ที่เพื่อนพูด	
10	การให้ความ ช่วยเหลือ เพื่อนในการ ทำงาน ร่วมกัน	"ช่วยกันหน่อย"	เพื่อให้นักเรียนรู้จัก ความช่วยเหลือเพื่อนใน การทำงานร่วมกัน	
11	การปฏิบัติตน กับเพื่อนด้าน การใช้วาจา ถ้อยคำ และ กิริยาท่าทาง ที่สุภาพกับ เพื่อน	"แก้ไขหน่อย"	เพื่อให้นักเรียนรู้จัก การปรับปรุงตนเองใน การปฏิบัติตนกับเพื่อนทั้ง ด้านวาจา และถ้อยคำ และด้านกิริยาท่าทาง	

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
12	ปัจฉิมนิเทศ	"คำสัญญา"	1. เพื่อให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบ 2. เพื่อให้นักเรียนนำประโยชน์ที่ได้รับ จากเทคนิคแม่แบบไปใช้ในการปฏิบัติตนกับเพื่อนในชีวิตประจำวัน	1. ผู้วิจัยสนทนาซักถามถึงประสบการณ์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบ 2. ผู้วิจัยให้นักเรียน ช่วยกันสรุปผลการเรียนรู้ และประโยชน์ที่ได้รับจากการปฏิบัติตนกับเพื่อนในชีวิตประจำวัน 3. ผู้วิจัยสรุปผล การเข้าร่วมโปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อการปฏิบัติตนกับเพื่อน 4. ผู้วิจัยให้นักเรียน ยืนจับมือเป็นวงกลมแล้วผู้วิจัย เปิดเพลง "คำสัญญา" พร้อมทั้งให้นักเรียนร่วมกันร้องเพลง 5. ผู้วิจัยกล่าวขอขอบคุณนักเรียน และกล่าวปิดการเข้าร่วมโปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อการปฏิบัติตนกับเพื่อน

โปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบ

ครั้งที่ 1

หัวข้อเรื่อง ปฐมนิเทศ

ชื่อกิจกรรม "หัวใจสัมพันธ์กันและเธอ"

เวลา 50 นาที

- จุดมุ่งหมาย**
1. เพื่อสร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้วิจัยและนักเรียน
 2. เพื่อให้นักเรียนได้รู้จักคุ้นเคยซึ่งกันและกัน
 3. เพื่อให้นักเรียนทราบจุดมุ่งหมาย และวิธีการของการใช้เทคนิคแม่แบบ
 4. เพื่อให้นักเรียนทราบความหมาย และสำคัญของการปฏิบัติกับเพื่อน

สถานที่ ห้องแนะแนว

สื่อที่ใช้ กระดาษแข็งตัดเป็นรูปหัวใจ

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับ ความสำคัญของการทำความรู้จักซึ่งกันและกันระหว่างผู้วิจัยกับนักเรียนก่อนทำกิจกรรมเริ่มต้นด้วย ผู้วิจัยแนะนำตนเองให้ทุกคนรู้จัก
2. ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกิจกรรมสร้างความคุ้นเคยโดยใช้กิจกรรม "หัวใจสัมพันธ์กันและเธอ" โดยมีวิธีการเล่นดังนี้
 - 2.1 ผู้วิจัยแจกชิ้นส่วนของหัวใจให้นักเรียนคนละ 1 ชิ้น
 - 2.2 ผู้วิจัยอธิบายวิธีการเล่นเกมสว่าภายในเวลา 5 นาที ให้นักเรียนค้นหาหัวใจของตนเองมาประกอบเข้าเป็นรูปหัวใจที่สมบูรณ์ เมื่อหาเจอแล้วให้นั่งเป็นคู่ ๆ จากนั้นให้ผลัดกันซักถามในเรื่องต่อไปนี้ คือ ชื่อ ชื่อเล่น อายุ กีฬาที่ชอบ งานอดิเรก ฯลฯ ให้นักเรียนพยายามหาข้อมูลจากเพื่อนให้ได้มากที่สุด จากนั้นออกมารายงานให้เพื่อนฟังทีละคู่ ผลัดกันแนะนำ เมื่อแนะนำครบแล้วผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปจุดมุ่งหมาย เพื่อให้นักเรียนที่ไม่เคยรู้จักกันมาก่อนได้ทำความรู้จักกันเอง และแนะนำเพื่อนคนอื่น ๆ รู้จักด้วย
3. ผู้วิจัยอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับความมุ่งหมาย วัน เวลา และวิธีดำเนินการของการใช้เทคนิคแม่แบบ บทบาท และหน้าที่ของนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรม

4. ผู้วิจัยอธิบายความหมายและความสำคัญของการปฏิบัติตนกับเพื่อน และเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัย
5. ผู้วิจัยนัดหมายสถานที่ วันเวลา ที่จะพบเพื่อนร่วมกิจกรรมในครั้งต่อไป

การประเมินผล

1. ประเมินจากการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมของนักเรียน
2. ประเมินจากการซักถาม การตอบคำถาม และการสรุปของนักเรียน



โปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง

ครั้งที่ 2

- หัวข้อเรื่อง** การกล่าวทักทายเพื่อนด้วยกริยาวาจาที่เหมาะสม
- ชื่อกิจกรรม** "เพื่อนรักทักทายกัน"
- เวลา** 50 นาที
- จุดมุ่งหมาย** เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้และรู้จักใช้วาจาและถ้อยคำสุภาพกับเพื่อนในการกล่าวทักทายเพื่อน
- สื่อที่ใช้**
1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่แสดงเป็นแม่แบบเรื่อง "เพื่อนรักทักทายกัน"
 2. เอกสารประกอบการใช้เทคนิคแม่แบบเรื่อง "เพื่อนรักทักทายกัน"
 2. วัสดุที่ใช้ประกอบการแสดงบทบาท เช่น โต้ะ แก้ว

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการปฏิบัติตนกับเพื่อนว่าในการกล่าวทักทายเพื่อนนักเรียนควรจะปฏิบัติตนอย่างไรจึงจะเหมาะสม และถ้านักเรียนกล่าวทักทายเพื่อนด้วยการพูดและท่าทางที่ไม่เหมาะสมจะเกิดผลเสียอย่างไร ลองสังเกตการกระทำของแม่แบบที่แสดงให้นักเรียนดูว่าเป็นอย่างไร

2. ขั้นเสนอแม่แบบ

2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนแม่แบบแสดงบทบาทเรื่อง "เพื่อนรักทักทายกัน" ที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับการปฏิบัติตนกับเพื่อนด้านการกล่าวทักทายเพื่อนด้วยกริยาวาจาที่เหมาะสมให้นักเรียนดูพร้อมทั้งให้นักเรียนพิจารณาและคิดตามไปด้วย

2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนสังเกตพฤติกรรมของแม่แบบที่แสดง

2.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายคำถามจากสิ่งที่สังเกตได้ตามหัวข้อดังนี้

ก. พฤติกรรมของอาพลที่ปฏิบัติต่อเพื่อน ๆ นั้น เหมาะสมหรือไม่เพราะ

เหตุใด

- ข. ถ้านักเรียนเป็นอาภจะกระทำเช่นนั้นหรือไม่เพราะเหตุใด
- ค. นักเรียนควรจะทำอย่างไรจึงจะได้รับการยอมรับ

จากเพื่อน ๆ

2.4 นักเรียนร่วมกันสรุปความคิดเห็นและผู้วิจัยกล่าวเพิ่มเติมในสิ่งที่นักเรียนยังไม่กล่าวถึงเพื่อให้นักเรียนเกิดความคิดที่จะเปลี่ยนแปลงและปฏิบัติตามแม่แบบนั้น

3. ขั้นสรุป

- 3.1 ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการดูแลการแสดงของแม่แบบ
- 3.2 ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุป ความสำคัญของการปฏิบัติตนกับเพื่อนด้านการกล่าวทักทายเพื่อนด้วยกิริยาวาจาที่เหมาะสม

การประเมินผล

- 1. สังเกตความสนใจของนักเรียนในขณะที่คุณครูแสดงของแม่แบบ
- 2. สังเกตการตอบคำถาม การอธิบายและสรุปของนักเรียน

เอกสารประกอบการใช้เทคนิคแม่แบบ

ครั้งที่ 2

เรื่อง การกล่าวทักทายเพื่อนด้วยกิจริยาวาจาที่เหมาะสม

"เพื่อนรักทักทายกัน"

เช้าวันหนึ่ง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ต่างก็เดินทางมาโรงเรียนแต่เช้า สุชาติ ก็เป็นคนหนึ่งที่มาโรงเรียนแต่เช้า เอากระเป๋าไปเก็บที่โต๊ะเรียนพบทัศนัย องอาจ และ ปรีชา กำลังจับกลุ่มคุยกันที่หลังห้องเรียนอย่างสนุกสนาน ปรีชาหันมาเห็นสุชาติจึง กล่าวทักทายด้วยใบหน้ายิ้มแย้มแจ่มใส แล้วเรียกสุชาติให้มาคุยด้วย สุชาติหัน มากล่าวทักทายตอบแล้วจึงเดินเข้าไปคุยกับเพื่อนๆในกลุ่ม เพื่อนๆ ต่างก็ยินดีที่จะให้สุชาติ เข้ามาคุยด้วย เพราะสุชาติเป็นคนที่ยิ้มแย้มแจ่มใส เป็นคนร่าเริง และอารมณ์ดี พูดจาสุภาพ และไม่เคยแกล้งเพื่อน เข้ากับเพื่อนๆได้ ระหว่างที่ทุกคนกำลังคุยกันอย่างสนุกสนาน อาพลซึ่งเป็นคนที่นิสัยเอาแต่ใจตนเอง โผงผาง พูดจาไม่สุภาพและชอบล้อชื่อพ่อแม่เพื่อน โดยเฉพาะกับเพื่อนผู้หญิงจะไม่มีใครพูดคุยและเล่นกับอาพล เพราะถูกอาพลล้อชื่อพ่อแม่ และโดนแกล้งเป็นประจำ แม้แต่เพื่อนผู้ชายบางคนก็ไม่อยากเล่นและพูดคุยกับอาพล ดังนั้นเมื่อ อาพลเดินเข้ามาในห้องเรียนแล้วกล่าวทักทายทัศนัย องอาจ ปรีชา และสุชาติที่กำลังคุยกัน อยู่แต่ก็ไม่มีใครกล่าวทักทายตอบ ทุกคนต่างก็เมินเฉยและไม่หันมาคุยกับอาพล เพราะไม่ ชอบนิสัยของอาพล และคิดว่าอาพลกล่าวทักทายเพื่อนทุกคนจึงคุยกันต่อไปโดยไม่หันมาสนใจ อาพล อาพลเริ่มรู้สึกตัวตลอดเวลาที่เขาพยายามจะทักทาย และพูดคุยกับเพื่อนๆ คนใดก็ตาม ก็ไม่มีใครอยากคุยด้วยเพื่อนๆ ต่างก็พากันเมินเฉย ไม่ให้เข้ากลุ่มด้วย เวลาเล่นก็ไม่ มีใครชวนเล่น เวลาครูสั่งทำงานกลุ่มก็ไม่มีใครเลือกเข้าทำงานกลุ่มด้วย อาพลเริ่มรู้สึกตัว ว่าเขากำลังจะถูกเพื่อนทอดทิ้ง ให้อยู่โดดเดี่ยว เขารู้สึกเหงาและว้าเหว่ เพื่อนต่างก็พากัน ไปเล่นที่สนามกีฬาอย่างสนุกสนาน แต่อาพลนั่งซึมอยู่คนเดียวในห้องเรียน ขณะนั้นครูชยุตรา ซึ่งเป็นครูประจำชั้นเดินเข้ามาในห้องเรียนเพื่อตรวจความเรียบร้อยของห้องเรียน เห็นอาพลซึ่งมีท่าทางซึมเศร้าผิดปกติ ใบหน้าเศร้าหมอง จึงเดินเข้าไปทักทายอาพลและถามทุกข์สุข ของอาพล อาพลเล่าความจริงให้ครูชยุตราฟัง ครูชยุตราจึงพูดให้กำลังใจให้อาพลพยายามปรับปรุงตนเอง เพื่อที่จะได้รับการยอมรับจากเพื่อนๆ อาพลรู้สึกสบายใจขึ้นหลังจากได้ พูดคุย และได้รับความกำลังใจจากครูชยุตราประกอบด้วยความอ่อนโยน ความเมตตาและ

ความจริงใจของครูที่มีต่อลูกศิษย์จึงเป็นกำลังใจให้อาพลพร้อมที่จะปรับปรุงตนเอง เพื่อที่จะ
 ำให้เพื่อนยอมรับเข้ากลุ่ม ในที่สุดอาพลก็พยายามปรับปรุงตนเอง เลิกนิสัยแบบเดิมที่เพื่อนๆ
 ไม่ชอบ เพื่อนๆ จึงให้อภัยและยอมรับเข้ากลุ่ม อาพลรู้สึกมีความสุข เพราะไม่ถูกเพื่อนๆ
 ทอดทิ้งอีกต่อไป ครูชยุตราก็รู้สึกดีใจไปด้วยที่ลูกศิษย์ทุกคนรักใคร่ สามัคคี กลมเกลียว กันดี



บทละครแม่แบบเรื่อง "เพื่อนรักหักทลายกัน"

บรรยากาศในห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

บรรยาย : เข้าวันหนึ่งนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ต่างก็เดินทางมาโรงเรียนแต่เช้า สุชาติเดินเข้ามาเอากะเป๋ไปเก็บไว้ที่โต๊ะเรียนพบทัศนัย องอาจ ปรีชา นั่งคุยกันอยู่หลังห้องเรียน

- ทัศนัย : สวัสดีครับองอาจ เมื่อเช้านี้จีจ๋กรยานมาโรงเรียนหนาวไหม
- องอาจ : (หันมาทักทาย) สวัสดีครับทัศนัย หนาวมากจะแข็งเป็นหุ่นอยู่แล้วนะเนี่ย แล้ว
- : เชอละ ปรีชาสบายดีหรือเปล่า
- ปรีชา : เราสบายดีอยู่แล้วกินอิ่ม นอนหลับ โดยเฉพาะหน้าหนาวอากาศหนาวเราไม่
- : อยากจะลุกจากที่นอนเลย แต่แม่ปลุกทุกวันกลัวจะมาโรงเรียนสาย
- องอาจ : หน้าหนาวอากาศบ้านเราหนาวกว่าในเมืองอีกนะ เชอว่าเพราะอะไรปรีชา
- ปรีชา : เพราะว่าบ้านเราเป็นชนบทมีเขาล้อมรอบ มีต้นไม้เยอะแยะ อากาศก็เลย
- : หนาวกว่าในเมืองไง แต่อากาศก็บริสุทธิ์ดีนะ
- ทัศนัย : เวลาหน้าหนาวหมอกจะลงเหมือนกับเมืองเหนือเลย แล้วเมื่อเช้าที่เธอมา
- : โรงเรียน เธอลืมอะไรมารีเป่าล่ะ ปรีชา
- ปรีชา : ไม่เห็นลืมอะไรเลย แม่เราคอยเตือนเสมอว่า ก่อนออกจากบ้านอย่าลืมของต่าง ๆ แล้วเราจะลืมอะไรล่ะ
- ทัศนัย : ก็ลืมตาโงละ หรือเธอจะเถียงว่าไม่ลืมตามาโรงเรียน
- องอาจ : เล่นมุขแต่เช้าเชียวนะ ทัศนัยสงสัยเธอจะตลกมากไปหน่อยเดียวเราก็ตั้งฉายาให้เธอว่า "ทัศนัยเขี้ยวยิ้ม" เลย เพราะพูดที่ไร เพื่อนๆต้องขากลิ้งทุกที ที่ไหนมีเธอที่นั่นมีเสียงหัวเราะ แต่เราว่าบางครั้งดูผิดไปนิดนะ เก๊กมากไปหน่อยด้วย
- ทัศนัย : แต่เราว่าฝีมือเรายังอ่อนหัดสู้สุชาติไม่ได้หรอก ราชันย์เขามีมุขเยอะ คารมดีจับไม่ได้ไล่ไม่ทัน มีคำถามเด็ดๆ มาท่ายพวกเราว่า "ปลาอะไรกินเหยื่อตอนตีสี่" เรายังตอบไม่ได้เลย แล้วเธอรู้ไหมล่ะ "ปลาอะไรกินเหยื่อตอนตีสี่"

- องอาจ : เรายังนึกไม่ออกเลย เธอสะปรีชานึกออกไหม
- ปรีชา : ขอเวลาใช้หมองนั่งสมาธิแบบอิกิวงังก่อนนะ แล้วจะบอก
- บรรยาย : ขณะที่ทัศนัยของอาจและปรีชากำลังนั่งคุยกันอยู่นั้น ปรีชาหันไปเห็นสุชาติ จึงกล่าวทักทายสุชาติและเรียกมาคุยด้วย สุชาติหันมากล่าวทักทายตอบและเข้าไปคุยกับเพื่อนๆ ในกลุ่ม
- ปรีชา : หวัดดีครับ สุชาติ มานี้น้อยนะอยากคุยด้วย เพื่อนๆต้องการตัวบุคคลสำคัญ อยู่พอดี
- สุชาติ : ใครบอกว่า หวัดดีล่ะ เป็นที่ไร น้าหมูไหล โอ จาม ทุกที ไม่เห็นหวัดดีเลย ไวรัส วายร้ายนะ เป็นที่ไรก็เชื้อไวรัสวายร้ายติดกันงอมแงมเลย
- ปรีชา : เล่นมุขอีกแล้วนะ เรายอมแพ้เธอแล้วล่ะ ต้องพูดว่าสวัสดีครับไอ้หม ไม่ใช่หวัดดี
- สุชาติ : ใช่แล้วล่ะ ภาษาไทยต้องใช้ให้เป็น จึงจะไม่ล้ำสมัย
- ทัศนัย : มีคนเขาบอกว่า เธอมุขเยอะ คารมดี รู้สึกว่าเราจะมีคู่แข่งเพิ่มอีก 1 คนแล้วซินะ
- สุชาติ : คู่แข่งอะไรกันล่ะ เราก็เพื่อนกันไม่ใช่หรือ
- ทัศนัย : ก็คู่แข่งชายห้าวเราะไง วันก่อนที่เธอถามพวกเราว่า ปลาอะไรกินเหยื่อตอนตี4 ใครๆก็นึกไม่ออก ไหนเธอลองเฉลยซิว่าปลาอะไร
- สุชาติ : ไม่เห็นจะต้องคิดมากเลย ก็ปลาตีนเข้าไงล่ะ
- ทัศนัย : ไร นึกว่าปลาอะไร มัวคิดอยู่ตั้งนาน แล้วเธอว่าปลาอะไรอยู่บนฟ้าล่ะ
- ปรีชา : ปลาดาวมั้ง
- องอาจ : ปลาอินทรี
- สุชาติ : ของกล้วยๆ ก็ปรากฏว่ามันเป็นมันไงล่ะ
- ทัศนัย : ใช่แล้ว เธอนี้รู้ทันนะ
- สุชาติ : มันอะไรเอ่ยสีแดง
- องอาจ : มันเทศมั้ง
- ปรีชา : ไม่รู้ซิมันอะไรสีแดงไม่เคยเห็น

ทัศนัย : แล้วมันอะไรล่ะสีแดง

สุชาติ : ก็มันคือแดงมโง่งล่ะ จริงมะมันคือแดงม

บรรยาย : ขณะที่เพื่อนๆ กำลังจับกลุ่มคุยกันอย่างสนุกสนาน อ้าพลเดินเข้ามาในห้องเรียน แล้วหันมาทักทายทัศนัย งามอาจ ปรีชา สุชาติ แต่เพื่อนทุกคนต่างก็เมินเฉยและไม่มีใครหันมาคุยกับอ้าพล

อ้าพล : เฮ้ย ! พวกเอ็งกำลังทำอะไรกันอยู่วะ แค้นนี่ทำเป็นหยิ่ง พูดด้วยก็ไม่พูดด้วย
: เออ จำไว้ทีหลังข้าจะไม่ทักพวกเอ็งอีก คอยดูกันแล้วกัน (หันไปเตะเก้าอี้ด้วยความโมโห)

บรรยาย : งามอาจก็ไปคุยกับเพื่อนๆ ในกลุ่มและขอความเห็นจากเพื่อนๆ เกี่ยวกับพฤติกรรมของอ้าพล ทุกคนมีความคิดเห็นตรงกันว่าจะไม่ยอมรับอ้าพล เข้ากลุ่มจะไม่พูดคุยไม่เล่นกับอ้าพล จนกว่าจะปรับปรุงตนเองแล้วทั้งหมดก็พากันลงไปที่สนามกีฬา

งามอาจ : ก็ทัศนัยแบบนี้ซิ พูดจาแบบนี้ใครอยากจะพูดด้วย เชื่อว่าจริงไหม

ทัศนัย : พูดจาก็ไม่เพราะ แล้วยังพาลจี้มโง่งอีก ไม่อยากคุยด้วยหรอก

ปรีชา : เราว่าเราอย่าไปสนใจคนแบบนี้เลย อีกหน่อยไม่มีใครคบด้วย แล้วจะรู้สึกตัวว่าการที่ถูกเพื่อนทอดทิ้งให้อยู่คนเดียว และรสชาติของความเหงา ว่าเหวเป็นอย่างไร

สุชาติ : เราว่าพวกเรควรให้โอกาสเขาดีไหม ถ้าเขารู้สึกตัวว่าเขาทำอะไรกับเพื่อนๆ iva้าง และเพื่อนไม่ชอบ และถ้าเขาให้โอกาสรู้จักปรับปรุงตัวใหม่ จนกว่าจะดีขึ้น แล้วเราก็มอมรับเขาดีไหมล่ะ เขาก็คือเพื่อนคนหนึ่งของเราเหมือนกันนะ การให้โอกาสคนที่หลงผิดเป็นสิ่งที่ดีนะ คุณครูเคยสอนไว้

ทัศนัย : เราเห็นด้วย

งามอาจ : เราก็กเห็นด้วยนะ ถ้าทุกคนเห็นด้วยก็ดีแล้วนะ ้าให้โอกาสเขาปรับปรุงตัวเองซะใหม่ แล้วพวกเราก็กอวยยอมรับเขา เราก็กจะได้มีเพื่อนเล่น เพื่อนคุยเยอะๆ ตอนนี้เราไปเล่นที่สนามกันเถอะ

บรรยาย เมื่อทัศนัย งามอาจ ปรีชาและสุชาติลงไปเล่นที่สนามกีฬาอาพลเริ่มรู้สึกตัวว่าเขา
กำลังถูกเพื่อนทอดทิ้งให้อยู่โดดเดี่ยว เขารู้สึกเหงาและว่าเหว่ นั่งจ้องอยู่ในห้อง
คนเดียว ครูชยุตราซึ่งเป็นครูประจำชั้นเดินเข้ามาในห้องเรียนเพื่อตรวจความ
เรียบร้อยของห้องเรียน เห็นอาพลมีท่าทางซึมเศร้าผิดปกติ ใบหน้าเศร้าหมองจึงเดิน
เข้าไปทักทายอาพล

ครูชยุตรา : สวัสดีจ๊ะ อาพล ไม่สบายรึเปล่าจ๊ะ มีเรื่องอะไรไม่สบายใจรึเปล่าเล่าให้ครูฟังบ้างจ๊ะ

อาพล : ครูครับ ทำไมเพื่อน ๆ ไม่อยากคบกับผมไม่คุยไม่เล่นกับผมทั้ง ๆ ที่ผมก็อยากคุยกับเขา

ครูชยุตรา : อาพลรู้สึกอย่างไรจ๊ะที่เพื่อนไม่คุยไม่เล่นด้วย

อาพล : ครั้งแรกผมรู้สึกโกรธและโมโหพวกเขาที่ทำเป็นหยิ่ง ผมพูดกับเขา แล้วเขา
ไม่ยอมพูดด้วย ต่อมาผมเริ่มรู้สึกว่าเป็นเพราะผมทำอะไรที่เพื่อนไม่ชอบรึเปล่า
พวกเขาถึงไม่คุยกับผมและเล่นกับผม

ครูชยุตรา : อาพลคิดว่าสาเหตุที่เพื่อนไม่ยอมคุยและเล่นด้วยเพราะอาพลทำอะไรที่เพื่อน
ไม่ชอบ และไม่ยอมรับ

อาพล : ใช่ครับ ! ผมคิดว่าอย่างนั้น

ครูชยุตรา : ลองทบทวนดูซิว่าจะว่าสิ่งที่อาพลทำไปแล้วเพื่อนไม่ชอบมีอะไรบ้าง

อาพล : ผมคงพูดจาไม่เพราะ ทักทายไม่เป็น ล้อชื่อพ่อแม่เพื่อนก็เลยไม่ชอบ แต่ผมเห็น
ว่าวัยเดียวกัน พูดจាកันแบบเป็นกันเอง ผมพูดจาเพราะ ๆ ไม่เป็น กิริยา
ท่าทางของผมเป็นคนโผงผางด้วยครับ

ครูชยุตรา : ถ้าเช่นนั้นอาพลควรจะทำอย่างไรต่อไปจึงจะทำให้เพื่อนยอมรับ

อาพล : ผมควรจะปรับปรุงตนเองพูดกับเพื่อนดี ๆ เลิกล้อชื่อพ่อแม่เพื่อนไม่เกร ไม่
แกล้งเพื่อน สิ่งไหนที่เพื่อนไม่ชอบผมจะไม่ทำอีกแล้วครับ ผมไม่อยากถูก
เพื่อนทอดทิ้ง ต่อไปนี้ผมจะปรับปรุงตนเองซะใหม่ ใช่ไหมครับครู

ครูชยุตรา : ดีมากจ๊ะอาพล ครูดีใจที่คิดได้ ครูจะขอเอาใจช่วยให้อาพลทำให้สำเร็จเป็น
ที่รักของเพื่อน ๆ นะ ครูจะดีใจมาก ๆ ถ้าเห็นลูกศิษย์ของครูทุกคน ในชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 6 รักใคร่ กลมเกลียว และสามัคคีกันตลอดไป เอาละ อาพล
เลิกซึมได้แล้วนะ ลงไปเล่นกับเพื่อน ๆ พยายามทำดูนะ

อาพล : ขอบคุณครับคุณครู ผมจะทำให้ได้ครับ ผมสัญญา

โปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง

ครั้งที่ 3

หัวข้อเรื่อง	การสนทนาโต้ตอบกับเพื่อนด้วยกริยาวาจาที่เหมาะสม
ชื่อกิจกรรม	"สนทนาวาจาไพเราะ"
เวลา	50 นาที
จุดมุ่งหมาย	เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้และรู้จักใช้วาจาและถ้อยคำสุภาพกับเพื่อนในการสนทนาโต้ตอบกับเพื่อน

- สื่อที่ใช้**
1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่แสดงเป็นแม่แบบเรื่อง "สนทนาวาจาไพเราะ"
 2. เอกสารประกอบการใช้สถานการณ์จำลองเรื่อง "สนทนาวาจาไพเราะ"
 2. วัสดุที่ใช้ประกอบการแสดงบทบาท เช่น โต๊ะ เก้าอี้ ลูกวอลเลย์บอล

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการปฏิบัติตนกับเพื่อนว่าในการสนทนาโต้ตอบกับเพื่อนควรจะปฏิบัติตนอย่างไรจึงจะเหมาะสม และเกิดผลเสียอย่างไร ถ้านักเรียนสนทนาโต้ตอบกับเพื่อนด้วยกริยาวาจาที่ไม่เหมาะสม ลองสังเกตการกระทำของแม่แบบที่แสดงให้นักเรียนดูว่าเป็นอย่างไร

2. ขั้นเสนอแม่แบบ

2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนที่แม่แบบแสดงบทบาทเรื่อง "สนทนาวาจาไพเราะ" ที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับการปฏิบัติตนกับเพื่อนด้านการสนทนาโต้ตอบกับเพื่อนด้วยกริยาวาจาที่เหมาะสมให้นักเรียนดูพร้อมทั้งให้นักเรียนพิจารณาและคิดตามไปด้วย

2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายซักถามจากสิ่งที่สังเกตได้ตามหัวข้อดังนี้

ก. พฤติกรรมของขรศักดิ์ที่ปฏิบัติต่อเพื่อน ๆ นั้นเหมาะสมหรือไม่

เพราะเหตุใด

ข. ถ้านักเรียนเป็นขรศักดิ์จะกระทำเช่นนั้นหรือไม่เพราะเหตุใด

ค. นักเรียนควรปฏิบัติตนกับเพื่อนด้านการสนทนาโต้ตอบกับเพื่อนจึงจะได้รับการยอมรับจากเพื่อน ๆ

2.4 นักเรียนร่วมกันสรุปความคิดเห็นและผู้วิจัยกล่าวเพิ่มเติมในสิ่งที่นักเรียนยังไม่กล่าวถึงเพื่อให้นักเรียนเกิดความคิดที่จะเลียนแบบและปฏิบัติตามแบบนั้น

3. ขั้นสรุป

3.1 ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการดูการแสดงของแบบ

3.2 ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุป ความสำคัญของการปฏิบัติตนกับเพื่อนด้านการสนทนาโต้ตอบกับเพื่อนด้วยกิริยา วาจาที่เหมาะสม

การประเมินผล

1. สังเกตความสนใจของนักเรียนในขณะที่ดูการแสดงของแบบ
2. สังเกตการตอบคำถาม การอภิปรายและการสรุปของนักเรียน

เอกสารประกอบการใช้เทคนิคแม่แบบ

ครั้งที่ 3

เรื่อง การสนทนาโต้ตอบกับเพื่อนด้วยกิริยาวาจาที่เหมาะสม

"สนทนาวาจาไพเราะ"

ในตอนเช้าของการเปิดภาคเรียนวันแรก นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ต่างก็ทยอยกันเข้ามาในห้องเรียนเพื่อเอากระเป๋าใบเก็บไว้ที่โต๊ะ นักเรียนกลุ่มหนึ่งประกอบด้วย ยิง ยุง นพพร ขจรศักดิ์ จับกลุ่มคุยกันอยู่ที่โต๊ะ ต่างก็ถามถึงการใช้เวลาว่างในช่วงปิดภาคเรียน นพพรเล่าว่าช่วยมารดาเก็บผักใบขายในตลาดที่ยังงบน่นว่าเบื่อไม่อยากจะอยู่บ้าน เพราะถูกมารดาใช้ทำงาน บิดาดื่มเหล้าแล้วทะเลาะกับมารดา และตนยังถูกดุด้วย ส่วน ขจรศักดิ์ เล่าว่าตนใช้เวลาในการจับรถจักรยานยนต์แข่งกับเพื่อนในช่วงปิดภาคเรียนเพราะชอบจับรถจักรยานยนต์มาก นพพรจึงเตือนขจรศักดิ์ว่าอย่าประมาท อย่าจับรถเร็วจะเป็นอันตรายถึงชีวิต แต่ขจรศักดิ์ก็ไม่เชื่อฟังหลังจากนั้นทั้งสามคนจึงชวนกันไปเล่นวอลเลย์บอลที่สนาม เมื่อไปถึงสนามทั้งสามคนพบว่ามีเพื่อนอีกกลุ่มหนึ่งประกอบด้วย สุนทร วาที และวาทการ กำลังเล่นวอลเลย์บอลอยู่ที่สนาม ขจรศักดิ์ทำท่าทางวางอำนาจและใช้คำพูดที่ไม่สุภาพกับกลุ่มของสุนทร นพพรและยิงยุงจึงเตือนขจรศักดิ์ให้พูดกับสุนทรและเพื่อนๆ ด้วยคำพูดที่สุภาพและไพเราะจึงจะได้รับการยอมรับจากเพื่อน ๆ ำให้เล่นด้วย แต่ขจรศักดิ์ไม่ฟังคำแนะนำจึงยืนรออยู่ข้างสนาม นพพรและยิงยุงจึงเดินเข้าไปขอโทษสุนทรและเพื่อนๆ รดยใช้คำพูดและแสดงท่าทางที่สุภาพนเชิขอร้อง สุนทรเห็นว่าทั้งสองคนพูดจาไพเราะน่าฟังดี จึงให้อภัยและยอมให้ทั้งสามคนไปเล่นด้วย นพพรและยิงยุงจึงเดินเข้าไปหาขจรศักดิ์ที่ยืนรออยู่ข้างสนามด้วยสีหน้าที่เศร้าหมองเพราะกลัวว่าเพื่อนๆ จะไม่ยอมให้ตนเล่นด้วย นพพรและยิงยุงจึงพูดให้กำลังใจขจรศักดิ์ ทั้งสองคนได้พูดให้ข้อคิดเกี่ยวกับ "การพูด" จนขจรศักดิ์เข้าใจและรับปากกับเพื่อนๆ ว่าจะพยายามปรับปรุงตนเองในเรื่องการพูด เพื่อให้เพื่อนๆ ยอมรับตน นพพรและยิงยุงจึงกล่าวชมเชยและให้กำลังใจแก่ขจรศักดิ์ จากนั้นทั้งสามคนจึงชวนกันไปเล่นวอลเลย์บอลที่สนามกันต่อไป

บทละครแม่แบบเรื่อง "สนทนาวาจาไฟเราะ"

บรรยากาศในห้องเรียนเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตอนเช้าวันแรกของการเปิดภาคเรียนนักเรียนทยอยกันเข้ามาในห้องเรียน เอากระเป๋าเข้าไปเก็บไว้ที่โต๊ะแล้วจับกลุ่มคุยกัน หลังจากไม่ได้พบประเจอกันหลายวัน

ยิ่งยง : จร...ปิดเทอมเอ็งไปทำอะไรมาวะ ตัวดำน่าดูเลย

นพพร : ข้าก็ช่วยแม่ข้าเก็บผักไปขายที่ตลาดนะซี แล้วเอ็งละ ปิดเทอมเอ็งทำอะไร

ยิ่งยง : ปิดเทอมข้าเบื่อน่าดูเลย ไม่อยากอยู่บ้านหรอก แม่ชอบใช้ข้าทำงาน ส่วนพ่อข้าไปกินเหล้าที่ตลาด เมากลับมาอาละวาด ทะเลาะกับแม่ข้า แถมยังมาด่าข้าอีก ข้าอยากให้ปิดเทอมเร็วๆ จะได้มาเจอพวกเพื่อนๆ

ขจรศักดิ์ : พวกเอ็งสู้ข้าไม่ได้ ข้าชวนเพื่อนขับรถเครื่องไปซึ่งบนถนนมีคนมันสะใจไปเลย มันขับสู้ข้าไม่ได้หรอก

นพพร : จร...เอ็งอย่าชิงใจมากนักนะ ข้าจะบอกให้วันก่อน แม่ข้าบอกว่ามีเด็กนักเรียนชั้น ม.2 ที่โรงเรียนมัธยมในอำเภอ ขับรถเครื่องไปโรงเรียนขับแข่งกับเพื่อนเพื่อประลองความเร็วกันจนกระทั่งแหกรัดชนเสาไฟฟ้าคอหักตาย แล้วก็มีอีกหลายรายที่แขนหัก ขาหัก เพราะขับรถซึ่งนี้แหละจะบอกให้ ด้วยความหวังดีนะ

ขจรศักดิ์ : ข้าไม่กลัวหรอก มันทำลายความมันส์ ขับรถเครื่องถ้าไม่บิดแรงๆ มันก็ไม่เจ๊าบชีวะ

นพพร : แล้วเอ็งก็คอยดูแล้วกันไม่เชื่อข้าแล้วเอ็งจะเสียใจ

ยิ่งยง : (หันมาชวนนพพรและจร) นพ...จร...ไปเล่นวอลเลย์บอลที่สนามกันเถอะ
เดี๋ยวหมดเวลาเอ็งสองคนไปที่สนามวอลเลย์ก่อนข้าจะไปยืมลูกวอลเลย์แล้วจะตามไป

บรรยากาศที่สนามวอลเลย์บอล นักเรียนกลุ่มหนึ่งประกอบด้วยสุนทร วาที วาทการ กำลังเล่นวอลเลย์บอลอยู่ที่สนามนพพร ขจรศักดิ์ และยิ่งยงเดินเข้ามาที่สนาม ขจรศักดิ์ทำท่าทางวางอานาจ

ขจรศักดิ์ : (แสดงท่าทางวางอานาจ) เฮ้ย! ใครไม่เกี่ยวก็ถอยไป ที่นี่ข้าจองแล้วหลีกไปนะ ถ้าไม่หลีกเจอตีนแน่

นพพร : จร...พูดกับเขาดีๆสิ เขาจะได้ให้เราเล่นด้วยเรามาที่หลังเราต้องไปขอเขาเล่นนี่เราไปไล่เขา แล้วพูดจาไม่ดีกับเขาแล้วใครเขาจะให้เราเล่นละ

- ขจรศักดิ์ : (ทำท่าทางไม่พอใจ) เอ็งอย่ายุ่งได้ไหมวะ ไอ้นพเฒ่าเข้าก็มาให้เอ็งเล่น
อีกคนหรือ
- ยิ่งยง : จริงอย่างที้นพบอกนะจร พุดกับเขาดี ๆ นะแล้วเราจะได้มีเพื่อนเล่นหลายๆ
คนจะได้สนุกไปใส่เขาเดี๋ยวเขาก็ไม่ให้เราเล่นหรือ
- ขจรศักดิ์ : งั้นเอ็งก็ไปบอกพวกมันก็แล้วกันว่าข้าจะขอเล่นวอลเลย์ด้วย
- บรรยาย : นพพรและยิ่งยงคิดว่าถ้าหากแสดงท่าทางและพูดจาไม่สุภาพกับเพื่อน ก็จะไม่
มีใครยอมรับ และให้เล่นด้วย จึงพยายามปรับปรุงตนเอง และเดินเข้าไป
หาสุนทร วาที และวาทการ ด้วยใบหน้าที่ยิ้มแย้มแจ่มใสมีไมตรี
- นพพร : สุนทร วาที วาทการ เราต้องขอโทษแทนจรด้วยนะที่พูดจาไม่ดีกับเธอ เรา
ทั้งสามคนจะขอเธอเล่นวอลเลย์ด้วยนะ
- สุนทร : พูดจาเพาะๆแบบนี้ค่อนข้างหยาบคาย พูดจาแบบจรรับรองไม่มีใครคบแน่ พูดจา
ไม่สุภาพแล้วยังเกรว้างอานาจอีก เอาล่ะเราให้อภัยเขาก็ได้ วันหน้าถ้า
เขาพูดจาแบบนี้อีกนะ เราจะไม่ให้เขามาเล่นด้วยหรือ
- นพพร : (ยิ้มอย่างดีใจ) ขอโทษเธอมากที่ทำให้เราเล่นด้วยต่อไปนี้ เราจะพูดกับเธอ
และเพื่อนๆ ดีๆ แล้วเราจะบอกจรให้พูดกับเธอและเพื่อนๆ ดีๆ ด้วย
- บรรยาย : นพพรและยิ่งยงเดินไปบอกขจรศักดิ์ที่ยืนรอที่ข้างสนามด้วยใบหน้าที่เศร้าหมอง
เพราะกลัวว่าเพื่อนๆ จะไม่ยอมให้เล่นวอลเลย์บอลด้วย
- นพพร : จร... เราไปบอกสุนทรและเพื่อนๆ แล้วนะว่าเราสามคนขอเล่นวอลเลย์ด้วย
แล้วก็ขอโทษพวกเขาที่พูดจาไม่ดีกับเขา เขาให้อภัยแล้วก็ยอมให้พวกเราเล่น
วอลเลย์ด้วย แต่มีข้อแม้ว่าพวกเราต้องพูดจาดีกับเขา
- ขจรศักดิ์ : มิน่าล่ะ เอ็งถึงได้พูดจาแปลกๆไป เมื่อก่อนนี้ข้าไม่เคยได้ยินเอ็งพูดจาเพราะๆ
แบบนี้เลย อะไรทำให้เอ็งเปลี่ยนได้วะ
- นพพร : ก็เพราะคำว่า "เพื่อน" ไงล่ะ ที่ทำให้เราเปลี่ยนไปได้ขนาดนี้ถ้าเราอยากมี
เพื่อนเยอะๆ อยากให้เพื่อนรักและยอมรับเรา เราต้องหยุดพูดจาให้สุภาพและ
ไพเราะน่าฟัง เหมือนอย่างตะกี้ที่เราไปพูดกับสุนทรแล้วเขายินดีให้เราเล่น
กับเขาด้วยไงล่ะ

ยิ่งยง : ไข่แล้ว เราเห็นด้วย ยุคนี้นักโรลกาวิวัฒน์แล้วนะ ถ้าเรายังพูดจากันแบบ
มีงมาพารวยกันอยู่ล่ะ ก็มีหวังตกยุคไปซะเนาะเลย

ขจรศักดิ์ : แล้วจะไปอยู่ยุคไหนล่ะ

ยิ่งยง : ก็ยุคไดรอนเสาร์ เตาล้านปีไงล่ะ...จูลแลคสิกพาร์ค (หัวเราะ)

บรรยาย : ทั้งนพพรและขจรศักดิ์ต่างก็พากันหัวเราะในคารมคมคายของยิ่งยงแล้วนพพร
ก็หันมาพูดกับยิ่งยงต่อ

นพพร : (หันไปพูดกับยิ่งยง) เธอเนี่ยลูกเล่นไม่เบาเลยนะ แถมมีมุขเด็ดๆอีก เจ้าคารม
จริงๆ

ยิ่งยง : ขอบใจนะพี่ชม เธอเคยได้ยินไหม คำพูดที่ว่า "คารมเป็นต่อรูปหล่อเป็นรอง"

นพพร : ไข่...เราเคยได้ยิน หมายถึงความว่าอย่างไรล่ะ

ยิ่งยง : ก็หมายความว่า รูปร่างหน้าตาไม่สำคัญอยู่ที่คำพูดต่างหากคนเราถึงแม้
หน้าตาจะ ไม่หล่อ ไม่สวย ถ้ารู้จักพูดจาไพเราะและน่าฟัง ใครๆก็อยาก
เป็นมิตรกับเราอยากคบหาสมาคมกับเรา แต่ถ้าหน้าตาหล่อมากแต่ไหน
สวยแต่ไหนนะ แต่พูดจาไม่ไพเราะน่าฟังแล้วก็ไม่ใคร่อยากคบด้วยหรอก
เธอเห็นด้วยรีปเปล่า

นพพร : เราเห็นด้วยมากๆเลย เราจำได้ว่าวันก่อนในชั่วโมงภาษาไทยคุณครูสอน
เรื่อง "การพูด" คุณครูยกตัวอย่างคำกลอนบทหนึ่งของสุนทรภู่ที่ว่า

"อันอ้อยตาลหวานลิ้นแล้วสิ้นซาก

แต่ลมปากหวานผู้มีรู้หาย

แม้จะจับอินหมื่นแสนจะแคลนคลาย

เจ็บจนตายก็เพราะเหน็บให้เจ็บใจ

แล้วก็ยังมียีกบทหนึ่งนะ ว่าอย่างไร จำไม่ได้แล้ว

ยิ่งยง : อ้อ! เรานึกออกแล้ว กลอนบทนี้กล่าวว่า

"ถึงบางพูดพูดดีเป็นศรีศักดิ์"

มีคนรักรสดีอวยร้อยจิต

แม้พูดชั่วตัวตายทำลายมิตร

จะชอบผิดในมนุษย์เพราะพูดจา"

- นพพร : เยี่ยมจริงๆ เลย ยิ่งยง เธอมีความจำแนกอย่างจริงๆ แล้ว
หมายความว่าอย่างไร ลองบอกให้เราและจรรยาบ้างสิ
- ยิ่งยง : หมายความว่า "คำพูดเป็นสิ่งสำคัญมาก ถ้าพูดจาดีไพเราะน่าฟังก็จะมีคน
รักเรา แต่ถ้าพูดจาไม่ดีก็จะมีใครคบกับเรา คนเราจะผิดถูกก็อยู่ที่การ
พูดจานี้แหละ พูดกันมาสองคนตั้งนาน จรรยาเหงาปากแย่เลยแล้ว เธอจะจรรยา
มีความคิดเห็นอย่างไรบ้างล่ะ
- จรรยา : ที่เธอสองคนพูดมาทั้งหมด เราเข้าใจแล้วล่ะว่าถ้าเราอยากมีเพื่อนเยอะๆ
อยากให้เพื่อนยอมรับเรา แล้วให้เราเล่นด้วย เราต้องพูดจาเพราะๆ กับ
เพื่อน พูดกับเพื่อนๆ ดีๆ และก็ไม่เอะอะโวยวาย เราอยากมีเพื่อนเยอะๆ
เราไม่อยากเล่นคนเดียวมันเหงา ต่อไปนี้เราซัดแล้วเราจะปรับปรุงจะพูด
เพราะๆ จะได้เป็นคนทันสมัยไม่ตกยุค
- นพพร : ดีมากจรรยา เรายินดีด้วยที่เธอคิดได้แล้วก็ขอให้เธอทำให้สำเร็จนะ จาไว๊ตๆนะ
"สนทนาวาจาไพเราะ" แล้วก็ต้องทำให้ได้ด้วย อ้อ! ลืมไปคุยกันเสียตั้ง
นานเพื่อนๆ ให้นำชวนเธอและยิ่งยงไปเล่นวอลเลย์บอลที่สนามเราไปกันเถอะ
ก่อนที่จะหมดเวลา

โปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง

ครั้งที่ 4

- หัวข้อเรื่อง** การรู้จักกล่าวคำขอโทษเมื่อทำให้เพื่อนเสียใจ
- ชื่อกิจกรรม** "ขอภัยไม่ได้เจตนา"
- เวลา** 50 นาที
- จุดมุ่งหมาย** เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้และรู้จักกล่าวคำขอโทษเมื่อทำให้เพื่อนเสียใจ
- สื่อที่ใช้**
1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่แสดงเป็นแม่แบบเรื่อง "ขอภัยไม่ได้เจตนา"
 2. เอกสารประกอบการใช้สถานการณ์จำลองเรื่อง "ขอภัยไม่ได้เจตนา"
 2. วัสดุที่ใช้ประกอบการแสดงบทบาท เช่น โຕະ แก้ว ไม้ปิงปอง ลูกปิงปอง

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับพฤติกรรมกับเพื่อนว่าในเมื่อนักเรียนทำให้เพื่อนรู้สึกไม่สบายใจ เสียใจ หรือไม่พอใจ โดยไม่เจตนาหรือเจตนา นักเรียนควรทำอย่างไร ลองสังเกตการกระทำของแม่แบบที่แสดงให้นักเรียนดูว่าเป็นอย่างไร

2. ขั้นเสนอแม่แบบ

2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนที่แม่แบบแสดงบทบาทเรื่อง "ขอภัยไม่ได้เจตนา" ที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับเพื่อนด้านการรู้จักกล่าวคำขอโทษเมื่อทำให้เพื่อนเสียใจ "ให้นักเรียนดูพร้อมทั้งให้นักเรียนพิจารณาและคิดตามไปด้วย"

2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนสังเกตพฤติกรรมของแม่แบบที่แสดง

2.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายซักถามจากสิ่งที่สังเกตได้ตามหัวข้อต่อไปนี้

ก. พฤติกรรมของสมชายที่ปฏิบัติต่อเพื่อน ๆ นั้นเหมาะสมหรือไม่เพราะ

เหตุใด

ข. ถ้านักเรียนเป็นสมชายจะกระทำเช่นนั้นหรือไม่เพราะเหตุใด

ค. นักเรียนควรจะทำอย่างไรเมื่อทำให้เพื่อนรู้สึกเสียใจ หรือไม่พอใจ

เมื่อนักเรียนเจตนาหรือไม่เจตนา

เอกสารประกอบการราชเทคนิคแม่แบบ

ครั้งที่ 4

เรื่อง การรู้จักกล่าวคำขอโทษเมื่อทำให้เพื่อนเสียใจ

"ขออภัยไม่ได้เจตนา"

ตอนพักกลางวันหลังจากรับประทานอาหารกลางวันเสร็จแล้ว เจษฎา อัครพล และ สราญ ใต้ชักชวนกันขึ้นไปทำการบ้านวิชาคณิตศาสตร์ที่ครูอนุรักษ์ ซึ่งเป็นครูประจำวิชา สิ่งไว้ ขณะที่กำลังทำการบ้านอยู่นั้น ชัชชัย และสมชาย กำลังเล่นตีปิงปองอยู่ที่โต๊ะเรียน ส่วนพรชัย และวัฒนา กำลังกวาดห้องอยู่ สมชาย เล่นตีปิงปองกับชัชชัยอย่างสนุกสนานโดย ไม่สนใจ การบ้านที่ครูมอบหมายและไม่สนใจเพื่อนๆที่กำลังตั้งใจทำงานอยู่ เจษฎาทำการ บ้านคณิตศาสตร์บางข้อไม่ได้จึงหันไปปรึกษากับอัครพล อัครพลจึงอธิบายให้เจษฎาฟังจนเข้าใจ ขณะนั้นสมชาย ขณะนั้นสมชายตีปิงปองกระเด็นไปถูกศีรษะของอัครพล สมชายทำท่าเมินเฉย และเล่นตีปิงปองกับชัชชัยต่อไป อัครพลจึงรู้สึกโกรธสมชายที่มาเล่นตีปิงปองในห้องเรียน ทำลายสมาธิในการทำงานของเพื่อน และทำให้ห้องเรียนวุ่นวาย จึงลุกขึ้นไปแกล้งสมชาย เจษฎาจึงห้ามอัครพลไว้ แต่อัครพลไม่เชื่อ เพราะเห็นว่าสมชายเป็นคนเห็นแก่ตัว ดื้อรั้นและไม่ยอมฟังใคร อัครพลจึงลุกขึ้นไปแกล้งสมชายโดยยัดเอาลูกปิงปองและไม่ปิงปองไว้ และ บอกว่าจะไปฟ้องครู ถ้าสมชายไม่เลิกเล่นปิงปองในห้องเรียน สมชายไม่ยอมจึงแย่ง ไม่ปิงปองจากอัครพลจนทะเลาะกันเสียงดังลั่น เพื่อนๆต่างก็มุงดูสมชายและอัครพลทะเลาะกัน พอดีครูอนุรักษ์ เดินผ่านมาพบจึงบงเรียกสมชายและอัครพลมาสอบถาม ครูอนุรักษ์ บอกให้ทั้งสองจับมือคืนดีกัน ให้อภัยต่อกัน และบอกสมชายให้รู้จักกล่าวคำขอโทษเมื่อทำสิ่งใดลงไปแล้ว ทำให้เพื่อนเสียใจ หรือรู้สึกไม่พอใจทั้งโดยเจตนา หรือไม่เจตนา และให้ทั้งสองคนรู้จัก เอาใจเขามาใส่ใจเราจึงจะอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข เมื่อทำผิดพลาดสิ่งใดก็ควรรู้จัก ให้อภัยซึ่งกันและกัน อัครพลและสมชาย เข้าใจงานสิ่งที่ครูอนุรักษ์พูด จึงต่างก็กล่าวคำขอโทษ และจับมือคืนดีกัน

บทละครแม่แบบเรื่อง "ขอภัยไม่ได้เจตนา"

บรรยากาศ ตอนพักกลางวันในห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่6

บรรยาย ตอนพักกลางวันหลังจากรับประทานอาหารกลางวันเสร็จแล้ว เจษฎา อัครพล และสาราญ ชักชวนกันขึ้นไปทำการบ้านวิชาคณิตศาสตร์ที่ครูอนุรักษ์ซึ่งเป็นครูประจำชั้นสั่งไว้ ขณะที่ทำการบ้านอยู่นั้น สมชาย และซัชชัยกำลังเล่นตีปิงปองอยู่อย่างสนุกสนาน โดยไม่สนใจเพื่อนๆที่กำลังนั่งทำการบ้านอยู่ เจษฎาทำการบ้านคณิตศาสตร์บางข้อไม่เข้าใจจึงหันไปถามอัครพล

เจษฎา : อัครพล ! เลขข้อนี้ยากจังเลย เราทำไม่ได้มีทั้งบวก ลบ คูณและหารในข้อเดียวกันจะทำวิธีไหนก่อนล่ะ

อัครพล : ไม่ยากหรอก ก็หาคำตอบในวงเล็บให้ได้ก่อนแล้วจึงหาคำตอบที่เหลือเข้าจริยังล่ะ

เจษฎา : อ้อ ! เข้าใจแล้ว ขอใบ้จากนะ

บรรยาย สมชายตีปิงปองอย่างสนุกสนานกับซัชชัย ในขณะที่พรชัยและวัฒน์กำลังทำความสะอาดห้องอยู่ สมชายตีลูกปิงปองพลาดไปโดนศีรษะของอัครพล อัครพลรู้สึกไม่พอใจที่สมชายไม่กล่าวคำขอโทษ และทำลายสมาธิของเพื่อน จึงคิดจะแกล้งสมชายบ้าง โดยการยัดเอาลูกปิงปองและไม้ปิงปองไว้ และจะไปฟ้องครู ให้ทำโทษสมชาย เจษฎาห้ามอัครพลไว้ แต่อัครพลไม่ฟัง

สมชาย : ซัชชัย เฮอร์วังลูกตบของเราให้ดีนะ เราตบแรงนะระวังจะรับไม่ทัน

ซัชชัย : ตบมาเลย เรารับได้อยู่แล้วล่ะ

สมชาย : นี่แน่ะ ! แรงไหม

อัครพล : ร๊อ๊ย !

สมชาย : ลองลูกตบ อีกซักลูกเป็นไง

บรรยาย อัครพลลุกขึ้นไปหาสมชายยัดเอาลูกและไม้ปิงปองไว้

อัคพล : เราจะเอาไม้ปิงปองและลูกปิงปองไปให้ครูดูเป็นหลักฐานว่าเธอสองคน
เอาไม้ปิงปองมาเล่นตีกันในห้องเรียน ทำให้เราเจ็บแล้วก็ยังเล่นกันสนุก
ทำลายสมาธิเพื่อนๆ อีกด้วย

สมชาย : เอาไม้ปิงปองคืนมานะ ถ้าไม่คืนโดนชกแน่ๆ

อัคพล : เราไม่กลัวหรอก จะฟ้องครูถ้าเธอแกล้งเราอีก

บรรยาย : ขณะที่อัคพลและสมชายกำลังยื้อแย่งไม้ปิงปองและทะเลาะกันเสียงดังครูอนุรักษ์
ผ่านมาพบพอดีจึงเรียกอัคพลและสมชาย มาคุยด้วย

ครูอนุรักษ์ : มีอะไรเกิดขึ้น ครูได้เสียงทะเลาะกันเสียงดัง ไหนลองเล่าให้ครูฟังซิ
เจ้าอัคพลเริ่มก่อน

อัคพล : ผมกับเจษฎา และเพื่อนๆกำลังทำการบ้านคณิต ที่ครูสั่งไว้เมื่อเช้านี้อยู่
ครับ แล้วสมชายกับซัชชัย เขาก็เอาไม้ปิงปองมาเล่นตีกันในห้อง เสียง
ดังด้วยครับ แล้วก็ตีลูกปิงปองโดนหัวผม ผมก็เลยโหมที่เขากำเป็นไม่
สนใจความรู้สึกหัวผม ผมก็เลยโหมที่เขากำเป็นไม่สนใจความรู้สึกของ
ผมเลยว่า ผมเจ็บรีเปล่า ไม่ขอโทษผมเลย

ครูอนุรักษ์ : แล้วยังไงต่อไปสมชายลองเล่าต่อไปซิ

สมชาย : ก็ผมไม่ได้ตั้งใจ ไม่ได้เจตนาครับ ผมเล่นกับซัชชัยแล้วบังเอิญ ตบลูก
แรงไปหน่อย ก็เลยไปโดนหัวอัคพลผมไม่นึกว่าเขาจะเจ็บ เห็นว่าแค่นิด
หน่อยก็เลยไม่ขอโทษ เขาจะมากลกับผมดีๆ ก็ไม่ได้อยู่ดีๆ เขาก็มายึด
เอาไม้ปิงปองและลูกปิงปองของผมไป ผมจะแย่งคืน เขาก็จะเอาของ
ผมไป พอดีคุณครูก็มาพอดีครับ

ครูอนุรักษ์ : อ้อ ! ครูเข้าใจแล้ว เรื่องแค่นี้เอง ไม่น่าทำให้ถึงกับต้องมาทะเลาะกัน
เลยนะ เธอทั้งสองคนควรจะยอมรับในสิ่งที่เธอแต่ละคนทำลงไปนะ อย่า
เอาตัวเองเป็นเกณฑ์ว่าสิ่งที่เราทำนั้นถูกต้องและก็ควรจะเอาใจเขามา
ใส่ใจเราด้วย อย่างเช่นสมชาย เมื่อทำสิ่งใดลงไปโดยไม่เจตนาทำให้
ไม่เป็นที่พอใจทำให้เพื่อนเสียใจก็ควรรู้จักกล่าวคำว่าขอโทษครับ ผมไม่
ได้เจตนาครับ ความรู้สึกของคนที่เรากระทำต่อเขาก็จะดีขึ้น เขาก็จะไม่
โกรธเราเพราะเห็นว่าเราแค้นความรู้สึกเขาซะนะ ว่าไหมอัคพล

อัคพล : ไช้ครับ ! ถ้าสมชายขอโทษพลและแคร่ผมสักนิดว่า ผมเจ็บรีเปล่า ผมเป็นทุกข์ไหมที่เขาทำผมถึงแม้ว่าจะเจตนาหรือไม่เจตนาผมก็อาจจะไม่โกรธเขา ผมแค่อยากจะสั่งสอนให้เขารู้สึกสำนึกเท่านั้นเองครับ

ครูอนุรักษ์ : สมชายเข้าใจอัคพลรึยังว่า เพราะอะไรอัคพลเขาถึงทำแบบนั้นถ้าเราอยากอยู่ด้วยกันอย่างมีสุข ต้องรู้จักเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน เข้าใจความรู้สึกของกันและกัน รู้จักให้อภัยซึ่งกันและกัน สรุปลก็คือเอาใจเขามาใส่ใจเรา มิตรภาพระหว่างเพื่อนจึงจะยั่งยืน เอาละ ครูให้ทั้งสองจับมือกันและให้อภัยกันนะ แล้วอย่าให้เหตุการณ์เช่นนี้เกิด ขึ้นอีกแล้วอย่าเอาปิงปองมาเล่นกันในห้องเรียนนะ ถ้าอยากเล่นก็ควรไปเล่นที่โรงอาหารนะ สมชายบอกซ้ซ้ด้วยและอย่าลืมทำการบ้านที่ครูสั่งด้วยนะ

บรรยาย อัคพลและสมชายสนใจในสิ่งที่ครูอนุรักษ์พูดมาทั้งหมดทั้งสองคนจึงยอมจับมือคืนดีกันและต่างฝ่ายก็กล่าว คำขอโทษซึ่งกันและกัน

โปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง

ครั้งที่ 5

- หัวข้อเรื่อง** การรู้จักกล่าวคำขอบคุณเมื่อเพื่อนให้ความช่วยเหลือ
- ชื่อกิจกรรม** "น้ำใจของเพื่อน"
- เวลา** 50 นาที
- จุดมุ่งหมาย** เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้และรู้จักกล่าวคำขอบคุณเมื่อเพื่อนให้ความช่วยเหลือ
- สื่อที่ใช้**
1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่แสดงเป็นแม่แบบเรื่อง "น้ำใจของเพื่อน"
 2. เอกสารประกอบการใช้สถานการณ์จำลองเรื่อง "น้ำใจของเพื่อน"
 2. วัสดุที่ใช้ประกอบการแสดงบทบาท เช่น โต้ะ แก้ว รถมข่ง

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการปฏิบัติกับเพื่อนว่าในเมื่อเพื่อนให้ความช่วยเหลือนักเรียน นักเรียนควรทำอย่างไรกับเพื่อน สอนสังเกตการกระทำของแม่แบบที่แสดงให้นักเรียนดูว่าเป็นอย่างไร

2. ขั้นเสนอแม่แบบ

2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนที่แม่แบบแสดงบทบาทเรื่อง "น้ำใจของเพื่อน" ที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับการปฏิบัติตนกับเพื่อน ด้านการรู้จักกล่าวคำขอบคุณเมื่อเพื่อนให้ความช่วยเหลือให้นักเรียนดูพร้อมทั้งให้นักเรียนพิจารณาและติดตามไปด้วย

2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนสังเกตพฤติกรรมของแม่แบบที่แสดง

2.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายซักถามจากสิ่งที่สังเกตได้ตามหัวข้อต่อไปนี้

ก. พฤติกรรมของอันต์ที่ปฏิบัติต่อเพื่อน ๆ นั้นเหมาะสมหรือไม่เพราะ

เหตุใด

ข. ถ้านักเรียนเป็นอันต์จะกระทำเช่นนั้นหรือไม่เพราะเหตุใด

ค. นักเรียนควรจะทำอย่างไรเมื่อเพื่อนให้ความช่วยเหลือนักเรียน

2.4 นักเรียนร่วมสรุปข้อคิดเห็นและผู้วิจัยกล่าวเพิ่มเติมในสิ่งที่นักเรียนยังไม่กล่าวถึงเพื่อให้นักเรียนเกิดความคิดที่จะเลียนแบบและปฏิบัติตามแม่แบบนั้น

3. ขั้นสรุป

3.1 ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการดูการแสดงของแม่แบบ

3.2 ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุป ความสำคัญของการปฏิบัติตนกับเพื่อนด้วยการกล่าวคำขอบคุณเมื่อเพื่อนให้ความช่วยเหลือ

การประเมินผล

1. สังเกตความสนใจของนักเรียนในขณะที่ดูการแสดงของแม่แบบ
2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปรายและการสรุปของนักเรียน



เอกสารประกอบการใช้เทคนิคแม่แบบ

ครั้งที่ 5

เรื่อง- การรู้จักกล่าวคำขอบคุณเมื่อเพื่อนให้ความช่วยเหลือ

"น้ำใจของเพื่อน"

วาทิต สุธี และอนันต์ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทั้งสามคนเป็นเพื่อนที่สนิทกันมากเพราะอยู่บ้านใกล้กันทั้งสามคนมีนิสัยแตกต่างกัน วาทิตเป็นคนที่มีสภาพเรียบร้อย มีน้ำใจชอบช่วยเหลือเพื่อนแต่ฐานะทางบ้านยากจน สุธีเป็นคนสนุกสนานขี้เล่น และไม่ค่อยชอบทำการบ้านส่งครู ส่วนอนันต์เป็นคนที่ไม่เอาใจตนเอง ไม่ชอบใส่ใจใคร ทั้งสามคนมาถึงโรงเรียนพร้อมกันเกือบทุกวัน เมื่อมาถึงโรงเรียนวาทิตจะคอยช่วยเหลือเพื่อนรอบๆ ที่เพื่อนไม่ต้องเอ่ยปากขอร้อง วาทิตเห็นธารงกำลังทำความสะอาดห้องอยู่คนเดียว ยังไม่มีใครมาช่วย วาทิตจึงอาสาที่จะช่วยธารงกำลังทำความสะอาดห้อง ช่วยกวาดห้อง ช่วยเปิดหน้าต่าง ช่วยจัดโต๊ะจนกระทั่งเสร็จ ธารงขอบคุณซึ่งในน้ำใจของวาทิต จึงกล่าวขอบคุณวาทิตและแบ่งขนมที่นำมาจากบ้านให้วาทิตกินด้วย ไม่เพียงแต่ธารงเท่านั้น แม้แต่สุธีทำการบ้านไม่เสร็จกลัวจะถูกครูตำหนิ จึงเอากลับมาหาตอนเช้าในห้องเรียน วาทิตกล่าวว่าสุธีจะโดนครูตำหนิจึงอธิบายและช่วยสอนการบ้านให้สุธีทำจนเสร็จ จนทำให้สุธีซึ่งในน้ำใจของวาทิต และกล่าวขอบคุณที่ให้ความช่วยเหลืออธิบายและช่วยสอนการบ้านจนเสร็จ คำขอบคุณ ของเพื่อนๆ ทำให้วาทิตรู้สึกภูมิใจ และมีกำลังใจที่จะช่วยเหลือเพื่อนๆ ต่อไป เพื่อนๆ ทุกคนต่างก็ให้การยอมรับนับถือวาทิตและรักวาทิตเพราะวาทิตมีน้ำใจ สำหรับอนันต์นั้นวาทิตก็ให้ความช่วยเหลือบ่อยครั้งที่อนันต์ลืมเอาเงินมาวาทิตก็จะซื้อขนมแบ่งให้ อนันต์กินด้วย แต่อนันต์ไม่เคยใส่ใจกับน้ำใจของวาทิตที่มีต่อตน เพราะอนันต์เป็นคนที่ไม่ใส่ใจใคร นอกจากตัวเอง เพื่อนๆ หลายคนต่างก็ไม่ค่อยชอบอนันต์ เพราะอนันต์ไม่เคยกล่าวขอบคุณเพื่อนเลยสักครั้งเดียว ทำให้เพื่อนๆ ไม่อยากคบด้วย อนันต์รู้สึกแปลกใจจนทำทางของเพื่อนที่เปลี่ยนไป ธารงจึงบอกอนันต์ว่า ถ้าอนันต์รู้จักเอาใจใส่ต่อความรู้สึกของเพื่อนมีน้ำใจกับเพื่อนบ้างและเวลาที่เพื่อนให้ความช่วยเหลือ อนันต์ก็ควรจะกล่าวคำขอบคุณ เพื่อแสดงถึงความรู้สึกที่ดีที่มีต่อเพื่อน เพื่อนจึงจะรักและยอมรับให้เข้ากลุ่มด้วย

บทละครแม่แบบเรื่อง "น้ำใจของเพื่อน"

บรรยากาศ ตอนเช้าในห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

บรรยาย วาতিต สุธิ และอนันต์เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทั้งสามคนเป็นเพื่อนสนิทกันมากเพราะอยู่บ้านใกล้กัน ทั้งสามคนมีนิสัยแตกต่างกัน วาติตเป็นคนที่มีสุขภาพเรียบร้อยมีน้ำใจ ชอบช่วยเหลือเพื่อนแต่ฐานะทางบ้านยากจน สุธิเป็นคนสนุกสนานร่าเริง คุยเก่ง และไม่ค่อยชอบทำการบ้านส่งครู ส่วนอนันต์เป็นคนที่เอาใจตนเองไม่ค่อยชอบใส่ใจใครทั้งสามคนเดินทางมาถึงโรงเรียนและขึ้นห้องเรียน วาติตเห็นธำรงกำลังทำความสะอาดห้องอยู่จึงอาสาที่จะช่วยธำรง ส่วนสุธิเอาการบ้านขึ้นมาทวนอนันต์หลบไปนั่งเล่นรถแข่งอยู่หลังห้องคนเดียว

- วาติต : กำลังทำอะไรอยู่ธำรง มีอะไรให้เราช่วยไหม
- ธำรง : กำลังทำเวรอยู่ เพื่อนๆ มาใกล้ๆ ยังไม่มีใครมาเลย ห้องยังไม่สะอาดเลย
- วาติต : งั้นเดี๋ยวเราจะช่วยเธอกวาด เปิดหน้าต่างและจัดโต๊ะนะ
- ธำรง : ขอบคุรมากนะวาติต ถ้าเธอไม่ช่วยก็คงจะเสร็จช้านะ
- วาติต : ไม่เป็นไรหรอก เพื่อนกันก็ต้องช่วยเหลือกัน มีน้ำใจต่อกัน
- ธำรง : เรามีขนมอยู่ 2 ห่อ เราเอามาจากบ้าน แม่เราทำเอง เราแบ่งให้เธอทานี่นะ
- วาติต : ขอบคุ่มากนะ มีอะไรที่จะให้เราช่วยก็บอกได้เลยนะ ไม่ต้องเกรงใจเรายินดีและเต็มใจที่จะช่วยเธอและเพื่อน ๆ ทุกคน
- ธำรง : เธอเป็นคนมีน้ำใจมากเลยนะ เพื่อน ๆ จึงรักเธอและยอมรับนับถือในตัวเธอมาก รวมทั้งเราด้วย
- วาติต : ขอบคุ่นี่ชม ที่เราช่วยทุกอย่างก็เพราะเรารักเพื่อน ๆ ทุกคน คำขอบคุณของเพื่อนจะเป็นกำลังใจให้เราช่วยเหลือเพื่อนต่อไปนะ
- ธำรง : ทำเวรเสร็จไปเล่นกันดีไหม

วาทิต : เดี่ยวเราจะไปช่วยสอนการบ้านให้สุธีก่อนนะ เห็นทำหน้ายุ่ง ๆ สงสัยจะทำไม่ได้นะ

ธำรง : เป็นพระเอกอีกแล้วเพื่อนเรา งั้นเราลงไปเล่นก่อนนะ

บรรยาย วาทิตเห็นสุธีกำลังนั่งทำการบ้านอยู่จึงเดินเข้าไปหาและช่วยสอนการบ้านให้

วาทิต : ธำรง ทำการบ้านได้ไหม ถ้าไม่ได้เราช่วยอธิบายให้ฟังเอาไหม

สุธี : ขอบคุณมากนะวาทิตทำไมไม่ลงไปเล่นกับธำรงล่ะ

วาทิต : เราเห็นเธอทำการบ้านยังไม่เสร็จ เราอยากช่วยเธอทำให้เสร็จแล้วจะได้ลงไปเล่นพร้อมกันไง

บรรยาย วาทิตช่วยอธิบายการบ้านให้สุธีฟังจนสุธีทำเสร็จจึงชวนกันไปหาอนันต์ อนันต์กำลังเล่นรถแข่งอยู่

วาทิต : อนันต์ลงไปเล่นฟุตบอลกันไหม เล่นหลายคนสนุกดี ธำรง เขาลงไปเล่นแล้วนะ

อนันต์ : เราไม่อยากไปหรอก เราอยากเล่นรถแข่ง ถ้าเราพอใจจะไปเมื่อไหร่ถึงจะไป

บรรยาย ธำรงขึ้นมาตามวาทิตและสุธีให้ลงไปเล่นฟุตบอลข้างล่าง เห็นอนันต์เล่นอยู่คนเดียวจึงชวนอนันต์去玩ด้วย แต่อันต์ก็ปฏิเสธชักชวน

ธำรง : อนันต์ เธอรู้ตัวไหมว่าเธอกำลังทำตัวห่างเหินกับเพื่อน ๆ จนไม่มีใครอยากคบเธอแล้วละนะ เธอควรจะได้ใส่ใจกับความรู้สึกของเพื่อน ๆ บ้างนะ เพื่อน ๆ หลายคนเขามีน้าใจกับเธอ เธอควรกล่าวขอบคุณเพื่อแสดงความรู้สึกที่ดีกับเพื่อนบ้างนะ เพื่อน ๆ จึงจะยอมรับและให้กลุ่มด้วยนะ

โปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง

ครั้งที่ 6

- หัวข้อเรื่อง** การรู้จักกล่าวคำชมเชยเมื่อเพื่อนประสบความสำเร็จ
- ชื่อกิจกรรม** "ความสำเร็จของเพื่อน"
- เวลา** 50 นาที
- จุดมุ่งหมาย** เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้และรู้จักกล่าวคำชมเชยเมื่อเพื่อนประสบความสำเร็จ
- สื่อที่ใช้**
1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่แสดงเป็นแม่แบบเรื่อง "ความสำเร็จของเพื่อน"
 2. เอกสารประกอบการใช้สถานการณ์จำลองเรื่อง "ความสำเร็จของเพื่อน"
 2. วัสดุที่ใช้ประกอบการแสดงบทบาท เช่น โต้ะ แก้ว

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการปฏิบัติตนกับเพื่อนว่าในเมื่อเพื่อนทำสิ่งใดแล้วประสบความสำเร็จนักเรียนควรจะทำอย่างไรกับเพื่อน สิ่งใดที่ก่อให้เกิดการกระทำของแม่แบบที่แสดงให้นักเรียนดูว่าเป็นอย่างไร

2. ขั้นเสนอแม่แบบ

2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนที่แม่แบบแสดงบทบาทเรื่อง "ความสำเร็จของเพื่อน" ที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับการปฏิบัติตนกับเพื่อน ด้านการกล่าวคำชมเชยเมื่อเพื่อนประสบความสำเร็จให้นักเรียนดู พร้อมทั้งให้นักเรียนพิจารณาและคิดตามไปด้วย

2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนสังเกตพฤติกรรมของแม่แบบที่แสดง

2.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายซักถามจากสิ่งที่สังเกตได้ตามหัวข้อต่อไปนี้

ก. พฤติกรรมของวิทยาลัยที่ปฏิบัติต่อเพื่อน ๆ นั้น เหมาะสมหรือไม่

เพราะเหตุใด

ข. ถ้านักเรียนเป็นวิทยาจะกระทำเช่นนั้นหรือไม่เพราะเหตุใด

ค. นักเรียนควรจะทำอย่างไรเมื่อเพื่อนประสบความสำเร็จ

2.4 นักเรียนร่วมกันสรุปข้อคิดเห็นและผู้วิจัยกล่าวเพิ่มในสิ่งที่นักเรียนยังไม่กล่าวถึงเพื่อให้นักเรียนเกิดความคิดที่จะ เลียนแบบและปฏิบัติตามแม่แบบนั้น

3. ขั้นสรุป

3.1 ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการดูการแสดงของแม่แบบ

3.2 ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุป ความสำคัญของการปฏิบัติตนกับเพื่อนด้านการกล่าวคำชมเชยเมื่อเพื่อนประสบความสำเร็จ

การประเมินผล

1. สังเกตความสนใจของนักเรียนในขณะที่ดูการแสดงของแม่แบบ
2. สังเกตการตอบคำถาม การอภิปรายและการสรุปของนักเรียน



เอกสารประกอบการใช้เทคนิคแม่แบบ

ครั้งที่ 6

เรื่อง การรู้จักกล่าวคำชมเชยเมื่อเพื่อนประสบความสำเร็จ

"ความสำเร็จของเพื่อน"

เช้าวันหนึ่งครูธงชัย ซึ่งเป็นครูพลศึกษาและโค้ชฟุตบอลได้นำข่าวที่มากบอกแก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ว่าทีมฟุตบอลชายของโรงเรียนได้เข้ารอบชิงชนะเลิศกีฬาประจำอำเภอในปีนี้ ครูธงชัยบอกข่าวดีจบแล้วจึงกล่าวชมเชยและแสดงความยินดีกับนักกีฬาฟุตบอลทุกคน แล้วบอกให้เพื่อนๆ ทุกคนปรบมือแสดงความยินดีกับ นที ปิยะพงษ์ และสุรัชย์ และบอกแก่นักกีฬาทุกคนให้ขยันฝึกซ้อมฟุตบอลในเวลายื่นก่อนกลับบ้านทุกวัน เมื่อครูธงชัยพูดจบก็เดินออกไป เพื่อนๆ ที่ไม่ได้เป็นตัวแทนนักกีฬาต่างก็มาแสดงความยินดีและกล่าวคำชมเชยแก่ นที นิธิ ปิยะพงษ์ และสุรัชย์ ส่วนวิทยาซึ่งไม่ได้เป็นตัวแทนนักกีฬา ทำท่าทางวางเฉยไม่สนใจที่จะแสดงความยินดีและกล่าวคำชมเชย เพราะวิทยาเป็นคนไม่ชอบกีฬาและไม่ชอบนิสัยที่มีที่คุยรัวโอ้อวดของเพื่อนบางคน สุพจน์เห็นว่าในขณะที่เพื่อนๆ กำลังแสดงความยินดีกับความสำเร็จของเพื่อนๆ นักกีฬาจึงพูดแนะนำให้วิทยาดัดใจคิดว่า เมื่อเพื่อนทำสิ่งใดแล้วประสบความสำเร็จ เราในฐานะเป็นเพื่อนร่วมชั้นก็ควรที่จะแสดงความมีน้ำใจด้วยการกล่าวคำชมเชยและยกย่องเพื่อนด้วยจริงใจ เพื่อให้เพื่อนมีกำลังใจ ที่จะฝ่าฟันอุปสรรคต่างๆ ต่อไปจนประสบความสำเร็จ

บทละครแม่แบบเรื่อง "ความสำเร็จของเพื่อน"

บรรยากาศ ตอนเช้าในห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

บรรยาย : เข้าวันหนึ่งครูธงชัยได้นำข่าวดีมาบอกแก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
ว่าทีมฟุตบอลชายของโรงเรียนได้เข้ารอบชิงชนะเลิศกีฬาประจำอำเภอในปี

ครูธงชัย : วันนี้ครูมีข่าวดีมาบอก นักเรียนอยากฟังไหมว่าเป็นข่าวดีเรื่องอะไร

นิธิ : ข่าวดีเรื่องกีฬาใช่ไหมครับ

ครูธงชัย : ใช่แล้วจะ ทีมฟุตบอลชายของโรงเรียนเราได้เข้ารอบชิงชนะเลิศแล้ว รู้ไหม

ปิยะพงษ์ : ไชโย ! ผมดีใจจังเลยสุดสัปดาห์ซ้อมมาตั้งนาน ได้ยินข่าวดีอย่างนี้รู้สึกมีกำลังใจ
ขึ้นมากเลยครับ

นที : ผมก็ดีใจครับครู และผมก็ขอบคุณครูด้วยครับที่ช่วยฝึกซ้อมให้พวกผมทุกวัน
ครูดีใจไหมครับ

ครูธงชัย : ครูดีใจมากเลย พอได้ข่าวมาจากอำเภอก็รีบมาบอกทันทีเลย สूरชัยรู้สึกละอย่างไร
บ้างละ เพื่อน ๆ เขาดีใจ

สूरชัย : ผมก็ดีใจมากครับ แต่ผมถูกเพื่อน ๆ แหย่พูดหมด

ครูธงชัย : ครูขอแสดงความยินดีกับนักกีฬาฟุตบอลทุกคนที่ประสบความสำเร็จในครั้งนี้ และ
ขอชมเชยว่า นักกีฬาทุกคนเก่งเหมือนกันหมด และก็ขยันหมั่นฝึกซ้อม และก็
ความสามารถเฉพาะตัวของแต่ละคนความสำเร็จครั้งนี้เป็นของพวกเขาทุกคน
ขอให้เพื่อน ๆ ทุกคนปรบมือให้กำลังใจแก่นักกีฬาทุกคนแล้วใครอยากจะแสดง
ความยินดีนอกเหนือจากนี้เป็นพิเศษก็เชิญได้ตามสบาย

บรรยาย : หลังจากครูธงชัยพูดจบก็เดินออกไปนอกห้อง เพื่อน ๆ ที่ไม่ได้เป็นตัวแทนนักกีฬา
ต่างก็แสดงความยินดีและกล่าวคำชมเชย แก่ นที นิธิ ปิยะพงษ์ และสूरชัย

สุพจน์ : เราขอแสดงความยินดีกับเธอด้วยนะที่ทำให้ทีมฟุตบอลของโรงเรียนเรา
ประสบความสำเร็จ

- นิธิ : ขอบคุณครับ สุพจน์ สำหรับคำยินดีที่มีให้ เรายินดีรับไว้เป็นกำลังใจในการต่อสู้
อุปสรรคต่อไป
- ปิยะพงษ์ : เราจะไม่ลืมเลยนะ ที่พวกเราประสบความสำเร็จครั้งนี้ เป็นเพราะส่วนหนึ่งมา
จากแรงเชียร์และกำลังใจของเพื่อน ๆ
- สุรัชย์ : ใช่แล้ว และก็มาจากฝีมือของเราเองด้วย คนมันเก่งอยู่แล้ว
- นที : เธอนี้ คุยมั้่อีกแล้ว อย่าหลงตัวเองเลย เดี่ยวเพื่อน ๆ เขาจะพากันหมั่นไส้หรือ
เอาไว้ได้แชมป์กลับมาฝากเพื่อน ๆ แล้วค่อยมามั้อกันใหม่
- บรรยาย : สุพจน์เห็นว่าในขณะที่เพื่อน ๆ กำลังแสดงความยินดีกับนักกีฬาอยู่ เห็นวิทยาทำ
ท่าทางวางเฉย ไม่แสดงความยินดีกับเพื่อน จึงพูดแนะนำวิทยา
- สุพจน์ : เธอควรจะไปแสดงความยินดีกับเพื่อนเรานะ เห็นไหมทุกคนกำลังดีใจ และก็แสดง
ความยินดีกันหมด ยกเว้นเธอคนเดียว เธอคิดอะไรอยู่
- วิทยา : ไม่เห็นจะต้องแสดงความยินดีเลย เราไม่ชอบกีฬา และไม่ชอบสุรัชย์ที่ชอบคุยมั้ว่า
ตัวเองเก่งเสมอ
- สุพจน์ : ถึงเธอจะไม่ชอบเล่นกีฬา แต่เธอก็ควรจะแสดงความมีน้ำใจกับเพื่อนบ้าง ชมเชย
เขาบ้าง แต่ก็ทำด้วยความเต็มใจนะ อย่าทำเพราะโดนบังคับ ชมเชยจากใจจริง
ของเธอ
- วิทยา : แล้วทำไมต้องทำด้วยล่ะ
- สุพจน์ : ก็เพราะเราเป็นเพื่อนกันไง ทุก ๆ คนในห้องก็เป็นเพื่อนเราเหมือนกันหมด เมื่อ
เพื่อนได้ดี เราก็ต้องดีใจกับเขา ถ้าเราได้ดีบ้าง เขาก็ดีใจกับเราการเป็น
กำลังใจให้กันและกันเป็นสิ่งที่ดีนะ ช่วยเสริมสร้างมิตรภาพระหว่างเพื่อนให้
แน่นแฟ้นมากขึ้น
- วิทยา : เธอนี้ พูดจามีเหตุผลดีนะ เอาล่ะเราจะเชื่อเธอไปแสดงความยินดีกับเพื่อน ๆ
ด้วย

โปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง

ครั้งที่ 7

หัวข้อเรื่อง การรู้จักกล่าวให้กำลังใจเพื่อน

ชื่อกิจกรรม "กำลังใจให้เธอ"

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมาย เพื่อให้นักเรียนรู้จักพูดให้กำลังใจเพื่อน

- สื่อที่ใช้**
1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่แสดงเป็นแม่แบบเรื่อง "กำลังใจให้เธอ"
 2. เอกสารประกอบการใช้เทคนิคแม่แบบเรื่อง "กำลังใจให้เธอ"
 2. วัสดุที่ใช้ประกอบการแสดงบทบาท เช่น โฉลปะ แก้ว

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการปฏิบัติตนกับเพื่อนว่า เมื่อเพื่อนรู้สึกหมดกำลังใจ ท้อแท้ ไม่เชื่อมั่นในตนเองนักเรียนควรจะปฏิบัติอย่างไรกับเพื่อน ลองสังเกตการกระทำของแม่แบบที่แสดงให้นักเรียนดูว่าเป็นอย่างไร

2. ขั้นเสนอแม่แบบ

2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนที่แม่แบบแสดงบทบาทเรื่อง "กำลังใจให้เธอ" ที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับการปฏิบัติตนกับเพื่อน ด้านการกล่าวให้กำลังใจเพื่อน ให้นักเรียนดูพร้อมทั้งให้นักเรียนพิจารณาและคิดตามไปด้วย

2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนสังเกตพฤติกรรมของแม่แบบที่แสดง

2.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายคำถามจากสิ่งที่สังเกตได้ตามหัวข้อต่อไปนี้

ก. พฤติกรรมของทวีชัยที่ปฏิบัติต่อเพื่อน ๆ นั้นเหมาะสมหรือไม่เพราะ

เหตุใด

ข. ถ้านักเรียนเป็นทวีชัยจะกระทำเช่นนั้นหรือไม่เพราะเหตุใด

ค. นักเรียนควรจะทำอย่างไรเมื่อเพื่อนรู้สึกหมดกำลังใจ ท้อแท้

ไม่เชื่อมั่นในตนเอง

2.4 นักเรียนร่วมกันสรุปข้อคิดเห็นและผู้วิจัยกล่าวเพิ่มเติมในสิ่งที่นักเรียนยังไม่กล่าวถึงเพื่อให้นักเรียนเกิดความคิดที่จะเลียนแบบและปฏิบัติแบบนั้น

3. ขั้นสรุป

3.1 ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่จากการดูการแสดงของแม่แบบ

3.2 ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุป ความสำคัญของการปฏิบัติตนกับเพื่อนด้านการกล่าวให้กำลังใจเพื่อน

การประเมินผล

1. สังเกตความสนใจของนักเรียนในขณะดูการแสดงของแม่แบบ
2. สังเกตการตอบคำถาม การอภิปรายและการสรุปของนักเรียน



เอกสารประกอบการราชเทคนิคแม่แบบ

ครั้งที่ 7

เรื่อง การรู้จักกล่าวให้กำลังใจเพื่อน

"กำลังใจให้เธอ"

สัปดาห์หน้าจะเป็นวันเด็กทางโรงเรียนจะจัดงานวันเด็กขึ้นโดยมีการแสดงของนักเรียนและมีการแข่งขันเกมต่างๆ พร้อมทั้งมีการมอบใบประกาศนียบัตรนักเรียนดีเด่นที่สร้างชื่อเสียงให้โรงเรียน และมีของขวัญมอบให้นักเรียนทุกคน ครูศิริพร ซึ่งเป็นครูประจำชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 ขอให้นักเรียนช่วยกันเสนอการแสดงอะไรก็ได้ ที่แสดงถึงความสามารถของนักเรียนไม่ต้องลงทุนมากให้คำนึงถึงความประหยัดด้วย ครูศิริพรได้มอบหมายให้ ทวิชัย ซึ่งเป็นหัวหน้าห้อง เป็นผู้ดูแลและร่วมกับเพื่อนๆ เตรียมการแสดงในวันเด็ก หลังจากพูดจบครูศิริพรจึงเดินออกไปจากห้องเรียนและให้นักเรียนปรึกษาวางแผนและช่วยกันคิดการแสดงในวันเด็ก ถ้านักเรียนมีปัญหาให้ไปปรึกษาครู เมื่อครูศิริพรไปแล้ว ทวิชัยขอความคิดเห็นจากเพื่อนๆ เกี่ยวกับการแสดงในวันเด็ก สมหมายเสนอว่าควรแสดงตลกและตั้งชื่อคณะด้วย เพื่อเรียกเสียงหัวเราะให้ความบันเทิงกับเพื่อนๆ ไม่ต้องลงทุนมาก เพียงแต่ใช้ความสามารถของเพื่อนๆ สุชาติเสนอว่าควรแสดงอะไรก็ได้ที่แสดงถึงความสามารถและความสามัคคีของนักเรียนชั้นป.6 ส่วนกิตติเสนอว่าให้จักรพรรณ์ร้องเพลงไทยลูกทุ่งประกอบแดนเซอร์เพราะเห็นจักรพรรณ์มีความสามารถในการร้องเพลงไทยลูกทุ่ง เพราะได้ยินจักรพรรณ์ร้องเพลงให้เพื่อนๆ ฟังบ่อยๆ และจักรพรรณ์ก็เคยไปประกวดร้องเพลงในงานวันประเพณีแห่งชาติที่ผ่านมา จักรพรรณ์บอกว่าไม่ยากร้องเพลงอีกต่อไปแล้ว เพราะเคยไปประกวดแล้วไม่ได้รางวัลอะไรเลย รู้สึกหมดกำลังใจท้อแท้กลัวว่าเพื่อนจะผิดหวัง และถ้าร้องไม่ดีเพื่อนๆ ก็จะพาหัวเราะกัน ทวิชัยจึงพูดให้กำลังใจจักรพรรณ์เพราะ เห็นว่าจักรพรรณ์เป็นคนที่มีความสามารถในการร้องเพลง ลีลาและน้ำเสียงดี เพื่อนๆ ทุกคนก็ให้การยอมรับและพร้อมที่จะเป็นกำลังใจให้จักรพรรณ์เสมอ ขอให้จักรพรรณ์ฝึกซ้อมมาให้ดี เพื่อนทุกคนจะคอยเป็นกำลังใจ จักรพรรณ์ได้ฟังคำกล่าวให้กำลังใจจากทวิชัย และเพื่อนๆ จึงรู้สึกมีกำลังใจที่จะร้องเพลงต่อไปจึงตกลงกับเพื่อนๆ จะเป็นตัวแทนนักเรียนชั้นป.6 ไปร้องเพลงบนเวทีในงานวันเด็ก เพื่อนๆ ทุกคนดีใจจึงพากันปรบมือเป็นกำลังใจให้จักรพรรณ์และบอกว่าจักรพรรณ์ซ้อมร้องเพลงหน้าห้องให้เพื่อนๆ ฟัง จักรพรรณ์รับปากกับเพื่อนๆ และแสดงความสามารถร้องเพลงให้ดีที่สุด และขอให้เพื่อนๆ เป็นกำลังใจด้วย

บทละครแม่แบบเรื่อง "กำลังใจให้เธอ"

บรรยากาศ ในห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

บรรยาย สัปดาห์หน้าจะเป็นวันเด็กทางโรงเรียนจะจัดงานวันเด็กโดยมีการแสดงของนักเรียน และมีการแข่งขันเกมต่างๆ ครูศิริพรซึ่งเป็นครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้บอกให้นักเรียนช่วยกันปรึกษาและวางแผนงานการแสดงร่วมกัน

ครูศิริพร : สัปดาห์หน้าจะถึงงานวันเด็กที่ทางโรงเรียนจะจัดขึ้นนะคะ และในงานเลี้ยงจะมีการแสดงของนักเรียนเพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนได้ใช้ความสามารถอย่างเต็มที่ มีเกมต่างๆให้นักเรียนเข้าร่วมแข่งขันด้วยนะคะถ้านักเรียนสนใจเกมอะไรก็สมัคร เข้าร่วมแข่งขันได้มีของรางวัลแจกให้นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมทุกคน

ทวีชัย : มีเกมอะไรบ้างครับคุณครู

ครูศิริพร : มีหลายรายการค่ะ เหมือนทุกปีที่ผ่านๆมา มีแข่งขันตอบปัญหาด้วยนะคะ ปัญหาความรู้ทั่วไปบ้าง ปัญหาเขาวัวบ้าง ส่วนเกมก็มีเหยียบลูกโป่ง แก้อัคนตรี กินวิบาก บิดตาแดงหน้า พระสังข์ตีกลี เรือบก

กิตติ : การแสดงละครรับคุณครู บังคับให้แสดงทุกชั้นรีเบส่าครับ

ครูศิริพร : การแสดงก็มีนะค่ะ แสดงบนเวที เปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคน ทุกชั้นได้แสดงความสามารถเฉพาะตัว เพื่อให้นักเรียนกล้าแสดงออกจะได้เกิดความรู้ความภาคภูมิใจในตนเองนะคะ แต่ไม่มีการบังคับกัน ใครไม่กล้าก็ไม่ใช่ไร แต่ครูอยากให้ส่งการแสดงในนามของชั้นเรียน ทางงานเป็นกลุ่มช่วยกันออกความคิดเห็น วางแผนงานกันก่อนจะได้มีความคิดหลากหลายนะคะถึงกิตติจะไม่อยากแสดงแต่ก็เสนอความคิดเห็นให้เพื่อนๆฟังได้นะคะ เอาละ! ครูพูดมาตั้งนานแล้วนะ ขอมอบหน้าที่นี้ให้ทวีชัยและนักเรียนทุกคนช่วยกันคิดการแสดงนะคะ

ทวีชัย : คุณครูครับการแสดงจะต้องลงทุนและเสียค่าใช้จ่ายมากไหมครับ

- ครูศิริพร : ไม่จำเป็นต้องลงทุนอะไรเลยนะ เพียงแต่ครูต้องการให้นักเรียนได้ฝึกการแสดงออกและได้ใช้ความสามารถนะคะจึงไม่จำเป็นต้องลงทุน โดยเฉพาะเครื่องแต่งกาย ไม่ต้องรบกวนผู้ปกครองนะคะ คำนึงถึงความประหยัดนะคะ
- ทวิชัย : เข้าใจแล้วครับคุณครู ผมกับเพื่อนจะช่วยกันปรึกษาเรื่องงานแสดงในวันเด็ก
- บรรยาย ทวิชัยซึ่งเป็นหัวหน้าห้องได้รับมอบหมายจากครูศิริพรให้ร่วมกับเพื่อนๆ คิดการแสดงในงานวันเด็ก
- ทวิชัย : ขอความคิดเห็นจากเพื่อนๆด้วยครับ จะแสดงอะไรบ้างครับ
- สมหมาย : เราว่าควรแสดงตลกนะและก็ตั้งชื่อคณะของเราเองจะได้เรียกเสียงฮาจากเพื่อนๆ ไม่ต้องลงทุนอะไรเลย เพื่อนๆหลายคนก็มีมุขเยอะ ชุดที่ไรฮากันตรึมเลย จะได้เห็นรอยยิ้มของเพื่อนๆ ยิ้มวันละนิดจิตแจ่มใสสง่าละ
- ทวิชัย : ขอบคุณสมหมายที่เสนอมาเนะครับ ใครจะแสดงความคิดเห็นอีกไหนครับ
- สุชาติ : เราว่าเราจะแสดงอะไรก็ควรคำนึงถึงความสามารถของเพื่อนๆด้วยนะ และที่สำคัญความสามัคคีของห้องเราซึ่งเป็นชั้นสูงสุด และจะจบการศึกษานี้ไปแล้ว จะต้องเป็นตัวอย่างที่ดีแก่น้องๆด้วย
- ทวิชัย : ขอบคุณครับสำหรับข้อคิดเห็นที่เสนอมา มีใครจะเสนออีกไหมครับ
- กิตติ : เราเสนอให้จักรพรรดิร้องเพลงไทยลูกทุ่งและมีแดนเซอร์ประกอบ เพราะจักรพรรดิเขาชอบร้องเพลงให้เพื่อนๆฟัง เขาร้องเพลงเก่งและร้องเพลงเพราะด้วย งานวันประชมเขาก็เคยไปประกวดมาแล้ว
- จักรพรรดิ : เราไม่อยากร้องเพลงแล้ว ที่ผ่านมามีเราทำไม่ได้เลย เราคิดว่าเราร้องสู้ใครๆก็ไม่ได้ ตอนไปประกวดเรารู้สึกตื่นเต้นมากเลย รู้สึกห่อหุ้มผิดหวังที่ไม่ได้รางวัลอะไรเลย เราคงทำไม่ได้ดี แต่ก็ทำเต็มที่แล้วนะ
- ทวิชัย : เธอเป็นคนที่มีความสามารถในการร้องเพลงมากนะ เพื่อนๆทุกคนก็ยอมรับถึงแม้จะไม่ได้รางวัล แต่เธอก็ชนะใจคนดูตรงที่เธอมีความกล้าหาญ ใครๆก็พากันปรบมือให้กำลังใจนะ อย่าคิดว่าเราทำแล้วจะได้ไม่ดี เราอยากเป็นกำลังใจให้เธอได้เปิดโอกาสให้ตัวเองอีกครั้งนะ เราและเพื่อนๆจะเป็นกำลังใจให้เธอเสมอ ขอให้เพื่อนๆ ปรบมือให้จักรพรรดิด้วยนะครับ

จักรพรรณ์ : เราขอขอบคุณเพื่อนๆทุกคนที่เป็นกำลังใจให้เราตลอดมา เรายินดีที่จะ
เป็นตัวแทนร้องเพลงในงานวันเด็กนี้ และขอให้เพื่อนๆทุกคนไปเป็นกำลังใจ
ให้เราด้วยนะ



โปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง

ครั้งที่ 8

หัวข้อเรื่อง	การแสดงกิริยาวาจาสุภาพกับเพื่อน
ชื่อกิจกรรม	"อย่าแกล้งกันนะ"
เวลา	50 นาที
จุดมุ่งหมาย	เพื่อให้นักเรียนรู้จักใช้กิริยาท่าทางที่สุภาพกับเพื่อน
สื่อที่ใช้	1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่แสดงเป็นแม่แบบเรื่อง "อย่าแกล้งกันนะ" 2. เอกสารประกอบการใช้สถานการณ์จำลองเรื่อง "อย่าแกล้งกันนะ" 2. วัสดุที่ใช้ประกอบการแสดงบทบาท เช่น โต้ะ แก้ว

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการปฏิบัติตนกับเพื่อนว่า นักเรียนควรจะแสดงถึงกิริยาวาจาอย่างไรกับเพื่อนจึง เมื่อเพื่อนเหมาะสมและยอมรับจากเพื่อนลองสังเกตการกระทำของแม่แบบที่แสดงให้นักเรียนดูว่าเป็นอย่างไร

2. ขั้นเสนอแม่แบบ

2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนที่แม่แบบแสดงบทบาทเรื่อง "อย่าแกล้งกันนะ" ที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับการปฏิบัติกับเพื่อน ด้านการสังเกตกิริยาวาจาสุภาพกับเพื่อน ให้นักเรียนดู พร้อมทั้งให้นักเรียนพิจารณาและคิดตามไปด้วย

2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนสังเกตพฤติกรรมของแม่แบบที่แสดง

2.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายซักถามจากสิ่งที่สังเกตได้ตามหัวข้อต่อไปนี้

ก. พฤติกรรมของเด่นชัย ก่อเกียรติ และสาคร ปฏิบัติต่อเพื่อน ๆ นั้น

เหมาะสมหรือไม่เพราะเหตุใด

ข. ถ้านักเรียนเป็นเด่นชัยจะกระทำเช่นนั้นหรือไม่เพราะเหตุใด

ค. นักเรียนควรจะทำอย่างไรจึงจะได้รับการยอมรับจากเพื่อน

2.4 นักเรียนร่วมกันสรุปข้อคิดเห็นและผู้วิจัยกล่าวเพิ่มเติมในสิ่งที่นักเรียนยังไม่กล่าวถึงเพื่อให้นักเรียนเกิดความคิดที่จะ เลียนแบบและปฏิบัติตามแม่แบบนั้น

3. ขั้นสรุป

3.1 ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการดูการแสดงของแม่แบบ

3.2 ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุป ความสำคัญของการปฏิบัติตนกับเพื่อนด้วยการแสดงกิริยาваจาที่สุภาพกับเพื่อน

การประเมินผล

1. สังเกตความสนใจของนักเรียนในขณะที่ดูการแสดงของแม่แบบ
2. สังเกตการตอบคำถาม การอภิปรายและการสรุปของนักเรียน



เอกสารประกอบการราชเทคนิคแม่แบบ

ครั้งที่ 8

เรื่อง การแสดงกิริยาอาการ สุภาพกับเพื่อน

"อย่าแกล้งกันนะ"

เด่นชัย ก่อเกียรติ และสาคร เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทั้งสามคนเป็นเพื่อนที่สนิทกันมาก และมีนิสัยคล้ายกันคือ ไม่สนใจเรียนชอบเอาเปรียบเพื่อนและชอบแกล้งเพื่อน ทั้งสามคนชอบใช้เวลาว่างในการเดินเล่นนอกห้องเรียนและแกล้งเพื่อนที่เดินผ่านไปผ่านมาโดยการเอาโต๊ะเรียนขวางไว้ที่บันได ไม่ให้เดินผ่าน จนเพื่อนหลาย ๆ คนไม่พอใจ และไม่มีความคบด้วย บางคนโดนแกล้งจนร้องไห้ แต่ไม่มีใครกล้าฟ้องครู เพราะเด่นชัย ก่อเกียรติ และสาครขู่ไว้ ถ้าเพื่อนคนใดฟ้องครู จะโดนแกล้งอีก ส่วนฉันทน์ สมัย และสุภาพ เป็นเด็กที่สุภาพเรียบร้อย ตั้งใจเรียนและมีน้ำใจกับเพื่อนๆ ในตอนพักกลางวันวันหนึ่ง ฉันทน์ สมัย สุภาพ รับประทานอาหารกลางวันเสร็จแล้วจะขึ้นไปห้องเรียนเพื่อทำรายงานที่ครูสั่งไว้ เมื่อขึ้นไปถึงตรงบันไดพบว่าเด่นชัย ก่อเกียรติ และสาคร เอาโต๊ะมาขวางประตูไว้เพื่อไม่ให้เพื่อนๆ ขึ้น ฉันทน์ สมัย สุภาพ พยายามพูดขอร้องไห้ให้เด่นชัย ก่อเกียรติ และสาครเลิกแกล้งเพื่อน เพราะจะทำให้เพื่อนๆ ทุกคนไม่มีความสุขที่จะคบกับเด่นชัย ก่อเกียรติ และสาคร เพราะทั้งสามคนชอบทำให้เพื่อนเดือดร้อน พอติครูสมเกียรติเดินมาจึงกล่าวตักเตือนทั้งสามคนให้เลิกการกระทำดังกล่าว เพราะทำให้เพื่อนเดือดร้อนและไม่พอใจและอาจจะมีการทะเลาะเบาะแว้งกันเกิดขึ้น ถ้าอยากให้เพื่อนรักและยอมรับต้องเลิกนิสัยแกล้งเพื่อนอยู่ห้องเดียวกันควรรักและสามัคคีกันไว้

บทละครแม่แบบเรื่อง "อย่าแกล้งกันนะ"

บรรยากาศ หน้าห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

บรรยาย เต้นชัย ก่อเกียรติ ศาคร เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทั้งสามคนสนิทกันมาก มีนิสัยคล้ายกันคือ ไม่สนใจเรียน เอาเปรียบเพื่อนและชอบแกล้งเพื่อน ตอนพักกลางวันวันหนึ่งทั้งสามคนได้คิดแผนการที่จะแกล้งเพื่อน

เต้นชัย : ก่อเกียรติ , ศาคร วันนี้เรามาเล่นอะไรสนุกๆกันดีไหม

ก่อเกียรติ : เล่นที่ไหนล่ะ

เต้นชัย : ก็หน้าห้องเรียนไงล่ะ

ศาคร : เล่นอะไรล่ะ

เต้นชัย : ก็แกล้งคนไง สนุกดีออก

ก่อเกียรติ : ทำยังไงล่ะ

เต้นชัย : ก็เอาโต๊ะเรียนมาขวางไว้ตรงบันไดไง ไม่ให้ใครลงไปและก็ไม่ให้ใครขึ้นมา

ก่อเกียรติ : ถ้าเขาไม่ยอมล่ะ

ศาคร : เราก็จู่จู่ ใจนอยก็ร้องไห้ไปฟ้องครู

เต้นชัย : เราก็บอกว่าถ้าจะผ่านก็ต้องเสียค่าผ่านทาง เอาขนมมาแบ่งเรากิน เราก็คงได้ขนมกินฟรีอีกต่างหาก

ก่อเกียรติ : แล้วไม่กลัวเพื่อนโกรธและเกลียดพวกเราเหรอ

เต้นชัย : จะกลัวอะไร ก็แค่เล่นสนุกๆ คิดอะไรมาก เตียวก็ลืมไปเอง

ศาคร : แล้วไม่กลัวใครจะไปฟ้องครูเหรอ เราอาจจะโดนตี

เต้นชัย : พอครูมาเราก็ก่อนขี้น แกล้งหาไม่รู้ไม่ชี้

ก่อเกียรติ : จะเริ่มกันรึยัง

เต้นชัย : เตียวนี้เลย นั่นไง หยื้อเดินมากลุ่มหนึ่งแล้ว เด็กเรียนชะด้วย

บรรยาย ดนัย สมัย และสุภาพรรณรับประทานอาหารกลางวันเสร็จแล้วกำลังจะขึ้น

ห้องเรียนพบเต้นชัย ก่อเกียรติ และศาคร เอาโต๊ะขวางไว้ไม่ให้ขึ้น

- เด่นชัย : ถ้าใครขึ้นมาก็เสียค่าผ่านทางมาก่อนนะจะบอกให้
- दनัย : แล้วถ้าไม่ให้ล่ะ
- ก่อเกียรติ : ก๊อดขึ้นนะซี
- สมัย : ขอร้องนะอย่าแกล้งกันนะ พวกเราจะรีบขึ้นไปทํารายงาน เดี่ยวถ้าทําไม่เสร็จ ก็จะไม่โดนหักคะแนน
- สาคร : ก็ให้ผมเรามาก่อนซี ถึงให้ผ่านได้
- สุภาพ : เธอทํายังงี้แล้วไม่กลัวเพื่อน ๆ จะโกรธและเลิกคบพวกเธอเหรอ เราขอ ร้องนะ อย่างทํายังงั้นนะ
- ครูสมเกียรติ : กำลังทําอะไรกันอยู่ล่ะ งานที่ครูสั่งทํากันเสร็จแล้วรึยัง ดนัย เธอควรเอาเวลา ว่างไปทํารายงานและงานที่ค้างอยู่จะดีกว่านะ ดีกว่าเอาเวลามาแกล้งเพื่อน เดี่ยวก็ทะเลาะกันอีก ถ้าเธออยากให้เพื่อน ๆ รัก ก็อย่าแกล้งเพื่อนทําให้ เพื่อน ๆ เดี๋ยวร้อนอีกนะ
- เด่นชัย : ครับ : ผมจะเชื่อฟังครู ไม่แกล้งเพื่อนอีกแล้วครับ
- ครูสมเกียรติ : สาคร, ก่อเกียรติ ด้วยนะ เลิกแกล้งเพื่อนนะ
- สาคร, ก่อเกียรติ : ครับ ผมจะเลิกแล้วครับ ผมกลัวเพื่อนไม่รักและกลัวถูกเพื่อนทอดทิ้ง

โปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง

ครั้งที่ 9

หัวข้อเรื่อง	การรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของเพื่อน
ชื่อกิจกรรม	"ฟังฉันนิดมองฉันหน่อย"
เวลา	50 นาที
จุดมุ่งหมาย	เพื่อให้นักเรียนรู้จักรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของเพื่อนด้วยการมองและฟังอย่างตั้งใจและไม่พูดแทรกขณะที่เพื่อนพูด
สื่อที่ใช้	1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่แสดงเป็นแม่แบบเรื่อง "ฟังฉันนิดมองฉันหน่อย" 2. เอกสารประกอบการใช้สถานการณ์จำลองเรื่อง "ฟังฉันนิดมองฉันหน่อย" 3. วัสดุที่ใช้ประกอบการแสดงบทบาท เช่น โต้ะ แก้วอ๊ หนังสือเรียนวิชา สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หนังสือการ์ตูน กระดาษ ดินสอ
วิธีดำเนินการ	1. ขั้นนำ ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการปฏิบัติตนกับเพื่อนว่า นักเรียนควรจะทำปฏิบัติอย่างไรเมื่อพูดเสนอความคิดเห็น ลองสังเกตการกระทำของแม่แบบที่แสดงให้นักเรียนดูว่าเป็นอย่างไร 2. ขั้นเสนอแม่แบบ 2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนที่แม่แบบแสดงบทบาทเรื่อง "ฟังฉันนิดมองฉันหน่อย" 2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนสังเกตพฤติกรรมของแม่แบบที่แสดง 2.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายซักถามจากสิ่งที่สังเกตได้ตามหัวข้อต่อไปนี้ ก. พฤติกรรมของเด่นดวง เสรี กฤษฎา และประสงค์ ปฏิบัติต่อเพื่อน ๆ นั้นเหมาะสมหรือไม่เพราะเหตุใด ข. ถ้านักเรียนเป็นเด่นดวง เสรี กฤษฎา และประสงค์จะกระทำเช่นนั้นหรือไม่เพราะเหตุใด ค. นักเรียนควรจะทำอย่างไรเมื่อเพื่อนพูดเสนอความคิดเห็น

2.4 นักเรียนร่วมกันสรุปข้อคิดเห็นและผู้วิจัยกล่าวเพิ่มเติมในสิ่งที่นักเรียนยังไม่กล่าวถึงเพื่อให้นักเรียนเกิดความคิดที่จะเลียนแบบและปฏิบัติตามแม่แบบนั้น

3. ขั้นสรุป

3.1 ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการดูการแสดงของแม่แบบ

3.2 ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุป ความสำคัญของการปฏิบัติตนกับเพื่อนด้านการรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของเพื่อน
จำลอง แล้วผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

1. สังเกตความสนใจของนักเรียนในขณะที่ดูการแสดงของแม่แบบ
2. สังเกตการตอบคำถาม การอภิปรายและการสรุปของนักเรียน



เอกสารประกอบการใช้เทคนิคแม่แบบ

ครั้งที่ 9

เรื่อง การรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของเพื่อน

"ฟังฉันนิดมองฉันหน่อย"

ในช่วงมรสุมสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ครูปรานี เข้าสอนเรื่อง "การทำมหากิน" ซึ่งเกี่ยวกับอาชีพต่างๆของคนไทย ครูปรานีให้นักเรียน แบ่งกลุ่มทำรายงานศึกษาค้นคว้าจากเอกสารต่างๆ ในห้องเรียน และห้องสมุด และให้ช่วยกันปรึกษาหารือวางแผนการทำงานร่วมกัน

กลุ่มของอาหาร เพทาย เต๋นดวง เสรี กฤษฎา และประสงค์ได้ปรึกษาหารือกันว่าอาหารเป็นหัวหน้ากลุ่ม เพทายเป็นเลขานุการของกลุ่ม แล้วก็เริ่มลงมือทำงานกันทีเดียวที่อาหารซึ่งเป็นหัวหน้ากลุ่มได้พยายามถามความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่มแต่ละคน แต่ก็ไม่มีใครสนใจที่ฟังและเสนอความคิดเห็น ต่างคนต่างก็สนใจทำแต่สิ่งที่ตนชอบ เต๋นดวงเอาหนังสือการ์ตูนขึ้นมาอ่าน เสรีวาดรูปรถแข่ง ส่วนประสงค์และกฤษฎานั่งคุย เมื่อเวลาผ่านไปจนจะหมดชั่วโมง ครูปรานี ให้นักเรียนกลุ่มรายงานผลความก้าวหน้าของงาน ผลปรากฏว่า กลุ่มของอาหารยังไม่เริ่มลงมือทำอะไรเลย เพราะสมาชิกแต่ละคนไม่ให้ความร่วมมือ ต่างคนต่างก็ไม่สนใจที่จะรับฟังความคิดเห็นของอาหารซึ่งเป็นหัวหน้ากลุ่มและไม่เสนอความคิดเห็นของตนให้สมาชิกกลุ่มฟัง ครูปรานีจึงกล่าวตักเตือน และให้คำแนะนำว่าในการทำงานกลุ่ม ควรจะมีการวางแผนการทำงานร่วมกันทุกคน ช่วยกันปรึกษาหารือ สมาชิกทุกคนควรจะรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกันและควรเสนอความคิดเห็นของตนให้สมาชิกรับทราบด้วยถ้าต่างก็เกี่ยงงานกัน และไม่รับฟังความคิดเห็นของเพื่อนสมาชิก งานก็จะไม่เสร็จ ถ้าอยากให้งานสำเร็จเรียบร้อย ทุกคนต้องให้ความร่วมมือกัน ครูปรานีให้คำแนะนำแล้วบอกให้สมาชิกทุกคนเริ่มลงมือทำงานใหม่ และก็สามารถทำงานได้สำเร็จ เพราะทุกคนปฏิบัติตามคำแนะนำของครูปรานี ทุกคนช่วยกันทำงานให้ความร่วมมือ รับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของเพื่อนๆสมาชิกในกลุ่มและเสนอความคิดเห็นของตนให้สมาชิกในกลุ่มฟังด้วย

บทละครแม่แบบเรื่อง "พังฉันทิมองฉันทิน้อย"

บรรยาย : ในห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 วิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

ครูปรานี : วันนี้เราจะเรียนเรื่องการทํามาหากินซึ่งจะเกี่ยวกับอาชีพต่างๆของคนไทย
นะคะ โดยครูจะให้ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มกันทํารายงาน กลุ่มละ 6 คน นะคะ
มีใครสงสัยอะไรไหมคะ

อาหาร : คุณครูครับ แล้วต้องมีรูปภาพประกอบการรายงานไหมครับ

ครูปรานี : ก็แล้วแต่ว่าสมาชิกในกลุ่มจะตกลงอย่างไรนะคะ ของให้นักเรียนช่วยกัน
ปรึกษารือ วางแผนการทำงานกันนะคะ

เพทาย : แล้วส่งเมื่อไรคะคุณครู

ครูปรานี : เมื่อหมดชั่วโมงแล้ว ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมารายงานหน้าชั้นนะคะ
เอาล่ะค่ะ เริ่มแบ่งกลุ่มกันได้แล้ว

บรรยาย : กลุ่มของอาหาร เพทาย เต้นดวง เสรี กฤษฎาและประสงค์ ได้เลือก
อาหารเป็นหัวหน้ากลุ่มและเพทายเป็นเลขานุการของกลุ่ม

เพทาย : เราว่าเราเลือกหัวหน้ากลุ่มกันก่อนดีกว่า

เต้นดวง : เราขอเสนอให้อาหารเป็นหัวหน้ากลุ่ม เพื่อนๆว่าอย่างไรบ้าง

เพื่อนทุกคน : เห็นด้วย

เสรี : เราขอเสนอให้เพทายเป็นเลขานุการกลุ่ม

อาหาร : เราเห็นด้วยเพราะเพทายเป็นคนลายมือสวยและจดบันทึกไว

กฤษฎา : เราก็ก็นเห็นด้วย

อาหาร : เราลงมือทำงานกันเลยดีกว่านะ

บรรยาย : ขณะที่กำลังทำงาน

อาหาร : เราว่าเราควรมาวางแผนกันก่อนดีไหมว่าจะทําอย่างไรดี ขอความเห็น
จากเพื่อนๆครับ

- เด่นดวง : เราเลือกเธอเป็นหัวหน้าแล้วก็ทำไปซิ เราจะอ่านการ์ตูน กำลังสนุก
อย่ารบกวนได้ไหม ถามคนอื่นบ้างซิ
- เสรี : อาหารเธออร่อยแข่งเราสวยไหม เราอุตส่าห์วาดสุดฝีมือเลยนะ
- อาทร : เราว่าเรามาช่วยกันทำรายงานก่อนจะดีไหม วาดรูปเอาไว้ที่หลังนะ
เดี๋ยวงานจะไม่เสร็จก่อนหมดชั่วโมง
- เสรี : เธอก็ลองถามคนอื่นบ้างซิ
- อาทร : กฤษฎา เธอมีความคิดเห็นอะไรจะเสนอหรือไม่เกี่ยวกับรายงาน
- กฤษฎา : อย่างมาถามตอนนี้ได้ไหม ไม่เห็นหรือว่าเรากำลังคุยอยู่กับประสงค์
- อาทร : เอาละ ทุกคนฟังนะถ้าใครไม่ช่วยทำรายงาน แม้แต่จะแสดงความคิดเห็น
หรือรับฟังความคิดของเราบ้าง แล้วถ้าเราทำงานกับเพทายสองคนทำไม่
เสร็จและไม่ดีก็อย่ามาว่ากันแล้วกัน
- บรรยาย : หมดชั่วโมงวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต
- ครูปรานี : หมดเวลาแล้วนะคะ ให้หัวหน้ากลุ่มรายงานผลการทำงานนะคะ เป็นอย่างไรบ้าง
- อาทร : กลุ่มผมยังไม่ได้เริ่มงานเลยครับ
- ครูปรานี : เพราะอะไรถึงยังไม่เสร็จล่ะ ครูให้แบ่งกลุ่มช่วยกันกลุ่มหนึ่งตั้งหลายคน
และใช้เวลา 1 ชั่วโมง
- อาทร : เพราะสมาชิกในกลุ่มไม่มีใครสนใจที่จะรับฟังความคิดเห็นของผมเลยครับ
เขาสนใจที่จะหาสิ่งที่เขาชอบครับ บางคนเขาก็อ่านการ์ตูน บางคนก็วาด
รูป บางคนก็เอาแต่คุยกัน เขาเลือกผมเป็นหัวหน้ากลุ่มแล้ว เขาก็ปล่อยให้
ผมและเพทายทำสองคนครับ
- ครูปรานี : เป็นอย่างนี้เองหรือคะ มิน่าล่ะ งานถึงไม่เสร็จเพราะแต่ละคนไม่ให้ความ
ร่วมมือกัน ไม่มีใครฟังหัวหน้ากลุ่ม ครูอยากให้เห็นทุกคนลองทบทวนกันใหม่ว่าจะ
ทำอย่างไรถึงงานจึงเสร็จภายในเวลาที่กำหนด
- อาทร : ผมว่าทุกคนควรจะร่วมมือและช่วยกันครับ
- ครูปรานี : ไข่แล้วล่ะ แล้วคุณจะทำอะไรอีกบ้างคะ

- เพทาย : สมาชิกแต่ละคนควรจะได้รับฟังความคิดเห็นของหัวหน้ากลุ่มบ้าง
- ครูปรานี : แล้วสมาชิกก็ต้องเสนอความคิดเห็นของตนให้สมาชิกกลุ่มทราบด้วยค่ะ
- เสรี : แล้วก็ต้องแบ่งงานกันทำด้วยใช่ไหมครับ
- ครูปรานี : ใช่จ๊ะ เมื่อทุกคนเข้าใจแล้วก็ควรจะเริ่มลงมือกันทำไหมนะคะ
- ทุกคน : ครับ จะเริ่มทำเดี๋ยวนี้ครับ



โปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง

ครั้งที่ 10

- หัวข้อเรื่อง** การให้ความช่วยเหลือเพื่อนในการทำงานร่วมกัน
- ชื่อกิจกรรม** "ช่วยกันหน่อย"
- เวลา** 50 นาที
- จุดมุ่งหมาย** เพื่อให้นักเรียนรู้จักให้ความช่วยเหลือเพื่อนในการทำงานร่วมกัน
- สื่อที่ใช้**
1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่แสดงเป็นแม่แบบเรื่อง "ช่วยกันหน่อย"
 2. เอกสารประกอบการใช้สถานการณ์จำลองเรื่อง "ช่วยกันหน่อย"
 2. วัสดุที่ใช้ประกอบการแสดงบทบาท เช่น โต้ะ แก้ว
 3. อุปกรณ์การจัดป้ายนิเทศ เช่น กระดาษสี กรรไกร กาว หนังสือพิมพ์

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ
 ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการปฏิบัติตนกับเพื่อนว่า ในการทำงานร่วมกัน กลุ่มเพื่อนนักเรียนควรจะปฏิบัติอย่างไรจึงเหมาะสม ลองสังเกตการกระทำของแม่แบบที่แสดงให้นักเรียนดูว่าเป็นอย่างไร
 2. ขั้นเสนอแม่แบบ
 - 2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนที่แม่แบบแสดงบทบาทเรื่อง "ช่วยกันหน่อย" ที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับการปฏิบัติตนกับเพื่อนด้านการให้ความช่วยเหลือเพื่อนในการทำงานร่วมกัน ให้นักเรียนดู พร้อมทั้งให้นักเรียนพิจารณา และคิดตามไปด้วย
 - 2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนสังเกตพฤติกรรมของแม่แบบที่แสดง
 - 2.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายซักถามจากสิ่งที่สังเกตได้ตามหัวข้อต่อไปนี้
 - ก. พฤติกรรมของอำนาจ สันติ และสายชล ที่ปฏิบัติต่อเพื่อน ๆ นั้นเหมาะสมหรือไม่เพราะเหตุใด
 - ข. ถ้านักเรียนเป็นอำนาจ สันติ และสายชล จะกระทำเช่นนี้หรือไม่
- เพราะเหตุใด
- ค. นักเรียนควรจะทำอย่างไรเมื่อทำงานกลุ่มกับเพื่อน

2.4 นักเรียนร่วมกันสรุปข้อคิดเห็นและผู้วิจัยกล่าวเพิ่มเติมในสิ่งที่นักเรียนยังไม่กล่าวถึงเพื่อให้นักเรียนเกิดความคิดที่จะเลียนแบบและปฏิบัติตามแม่แบบนั้น

3. ขั้นสรุป

3.1 ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการดูการแสดงของแม่แบบ

3.2 ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุป ความสำคัญของการปฏิบัติตนกับเพื่อนด้านการให้ความช่วยเหลือเพื่อนในการทำงานร่วมกัน

การประเมินผล

1. สังเกตความสนใจของนักเรียนในขณะดูการแสดงของแม่แบบ
2. สังเกตการตอบคำถาม การอภิปรายและการสรุปของนักเรียน



เอกสารประกอบการใช้เทคนิคแม่แบบ

ครั้งที่ 10

เรื่อง การให้ความช่วยเหลือเพื่อนในการทำงานร่วมกัน

"ช่วยกันหน่อย"

คุณครูสายใจได้แบ่งกลุ่มนักเรียนให้จัดป้ายนิเทศเกี่ยวกับข่าวสำคัญต่างๆ ในชีวิตประจำวัน โดยให้นักเรียนหาข่าวจากหนังสือพิมพ์มาจัดป้ายที่หน้าห้องเรียน ให้แต่ละกลุ่มสับเปลี่ยนกันจัดป้ายนิเทศกลุ่มละ 1 สัปดาห์ สัปดาห์นี้เป็นหน้าที่ของกลุ่มที่ 2 ซึ่งมีสมาชิก คือ วิโรจน์ นที ประสงค์ อำนาจ สันติ และสายชล

เมื่อถึงตอนกลางวัน หลังจากรับประทานอาหารกลางวันเสร็จแล้ว วิโรจน์ซึ่งเป็นหัวหน้ากลุ่ม ได้ชักชวนเพื่อนๆ ให้ช่วยกันจัดป้ายนิเทศเกี่ยวกับข่าวโดยบอกให้แต่ละคนนำข่าวมาและรวบรวมไว้เพื่อนำมาจัดป้ายนิเทศ วิโรจน์บอกให้เพื่อนๆ ช่วยกันทำงานแล้ว แต่ว่าใครจะหาอะไรก็ได้ที่ถนัด นทีบอกว่าจะช่วยตัดกระดาษ ประสงค์เป็นคนคิดข่าว ส่วนวิโรจน์ช่วยออกแบบป้ายนิเทศและตกแต่ง ส่วนอำนาจบอกว่าขอยินดูเฉยๆ เพราะไม่มีความสามารถอะไร สันติและสายชลแอบหลบไปนั่งเล่นรถแข่งหลังห้องกันสองคน เพราะไม่อยากทำ ครูสายใจเดินมาดูการทำงานของนักเรียนกลุ่มนี้และเห็นว่ามีคนทำงานอยู่เพียงสามคนจึงถามวิโรจน์ว่า สมาชิกกลุ่มมีกี่คน และได้แบ่งงานกันทำหรือเปล่า วิโรจน์บอกว่าสมาชิกมีหลายคน และได้แบ่งงานกันทำเรียบร้อยแล้วและตกลงว่าใครมีความสามารถอะไรก็ให้ทำงานนั้น แต่เพื่อนบางคนไม่ยอมช่วยทำงาน เพราะเห็นว่ามีคนทำแล้วและบางคนก็บอกว่าไม่อยากทำ ครูสายใจจึงเรียก อำนาจ สันติ และสายชลมาตักเตือน โดยบอกกับนักเรียนทั้งสามคนว่า การทำงานใดๆ ก็ตามถ้าอยากให้งานสำเร็จเรียบร้อยทันตามกำหนดทุกคนจะต้องให้ความร่วมมือกัน อย่าเอารัดเอาเปรียบกันและอย่าเกียจกันทำงาน ในการทำงานกลุ่มทุกคนควรมีการแบ่งงานกันทำให้ตรงความสามารถและความถนัดของแต่ละคน คนที่ไม่ค่อยให้ความช่วยเหลือเพื่อน พยายามเอารัดเอาเปรียบเพื่อนต่อไปก็จะไม่ได้รับการยอมรับจากเพื่อนให้เข้าทำงานด้วย

บทละครแม่แบบเรื่อง "ช่วยกันหน่อย"

- บรรยาย : หลังจากรับประทานอาหารกลางวันเสร็จแล้ววิโรจน์ได้ชักชวนเพื่อนๆ ให้ช่วยกันจัดป้ายนิเทศเกี่ยวกับข่าว
- วิโรจน์ : ขอให้เพื่อนำข่าวที่หา มารวบรวมไว้ที่โต๊ะเลยนะ แล้วเดี๋ยวเราจะได้แบ่งงานกันทำ ขอให้ทุกคนช่วยกันทำอะไรก็ได้ที่ถนัด
- นที : เราจะตัดกระดาษนะ
- ประสงค์ : งั้น เราจะเป็นคนตัดข่าว
- วิโรจน์ : เราจะช่วยออกแบบ และตกแต่งป้ายนิเทศเอง
- นที : อานาจ เธอจะช่วยเหลืออะไร
- อานาจ : เราขอยืนดูเฉยๆ ดีกว่า เราไม่มีความสามารถอะไร และก็มีคนทำเยอะแล้ว
- วิโรจน์ : งั้นเราเริ่มลงมือทำกันเลยนะ เดี่ยวจะไม่เสร็จ ครูอาจจะเดินมาตรวจ ใครจะช่วยก็ช่วย ใครไม่ช่วยก็ตามใจ
- ประสงค์ : แล้วฉันติดกับสายชอล์กไปไหนนะ
- อานาจ : เราเห็นเส้นรูดแข่งอยู่หลังห้องนั่นะ
- นที : อย่างนี้ เขาเรียกว่าเอาเปรียบกัน กินแรงเพื่อน คราวหน้าอย่าเลือกมาทำงานกลุ่มเราเลย เลือกรมาก็ไม่เคยช่วยแต่ก็อยากได้คะแนน
- ประสงค์ : จริงด้วย คราวหน้าอย่าเลือกเข้ากลุ่ม
- วิโรจน์ : ช่างเขาเถอะ อีกหน่อยเขาจะรู้สึกตัวเอง ลงมือทำงานกันเถอะ
- บรรยาย : ครูสายใจเดินมาหน้าห้องเพื่อดูการทำงานของนักเรียน
- ครูสายใจ : กลุ่มนี้สมาชิกมีกี่คนละ และแบ่งงานกันทำรีเปลา
- วิโรจน์ : แบ่งแล้วครับ บางคนเขาไม่ยอมช่วยทำ เขาอ้างว่าไม่มีความสามารถ บางคนก็บอกว่าไม่อยากทำแอบหลบไปเล่นครับ
- ครูสายใจ : มีใครบ้างที่ไม่ทำงาน ไปเรียกมาพบครูหน่อยซิคะ วิโรจน์

บรรยาย วิโรจน์ตามสันติ สายชล และอานาจมาพบครูสายใจ

ครูสายใจ : สันติ, สายชล, อานาจ อยากทำงานที่ครูสั่งเสร็จทันเวลากำหนดไหมคะ

สายชล, อานาจ, สันติ : อยากให้เสร็จครับ

ครูสายใจ : ถ้าทำกันแค่ 2-3 คน งานจะเสร็จช้าหรือเร็วคะสายชล

สายชล : เสร็จช้าครับ

ครูสายใจ : แล้วจะทำอย่างไรดี งานจะจึงเสร็จเรียบร้อย และทันเวลาที่กำหนด

สันติ : ทุกคนต้องร่วมมือกันครับ

ครูสายใจ : ใช่แล้วค่ะ ทุกคนต้องช่วยเหลือกันนะคะ ทุกคนก็มีความสามารถ ไม่ใช่
ไม่มีความสามารถที่จะทำอะไรเลยนะคะ เราช่วยเพื่อนทำงานที่เรา
ถนัด อย่าเอาโรคเอาเปรียบกันนะคะทุกคน เข้าใจไหมคะ ถ้าเข้าใจไป
ช่วยทำงานได้แล้ว

สายชล, อานาจ, สันติ : เข้าใจแล้วครับต่อไปผมจะช่วยเพื่อนทำงานไม่เอาเปรียบอีก
แล้วครับ

ครูสายใจ : ดีมากค่ะ ไปทำงานได้แล้วนะคะ

โปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง

ครั้งที่ 11

หัวข้อเรื่อง การปฏิบัติตนกับเพื่อนด้านการใช้วาจาถ้อยคำ และกิริยาท่าทางที่สุภาพ

ชื่อกิจกรรม "แก้ไขหน่อย"

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมาย เพื่อให้นักเรียนรู้จักการปรับปรุงตนเองในการปฏิบัติตน กับเพื่อน
ทั้งด้านวาจาและถ้อยคำและด้านกิริยาท่าทาง

สื่อที่ใช้

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่แสดงเป็นแม่แบบเรื่อง "แก้ไขหน่อย"
2. เอกสารประกอบการใช้สถานการณ์จำลองเรื่อง "แก้ไขหน่อย"
2. วัสดุที่ใช้ประกอบการแสดงบทบาท เช่น โต้ะ แก้ว หมายสอส รดแข่ง
หนังสือการ์ตูน

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการปฏิบัติตนกับเพื่อนว่า ในการปฏิบัติตนต่อเพื่อนนั้นควรจะใช้วาจาหรือถ้อยคำและแสดงกิริยาอย่างไรจึงเหมาะสม ลองสังเกตอาการกระทำของแม่แบบที่แสดงให้นักเรียนดูว่าเป็นอย่างไร

2. ขั้นเสนอแม่แบบ

2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนที่แม่แบบแสดงบทบาทเรื่อง "แก้ไขหน่อย" ที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับการปฏิบัติตนกับเพื่อนด้านการใช้วาจาถ้อยคำและกิริยาท่าทางที่สุภาพกับเพื่อน ให้นักเรียนดู พร้อมทั้งให้นักเรียนพิจารณา และคิดตามไปด้วย

2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนสังเกตพฤติกรรมของแม่แบบที่แสดง

2.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายคำถามจากสิ่งที่สังเกตได้ตามหัวข้อต่อไปนี้

ก. พฤติกรรมของสมพงษ์ ที่ปฏิบัติต่อเพื่อน ๆ นั้นเหมาะสมหรือไม่เพราะ

เหตุใด

ข. ถ้านักเรียนเป็นสมพงษ์ จะกระทำเช่นนั้นหรือไม่เพราะเหตุใด

ค. นักเรียนควรจะพูดและแสดงกิริยาท่าทางอย่างไรกับเพื่อนจึงเหมาะสม และได้รับการยอมรับจากเพื่อน ๆ

2.4 นักเรียนร่วมกันสรุปข้อคิดเห็นและผู้วิจัยกล่าวเพิ่มเติมในสิ่งที่นักเรียนยังไม่กล่าวถึงเพื่อให้เพื่อนเกิดความคิดที่จะเลียนแบบและปฏิบัติตามแม่แบบนั้น

3. ขั้นสรุป

3.1 ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการดูการแสดงของแม่แบบ

3.2 ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุป ความสำคัญของการปฏิบัติตนกับเพื่อนด้านการใช้วาจาถ้อยคำและกิริยาท่าทางที่สุภาพกับเพื่อน

การประเมินผล

1. สังเกตความสนใจของนักเรียนในขณะที่ดูการแสดงของแม่แบบ
2. สังเกตการตอบคำถาม การอภิปรายและการสรุปของนักเรียน



- สมพงษ์ : ขอเล่นรถแข่งมั่งซิ ชาติทนงไม่ชวนเล่นเลยนะ
- ชาติทนง : เรื่องอะไรจะให้เล่นล่ะ เธอชอบลักขโมยของเราไปซุก
- สมพงษ์ : ไม่เล่นก็ได้วะ ไม่เห็นจะจ้อเลย
- ปราโมทย์ : ปราโมทย์ขออ่านการ์ตูนด้วยคนซิ มีตั้งหลายเล่มขอยืมอ่านบ้างซิอย่างซีห้วงนักละ
- ปราโมทย์ : พุดแบบนี้อ่านเลยไปขอยืมจากห้องสมุดก็แล้วกัน
- สมพงษ์ : ซีห้วงฉิมหายเลย ไม่ยืมก็ได้วะ
- ศุภชัย : ศุภชัยเราขอเล่นหมากฮอสด้วยคนนะ
- ศุภชัย : ไม่ได้หรอก เราเล่นกันสองคนก็ดีแล้ว อย่ามายุ่งกับเราเลยวันก่อนเรา
- สมภพ : ขอให้เธอช่วยทำเวรหน่อยเธอไม่ยอมช่วยเราเลย
- สมภพ : ไข่มันแล้ว เวลามีขนมเธอไม่แบ่งพวกเราเลย เธอไม่มีน้ำใจ
- สมพงษ์ : ไม่ให้เล่นกับอกมาตรง ๆ ทำไม่ต้องมาว่ากันด้วย
- ศุภชัย : ถึงเธอจะไม่ขอใครเล่นก็ไม่มีใครเขาอยากให้เราเล่นด้วยหรอก เพราะ
- เรารู้นิสัยเธอดีกว่า เป็นยังไง เธอน่าจะรู้ตัวนะ
- บรรยาย : สมพงษ์ได้ฟังเพื่อนพูดแล้วรู้สึกว่เพื่อนไม่ยอมรับที่จะให้เล่นด้วยและกำลังถูก
- เพื่อนทอดทิ้ง จึงหลบไปนั่งซึมคนเดียว เอกกมลสงสารและเห็นใจสมพงษ์
- จึงพูดให้กำลังใจ
- เอกกมล : เป็นอะไรสมพงษ์ ดูเธอซึมเนะมีอะไรรีเบเล่า
- สมพงษ์ : เราไปขอเพื่อน ๆ เล่นด้วยแต่ไม่มีใครให้เราเล่นสักคน
- เอกกมล : เพราะอะไร เขาถึงไม่ยอมให้เราเล่นด้วย
- สมพงษ์ : เขาว่าเราพูดจาไม่เพราะ และไม่มึน้ำใจกับพวกเขา
- เอกกมล : ถ้าอยากให้เป็นเพื่อนเล่นด้วย เราว่าเธอควรจะแก้ไขหน่อยนะในสิ่งที่เพื่อน ๆ
- ไม่ชอบ ก็ให้เลิกทำซะนะ จะขอเขาเล่นก็ต้องพูดจาดีนะ พุดเพราะ ๆ
- อย่าแหย่งเขาถ้าเขาไม่อนุญาตและมีน้ำใจกับเขาบ้าง ช่วยเขาบ้างนะ เวลา
- ที่เขาขอร้องให้ช่วยเธอทำให้ได้รีเบเล่า
- สมพงษ์ : จะลองทำดูนะ ขอบใจมากที่ช่วยเตือนเรา เราจะลองแก้ไขใหม่
- เอกกมล : เราจะเอาใจช่วยให้เธอทำให้สำเร็จนะ

โปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง

ครั้งที่ 12

หัวข้อเรื่อง ปัจฉิมนิเทศ

ชื่อกิจกรรม "คำสัญญา"

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกับโปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบ
2. เพื่อให้ให้นักเรียนนำประโยชน์ที่ได้รับจากเทคนิคแม่แบบไปใช้ในการปฏิบัติตนกับเพื่อนในชีวิตประจำวัน

สื่อที่ใช้ เทปบันทึกเสียงเพลง "คำสัญญา"

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยสนทนาคำถามนักเรียนถึงประสบการณ์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบ
2. ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปประโยชน์ที่ได้รับจากการปฏิบัติตนกับเพื่อนในชีวิตประจำวัน
3. ผู้วิจัยสรุปผลการเข้าร่วมโปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบ ที่มิตต่อการปฏิบัติตนกับเพื่อน
4. ผู้วิจัยให้นักเรียนยืนจับมือเป็นวงกลม แล้วผู้วิจัยเปิดเพลง "คำสัญญา" พร้อมทั้งให้นักเรียนร่วมกันร้องเพลง
5. ผู้วิจัยกล่าวขอขอบคุณนักเรียนและกล่าวเปิดการเข้าร่วมโปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบ ที่มิตต่อการปฏิบัติตนกับเพื่อน

การประเมินผล

1. สังเกตการตอบคำถามของนักเรียน
2. สังเกตการอธิบายและการสรุปของนักเรียน

ภาคผนวก ค

- ตาราง 7 แสดงค่าความเชื่อมั่นของแบบบันทึกพฤติกรรมการปฏิบัติตนกับเพื่อน
- ตาราง 8 แสดงการวิเคราะห์การปฏิบัติตนกับเพื่อนของกลุ่มทดลองที่ 1
ก่อนและหลังการใช้สถานการณ์จำลอง
- ตาราง 9 แสดงการวิเคราะห์การปฏิบัติตนกับเพื่อนของกลุ่มทดลองที่ 2
ก่อนและหลังการใช้เทคนิคแม่แบบ
- ตาราง 10 แสดงการวิเคราะห์การปฏิบัติตนกับเพื่อนของนักเรียนในกลุ่มทดลองที่ 1
และนักเรียนในกลุ่มทดลองที่ 2

ตาราง 7 แสดงค่าความเชื่อมั่นของแบบบันทึกพฤติกรรมการปฏิบัติตนกับเพื่อน

ลักษณะ พฤติกรรม	สังเกตครั้งที่ 1				
	คะแนนในแต่ละประเภท		% ผู้วิจัย	% ผู้ช่วยวิจัย	% ผลต่าง
	ผู้วิจัย	ผู้ช่วยวิจัย			
1	2	2	25	25	0
2	2	2	25	25	0
3	0	0	0	0	0
4	0	0	0	0	0
5	0	0	0	0	0
6	0	0	0	0	0
7	0	0	0	0	0
8	2	2	25	25	0
9	2	2	25	25	0
รวม	8	8	100	100	0

$$P_o = 1.00 - 0$$

$$= 1.00$$

$$P_e = (0.25)^2$$

$$= 0.0625$$

$$= 1 - 0.0625$$

$$1 - 0.0625$$

$$= 0.9375$$

$$0.9375$$

$$= 1.00$$

ตาราง 7 (ต่อ)

ลักษณะ พฤติกรรม	สังเกตครั้งที่ 3				
	คะแนนในแต่ละประเภท		% ผู้วิจัย	% ผู้ช่วยวิจัย	% ผลต่าง
	ผู้วิจัย	ผู้ช่วยวิจัย			
1	2	2	12.50	12.50	0
2	2	2	12.50	12.50	0
3	2	2	12.50	12.50	0
4	2	2	12.50	12.50	0
5	0	0	0	0	0
6	2	2	12.50	12.50	0
7	2	2	12.50	12.50	0
8	2	2	12.50	12.50	0
9	2	2	12.50	12.50	0
รวม	16	16	100.00	100.00	0

$$P_0 = 1.00 - 0$$

$$= 1.00$$

$$P_e = (0.1250)^2$$

$$= 0.0156$$

$$= 1 - 0.0156$$

$$\frac{1 - 0.0156}{1 - 0.0156}$$

$$= 0.9844$$

$$\frac{0.9844}{0.9844}$$

$$= 1.00$$

ตาราง 8 แสดงการวิเคราะห์การปฏิบัติตนกับเพื่อนของกลุ่มทดลองที่ 1 ก่อนและหลังการใช้
สถานการณ์จำลอง

คนที่	คะแนนการปฏิบัติตนกับเพื่อน		ผลต่างของคะแนน การปฏิบัติตน กับเพื่อน	อันดับที่ของ ความ แตกต่าง	R ⁺	R ⁻
	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง				
1	20	32	12	2.5	+2.5	-
2	14	36	22	8	+8	-
3	18	30	12	2.5	+2.5	-
4	10	30	20	7	+7	-
5	24	42	18	5.5	+5.5	-
6	24	42	18	5.5	+5.5	-
7	26	32	6	1	+1	-
8	26	42	16	4	+4	-
				R ⁺	36	0

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

T = 0**

ตาราง 9 แสดงการวิเคราะห์การปฏิบัติตนกับเพื่อนของกลุ่มทดลองที่ 2 ก่อนและหลังการใช้
เทคนิคแม่แบบ

คนที่	คะแนนการปฏิบัติตนกับเพื่อน		ผลต่างของคะแนน การปฏิบัติตน กับเพื่อน	อันดับที่ของ ความ แตกต่าง	R ⁺	R ⁻
	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง				
1	26	42	16	6.5	+6.5	-
2	28	32	4	1	+1	-
3	38	48	10	3	+3	-
4	36	48	12	4	+4	-
5	18	36	18	8	+8	-
6	20	36	16	6.5	+6.5	-
7	24	32	8	2	+2	-
8	34	48	14	5	+5	-
				R ⁺	36	0

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

T = 0**

ตาราง 10 แสดงการวิเคราะห์การปฏิบัติตนกับเพื่อนของนักเรียนในกลุ่มทดลองที่ 1 และนักเรียนในกลุ่มทดลองที่ 2

คนที่	คะแนนการปฏิบัติ ตนกับเพื่อนกลุ่ม ทดลองที่ 1		ผลต่าง ของ คะแนน การ ปฏิบัติตน กับเพื่อน	อันดับ ที่ของ ความ แตกต่าง	คะแนนการปฏิบัติ ตนกับเพื่อนกลุ่ม ทดลองที่ 2		ผลต่าง ของ คะแนน การ ปฏิบัติตน กับเพื่อน	อันดับ ที่ของ ความ แตกต่าง	
	ก่อนการ ทดลอง	หลังการ ทดลอง			ก่อนการ ทดลอง	หลังการ ทดลอง			
1	20	32	12	6	26	42	16	10	
2	14	36	22	16	28	32	4	1	
3	18	30	12	6	38	48	10	4	
4	10	30	20	15	36	48	12	6	
5	24	42	18	13	18	36	18	13	
6	24	42	18	13	20	36	16	10	
7	26	32	6	2	24	32	8	3	
8	26	32	16	10	34	48	14	8	
				R1=81					R2=55

$$U_1 = n_1 n_2 + \frac{n_1 (n_1 + 1)}{2} - R_1$$

$$= (8)(8) + \frac{8(9)^2}{2} - 81$$

$$= 64 + 36 - 81$$

$$U_1 = 19$$

$$U_2 = n_1 n_2 + \frac{n_2 (n_2 + 1)}{2} - R_2$$

$$= (8)(8) + \frac{8(9)}{2} - 55$$

$$= 64 + 36 - 55$$

$$= 45$$

$$U_2 = 45$$

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นางสาวเนตรนภิส ชื่อสกุล สารานุทรัพย์สิน
 วัน เดือน ปีเกิด 6 ตุลาคม 511
 สถานที่เกิด จังหวัดฉะเชิงเทรา
 สถานที่อยู่ปัจจุบัน บรพาชาติ 1/532 ม.14 ตำบลบางวัว อำเภอบางปะกง
 จังหวัดฉะเชิงเทรา 24180
 โทร. 038 - 538362
 ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน อาจารย์ 1 ระดับ 4
 สถานที่ทำงาน โรงเรียนบ้านธรรมรัตน์ใน อำเภอบางปะกง
 จังหวัดฉะเชิงเทรา
 ประวัติการศึกษา
 พ.ศ. 2530 มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบางปะกง "บวรวิทยายน"
 จังหวัดฉะเชิงเทรา
 พ.ศ. 2534 ค.บ. (เกียรตินิยมอันดับ 1) การประถมศึกษา
 จากวิทยาลัยครูฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา
 พ.ศ. 2542 กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว)
 จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร